

श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपगच्छाधिराज

सुरीश्वर सदगुरुभ्यो नमो नमः

ॐ

श्री

श्री पा श्री

श्री पा सं पा श्री

श्री पा स च स पा श्री

श्री पा स च द चं स पा श्री

श्री पा स चं द सू द चं स पा श्री

श्री पा स च द सू री सू द च स पा श्री

श्री पा स चं द सू री श्व री सू द चं स पा श्री

श्री पा स नं द सू री श्व र श्व री सू द च स पा श्री

श्री पा स चं द सू री श्व र स र श्व री सू द चं स पा ॥

सु
र
भ्यो
न
मो
न
मः

श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वरना शिष्य.

पृष्ठ (१२४)मां रहेऊ परिशिष्ट.

वाचक श्री कुंभकरण महाराज, वाचक श्री
कर्णराज, वाचक श्री वरदराज मुनि, वाचक श्री
राज, वाचक श्री वीरजी मुनि, पंडित हांपराज,
पंडित माल मुनि, पंडित दाम मुनि, पंडित दूणाचंद्र,
पंडित किंकाचंद्र.

आ नाम पछीयी ज्ञाणवामां आवेल ठे.

અર્પણ પત્ર.

જેઓ માન્યરો સાવા જૈન છે. દદ ધર્માનુરાગી છે, અચલ શ્રદ્ધામયી મનરાલા છે, કસોટી થતાં ઉપદા સોનાની સાક્ષી આપવા સરલા નિર્મલ નિયમાદિ ધારક છે, સદૈવ કરુણા મૈત્ર્યાદિ સદ્ભાવનાઓ યુક્ત છે, સદાચારમાં અડગ ચરિત્રવંત છે, ભેદ બુદ્ધિ તથા મમલના સંસ્કારથી રહિત છે, અને હમેશાં સુરંગમાં રંગાયલી વૃત્તિદૂર્ણ પવિત્ર સુમનસો છે તેઓ નેજ આ મનેચ્છાપૂરક ચરિત્રનું પુસ્તક અર્પણ કરી તેમનાં હસ્ત મન વાણિ અને નેત્રોને ગોખા મહ નિશાળો જ્ઞાનાનંદી થડું હું અને ઇચ્છું હું કે આપ જ્ઞાનની આશાતનાથી અલગ રહી આ ચરિત્રને યાંત્રી મનન કરી આનંદોર્મીઓને ઉત્તેજિત કરી માગ શ્રમન સાફલ્યતા વક્ષવા સદૈવ કૃપાલુ થગો.

ક્ષમાપના.

આ સંક્ષિપ્ત ચરિત્રની અંદર જે કંઈ સમજ ફેાથી કિંયા આલંબનની અપૂર્ણતાના દોષથી લેખમાં ભૂલ ચૂકે કે વૃત્તિ દુભાયા જેવા શબ્દ પ્રયોગેં હાજરી આપી હોય તો તે માટે આપ સર્વ સુજ્ઞ પાઠકો પ્રત્યે પુનઃ પુનઃ ક્ષમા યાત્રી ત્રિકરણ શુદ્ધિવહે થયેલા દોષોની નિર્જગ થવા મિથ્યાદુષ્કૃત દડં હું.

સત્ય સંતચરણોપાસક.

પ્રકટ કર્તા.

સત્પુરુષ અને સુજ્ઞાની સાધુઓના સદ્ગુણો.

સ્વધર્મમાં ત પરતા; મુલમાં માર્ધુર્યતા; દાનમાં ઉન્સાહ, મિત્રમાં નિષ્કપટતા, ગુરુઓમાં વિનયપણું, આચારમાં પવિત્રતા; ગુણમાં રસિકતા, ચિત્તમાં ગાંભિર્યતા, શાસ્ત્રમાં જ્ઞાતાપણું, રૂપમાં મૌદર્યતા અને પ્રભુભજનમાં તહીનતા એ સર્વ સદ્ગુણો સત્પુરુષમાં જ હાજરી આપ્યા કરે છે !

જેઓને સત્ય એજ પ્રતિ છે, જાંવ માત્ર ઊપર, સમાન દાંટ છે, દયામય છે અને ક્રામ, ક્રોધાદિ કપાયથી વિરક્ત છે, તેઓજ સાધુ કહેવાય છે ! મુંગા રહેવાથી, ભસ્મ લગાવવાથી, ઝાયાપટ્ટ કરવાથી, જંગમમાં રહેવાથી કે જૂઠા નાલ વધારવાથી શુનિ ગણાતો નથી; પણ મનને કાબુમાં રાખી સર્વથી સમ્રાલે વર્તે તેજ સ્થિર વૃદ્ધિવાળો મુનિ મનાય છે. જેઓ કોઈ કાલે પગ મન, વાણિ કે કર્મ વહે કોઈ શાંતિ મત્યે પાપવૃદ્ધિ ચિંતવતા નથી તેઓજ સુજ્ઞાની સાધુ પુરુષ ગણાય છે !

(સદ્ગુણ સંગ્રહ.)

જીવનચરિત્રો વાંચવાની જરૂરિયાત.

જીવનચરિત્રો-વાંચી મનન કરવાથી-સારાસાર, કૃત્યાકૃત્ય, ગન્યાગમ્ય, મક્ષામક્ષ અને યોગ્યાયોગ્ય આદિના તફાવતનું જ્ઞાન મળે છે. માયાની, મતના-વ્યાપારની અને આચારનો શુદ્ધિ થતાં પ્ર-ગણસાપાત્ર થાય છે. અનીતિ-અનાચાર-અનિષ્ટ રીત રિવાજોને ઊંચે ધનાં નુકસાનોનો માર્ગ-બંધ-પડે છે. દેવ ગુરુ ધર્મ એ વ્રણે તત્ત્વનું રહસ્ય સમજવામાં આવતાં આત્મોન્નતિઋષ્માં વિચારી ઉભય જન્મ સ-ફળ કરવાનાં સાધનો રજુ થાય છે.-વિવિધ વૃત્તાન્તોની સુખીઓ-વાલી મજા પ્રાપ્ત થતાં એક સારા અનુભવીની ગરજ સારનાર ની-વહી ઉત્તમજનની ઓઢમાં પડ મળે છે. સંસારની અસારતા, સ્વાર્થની સગાઈ, આધિ, વ્યાધિ, ઉષાધિની વેઠડી પડતી મુશીવતોનો ચિતાર નિહાળવાનો સમય દૃષ્ટિગોચર થાય છે. દાસુલા દલીલનાં દર્શન થતાં મનની અંદર સૂચોટ અસર થાય છે. જીવન સાફલ્યતાના નિ-યમો તેમજ સત્કર્મ વહે પ્રાપ્ત થતાં સ્વર્ગાપવર્ગાદિનાં મુખો સ્વયમેવ મેટે છે. માટેજ

જીવનચરિત્રો જરૂર વાંચો જન્મ સફળ થયા જનો !.

એથી અવશ્યજ અટકશે દુષ્કર્મરૂપી દુશ્મનો !

આ જન્મ :ને પરજન્મમાં મળશે મહા શાંતિ નહીં !

મુક્તિવધૂ મનમોદ સહ-વરશેજ અંતે એ થકી !

कंठमणिरूप कथनो.

प्राणि मात्रना प्राणोने. पोताना प्राण समान मिय गण, सदा सत्य बोल, बगर ओपेलु कंड पण ग्रहण न कर, परस्त्रीनो सर्वथा त्यागकर, पारकुं घन पत्थर समान गणी तेनी प्रपुता छोड, धर्माचरण कर, अधर्मने तिलांजली दे, विद्याभ्यासमां तेमन धर्म करणीणां किंचित् पण प्रमाद न कर, विद्यागुरुनी तथा सदगुरुनी सेवांमो तत्पर रखा कर, आरोग्यता जाळवंचामां उंगुक्त रहे, उत्तम वैभव मास करवांमो उत्तम विचार बळनो उपयोग कर अनिद्रित कैम करवांमो निराळमृ या, दुष्टकर्मोने दमन करवांमो वीरमणि नीवड, सद्गुण ग्रहण करवांमो चानकदार ग्राहक या, अनाचार अवगुणने अनादर अपिवांमो विलकुल वेदरकारवन, साचानो संगी थां, मत संगनो उमंग साथ रंग लगाड, पापयीं विरक्ते रही पुण्यमां प्रकृत रखा कर. गुरुनी चाणी श्रवण करी तेनो सार ग्रंथांमो निवेकी नीवड, देवदर्शन, तीर्थाटन, जप, तप, ध्यान प्रभुमूर्ति वेगरे मां उत्कट इच्छावंत या, दीन हीन मुस्कीन तरक दमानी लीगगी भरी दिलसोजी वतावी तेमनी सार संभाळ ले, मळेला घननो सेंदुः

उपोद्घात.

सुकया वांच्ये सर्वदा, सन्मति थाय सहाय;

दुर्मति दुर्गति दूर थइ, आनंद मंगल थाय.

प्रिय पुनीत पाठकवर्ग ! पूर्ण प्रभावशाली महदात्माओंनां जीवन वृत्तान्तो अत्यंत लाभदायी होवाची आ उत्तमोत्तम बोधदाता श्रीमान नागपुरीय वृहत्पद्मच्छाधिराज मंगल, मूर्तिरूप पार्श्वचंद्रमूरीजीना संक्षिप्त जीवनचरित्रने गुर्जरी भाषांमां गद्यपद्यमय तैयार करी प्रगट करवा माळं मन ललचायुं. कारण के-सो टचना सोनाने, सुगंधीद्राता पदार्थोने, कीमती कोहीनूरने अने उमडा पदार्थने, ग्रहण करवा कोनुं मन नही ललचाशे !

ललचावानो हेतु एज हतो के-रीजी नकामी कुथलीओ, त्रि-कथाओ, नाटकचेटक अने शृंगारी लेखोमां अमूल्य वखतनो भोग आपी महामूला जीवनने गुमाववा करतां आवां, अत्युपयोगी-प्रमाणभूत चरित्रो वांची विचारी मनन करवामां समय व्यतीत थाय तो ते लेखे थयो गगाय छे.

जे पुस्तक वांचती वखते अनीतिने अनादर, सुनीतिने आदर, सदज्ञानने सन्मान अने भाइ वहेम पासे पेसी वांच्या छर्ता मनमां कशो पण संकोच होम न थाय तेज पुस्तक उत्तम लाभदाता मनाय छे. पण आ वृत्तान्त आत्मकल्याणमां प्रवृत्ति अपावे छे. जेथी प्रत्येक आत्मकल्याणेच्छु भाविकजनो अत्यंत मानपूर्वक आद्योपांत लगीं वांची विचारी तेनुं मनन करवानी अत्यावश्यकताज छे !

કોનું જીવન સફળ છે ?

જન્મ ધરો આ જગતમાં, મર્યા સુગુણમંડાર;
 મુયશ મેઝઙ્ગ્યો સર્વસ્થલ, એજ સફળ અવતાર !
 પ્રતિદિન પાવન મનવહે, કરી સુકૃત્ય અપાર;
 ઉભય જન્મ ઉજ્જલ કર્યા, એજ સફળ અવતાર !
 દુઃખી દીનજન દેખીને, દયા ધરી દિલ સાર;
 દૂર કર્યા દુઃખ સર્વદા, એજ સફળ અવતાર !
 ગુણ જાણી ગુણવંતના, પેશ વનીજ ઉદાર;
 ઉત્તેજન આપ્યું અધિક, એજ સફળ અવતાર !
 સદ્ગુણ ધન સંતનિ અને, અધિક મલ્લયે અધિકાર;
 નમ્ર રહી નિત જય વર્યો, એજ સફળ અવતાર !
 સંત અતિથિ કવિ મુજનનો, સ્નેહે કર્યો સત્કાર;
 આશિષ વ્હોરી શુભ સદા, એજ સફળ અવતાર !
 દુર્વ્યસનો દુર્ગુણ અને, દુર્નાંતિ દુઃખકાર;
 તિરસ્કાર તે તરફ નિત, એજ સફળ અવતાર !
 મુગુરુ મુદેવ મુધર્મપર; પૂર્ણ રાક્ષી ઊર પ્યાર;
 મક્તિ કરી મુખે માવણી, એજ સફળ અવતાર !
 કટ્ટીવદ્ધ રહી મતિ પઠે, કર્યાન પર ઉપકાર;
 પૂર્ણચંદ્ર એ પુરુષનો, સદા સફળ અવતાર !

ભૂમિને મારરૂપકોણ છે

જેઓ વિનય વિવેક વિદ્યા વિમલ વ્યાપાર અને વિનીત વૈભવથી
 વાકેફ થઈ ચિશુદ્ધ વૈભવ યુક્ત જીવન ગુજારી વાદ વાદ વરી શક્યા
 નથી, જેઓ સદાચાર, સુનીતિ, સદ્વિદ્યા, સદ્ધર્મ અને સત્ શાસ્ત્રથી
 વિમુક્ત રહી પાપાચારમાં પ્રવર્તન રાखે છે જેઓ અદ્વારે પાપસ્થાનકના
 આરાધક બની નરકદ્વારમાં જવાની નિસરણી રૂપ થઈ રહેલ છે, જેઓ
 નાસ્તિકતાને સ્વાધીન થઈ સત્ય વસ્તુને અસત્ય માની પ્રશંસનીય
 સિદ્ધાંત વાક્યોને પાપરૂપ માને છે. જેઓનું મસ્તક શુદ્ધ દેવ, શુદ્ધ
 ગુરુ, સત્પુરુષોના ચરણોમાં નમતું નથી, લોચન તીર્થ, ભગવંત અને
 સાધુમુનિરાજનાં દર્શન કરવા ઇચ્છતાં નથી, હાથ સુપાપ્રમાં દાનેદેવા
 તત્પર રહેતા નથી, ચરણ પવિત્ર તીર્થસ્થળો તરફ ગમન કરતા નથી,
 મન વિમલ વાસના યુક્ત પરમાત્માની ભક્તિમાં લીન થતું નથી, અને
 વાણી આગમોનાં ફરમાનો ઉચરવાને ઇજ્જાલ બનતી નથી. જેઓ
 તપ-જપ-દયા-ધ્યાન-જ્ઞાન-અને સ્તુત્ય ક્રિયા કાંડમાં અડગ રહી
 એક રસ થતા નથી જેઓ ધનવાન છતાં ધનનો સદુપયોગ કરવામાં,
 વિદ્વાન છતાં વિદ્યાનો પ્રચાર કરી અવિદ્યાનો અંત કરવામાં, અધિકાર
 છતાં અન્યાયી અને અનાચારિયોને યોગ્ય શાસન આપવામાં અને સૌભાગ્યતા
 પૂર્ણ મુરુપદના મોક્ષતા છતાં શિષ્યોને સન્માન સ્વામીત્વ કરાવવામાં વેદ-
 રક્ષાર રહે છે. જેઓ શક્તિવાન છતાં પરોપકાર વૃત્તિમાં પડ્યા રહી
 અર્થોની આશા પૂર્ણ કરતા નથી તેઓ ભૂમિને મારરૂપજ છે !

આ ચરિત્રમાં ચરિત્રનાયકના દૃષ્ટાન્ત અંદર જોડતો પરિશ્રમ લેવા જતાં પણ ઢમવાર વર્ષોનો અહેવાલ યથાસ્થિત હાય લાગી શક્યો નથી; કેમકે વીકાનેરના સ્વગચ્છી ઉપાશ્રયના મંદાર-માનાં પુસ્તકો રસકના અભાવથી વર્ષાઠ્ઠાઢમાં પાવસના પ્રતાપવદે વાગઢના પાંદરૂપ વની ગયાં, જેના લીધે યોગ્ય આધાર હાજરી આપી શક્યો નહીં; તથાપિ વનતા પ્રયાસે અન્ય ગ્રંથોમાંથી તત્ત્વગ્રહણ કરવાની મુવિચારણા પ્રયોં વિષય હાયથી જવા ટીધો નથી. તેમજ પૂજ્યપાદ આચાર્યવર્ય શ્રી ખ્રાતૃચન્દ્ર મૂરીશ્વરજીના સાક્ષર શિષ્ય મુનિ મહારાજ શ્રીસાગરચન્દ્રજી સાહેવે કેટલીક હમીરતમાં ઉપકાર કરેલ છે તેથી તેમનો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનુંછું. તેમજ અન્ય જનોયે સહાયતા આપી છે તેઓનો પણ ઉમ્મકાર માનુંછું.

જો કે મેં ગ્રંથ પૂર્ણ કર્યો છે; તદપિ તાલાવેલીની ઠસિ પૂર્ણ થવા પામી નથી, એજ મહાન્ પ્રભાવિકે ચમત્કાર પ્રદર્શિત કરેલી કરણી નથા કરેલાં ચોમાસાં અને રચેલા ગ્રંથો જેમ વને તેમ શોષ સ્ત્રોઢ દ્વારા હાય કરવા ચત્ત પ્રયત્ન ચાલુજ રહેલ છે. આજ્ઞા છે કે પ્રત્યેક ત્રિમલ્પતિવંત વાચકો મુવિચારણાનું વાતાવરણ સચઢ કરી અમારા મનોવઢને પુષ્ટિ આપી ધારણાને સફળતા અપાવશેજ અને જનમમુદાયનુ વિશેષ શ્રેય ચાહી એજ હચ્છશેકે:—

સર્વ જીવનું શુભ થજો, જજો કલેશ કંકાસ;

સપ જપ સજતો સદા, મજતો પુણ્યમપાત

મૌન ઇકાદશી

સ. ૧૯૭૧

સર્વ જીવહિત ચિંતક

શાહ મંગઢદાસ લલ્લુભાઈ

प्रस्तावना.

प्रियवाचकवृंद ! परमकृपालु परमात्मा वीरभगवानना शासनने दीपावनार अने शासन द्रोहीओने विजय करी शासनने टक्कावी राखनार श्रीवीरशासन विजयकारी धुरंधर घणा आचार्यो थडू गया छे. तेमांना आ एक धुरंधर पूर्वाचार्य श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वर के जेओ " युग-प्रधानपद " भूषित थडू भारतभूमि निवासी भव्य जीवोना उद्धारक थया. ते महापुरुषनो जन्म कइ सदीमां थयो, वली कया देशना कया शहेरमां, वली तेमणे दीक्षा क्यारे अंगीकार करी, अने पदांकित क्यारे थया विगेरे सविस्तर बीना तेमनुं जीवनचरित्र अवलोकवाथी जणाशे. तेमनुं जीवनचरित्र अन्य महा-हात्माओ करतां विलक्षणज छे. तेमनुं जीवनचरित्र भव्य जीवोनुं उद्धारक छे. तेमनुं जीवनचरित्र घणुं विशाल छे. छनां अत्रे अनुकूल साधनना अभावे स्वल्प

साधननी सहायतायी स्वल्पज छे. छतां कोइपण महात्मा
 सानुकुल सामग्रीना संयोगे करी बहोला विस्तारयी
 लखशे. तेमना जीवनचस्त्रिमांयी आपणने हीतकर बीना
 बहु मली आवे छे. तेमनामां उत्तम उत्तम गुणो आपण-
 ने शिखना लायक बहु विद्यमान हता. तत्त्वशोधकता
 गुण-ने तो एमनी मान्यताज कहौ बतावे छे. कारणके
 एमणे जे जे मान्यता करेल छे, ते ते मान्यता अगाध
 बुद्धि बडे आगम उदधिने मयन करी करी होय नहि ?
 एम सर्वकोडना हृदयमां भाज करावे छे. मंतलव के
 एमनी मान्यताने तत्त्वशोधक मतिबडे मतिमान् मतिमां
 जे वारे आगे छे त्यारे तेमने अत्यानंद उत्पन्न यथा
 विना रहेनोज नयी. कह्युं छे के:-

‘हाम्यां यन्नहरि स्त्रिभिःर्नत्रहरः। स्रष्टा ज्ञा चैवाष्टभिः
 त्रि द्वादशभिः शुभो न दशकदंढेन लंकापतिः॥
 त्रिन्द्रो दशभिः शनैर्न जनता नेत्रै रसंख्यै रपिः
 तत् प्रज्ञानयनेन प्रश्रयनि बुद्धि श्रैकेन वातु स्फुटम्॥३॥’

તત્ત્વજ્ઞ પુરુષ પ્રજ્ઞારુપ એક ચક્ષુઃ વહે. તે વસ્તુને
 યુક્તિ રીતે જુવે છે, કે જે જે ચક્ષુઃ વહે વિષ્ણુ જોતો
 નથી, ત્રણ ચક્ષુથી મહાદેવ જોતો નથી, વ્રહ્મા આઠ
 ચક્ષુથી જોતો નથી, વાર ચક્ષુથી કાર્તિકેય જોતો નથી,
 વીશ ચક્ષુથી રાવણ જોતો નથી, હજાર ચક્ષુથી ઇન્દ્ર જોઈ
 શકતો નથી, અને અસંખ્યાતા લોચનથી મનુષ્યનો
 સમુહાજે વસ્તુને જોઈ શકતો નથી, તે વસ્તુને માત્ર
 જ્ઞાત્રુરુપ એક ચક્ષુથી વિદ્વાન્ પુરુષ સ્પષ્ટ રીતે દેખે છે.
 “બુદ્ધિઃ માત્રા ત્રયોદશી.” અપૂર્વ તેમની માત્રા બુદ્ધિ
 છે. તો એ આચાર્ય તેવી તીવ્ર બુદ્ધિના ધારક હતા.
 તેની સાથે ઉત્તમ પ્રકારની વિચાર શ્રેણિને ધારણ કરનારા
 હતા. ત્યાગ વૈરાગ્ય સંપન્ન મિથ્યાત્વ અંતઃકારક આચાર્ય-
 શ્રીને ક્ષમાગુણતો અપૂર્વ શોભાવતો હતો.

અને દયાલુ ગુણે તો એમના રોમંરોમને વિષે
 નિશંકપણાવહે કરી નિવામ કર્યો હોય નહિ, તેમ એમ-
 ના પ્રતિવચનમાં પ્રત્યક્ષજ પ્રતિભાષ થાય છે.

નિષ્કપટતા-સરલતા-આર્જવતા ગુણ એમનામાં પ્ર-
જ્ઞસ્ય હતો. એમ એમના દરેક ગ્રંથ કહી વતાવે છે.
કેમકે કોઈ પણ ગ્રંથમાં “ મારું સાચું ” એ આગ્રહ દેલા-
તો નથી. કિન્તુ પ્રમાણિભૂત અને સ્વમત અભિનિવેશ
રહિત એવા ગીતાર્થ કહે તે સદ્દેહનું એવો ઉલ્લેખ દરેક
સ્થાને (ગ્રંથે) દેખવામાં આવે છે.

મૃદુતા-ગુણને અંગિકાર કરેલ તેથી માન રાજાની,
પોજને-જાતિ લાભ, કુલ, મદ, તપ, વિદ્યા, પ્રભુતા
અને રૂપ એ મદોનું જોર તેમની પાસે ચાલી શકતું નહતું
એમ તેમના વચનો કહી વતાવે છે. —

ભવભિસ્તા ગુણ-એમનામાં કેવી રીતનો હતો તે
પણ તેઓશ્રીના રચેલા ગ્રંથ જણાવી દે છે. તેથી વાચ
કોને તે ગ્રંથો વાંચવાથી અથવા શ્રવણ કરવાથી આપો
આપ માર્ગમ પડે તેમ છે.

શુદ્ધ પ્રરુપકતા ગુણ તે સમયમાં તેમનામાં જેવો
હતો તેવો અન્યોમાં કમ હશે. એમ કહેવામાં કંઈ અતિ

શયોક્તિ ગણાશે નહિ. કારણકે કોઈની દાક્ષિણ્યતાથી
 વા કોઈના સંવંધથી અથવા દવાળથી પણ ઉત્સૂત્રની પ્રરુપ-
 ના કરી નથી. કિન્તુ ઉત્સૂત્ર સંકલન કરી સૂત્રપક્ષ સ્થાપન
 કરવામાં કટિવદ્ધ શ્રદ્ધા ભવ્ય જીવોના ઉપકારાર્થે શ્રી સિ-
 દ્ધાન્તના ચાલાવગોધાદિક સંપૂર્ણ શ્રમ લઈ કરેલ
 દેવાય છે.

દીર્ઘ દર્પિ ગુણ-ચાલાવગોધ કરવામાં જે વાપરેલ
 છે તે આધુનિક સમયમાં શ્રી જૈનશાસને વહુ ઉપકારક
 થઈ પડેલ છે. ઉદાહરણ તરીકે સંવત્ ૧૯૫૫ ની સાલમાં
 યુરોપિઅન પંડિત હરમનજેકોવેશ શ્રી આચારંગ સૂત્રનો
 તરજૂમો અંગ્રેજીમાં કરેલ તેમાં લખેલ કે " જૈન
 મુનિઓ માંસ અદન કરતા હતા " તે વચ્ચે ન્યુસપેપ-
 રોમાં તેમજ શ્રી જૈન સંઘમાં વહુ ચર્ચા ચાલેલી હતી.
 અંતે આ આપણા પૂજ્ય આચાર્યે કરેલ અર્થથી પંડિત
 હરમનજેકોવેની ભૂલ સુધારવામાં આવી હતી, અને આ-
 ચાર્યે તે પદોનો અર્થ વનસ્પતિ વિષયમાં કરેલ તે સર્વ

जैन कोमने उपकारक थइ पडेल हतो. तेथीं ते चीनाना अनुभवी भव्योने आ आचार्यश्रीनी अर्थ करवामां दीर्घ द्रष्टि भविष्यकाल पाटे. केटली लाभदायक थइ ते स्पष्ट जणाइ हती.

सम्यक्त्व गुण-ने तो तेमनां उद्गारज कही आपे छे के-

श्लोक-त्वत्परं न देवं, मनसा ध्यायामि सर्वथा नाथ ॥
वचसापि न स्तुवामि, प्रणमामि न मस्तुकेनाहम् ॥१॥
आपनाथी अन्य कोइ प्रण देवने मनथी ध्यावुं नहि.
वचनथी स्तुति करुं नहि. कायाथी नमन-प्रणाम करुं नहि. " एटले वीतराग देवाधिदेवनेज हूं. देव तस्कि स्वीकारुं छुं."

"भाव विशुद्धिं स्वामिन् मम विज्ञाता त्वमेव सर्वज्ञ ॥
किं बहुना गदितेन, प्रभु रेको मे त्वमेवासि ॥ १ ॥
हे सर्वज्ञ हे स्वामिन् मारी भाव विशुद्धिने आपज जाणो छो. अधिक कहेवा वडे करीने शुं? एकज तुं

મારો પ્રભુ છે.” ઇત્યાદિ-વચનોથીજ આપણને જ્ઞાતરી થાય છે કે એમનામાં સમ્યક્ત્વદૃઢતા સંપૂર્ણ હતી. વલી જૈનોમાં અંદર અંદરની કટાકટી જોઈ શ્રી જૈનશાસન ઉપર અનુરાગવાચક વચનો પોતે લખેલા છે કે—
 “સુતીદ્દણાપિ કૃપાણીયા, સ્વં કાયં નો છિનત્તિ સાં ॥
 યો જૈનો જૈન વિદ્દેપી, સતસ્યા અતિ સ્થિયતે ॥૧॥

બહુ તીક્ષ્ણ-એવી જે તસ્વાર તે પગ પોતાની કાપાને છેદન કરતી નથી, તો જે જૈની થઈને જૈનની સાથે વિદ્વેષ કરે તો તે, તેનાથી પગ-અધિક ગણાય.”

જિનમતિ જિનમતિ નંવિ મીલે, નિંદ એ માહોમાંહીરે;
 છંડી સમંતા સંમતાં અર્હે, પાંડ એ લોક પ્રવાંહરે.
 શાંતિજિન સાંભલો વિનતિ

ઇત્યાદિ વાક્યો ઉચ્ચારણ કરેલા છે.

સદ્દેશના-તેઓશ્રીએ મરુધર (મારવાડ)માં સદ્દેશ-
 નના પ્રતાપે-વાવીશ ગોત્રીઓને પ્રતિબોધ આપી જૈનધર્મી,

कर्या. ते हाय सुधी पण विद्यमान छे. तेओना गोत्रोनां नाम नीचे प्रमाणे—

१ बांठीया, २ दफतरी, ३ वेगवाणी, ४ तातीड, ५ लोदा, ६ छोरिआ, ७ नवलकसा, ८ खटोल, ९ बरडीया, १० राखेचा, ११ रामपुरिया, १२ दुगड, १३ मणोत, १४ आंचलीया, १५ गोगड, १६ भणशाली, १७ श्री श्रीमाल, १८ भंडारी, १९ टेटीया, २० चोधरी, २१ सोनी, २२ घो-
मावत, उपला गोत्रीओने शुद्ध श्रावक धर्म अंगीकार कराव्यो. वली कडवाने मीठा कर्या. तेमज मालदेव राजा अने मेवाडाधिपति तेमज सालवपति तेआने पण देश-
नाना प्रतापे जैन धर्मपर पूर्ण श्रद्धावंत कर्या. परन्तु हा-
लनी पेठे तेमणे जैन धर्ममां ने जैन धर्ममां खटपट करी नथी.

संवेगंता गुण—तो एमनामां एवो हतो के जेथी मनुष्योना हृदयमां एमना वचननी छाप पडती हती. मोक्षाभिलाष सिवाय कोइ जातनी जेमने इच्छा हती

नहि. शम, शील, सौभाग्य, औदार्य, धैर्य, गांभीर्यादि गुणना समुह वडे जेमनुं शरीर घणुं सुंदर अने जीवोने आदरणीय, सेवनीय, उपासना करवा योग्य, नमवा लायक, स्तुतिलायक हतुं. तेमनी अगाध स्मरणशक्तिथी जीवो आश्चर्य पामता हता.

वली सुगप्रवर आचार्यश्रीये घणां काव्यो करेल छे. तेमां पण केटलांक काव्योमां घणी चमत्कृति जणाय छे ते अवलोकवाथी अनुभवाशे. वळी विशेषमां जाणवानुं ए छे के आ महान् पुरुषमां कवित्व शक्ति केवी रीतनी उत्तम अने मनन करवा योग्य हती. तेना एक नमुना रूपे नीचेनो एक छंद छे. के जे वांचवाथी सुगुण वाचकवृंदने आनंदोत्पत्ति थया विना रहेशे नहि, ते आ-छंद—“ जनहरंजन जनहरंजन कवण जगे होय,

“ पूजा कारण कवण गुण, ”

“ कवण देह विद्याविभूषण, जलतारण नर कवण ”,

“ कवण केकि कुल नट्ट पोषण. ”

“ ત્રિહું ત્રિહું અક્ષર પદ ઠવીય, પદ્મસ્વર જસ નામ.”

“ તાસ જિનેસર પય નમતિ, લપ્મય નિર્ભય ઠામ ॥૧૥॥

મજ્જસ્વર ઇત્યપિ પાઠ ॥૧૦૧૭॥ અંતરસ્વર ઇત્યપિ પાઠ ॥૬૧૫૧૧૧૨૩॥ ઇતિ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીશ્વરકૃત ૨૪ જિનાનાં વસ્તુ પ્રવંચ સ્તોત્રાંતર્ગત ત્રયોદશતમ જિન વસ્તુ-મધ્યાત્ ૨૪ જિનનામાર્ય પ્રકટનં પં૦ લક્ષ્મીકલ્લોલ ગણી કૃતં શ્રાયસે બીજુદ્ધયે સ્યાત્.

આ કાવ્ય સમજવાની રીત આ પ્રમાણે છે—

“ ૧. જગતમાં મનુષ્યને રંજન કરનાર કયા ગુણ છે ?

૨. જગતમાં પૂજાના કારણ કયા ગુણ છે ?

૩. જગતમાં દેહ અને વિદ્યાને ગોભાવનાર કયા ગુણ છે ?

૪. જલમાંથી તાન્નાર કોણ પુરુષ છે ?

૫. મયૂરને સ્વરેશ્વર આનંદ ઉત્પન્ન કરાવનાર કોણ છે ?

આ પ્રકારે પાંચ પ્રશ્ન પાદુર્ભાવ કરેલા છે. તેમાં એક એક પ્રશ્નના ઉત્તરમાં ત્રણ ત્રણ અક્ષરનો ઉત્તર આવવો જોઈએ. તેમાં પણ પેલા પ્રશ્નના ઉત્તરમાં ચોવીશ તીર્થકર-

ना नामनो पेलो पेलो अक्षर आववो जोइए. तेवा चो-
वीश उत्तर पांचे प्रश्नना उत्तरमां आववा जोइए. तेनां उ-
दारणो तो नीचे प्रमाणे आपेलाज छे. ते ध्यान दइ
वीचारी लेवा. "

१	२	३	४	५	६
य जुत्वं.	अ धित.	शं पाक.	अ याऊ.	सु भग	अको प
प छादि.	जि नव.	अ भान.	मि ^१ पक्ता.	म ^२ गन	सुधी -
अ णन	त पित्त.	व समं.	न म्ना.	ति ^३ तिक्षा	शीधा म
दे वाच्यं	ना विक	ना विक.	इ मीशः	ना विक.	अक प्र.
प नद्	ध णिय.	य णियं	न ^४ नातन्.	य णिग.	शापा ^५ मः
७	८	९	१०	११	१२
सु बुद्धि	श्री प्रवृ.	सु भवः	सु शी लः	श्रे अस्वी.	भी युतः
पा लन	अ ^६ गत्य.	वि रतिः	शांत ता.	यां ^७ प्रदः	वा रिमता.
स लोक्ति	द्र विणं.	धि पणा.	क लवाक्.	ल मता	सु बुद्धि
ना विक	प्र वीणः	ना विक	स ना बः	ना विक.	पू ^८ र्णक
ह ^९ विर्दः	म ^{१०} व्याम	य णिबं.	पा अ ^{११} रनय	य णियं	जि ^{१२} तार्ति

१ मिषक्ता=वैद्यत्वं २ नदीतत् विस्तारयतीति नदीतत्
मेघ ३ मननं=ज्ञानं. ४ तितिक्षा=क्षमा. ५ श्रृपाभः=विद्युता भातीति
शापामो मेघ. ६ हविर्जलं बहातीति हविर्दः मेघ. हविर्दः=निर्घट्टा
वृक्षं, ७ पंगत्वं=स्वता. ८ मन्त्रमुत्तमममो अलं यस्य लम्ब्यामः
मेघ. ९ पाथं पानीयं तनोति विस्तारयतीति पाथस्तत्. १०
बां रस्यं प्रकर्षेण बहातीति बांजव. अनुस्वारस्य चित्रत्याक्ष दोषः
११ पूर्णकः=सर्वकः १२ जीताजगतामर्ति येन स जीतार्तिः मेघ ॥

१३

१४

१५

१६

१७

१८

वि नयः न मरः दत्त श्री. श्री दायी. सु श्री दः श्री प्रदः
 म र्यादा. नं^{१३}दित्यं. सुयो धः शां तता. भाकुं^{१६}दयं. अ^{१७}शाठ्यं
 ल क्षणं. त श्पोक्तिः सुध मं ति लक्षं. पृ शु श्रीः र म्यता.
 ना विकः ना विकः सुम^{१५}ना. ना विकः स ना यः ना विकः
 प्र णिय. ध णियं. सुवा^{१५}यः य णियं. पायस्तत्. य णियं
 प्र

१९

२०

२१

२२

२३

२४

दत्त श्रीः सु णियं. श्री प्रदः श्री द्ययी. पुण्य श्री. श्री प्रदः
 प्रद म नि र्यायी. न मनं. मे^{१६}दयं. सुन पा. म नीपा.
 सुध ति. सु म्यता. मि तयाक् मि प्रना. सत्पा^{१७}भ्यः हा टर्क
 सुम नाः म लक्षः ना विकः ना विकः सुम ना र्या तातिः
 सुवा यः त टिग्गन्. य णियं. य णियं. सुना य र सितं.

१३ नंदित्यं=स्मृधियत्. १४ सुपुत्रादयमनो यस्य त सुमना
 द्वितः १५ सुवाय=मेघ ॥ १६ मकुंठस्यभावः भाकुंठं सुपुत्रिता.
 १७ वातादस्य भावः अवाटयं. १८ मेदुर्ग=वाटक्यं १९ गता
 सुमनां पार्श्व यस्य न सत्पार्श्वः ॥ इति

करेल प्रश्नोमांथी निकळता जे उत्तरो तेना अर्थो नीचे मुजब छे—

रुजुत्वं=सरलपणुं.
 अधीत=भणेल्लो.
 संपारु=मनोहर रसोइ करवापणुं.
 अगल=पडितपणुं.
 सुभग=सौभाग्यपणु.
 अरुप=शान्तपणुं.
 सुबुद्धि=उत्तम बुद्धि.
 श्रीमद=दानीपणु.
 सुस्वर=सुंदर संगीतपणुं.
 सुशील=सदाचारपणुं.
 श्रेयस्वी=कल्याणकारीपणुं.
 श्रीयुत=प्रनादयपणुं.
 विनय=नम्रपणुं.
 अमर=देवपणुं अथवा नहीं मर-
 वापणु.
 दत्तश्री=लक्ष्मीने सन्भार्गे आप-
 वापणुं.
 श्रीदायी=दानीपणु

सुश्रीदः=सारी रीते लक्ष्मीने आ-
 पवापणुं.

श्रीमदः=दातारपणुं.
 दत्तश्री=दानीपणुं.
 मुनित्व=मुनिपणु.
 श्रीमदः=दातारपणु.
 श्रीव्ययी=दातारपणुं.
 पुण्यश्री=पवित्र लक्ष्मीवानपणुं.
 श्रीमदः=दातारपणु,
 ए चोरीश गुणो जनोने
 रंजन करनारा छे.

पट्टादि=श्रेष्ठपणुं.
 जिनन्व=जिने श्वरपणुं.
 भगन=सिद्धपणु.
 भिपक्ता=वैद्यपणुं.
 मननं=ज्ञानपणुं.

सुधीदः=सारी बुद्धि आपवापणुं.

पालनं=पाळयापणुं.

चंगत=रमणिकपणुं.

विरती=निवृत्तिपणुं.

शान्तता=शान्तपणुं

यांमदः=अत्यंत रमणिकताने आ-
पवापणुं.

वान्मिता=वन्दनपणुं.

मर्यादा=मर्यादापणुं.

नन्दित=ममृष्टिपणुं.

म्रनोय=सदयोऽ देवापणं.

भणनं=भणनुं

तपितं=तप करवापणुं.

वसनं=वस्त्र.

नम्रता=नम्रपणुं.

निनिस्ता=ज्ञमा राखरापणुं.

श्रीधाम=धनवंतपणुं.

सत्तोक्ति=सम्य चोळयापणुं.

द्रविणं=लक्ष्मीपणुं.

विपगा=तिक्ष्ण बुद्धिपणुं.

कलयाक्=मनोहरयाचापणुं.

समता=समतापणुं.

મિત્રતા=મિત્રાઈ રાસવાપણું.

સત્યાર્થ=સત્સંગતિપણું

શટકું=મૃવર્ણ.

૫. ધોવીશ દેદ તથા વિચાને
શોભાવનાર છે.

દેવાર્ચ્ય=દેવની પૂજા.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

દમીશ=તિર્થકર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

અકુંભ=નિહર પુરુષ.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

પ્રવીણ=ઢાકો માણસ.

નાવિક=શાસ્ર ચલાવનાર.

સનાવ=નાવવાળો પુરુષ.

નાવિક શાસ્ર ચલાવનાર.

પૂર્ણગ્નઃ=સર્વજ્ઞઃ

નાવિક=શાસ્ર ચલાવનાર.

નાવિક=શાસ્ર ચલાવનાર.

સુમના=દયાલુ પુરુષ.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

સનાવ=શાસ્રવાળો પુરુષ.

નાવિક=શાસ્ર ચલાવનાર.

સુમના=રૂપાંત પુરુષ.

વ્રક્ષાત્તઃ=વ્રક્ષાને જાળનાર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

સુમના=દયાલુ પુરુષ.

વિતારિ=વીતરાગ.

૫. ધોવીશ પુરુષ જલમાંથી

તારનાર છે.

વનદઃ=મેઘ.

યણિયં=મેઘ.

યણિયં=મેઘ.

નદીતત્ત્વ=નદીઓને વિસ્તારનાર(મેઘ)

યણિયં=મેઘ.

શંપામ=મેઘ.

હવિર્દ=મેઘ.

મઘ્માંમઃ=ઉત્તમજાન્ય આપનાર (મેઘ)

जैना अजैना उज्जये खरायं,

संगृह्य महां च विराधरा स्युः ॥

आराधिका वा जिन पर्युपास्ते.

स्तदन्तरं शुद्धधिया कृतायाः ॥ ५ ॥

यावन्तः सन्नि विख्याता, अवर्जा नामिनः प्रभो ॥

तावन्नः शत्रवो दूरं, ऋयासुन्तत्प्रसादनः ॥ ६ ॥

आद्यन्नाभ्यापहतां सुप्रसिद्धां,

यौ चक्राते वार्षिकं सामि वर्षम् ॥

विश्वाधीशौ वंदनीयौ जनानां,

नित्यं वंदे तावहं भक्ति युक्तः ॥ ७ ॥

भूयांसीहाऽनेहसा व्यंजनानि,

भुक्त्वा भुक्त्वा ह्यसा नैव तृप्तिम् ॥

याता जीवास्तत्प्रभो तावकीनां,

जायते यदि सामर्थ्यं,

त्वत्स्वरूपं लभेत्तदा ॥ ९ ॥

आमा शृण्वन्तु मोहाद्या, अरेदोन्नामिनो गुणः ॥

यथाऽयुर्वेदिनो जन्तो स्तथा वीरो मयेक्षितः ॥ १० ॥

एवं कल्याण निर्वाण कल्याणिक तपोहनि.

संस्तुतः पार्श्वचंद्रेण, श्री वीरो दिशतु श्रियम् ॥१॥ इति.

आ स्तुतिनी टीका स्तोत्रमंग्रह प्रथम भाग जे
काशीमां यशोविजय पाठशाला तरफथी बहार पडेल छे
तेमां छे त्यांथी प्रियवाचक वृंदोए जोइ लेवी.

॥ श्री पार्श्वनाथ स्तोत्र प्रारंभ ॥

प्रणम्य परमात्मानं, श्री पार्श्व तव दर्शनात् ॥

पवित्रयामि सद्योहं, म्लानवासो जलादिव ॥ १ ॥

चरीकृति नमस्कारं, बालधीवृद्धिसिद्धये ॥

श्रीमत्पार्श्व जीनेंद्राय, तेषां जन्म फले ग्रही ॥ २ ॥

उत्थित स्तव घाताय, श्रीवामानंदनो जिनः ॥

सारस्वती मृजुं कुर्व, गतिं त्रस्तं सतां न सा ॥ ३ ॥

થણિયં=મેઘ.

પાથસ્તત્=જલને વિસ્તારનાર (મેઘ)

થણિયં=મેઘ.

જિતાર્તિઃ=ધામને જીતનાર (મેઘ)

થણિયં=મેઘ

થણિયં=મેઘ

સુપાથ=સારું જલ આપનાર (મેઘ)

થણિયં=મેઘ.

પાથસ્તત્=પાણીને ઘથારનાર (મેઘ)

થણિયં=મેઘ.

સુપાથ=સારું પાણી છે જેનું એવો (મેઘ)

તડિત્વાન્=વિજલી કરનાર (મેઘ)

થણિયં=મેઘ.

થણિયં=મેઘ.

સુપાથ=સારા પાણીવાળો (મેઘ)

રસિતં=ગર્જારવ કરનાર (મેઘ)

ए चौबीस मोरना कुलने

नचावनार छे.

આ વાક્યોનો અર્થ સામાન્ય જાણવા સારું કરેલ છે વિશેષ
 એમનો અર્થ શીતાર્થે ગુરુમહારાજ શ્રી પાસે સમજી હૃદયમાં ધારણ કરવો.

वली संस्कृत काव्य करवानी खुबी आचार्यश्रीनी
केवी हती. तेने माटे नीचेना स्तुति स्तोत्र अवलोकवाथी
स्पष्ट मालूम पडशे-

॥ श्री महावीर स्तुतिः ॥

कल्याणमाला मणि सन्निधानं,

श्रीगौतमाद्यै र्मुनिभिः प्रधानम् ॥

यशो गुणैः संप्रति वर्द्धमानं,

स्तवीमि भक्त्या जिन वर्द्धमानम् ॥ १ ॥

अ इ उ रु लृ समानाः सन्ति लोका इदानीं,

मघनसरलभूता वक्रभावप्रभूताः ॥

कथमिह हि लभन्ते प्राभवं शुद्धमार्गं,

प्रचुरतरविशस्ते तेन तुच्छा न चित्रम् ॥ २ ॥

ध्ववर्णादयाऽनेके, वार्षिपक्षमितार्हताम् ॥

इस्वदीर्घप्लुतमेदाः ॥ सवर्णा इति मे मतिः ॥ ३ ॥

आसासन्धि युधा ए औ औ संध्यक्षराणि च.

व्याकुर्वन्ति यथा भावं तथाऽहं वीरदर्शनात् ॥ ४ ॥

हे आश्वसेने सिद्धान्ताराधनं ताम्रकं विना ॥
 विद्वानोपि ना सिध्येत्, प्रक्रियां नाति विस्तराम् ॥४॥
 इन्द्रादयोपि यस्यान्तं, फणिनां त्वमनुग्रहात् ॥
 कृतवानुत्तमं तस्य, युस्तं क्रमचणो भव ॥ ५ ॥
 पारह्वा शुभोदको, न ययुः शब्द वारिधेः ॥
 रुद्धिवृद्धिनिधिः सिद्धिं, भजते पार्श्व सेवकः ॥ ६ ॥
 पादप्रसाद पार्श्वस्य, श्रीमतो हि ममैतसः ॥
 प्रक्रियां तस्य कृत्स्नस्य, यस्मात् कत्रेशो भवे भवे ॥७॥
 सुधां वसां गुरुः पारं, येषां नाप समायुषा.
 तान् गुणान् पार्श्वदेवस्य, क्षमो वक्तुं नरः कथम् ॥८॥
 इति श्रीमान् जिनः पार्श्वो, जीरावल्ली पुरी प्रभुः ॥
 फणितः पार्श्वचंद्रेण, भूयाद्भूरिविभूतये ॥ ९ ॥ इति.

आ स्तोत्रनी अवचूरि सूरदीपिकादि प्रकरण संग्रह
 नामाग्रंथ के जे श्री पार्श्वचंद्रसूरि पादपद्मोपशेवी श्री
 हठीसिंग सरस्वती सभा तरफथी बहार पडेल छे. तेनी
 अंदर प्रगट थयेल छे त्यांथी जोड़ लेवी.

॥ श्री संखेश्वर स्तुतिः ॥

श्री संखेश्वर पुरस्कर, समलं करणं सरणं ह्यघहरणं ॥
 सुरसंसेवित चरणं, श्री पार्थ स्तौमि जय धरणं. १
 रण निर्जित मारवलं सवलं, बल वस्त्र समान शरीर विभं ॥
 विभयं भगवंत मिभेद्र गतं गत दुर्गति दुर्मति दूरतरं. २
 तरणाय भवांबुनिधौ तरणिं, तरणींदु समद्युति सौम्यकलं ॥
 कल कल्पित कल्पतरुं गुणिनं, गुणनंदि करं करणै रजितं. ३
 जित पंचमकाल विलास फलं, फलवत्तर यादययोजनुतिं ॥
 नुति संस्तुति तत्पर नाकपतिं, पतिताखिल भव्य समुन्नतिदं. ४
 नतिदं कमठस्य शठस्य कलं, कलभावमुपेयुप इति हरं ॥
 हर धातु हरि भ्रम भेद बुधं, बुध लक्षण लक्षित लक्ष्यपरं. ५
 परमात्म जल प्रति विं तुला, तुलितं यति योगि गुणै रमलं ॥
 मलशालिनिमालनतोविमुखं, मुखदिक्षितिरस्कृतपूर्णविधुं. ६
 विधुरेपि जन स्मृति सौख्य करं, करणत्रय शुद्ध विशुद्ध हृदं ॥
 हृदयंगमसंगमरंगधरं, धरणेद्र सदाश्रित लोक भरं. ७
 भरतांतरवार्त्ति निकाशि पुरे, पुरतःकृतकृत्य जनेषु चरं ॥

चरणौ शुभनं दमिनां प्रवरं, वरिश्चरि कर्मि जिनाधिपतिं.

श्रीशंखेश्वर मंडन, खंडन घनविघ्न विघ्न राशीनां ॥

श्रीपार्श्वचंद्र प्रणत, सदा जय करो भूयाः प्रभो. १. इति.

बली प्राकृत भाषामां पण सरलपणुं आचार्यश्रीये
केचुं वापरेल छे. ते आ नीचेथीज जणाशे.

सुर दीपिका.

सुणंतु भोभो असुराइया सुरा,
जे वंतरा जोइसियाय देवा.

त्रेमाणीय कप्पग कप्पनीया,
जे मंति सम्मत्त विशुद्ध चित्ता. १

नामारिहंते ठ्वणारिहंते,
द्वारिहंते जिण सासणम्मि ॥

हीलंति मन्नंति न पूयणिज्जे,
न मन्निया भाव जिणावि तेहिं. २

देयाय चालाय असंजयाय,
सुत्ता अधम्मी तह मंदबुद्धि.

असंखुडा नो विरइय तेसिं,
 किंचित्ति भासंति सभा समख्ख
 वयंति नो किचि विशेष नायं,
 सामन्न भावेणय पन्नवंति.
 मिच्छत्त समत्त गुणेग बुद्धिं,
 कुणंति नेयाउय गेव नेयं. ४
 गुरुण पासंमि सुयं सुणेयो,
 वयं नु एयं न पडिसुणेमो.
 सुत्तंपि मन्नंति न तेण तुहं,
 पुरो जिणुत्तं वयणं भणेमो. ५
 देवा जिणंदे पडिवोदयंति,
 लोगंति याणाइ अणंति काले.
 तिथ्यं पवत्तेह हियं जणाणं,
 भणित्तु सामी भयवंति सव्व. ६
 अंगंमि एयं पढमंमि वुत्तं,
 पुणो दसाणं झयणो ठमंमि.

अंगमि छंमिय तेण देवा,
 मन्नामि बुद्धाणथ वोद्दगाणं. ७
 शुद्धो वयेसेण जिणा सुराणं,
 बुद्धंति मुज्जंति न ते सुहेहि.
 जेठेण तम्हा गुरु कारणेणं,
 वाला भणिइअंति कहं नु देवा. ८
 ॥ श्री नेमीश्वर स्तुतिः ॥
 जीणंद नेमि इह विन्नवेमि,
 भाणुस्सयं सप्पणयं करेमि.
 जणा जिणाणा सहियं महंति,
 किं नु विहिंसा अजया गिहंति. १
 रुद्धेय वाडेहिय पंज्जरेहि,
 दद्धूण दीणकरुणस्सरेहि.
 एतेसु जे ते नपुणो हवंति,
 वेराणु वद्धा नरयं उवंती. २
 तम्पोयणेणं इति सिख वित्ता,

परे विनेमि करपवइता.

दिक्खं विगा आह पुरा भवेसुं

कडाण कम्माण न मोक्ख अस्थि.

रे जीव नेमित्तर पाय सारं,

सेवेसु पावेसु भवोह पारं.

कम्मरिगो तुङ्गपरा हंतंति,

न बंधवा बंधवयं उवंति.

४

सई मई सप्पमई सुचत्ता,

सिद्धि पुरंछि जिण तेण पत्ता.

सुत्तं परे ते भयणेण देव,

नेयाउयं दिट्ठमदिट्ठ मेव.

५

भमित्तु भग्गो तुह पाय लग्गो,

सिद्धं न मोलं किमहं अजुग्गो.

भणिज्जसे नाह कहं कखु तत्तो,

भारंढ पक्खीव चर प्पमतो.

६

धमं तरी रोगहरो जिगंदो,

लद्धो मए ताकहमहि मंदो.

को तस्स दोसो नयक्कम्म दंसी,
 पच्छ परिन्नाय मलावधंसी. ७
 जिणुत्त तत्तं न समायरेसि,
 सद्धं क्हं सिद्धि सुहे करेसि.
 जउ सटुःखं कुणइ तितिक्खं,
 तम्हा मुणी-खिण्ण मुवेई मुक्खं. ८
 कोहं च माणं तह लोह मायं,
 एगं खणं कुज्जसि नोपमायं,
 चित्ते जिणाणं न धरेसि सत्ती,
 काखो वणीए सरीस्स भेए. ९
 अहं शिवानंदण राय पाय,
 प्पसाय पेही अलि नील काय.
 सुरक्कणिज्जो सरणंमि पत्तो,
 अप्पाण रक्कीव चर प्पमत्तो. १०
 दिक्कं गहेअण गउ सुसाणे,
 गओ गओ सिद्ध महोवसाणे.
 पाणंतगेवि पंहु भत्ति मिस्से,

न तेसु भिखू मणसा पउस्से. ११

कहं तद्दा नाह पहु पयाणे,

सिद्धीइ मझं परमिथ्य जाणे.

जिणप्प दोसं सुयदिन्नसोहं,

मायं न सेवे पय हिज्जलोहं. १२

काउं तवुत्तं सयलं समथ्यो,

नाहं पहु मोह गहेहिंयथ्यो.

करेमि झ्कां तुह होउ सेउ,

कंखे गुणे जाव शरीरभेउ. १३

आवाल वंभं विमलं चरित्ता,

अच्छेरयं सब्बजणे करित्ता.

नेमी निरीदो दसचाव देदो,

पत्तोय सिद्धिं सुगुणाण गेहो. १४

कलश-सिरि नेमि जिणेसर पणय

सुरेसर वंदों भावें भो भविय.

समसिय पयच्छदें मन आणंदे

इम संथ्यविय श्रीपार्श्वचंदे. इति. १

વલી પ્રતિમા ઉત્થાયક જીવોના ઉપર કરુણા લાગી
 તેમને બોધ કરવા માટે ઘણા ગ્રંથ પ્રકરણ, સ્તવનો, સરલ
 ગુજરાતી ભાષામાં બનાવેલાં છે. તેમાંનાં વે સ્તવન અત્રે
 હું લલવા ધારું છું. તે અત્યાને નહિજ ગયા.

૧   શ્રી મહામીર સ્વામીનું સ્તવન.

सोल वचन अंगे ज्ञण्याजी, दसमें तसु अनुसार. सुण. ६
 लिपि बंभी गणवर नमीजी, पंचमे अंगे एह.
 अक्षरनीए स्थापनाजी, जिनप्रतिमा गुणगेह. सुण. ७
 बलि अजीव स्थिति सांजवेजी, कागल आगम नाण;
 जागे इम किम जोवतांजी, द्रव्य सूत्र ए टाण. सुण. ८
 दोइ दीसी पूख उत्तराजी, चली जिन वचन विमास;
 टाळे पातक जीवनांजी, किम सुणतां हुल्लास. सुण. ९
 पर्व दिवस आराववुंजी, ए पण छेय अजीव;
 ए काले आराववुंजी, कहीं केम छुटे जीव. सुण. १०
 इम जाणी आराधवीजी, वीरजिन प्रतिमा ठाम;
 बिय उवंगे सारखीजी, ठवणा जिभुवन स्वाम. सुण. ११
 जे फल जिनवर वंदतांजी, ते फल ठवणा जाण;
 पंचमअंगे आसातनाजी, जिन जिन प्रतिमा समान. सुण. १२
 लंछण सिंह विसेपीयेजी, सोवन्न वर्ण शरीर;
 गंभीरमां सायर समाजी, मंदर गीरीवर धीर. सुण. १३
 संयम अवसर आदरीजी, जीत्यो मनमथ वीर;
 अहानेश स्वामी वंदीयेजी, जगनायक श्रीवीर. सुण. १४

(३८)

(कलश.)

इम वीर जिनवर सयल सुखकर, तीर्थनायक सुरतरु;
जन आठ पूरण दुरित चूरण, रूप त्रिभुवन मनहर.
नागोर महिमा जासु पूरण, तेह स्वामी संस्तव्यो;
मनरंग छंदे (सूरी) श्री पार्श्वचंद्रे मुक्ति कारण वीनव्यो.इति.

२ ॥ श्री धर्म शांति पार्श्व जिन स्तवन. ॥

मेढते नयरे मुझ चित्त आणंदिय,
धर्माजण शांतिजिण पासजिण वंदीये;
त्रिहुय प्रसादहि तिन्नि तिथ्यंकरा,
नामने छवण अरिहंत जण सुहंकरा. १
छवण विणुं नाम हुवे छवण तिणि विणु नही,
दुन्निनिक्षेप इणे नयरे लह्दीये सही;
द्रव्य अरिहंतनो मरम केवली लहे,
भाव अरिहंतनो विरह सहुये कहे. २
भावसुं भाव अरिहंत आराधिये,
मूत्रनी साखनो मुक्ति सुख साधिये;
त्रिणि निक्षेप नामादि त्रिण जोडीये.

तो कहो कांइ भव बंधन त्रोटिये. ३

नाशिका अग्रथिर द्रष्टिमांडी रह्या,
मौनकरी ध्यानवसे पद्म आसन ग्रह्या;
निरखतां एह कुण भाव आवे हिये,
चित्त चोरीतिजी किसो उत्तर दीये. ४

आण जिणभावए ठवण ठामे ठव्या,
असुर सुर नखरे भक्ति भाव स्तव्या;
भाववसे तेहने तेहीज फल जाणज्यो,
एह परमध्य समध्य मन आणज्यो. ५

काष्टनी गायकरी कोइ शस्त्रे हणे,
तेहने गायनो घात जिनवर भणे;
अरथनी फलसिद्धि गणे जे स्वारथी,
निरमली निर्जरा थाय मन भावथी. ६

हय गय नारि मृग पमुह सहुये कहे,
एक अरिहंत इम भापतां लहवहे;
जाणीये दरसणा वरण बलतेहने,
निरखी प्रभु हरख न थाये मन जेहने. ७

भाव जिन शकस्तव सूत्रे दीसे नहि,
 तेह कारण कहो कोइ गुरु मुखे लही;
 ठवणजिग संख नहु लाभिये जेहनी,
 जेहथी पापमति जाय सवि देहनी. ८

द्रष्टिथी पुंढीनो राग अधिका गणी,
 भगतिने भाव इम धुण्यो त्रिभुवन धगी;
 पनरमो सोलमो देव त्रेवीशमो,
 मूरति जोवतां चित थिर बीसमो. ९

वज्र मृग भुजंग जसु लंछग सोहये,
 निरूपम रूप जग त्रिभुवन मोहये;
 स्वामिय मागिये एह सुपसाउलो,

भवि भवि थाइज्यो तुम्हे मुझ राउलो. १०

कलश-एणीपरे श्रीमेदिनी पुरि त्रिणे तीरथ वंदीये,
 त्रिहु भवने महिमा जासु दिपे देखी मन आगंदीये;
 श्रीमानु विश्वसेनराय अश्वसेन कुले दीपक अवतर्या,
 तेमनआणंदे नूरि श्रीपार्श्वचंद्रे भावजिन जिम संस्तव्या. ११
 तेज विषयनी एक सज्जाय पण वाचकचंदने

वांचवी जोइये. कारणके तेथी वाचकवृंदने खातरी थसे
 के ते सदीना भव्योने सन्मार्गे दोस्वा माटे अने तर-
 तमांज उत्पन्न थयेला लुंपकने जडामूळथी दूर करवा माटे
 आचार्यश्रीये केवो उत्तम प्रयत्न करेल छे. —

॥ श्री जिन प्रतिमा सद्गुणाय ॥

(महाविदेह क्षेत्रमां श्री मंदरस्वामी, सोनाना
 सिंगःसणजी; ए रागमां)

सांभलो भविक जन चित्त चेतन धरी,
 जिनवर आगम वाणीजी;

भवसायर तरवा तरणी जिम,
 लहिज्यो उत्तम प्राणीजी. ए ठेक.

जिनवर जिन प्रतिमा वंदन फल,
 समवड हियडे आणोजी;
 रायपसेगी मूत्रे वस्त्राण्यो,
 चतुर विचारी जागोजी. सांभलो. १

छेद ग्रंथे जिनवर विधि वादे,
 प्रतिमा भक्ति प्रकासीजी;
 व्रतधारक श्रावकनी करगी,
 जोजो हृदय विमासीजी. सांभलो, २

ससम अंग लीयो विचारी,
 आणंदने अधिकारेजी;
 जिन प्रतिमा नमे कदाग्रहवारी,
 धनधन ते नरनारीजी. सांभलो. ३

पड्या पछी सहु कोड प्रतीजे,
 पहिलुं आप संवाहोजी;
 प्रतिमा वंदो उववाइ उवंगे,
 अंबड जेम ल्यो लाहोजी. सांभलो. ४

अवधि असाधु तणी बहु देखी,
 ढाह्या तमे कांड डोलोजी;
 किणहि कुसंगे कनक मल लाग्यो,
 पीतल तोले म तोलोजी. सांभलो. ५

सोना जेम नीरमल कस लीजे,
 दीप प्रवाहे न दीजेजी;
 वीतराग प्रतिमा वंदीजे,
 राउ राखी खेलीजेजी. सांभलो. ६

मिथ्यामतशुं मकरो सगाइ,
 प्रभुसुं केसी सवलाइ जी;

જિનપ્રતિમા નિંદો નહિ ભાડ,
સ્વામી દ્રોહ ઇમ થાય જી. સાંભલો. ૭

આમાતના અજીવ પદારથ,
જિનવર નામ પ્રસંગેજી;
ગૌતમ આગલ વીર જિનેશ્વર,
બોલ્યા પંચમ અંગેજી. સાંભલો. ૮

ઇમ જાણી જિન પ્રતિમા વંદો,
સૂત્ર તહત્તી કરી જાણોજી;
શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીશ્વર જંપે,
મુક્તિ રમણી વસ આણોજી. સાંભલો. ૯

આ આપણા પૂજ્યજીના ગુરુવર્યને પૂર્વાચાર્યોએ
તેમજ વાચકમુનિવરોએ કેટલાક ગ્રંથોમાં સૂરિ લખે છે
અને કેટલાક પ્રકરણોમાં પંડિતશિરોમણિ પંન્યાસગણી
વિગેરે પદવીઓનો ઉલ્લેખ કરેલ છે. તે વય અવસ્થાના
ભેદેકરી ભેદ માલુમ પડે છે. કિન્તુ પરમાર્થમાં ભેદ
છેજ નહિ.

વલી પૂજ્યપાદ મુનિમહારાજ શ્રી કુશલચંદ્રગણી સાહે-
બના શિષ્ય સાક્ષર મુનિમહારાજ શ્રી ગુણચંદ્રજીએ આચા-
ર્યશ્રીના આ ચરિત્રને માટે ભવ્યજનોને ઉપદેશ આપી

भव्यजनोना सद् द्रव्यने सद्ज्ञानमार्गे उपयोग करवानुं
 यने तेथी अपूर्व अप्रगट महा माओना प्रार्चीन इतिहासने
 प्रव्यजन समुदायना हस्तकमलमां समारोपण करवानी
 जे जावना अंतःकरणमां अंकुरित करेल छे. ते माटे
 तेमनो उपकार मानी आर्थिक सहायने आपनार भव्य-
 जनोना नाम नीचे प्रमाणे प्रगट करूं छुं -

२०० कच्छ गढशीशनिवासी शेर देवराज टोकरशीना
 जाइ पांचुभाइए पोताना वडील बंधुए ज्ञानखातामां
 काढेल तेमांथी ज्ञानउद्धार माटे आप्या.

२५ शा कानजी स्तनशी गाम देवपुरवाळानां मातुश्री
 वाइ चौथीवाइ तरफथी भेट.

२५ शा. भाणजी भीमजी दा. वाइ नाथीकाइ.

२५ वाइ कुंअस्वाइ गाम देसलपुर.

५० शा. हीरजी पुनशी. गाम नवावासवाळानां धर्मपत्नि
 वाइ गंगाए आप्या.

७५ शा. जेतसीजाइ गोसरनां धर्मपत्नि हांसवाइए पो-
 तानां पतिना पून्यार्थे ज्ञान खाते आप्या.

१० एक देवपुरवासी गृहस्थ तरफथी भेट

ઉપરના સદ્ગૃહસ્થોએ જ્ઞાનની વૃદ્ધિને માટે જે ઉદારતા વાત્રી છે તે માનપૂર્વક સ્વાંકારી તેમનો આભાર માનવામાં આવે છે. અને તેવીજ રીતે બીજા ગૃહસ્થો પણ તેમનું અનુકરણ કરશે. એમ હું આશા રાખી વીરમું છું.

વલી આ પ્રસ્તાવના લાલચ તથા સુચારવામાં તેમજ આ ગ્રંથમાં પૂજ્યવાદ પ્રાનઃસ્મરણીય વિજયવંન જંગમ યુગપ્રધાન શ્રીજૈનશાસન પુંડરિક કમલ વિદ્યાતા માર્નિડ તત્ત્વજ્ઞાની મહાશય કરુણાનિધિ આચાર્યશ્રી ૧૦૦૮ શ્રી આતૃચન્દ્ર સૂરાશ્વરજી પાદપદ્મોપશેષી સાક્ષર મુનિ મહા-રાજશ્રી સાતરચંદ્રજીયે જે શ્રમ લોલો છે તેથી તેમનો સવિનયપૂર્વક ઉપકાર માનું છું.

શ્રી. શા. મંગલદાસ લલ્લુભાઈ.

અમદાવાદ.

श्री सदगुरुवर्य

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वरजीनुं.

संक्षिप्त जीवन-चरित्र.

वस्तुनिर्देशात्मक—मंगलाचरण.

(शार्दूलविक्रीडित-छंदः)

—ॐ*ॐ—

तीर्थेवारजिनेश्वरस्यविदिते श्री कोटिकारव्येगणे ।

श्रीमच्चन्द्रकुलेचटोरुह बृहद्गच्छे परिम्लायिते ॥

श्रीमन्नागपुरीय कायह्व तपा प्राप्तावदातेधुना ।

स्फूर्जद्भूरिगुणान्विता गणधरश्रेणी सदा राजते ॥ १ ॥

अर्थ—चरम तीर्थंकर श्री वीरजिनेश्वर देवाधिदेवना तीर्थशा-
सनने विषे विश्वविख्यात श्री कोटिकनामना गच्छर्मा श्रीमान् चंद्र

કુલ્હની અંદર વહગચ્છ પરિમ્લન થવાને લીધે સાંપત કાઢમાં (હાલમાં) શ્રીપાન્ નાગપુરીયતપા વિરુદ્ નામયી જેની કીર્તિ નિર્મલ છે એવા ત્તપ ગચ્છમાં સુવિહિત ગીતાર્ય ગુણોષ કરીને દેદીપ્યમાન ભવભીરુ સત્સૂત્ર પાપપંક દૂરવર્તી, સ્પાદ્વાદશૈલી અનેકાંત જયપતાકા ધરનાર ગુણગણાન્વિત ગણચર સિતપટાચાર્યની જે શ્રેણી તે સદાકાલ અપ-રંપાર ગુણોષ કરીને શોભતી વિરાજમાન છે.

(૫ ગચ્છનો વિશેષ અમ્બુદય કરનાર કયા
આચાર્ય પ્રગટ્યા ?)

યો લેમે ગુરુસાધુસ્ત્રુત્ત્વકૃપયા પારંશ્રુતામ્બોનિધે ।
યો જૈનાગમ સંગતાંસુલલિત્રાં ચક્રે હિતાં દેશનામ્ ॥
યઃસ્વાન્વયોપકૃતે નિમિત્તમકરોદ્જ્ઞાનક્રિયાસ્વાદરં ।
તં સૂરીશ્વરમુત્તમં યુગવરં શ્રીપાર્શ્વચન્દ્રં સ્તુમઃ ॥૨૥

અર્થ—સુવિહિત સિતપટાનુયોગાચાર્ય ગુરુ સાધુસ્ત્રુત્ત્વ મુનિરાજ શ્રીની કૃપાવેડે જે સિદ્ધાંત રૂપી સમુદ્રનો પાર પામ્યા, તથા જે હત્સર્ગ ૧, અપવાદ ૨, વ્યવહાર ૩, નિશ્ચય ૪, વિધિવાદ ૫, ચરિતાનુવાદ ૬, યથાસિયતવાદ ૭, હેય ૮, જ્ઞેય ૯, અને આદેય ૧૦ વિગેરે અનેક નયનિસેષ સમ્પર્ભંગી સ્પાદ્વાદશૈલીમય જૈનાગમોને અનુસરતી અતિશયે કરીને લાલિત્યવંત હિત ભરેલી દેશના પ્રરુપવા લાગ્યા, અને જે પોતાના અને પર (બીજા) ના ઉપકાર માટે જ્ઞાન તથા

ક્રિયાને વિષે આદર કરવા લાગ્યા, તે શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીંદ્ર યુગપ્રધાન
 મહારકોત્તમ પ્રત્યે અમો સ્તવિયે છીએ. કારણ કે જે ગુરુના પરિચ-
 યથી લોહ રૂપ પ્રાણિયો પણ પાર્શ્વ (પારસ) મણિરૂપ ગુરુની ઉપા-
 સના વહે સ્વપ્રકાશમય સ્વસ્વરૂપનો લાભ પામે છે, અને જે ગુરુના
 મુલ્લચંદ્રના દર્શનથી સાંસારિક ત્રય તાપથી સંતપ્ત થયેલા જાગત
 જીવોને શીતલતા-શાંતિ પ્રાપ્ત થાય છે, એ માટેજ એ પાર્શ્વ અને ચંદ્રની
 પૂરેપૂરી ગરજને સારનાર શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરીંદ્રજીને અમે સ્તવિયે છિયે.

(દોહરા-છંદ.)

સુરમણિસમ શ્રીસદ્ગુરુ, છો શાશ્વત સુલ્લસદ્મ;

પ્રતિપલ્લ મણમું પ્રેમથી, પરમ પૂજ્ય પદપદ્મ. ?

પ્રાગ્વટ્ જાતિ પ્રભાકરુ, વિમલા માત મલ્હાર;

પરચા પૂરણ ગચ્છપતિ, જિનશાસનશૃંગાર. ૨

પરમ પુનીત 'હમીરપુર, વિશ્વવિદિત વર વંશ;

૧ ॥ વિંછિયાની દેશી. ॥

હારે લાલા પાસચંદ્રસૂરીસરુ, વઢતપગઠનમદિગકારરે લાલા ॥

આવૂતીરથ પાસમેં, પુરહમીર જનમ સુલ્લકારરે લાલા ॥ પા૦ ॥ ૧ ॥

વેલગવંશે દીપતા, શાહ વેલગ પિતાગુણવંતરે લાલા ॥ વિપલાદિમાતા

સહી, સુત તેહના તેજ અનંતરે લાલા ॥ પા૦ ॥ ૨ ॥ પંદરહસેં સાડ-

ત્રીસમેં, શુભ ચૈન નવમી મૃગુવારરે લાલા ॥ ઉત્તમ લગનમેં જનમિયા

જગ જાગતી જ્યોતિ અપારરે લાલા ॥ પા૦ ॥ ૩ ॥ જિનવાળી સમ

- प्रकट्या बेळग पिठु घुँहें, सुनिमनमानसहंस. ३
- साधुरत्नसूरीशना, दीक्षित दस प्रत्यस;
बहु भविजनने वृद्धव्या, लाभकारि दइ लक्ष. ४
- समाकितवासित संघनुं, कर्तु अतिशय कल्याण;
शासनोन्नति शुभ परें, कीधी कृपानिधान. ५
- धर्मवीज धरती विपें, वाढ्यां नाथ ! विशेष;
फल मेळावि ये फूटरां, हजुण अमो हमेश. ६

भावसै, श्रीसाधुरत्नगुरु पासरेलाळा ॥ तजि संसार असारने, लियो संयम मन उल्लासरे लाळा ॥ पा० ॥ ४ ॥ आगम वचन प्रमाणसैं गुरु आणाघर शिर आपरे लाळा ॥ भूतल मवि प्रतिगोधता, करता सूरीमननो जापरे लाळा ॥ पा० ॥ ५ ॥ बश किये बावनवीरकुं चौसठजोगाणि साधिरे लाळा ॥ जोषपुरें वरसावियो, मेघ-सुरपतीन आराधिरे लाळा ॥ पा० ॥ ६ ॥ श्राविडेदेशें विचरता, बश किया चौवीश पीररे लाळा ॥ पिरुट नदी बहती तिहां, थळ कीनो रोकी नीररे लाळा ॥ पा० ॥ ७ ॥ धांगधरे वामण घरे, दोय कन्याकुं प्राति-वोधिरे लाळा ॥ नीवडी गामे नदीतटें, एकजोगीनें देइ सिद्धिरे लाळा ॥ पा० ॥ ८ ॥ इम घणा परचा पूरिया, परतख होइ इण कलिकालरे लाळा ॥ आनन्दघन तुम दासहै, मोने दीजो मुख सुविशालरे लाळा ॥ पा० ॥ ८ ॥

य उपहारज आपनो, भगवन् ! केम भूलाय ?

अनुभव अंकुर ऊगियो, विभु ! ते केम विहलाय ? ७

आभारी कीधा अती, इत्यादि करि काम;

स्मरण थवा ए सर्वतुं, लखुं चरित्र ललाम. ८

गुण गरिमा गावा विपे, उर इच्छा छे इष्ट;

कृपा करी धो पूज्यजी ! वाणि विशिष्ट अभिष्ट. ९

भविजनमनभावनि कथा, कलिमलहारि कवीश !

सुद मंगलमय आपनी, कृति संक्षिप्त कहीश. १०

भयहर भैरव हर्षभर, हाजर रहे हमेश;

सरल संघना सर्वदा, कापे सर्वे क्लेश. ११

ए पण महिमा आपनो, सत्यपणें सुप्रसिद्ध;

नाम जप्ये नित प्रति रहे, ऋद्धिसिद्धि सान्निध्य. १२

जयति जयति जगत्त्रय प्रभु, धर्मधुरंधर धीर,

जंगमतीर्थ जयंकरु, जय जगदत्सल वीर ! १३

વીરમસવિની મલ્લર મૃમિની મુંદર શીતલ સુલ્લદ સુવિદિત
 અર્ધદાચલની તલેડીના પ્રદેશની અંદર શૂરવીર મહારાજા હમીરસિંહે
 પોતાના નામથી વસાવેલ હમીરપુર નામનું શહેર કે જે પોતાની
 મલ્લ રૌનકતાવડે સ્વર્ગને પણ શરમાવી રહેલું હતું; કેમકે જે જે
 વસ્તુઓ હમીરપુરમાં દ્રષ્ટિગોચર થતી હતી તે તે વસ્તુઓ સ્વર્ગમાં પણ ન
 હોયથી સ્વર્ગ હમીરપુરનો સ્પર્શમાં શરમને શરમ થતું હતું. મતલબ એજ
 કે હમીરપુરની અંદર આલિશાન મકાનો, વિવિધ માલથી પરિપૂર્ણ
 દેદિપ્યમાન દુકાનો, વ્યાપારી અને સરીઢદારોની ચાલતી ધમાલ,
 ઘોડાગાડી, બેલગાડી, ઘોડા, કંટ, હાથી, પાલસી, મ્પાના વગેરે
 વાહનોનો ચાલતો જળાતો છડાદાર વ્યવહાર, ખાતમાતનાં ભોજનો
 તૈયાર થયાની ચાલી રહેલી તારીફલાયક તદ્વીર, પાનસોપારી
 ફલ્લી આદિના મુલ્યાસ, માદક પદાર્થ સેવનારાઓનો ઉમરાઈ રહેલો
 ઉત્સાહ, દુર્વ્યસનોને તાવે થપેલા દુર્ગતિગ્રાહકોની દુર્મદતા, અને
 એવાંજ અન્ય સાંસારિક મુલોને સાથ આપનારાં સાધનોની સગવડતા
 વગેરે વગેરેની છત હમીરપુરમાં હતી; પરંતુ સ્વર્ગમાં એ વધારો અડત
 હતો, એથી જે હમીરપુરમાં હતું તે સ્વર્ગમાં પણ ન હતું. વિશેષમાં
 હમીરપુરની અંદર તપ, જપ, યોગક્રિયા, સંયમસાધના, અને વ્રત
 પચ્ચલ્લાણ આદિ કરણોનો અનુભવયુક્ત માત્ર થતો અમૂલ્ય લાભ,
 તેમજ ગુણી-જ્ઞાની-ગુરુઓની સપ્તાનયમર્મિત જિનેશ્વરમનીત દાન,
 શીલ, તપ, માવનાદિથી ભરપૂર મધુર વાણીનો નિરંતર મળતો યોગ

ઇત્યાદિ પળ સ્વર્ગમાં ન હતાં; પરંતુ હમીરપુરમાં એ સઘલા વિદ્યમાન હતાં જેથી સ્વર્ગ હમીરપુરની હરીફાડમાં પડાત પડી જતાં ચર્મચક્ષુ-ઓથી અદૃશ્ય થઈ રહેલ જણાય છે !

હમીરપુરમાં અઢારે વર્ષો પોતપોતાના ધર્મનિયમને અમલમાં આણતાં આનંદમાં નિવાસ કરતાં હતાં. શ્રાવસ્ત્રીનો પળ પુષ્કલ જત્યો હતો. જિનમંદિરો પળ ભવ્યતાયુક્ત વિશેષ હતાં અને અન્ય ધર્મસ્થળો તથા અન્યધર્મનાં દેવલો, વાગવર્ગીયા અને આનંદદાયી આશ્રમો નામ પ્રમાણે કામના ઉપયોગમાં આવતાં જણાતાં હતાં.

હમીરપુરમાં આ વાર્તાના સમયે રાજ્યરુત્તી તરફથી કર દંડ ન હતા, પણ જૈનસાધુઓ અને સંન્યાસિયોના હાથમાં દંડ (કરદંડ) હતા. વધવંધન ફક્ત પુણ્ય ગુંથન અને સ્ત્રીઓની વેણીવંધનમાં જ જણાતું હતું. કઠોરતા શૈલીમાં, મઝાફાંસો પાળીઆરીના જલપાત્રમાં, માર શબ્દ સોગઠાવાળીમાં, વક્રતા કાભિનિયોની શ્રવરોમાં, નિષ્કુરતા દુષ્કર્મ છેદન કરવામાં અને મમત્વતા સત્કર્મ સાધનમાં માલૂમ પડતી હતી.

હમીરપુરની આસપાસ કુવા વાવડી કુંડ વગેરે પુષ્કલ મનહર જલભરિત જલાશયો જણાતાં હતાં અને સ્થલોસ્થલ પાળીની પરવો, દાનશાલાઓ, પાઠશાલાઓ, ઉદ્યોગશાલાઓ, હુનરશાલાઓ, તથા વાંચનગૃહો આદિ દૃષ્ટિગોચર થતાં જિજ્ઞાસુ જનને અતિ આનંદ પ્રાપ્ત

ચતો હતો. ઇથી ઇકંદર જોતાં હમીરપુર શહેર લક્ષ્મીની લીલાલ્હે-
રથી ભરપૂર હોવાને લીધે સર્વાંગ સુંદર સ્થલ ભાસતું હતું.

વાચકવર્ગ ! જગતની વસ્તુઓ માત્રનો પરિવર્તનશીલ સ્વભાવ
હોવાથી કંઈક સમય જતાં તેમાં સ્થિત્યંતર થયા વિના રહેતોજ નથી,
જ્યારે જગતભરના પદાર્થો માટે આ કાયદો વાયદા વગર લાગુ
થનારો છે ત્યારે યજી હમીરપુરને આ કાયદો કેમ લાગુ ન થાય ?
અલગત થાયજ ! ઇથીજ કહેવાની ફરજ પડે છે કે—

જે હમીરપુર શહેર સર્વાંગ સુંદરતા અને લીલાલ્હેરથી લહેલૂર
હતું ને આજે કાઢની વિપમ ફાઢથી વેહાલના ગાલમાં સમાઈ રહ્યું
છે. ન્હાના ગામડા જેવું પતીત દશાવાલુ, બે ત્રણ પુરાતન અને તે
પણ સુંદર કોરળીવાળાં છતાં મેક્ષકોને આનંદ તથા રોદ કરી રહે-
નારાં જિનાલયો, અને નિર્માલ્ય વસ્તી વગેરે યુક્ત થઈ રહેલું છે. જે
શહેરની રીનકતા નિહાળવા દેશીવિદેશી આતુર વનતાં હતાં તેજ
સ્થલની સ્થામે જોવા આજે કોઈ ચાહતું નથી. જે હમીરપુર પુર
મનાતું હતું ને આજે પરં થઈ રહેલ છે. જો કે તે ગમે તેવી પદ્ધતીની
સ્થિતિયે પહોંચેલ છે, તથાપિ ત્યાં થઈ ગયેલા પ્રમાવશાલિ પુરુષો-
ને લીધે તે સ્થલને આજે પણ કેટલાક ભાવિકજનો માત્ર સહિત
નિહાળવા, ઓરે ! તેની રેણુકાને માથે ચઢાવવા જાય છે; કેમકે મહ-
દાત્માઓના ચરણતલના સ્પર્શવટે પરમપવિત્ર થયેલી રજના રજકળો

अद्यापि पढी रहेला छे, तेनो स्पर्श यतांज हजु लगण पण दानव जेवा मानवना अंतरमां जरा चार पण सद्भावनाना अंकुर स्फुराय-मान थया विना रहेताज नथी !

पाणीपतना भेदानमां, चित्तोडना किल्लामां के हलदीघाटमां शांतरस चाहनारो पण वीररसनी लहेर युक्त थइ रहे छे; केमके ज्यां वेसुमार वीरमणियोना धगधगता रेडायला लोहीनां, मार ! पकड ! छेदीनाख ! आविज पुकार उठावनार रजकणोज भरपूर छे, त्यां रौद्रता बगर शांततानां अणुंओ क्वांथीज होइ शके. वस्तु-प्राप्तिनो स्वभावज छे के माला हाथमां आववाथी भजन स्मरण अने तरवार हाथमां आववाथी छेदन भेदन बगेरेतुं स्मरण थया विना रहेतुज नथो ?

ए हमोर स्थिति समयना हमीरपुरमां बेलगवंशावतंश नरोत्तम शाहना कुलदीपक श्रीमान् बेलगशाह आवक, आवक शब्दना साचा महात्म्यने जालवनार बसता हता. तेओ ज्ञातिना बणिक, जातिना बीशापोरवाड अने धर्म आवक हता. एटल्लेजे नहीं पणे आवकना एकबीश गुणोधी बेलगशाह अलंकृत होवाथी परमार्हत आवक हता, तेमना ग्रहनो सत्यशृंगार विमलादेवी ते पण परम आविका हतां अने सुरूप, सद्गुण तथा सद्धर्मानुरागिणी होवाथी सोनामां सुगंध प्राप्त थया सरखो संयोग प्रतीति आपतो हतो.

સરસ્વા સ્વભાવનાં, સમાન ગુણવાળાં, સરસ્વી કર્ણીનાં અને સરસ્વી ધર્મદૃઢતાવાળાં દંપતિ દૈવીસંપત્તિની કોટિનાં મનાય છે !

દૈવીસંપત્તિવાનુ દંપતિ (વેલગશાહ અને ત્રિમાલાદેવી) સ્વધર્મારાધન પૂર્વક સાંસારિક સુखાનુભવતાં કેટલોક સમય લાક્ષીણો લાભ પ્રાપ્ત કરવામાં ગુજારતાં હતાં. દરમ્યાન આનંદકારિણી રાત્રીના યોગ્ય સમયની અંદર એક વગ્ધત વિમલ ભાવનાવાળાં શ્રીમતિ વિમલાદેવીશ્રીએ પૂર્ણિમાના પ્રકાશિત ચંદ્રને આકાશથી ઊતરી પોતાના વદનકમળને વિકશ્વર કરતો અંતરમાં દાખલ થઈ જમણા પડસામાં સ્થિતિ કરી રહેલો જોયો, જેથી તંદ્રાને દૂર ત્યજીને આનંદકારી સ્વપ્ન પોતાના પ્રાણસંજીવન પતિદેવને કહી સંમળાવ્યું અને તે સાંમળીને વેલગશાહે હુલ્લાસની ઝમિયો યુક્ત કાતું કે ' આજથી પુત્રનો ગર્ભપ્રાપ્ત થઈ (૨૮૦) દિવસે પરિપૂર્ણપણે પુત્ર રત્નરૂપજન્મ આપી કુળને દીપાવશે. જમણા પડસામાં નિરાસ કરવાને લીધે પુત્રજ થાય છે એ અટલ નિશ્ચય છે; પરંતુ તે પુત્ર શાંતરસનો વિલાસી થશે, કેમકે પૂર્ણચંદ્ર શીતલતા પ્રસારક શાંત મૂર્તિવંત હોવાનાં લક્ષણોવાળો હોવાથી તે લક્ષણોની આગાહી સૂચવે છે. ચંદ્ર પૂર્ણિમા પછી ક્ષીણતાવાળો જણાય છે જેથી તે પુત્ર થોડીજ વયમાં સંસારની મમતામાં ક્ષીણતા વતાવનાર નીવડી અનમાં વીજના ચંદ્રની પેટે દર્શન રૂપ ગણાશે ! તેમજ વદનકમળ વિકશ્વર કરતાં અંતરમાં પ્રવેશ કરતો જોવાથી તે પુત્ર ભવિકુળનો રૂપ કમળોને વિકશ્વર કરતો-આનંદ

આપતો પ્રતિવોધ પમાડતો ગણાઈ પૂજ્ય મનાશે ! અને જેમ ચંદ્ર મૃગાં-
કથી ઓઢાવ આપનાર છે, તેમ તે પુત્ર પ્રાપ્તિ વિપક્ષિયોના અપવાદ
વડે વિશેષ ઓઢાવમાં આવશે. પ્રિયે ! સ્વપ્નાનુસાર તે પુત્રનું મુવારક
નામ 'પાર્શ્વચંદ્ર' એજ રાખવું એવો મારો નિશ્ચય છે, કહો એ વિષે
તમારી શું સમ્મતિ છે ?

પ્રિયપ્રાણેશ્વર ! અભિન્ન પ્રેમમાં ભિન્નતાનો ભાસ સંભવેજ નહીં ?
તેમ હું તો આપની અનુગામિની છું જેથી સદા આપના વિચારને
આધીન રહેવાજ લગ્ન સમયની જોડાયેલી ગ્રંથીથી પ્રાણાંત લગી વંધા-
યેલી છું. છેડા છેડી વાંધવી એ કાંઈ ઓછી મહત્તાવાળો વિષય નથી.
એ તો કપડાની ગાંઠ વાઢવા સાથે મન અને શરીરના સઘળા
વ્યાપારોને એક રૂપે રહેવા ગાંઠ પાડેલ ગણાય છે. હાલમાં થતાં લગ્નો
લગ્ન શબ્દના ગાંભિર્ય અને ગૌરવતા સૂચક અર્થથી કેવળ શૂન્ય હોય
છે; કેમકે ઢીંગલા ઢીંગલીની પેઠે અલહેતી ઉમ્મરમાં લગ્ન શબ્દનો
અર્થ પૂરેપૂરો સમજાયા વગર વર કન્યાનો સંબંધ જોડી દે છે, એથી
અંતે એ અનિષ્ઠ પરિણામ હાજરી આપતું રહે છે કે દંપતિના ધર્મથી
વિમુક્ત રહેલાં ધનીધનીઆળી જૂતે દાઢ પિરસી કે નસીવનાં રોદઢાં
રોતે જન્મારો પૂરો કરી ઉભયભવ ભ્રષ્ટ કરે છે. પરંતુ મને તો કુલ્લગુરુ
લગ્ન શબ્દનો સંપૂર્ણ અર્થ સમજાવેલ હોવાથી તેના કાયદાને પૂર્ણપણે
ધ્યાનમાં રાખી વર્તું છું.

સ્ત્રીનો સ્તુત્ય ધર્મ પણ છે કે—પતિની પહેલાં ઝટી ઇષ્ટદેવનું
સ્મરણ કરી રાઈ પ્રતિક્રમણ કે સામાયિક કરી નવકારસી વગેરે

व्रत नियम धारण करी दिवसनी सफळतानुं चिन्ह सूचित करवुं. तदनंतर पतिने जोड़तां साधनो राजर राखी घरना; काममां जोडावुं ते पछी पवित्राइ सह देवदर्शन, गुरुचंदन अने वीतरागमणीत वाणीनो लाभ लेवा जवुं, अने ते पछी पुनः गृहस्थियोना नित्यक्रममां तत्पर रहेवुं.

ज्यारे रसवति तैयार घाय तयारे प्रेमयुक्त सुसाधु साध्वी अभ्यागत आदिने आहार पाणीधी प्रतिभाभी पुन्यभागी थवुं. ते पछी ज्ञानगोष्ठी, नीति, सदाचार के धर्मतत्त्व भर्या पुस्तको बांची विचारी मनन करवां.

यडीलोनी आज्ञानुसार वर्त्तवुं ए विमळकुळवंती वनिताओनी उत्तम विभूती छे, जेयी आज्ञा शिरोधार्य करी सद्वर्त्तनमां मशगुल् रहेवुं. पोतानी शक्तिना अनुसारे बखालंकार धारण करवां, आवरु स्वर्चनो विचारखूब ध्यानमां राखी खडाड स्वर्चने अटकाववां, परोंणा पइ सगांसंवंधी आदिनो सत्कार साचववामां विवेकी रहेवुं. कोइ बखते पण उंचे स्वरे, कठोरतायुक्त, अमिय अने हृदयी विशेष भाषण करी कोइनुं दिल दुमाववुं नहीं. व्यर्थ विचार करवो नहीं. म्हेणां टोणां मर्मभेदक वचनो के असभ्य भाषणनो उपयोग करवो नहीं. पतिने कोइ वाते कंटाळो आपवो नहीं. तेमने धर्म अर्थ संपादन करवामां विरोधामास बताववो नहीं. गफळत, अदेखाइ, अतडापणुं, अविवेक, हृदपार कंजुसाइ, बेहद चदारता, गर्व, क्रोध,

નિંદિત વિચાર, ચાડી, હિંસા, અસત્ય, કપટ, વિષયવાંચ્છના, આત્મશ્લાઘા, ધર્માદિમાં અનાસ્થા, સાહસ, ચોરી, અને સાંકડા વિચારો વગેરેમાં તત્પર રહેવું નહીં. પતિને પ્રત્યેક કાર્યમાં મદદગાર રહેવું. મધુર, સત્ય અને હિતકારી ભાષણવડે પતિનું મન રંજન કરવું. પવિત્ર રહેવું. પતિની ગેરહાજરી વખતે સતી સ્ત્રી શૃંગાર સજવો નહીં. સંગીતાદિ મોજમજાહમાં મન દેવું નહીં. ધનાઢથ સ્થિતિ હોવા છતાં પણ નોકર ચાકરોપર કામ માત્રનો આધાર ન રાખતાં પોતાને પૂરતી દેખરેખ રાખી શરીર તથા મનને કસરત આપી ગૃહસ્થાશ્રમને શોભાવવો. કોઈને કદિ અગ્રસન્નતા દેખાડવી નહીં. સ્વામીના સુખે સુખી અને દુઃખે દુઃખી થવું. કેમકે જે સ્ત્રી પતિ પ્રત્યે સારા સ્વભાવવાળી, મધુર વોલનારી, સારા આચરણવાળી, સુખરૂપ ચહેરાવાળી, પતિમાંજ ચિત્ત રાખી ગૃહરાજ્યમાં લીન થનારી અને પતિનાજ વિચારોને અનુમોદન આપનારી તેજ ધર્મચારિણી ગણાય છે. પતિયે કદાચ કઠોર વચનો કહ્યાં હોય, ગુસ્સાની નજરથી નિહાળ્યું હોય; તોપણ પવિત્રાચારિણી સ્ત્રી પ્રસન્નતા સાથે પતિસેવામાં હાજર રહેવું એજ પતિવ્રતાનો ધર્મ છે. જે સ્ત્રી પતિની સેવામાં પ્રસન્ન ચિત્ત સાથે જોડાતી નથી, મર્યાદામાં પ્રવર્તતી નથી અને વિનય જાળવતી નથી તે સ્ત્રી અધર્મીષ્ઠ ગણાય છે. પતિ ગાંડો, રોગીષ્ઠ, કદરૂપો, મૂર્ખ, દુર્વ્યસની, દુષ્ટ અને અન્યાયની મૂર્તિરૂપ હોય તેને પૂજ્ય માની સન્માન આપવું અને તેની સેવામાં તल्लीન રહેવું એજ કુલિનકાન્તાનું

ભૂપણ છે. પતિને આવતા દેહી સ્ત્રીએ ઝઠી ઝમા થવું, નમનતાદ્યુક્ત
 ભાષણ કરવું, પતિચરણમાં નજર જોડી તેમને યોગ્ય આસન આપવું,
 અને સેવામાં તત્પર રહી પતિને સર્વ પ્રકારે આનંદ આપવો; કેમકે
 સ્ત્રીઓનું પરમભૂષણ પતિવ્રતાપણું છે. જે સ્ત્રી પતિને પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત
 કરી શકતી નથી તે સ્ત્રીજ ગણાતી નથી. તાત્પર્ય એજ કે જે સ્ત્રી
 પતિને પૂર્ણ પ્રસન્ન રાખે છે તેજ સ્ત્રી ઉત્તમ મનાય છે. જેથી જો હું
 તેવી ઉત્તમ કુલશાઢી સ્ત્રીઓની પંક્તિમાં આસન લેવા ડર્મગી હોઉં
 તો તેમના ઉત્તમ વર્તનને કેમ માન ન આપું ? પતિની જે વિચારણા
 તેજ મારી વિચારણા છે. પતિની અર્દાગિના કહેવાયા પછી વિચાર-
 ની ભિન્નતા થતાવવાને હકદારજ નથી; મતલબ કે જે અરધું અંગ
 ધારે તે ઘાકીના અરધા અંગને સ્વીકારીજ લેવું શોભાયમાન છે. ”
 इत्यादि स्वधर्म संबंधी चार्तालाप करी दंपति आनंद साथ पोतपो-
 ताना नित्यनियममां निमग्न थयां.

પ્રમાવિક્ક ગર્ભના પ્રભાવથી વિમલાદેવીને દેવદર્શન, પૂજન, પ્રભા
 વના, તીર્થવંદન, ગુરુભક્તિ, ધર્મકરણી, દાન દેવું અને સદ્ધર્મનાં
 ફરમાનો શ્રવણ કરી તેને અમલમાં આણવા इत्यादि इत्यादि डोहला
 (दृढ विचार) उत्पन्न थवा लाग्या.

જ્યારે ઉત્તમરૂપી જીવ ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે તે સગર્ભા
 સ્ત્રીના વિચારો ઉત્તમ કાર્યો ધર્મીજ દોરાય છે, અરે ભાવાઅભાવા
 પણ ઉમદા પ્રકારના થાય છે.

(હાલમાં રાવોડી ફાકવાનો, કોલસા ચાવાનો, સરાવોડો ચાવાનો કે માટલીનાં ટીકરાં અથવા તો સરસી મટોડી ચાવાનો ભાવ પેદા થાય છે તો, જેવો ભાવ તેવાંજ ગુણવાળાં ફરજંદો પણ પ્રાપ્ત થતાં નજરે આવે છે.)

જે જે વિમલાદેવીના વિચાર જાહેર થતા આવ્યા તે તે મુજબ વેલગશાહે મનોરથ પૂર્ણ કરી ગર્ભને તુષ્ટિ તુષ્ટિ આપી.

પાંચમે માસે શાસ્ત્રવિધાન પ્રમાણે સોલ સંસ્કાર પૈકી પહેલો ગર્ભાધાન નામનો સંસ્કાર સાચવ્યો. આઠમે માસે પુંસવન નામનો બીજો સંસ્કાર અમલમાં આણ્યો, અને તે પછી ઉત્તમ વિચારવાળા મનોવલ્લભે ભવિષ્યમાં ભાગ્યશાળી થનારા વાલ્લભને સદ્ગુણસંપન્ન થવાની ઉમદા યોજનાઓ યોજી માતાપિતાયે પોતાની ઉત્તમ ફરજ અદા કરી.

દિનપર દિન વ્યતીત થતાં ગર્ભમર્યાદા પૂર્ણતાને પહોંચવા આવી, અને નવ માસ ઉપરાંત કંઈક સમય જતાં પ્રસવ સમયનો આગાહી દ્રષ્ટિગોચર થવા લાગી. * * *

હમેશાં ઘણું કરીને ચૈત્ર શુદ્ધી નવમી જાણે અવતારી પુરુષોના અવતરણ માટેજ સરજાઈ ન હોય ? તેવો આપણને પ્રતીતિ આપવા વિક્રમ સંવત ૨૫૩૭ ના ચૈત્ર શુક્લ નવમી શુક્રવારના રલિયામળી રાત્રી પંચાંગ શુદ્ધિપૂર્વક-મુલાન-મુસમય વિમલાદેવીના વિમલય-શધારી પુત્રરત્નને જન્મ આપ્યો. * * *

પુત્ર જન્મ થતાંજ આનંદનો સમુદ્ર ભરતોયુક્ત દેખાવા લાગ્યો, માંગલિક વાજીત્રો વાગવા લાગ્યાં, સુંદર સુંદરિયો આનંદ પ્રદર્શિત કરવા લાગી, સાકર વેંચાત્રી શરૂ થઈ અને આનંદની વધાઈ વિસ્તરવા લાગી.

વેલગશાહે પુનમાસિના આનંદ સમય જિનમંદિરોમાં અઢાઈ-ત્સય શરૂ કરાવ્યો. અતિથેયોને ભોજનાદિથી, સુપાત્ર-શુદ્ધાચારી સાધુ મુનિરાજોને અન્ન વસ્ત્ર પાત્ર પુસ્તકાદિથી, યાચકોને નિવાજ-સથી, મિત્રોને સ્થાનગમથી, સર્ગા સંઘીઓને સન્માનથી, મિત્રો વિદ્વાનોને અતરના આનંદથી અને વડીલોને વિનય આદિથી સંતોષી સંવત્રિ જનોને ચાલતા રીતરિવાજ મુનશ વસ્ત્રપાત્ર મુદ્રાદિ આપી પુત્રજન્મમહોત્સવનો લ્હાવ લીધો, સંસારરૂપ વૃક્ષની મુફઝતા મેઝવી અને વશટદ્વિની આગામું નિશ્ચાન ફરકવા લાગ્યું.

જન્મસંસ્કારના આનંદ વાદ ચંદ્રાર્ક દર્શનનો ચોથો સંસ્કાર સાચવી પાંચમો ક્ષીરાત્તન સંસ્કાર, ડહોપણપૂજન સંસ્કાર, સાતમો મૂર્ચિકર્મ સંસ્કાર અને આઠમો નામકરણ સંસ્કાર વિગત પૂર્વક સાચવી પોતાના નિશ્ચયાનુસાર પાસચંદ્ર (પાર્શ્વચંદ્ર) નામ રાખ્યું,

દિનપ્રતિદિન યોજના ચંદ્રની પેટે અને નિર્વિઘ્નતા પૂર્વક કઢવી વેલીની પેટે દિવસ કરતાં રાતે અને રાત કરતાં દિવસે વિશેષ વર્દ-માન દશાવટ લાલન પાલન મીળન પોષણ યુક્ત ઘાઝ-ઝીઝા અનુભવતો પાર્શ્વચંદ્ર શુંવર મોળે થતો ચાલ્યો,

તે પછી અન્નપ્રાસન સંસ્કાર, કર્ણવેધ સંસ્કાર, કૈશવપન, અને ઉપનયન સંસ્કારને વિધાનયુક્ત પૂર્ણપણે ઉપયોગમાં આણી કુમારને સંસ્કારી બનાવી માતા પિતા પોતાના સદાચારથી વાઙ્કના મનમાં રૂઢી ઝૂંડી છાપ બેસારવા લાગ્યાં.

નિયમજ છે કે, માતા પિતાના જેવા વિચાર તથા જેવો આચાર હોય તેવાજ ગુણ સંતતીને પ્રાપ્ત થાય છે.

વાંચનાર ! અત્ર એ સંબંધી દલીલ સહિત થોડા દાખલા રજુ કરવાની વિચારણા યોગ્ય ધારું છું; કેમકે સહી સાક્ષી શિવાય દસ્તાવેજ પણ વજનદાર મનાતો નથી; માટે ધ્યાનમાં લેવા લાયક પુરાવા વિના તે વાત અત્યારે ઘણાં સ્વરા ગપરૂપ માને છે તેમનું મન સમાધાનીમાં શીરિતે આવે ?

રુખાલ કરો કે, અકબર શાહની માતાએ સગર્ભાવસ્થામાં પોતાની સાથે જ ઉપર એક સુંદર ફૂલ ચિત્રું હતું તે પટલાજ માટે કે આવુંજ હાવેહુવ ફૂલ ભાવીમાં પેદા થનારા પુત્રની સાથે જ ઉપર કાચમ જણાય. એવા ફળના સંકલ્પ વડે એ ચિન્હ કર્યું હતું અને થયું પણ તેમજ. ત્યારે વિચાર કરો કે માતાના મનની અસર ગર્ભમાં રહેલા વાઙ્કના શરીર અંદર કેટલી વધી થાય છે ?

શૂરવીર શિવાજીની માતા સગર્ભાવસ્થામાં પોતાના પતિ સાથે લડાઈના મેદાનમાં શામેલ રહી શત્રુનાં માન મર્દન કરનાર પુત્ર પાક-

વાનોજ દૃઢ સંકલ્પ ધરાવતી હતી. ઇથી તે વાઙ્ક વાઙ્કશાહ ઔરંગ-
જેઝ જેઝાને પળ તોવાહ પોઠરાવનાર વીરમણિ નીવડ્યો. ઇથું માતાના
વિચારની અસર ગર્ભમાં અને સ્ત્રીઓમાં રહેનારા વાઙ્ક પર ઓછી
થઈ કહવાશે ?

નેપોલિયન બોનાપાર્ટની માતા પણ સગર્ભાવસ્થા વચ્ચે લડાઈની
તાલીમ લઈ નિપુણ નીવડી હોવાથી તેજ સંકલ્પ વડે તેવોજ પુત્ર થયો
કે જેણે સ્વપ્નમાં પણ ફતેહ પામવાની શંકા ઉપજે તેવો લડાઈઓમાં
તેણે ફતેહ મેઢવી, આ વડો પ્રતાપ માતાની દૃઢ વિચારનાનોજ હતો.

એક મહમ એક સીદી વાઙ્કશાહના ચિત્ર પર વહુજ પ્યાર રાસતી
હોવાથી સગર્ભાવસ્થામાં પણ તેણીની તેજ ચિત્ર પર લગતી કાયમ રહી
હતી જેથી ગોરાંગ દેવતું વાઙ્ક છતાં પણ સીદીના જેવા કાઢા રંગતું,
ઝાંઝડીઝાઝાઢતું, ઝીંઝી આલ્યો અને જાઢા ઢોઢ આદિ ચિન્હ-
ચાહુજ થયું શું મનની અસર ગર્ભ પર કેવી થાય છે એ જાણરા
આથી પણ વધારે ઢાલ્લની જરૂર છે ?

પૂર્વાચાર્યો અને પાશ્ચિમાત્મ વિદ્વાનો કમૂલજ કરે છે કે, જે જે
વિચારો પિતાના અને તેમાં પણ પ્રિયે કરીને માતાના જેવા વિચાર
અને તેણીની જેમી ચાલ ચલગત તથા કેલ્પની હોય તેવોજ ઓગાદ
ગુણી અગર દુર્ગુણી પેઢા થાય છે. અને પ્રિયેપમા કહિયે તો માતા
પોતાનો મનમોજ પ્રમાણે સતતી વનાયતી ધારે તેવો પેઢા થાય છે
- ઇટલે કે જો સોઢ સ્વાપ્ન ધમરની. બુદ્ધિશાહી, રૂપશાહી, કલા

કૌશલ્યતાવંત, વહાંદુર અને દીર્ઘજીવનવાળી વનાવવા ધારે તો તેજ પ્રમાણે થાય છે; કેમકે ગર્ભાવસ્થાના સમયમાં, ધાવણ ધવરાવવાના સમયમાં, રમાડવાના સમયમાં, અન્ન પ્રાસનાદિ સંસ્કારોના સમયમાં અને ફરજંદ પૂર્ણ પળે પોતાની સમજમાં આવતાં લગીના સમયમાં, માતા જેવી વિચારણાની અને વર્તણુકની તાલીમ આપે તેવીજ સંતતી વિચાર ને આચારવાળી નીવડે છે.

પુત્ર પેદા કરવો છે કે પુત્રી ? સદ્ગુણી કરવાં છે કે દુર્ઘુણી ? કાળાં-ચાડાં-હૂલાં-લંગડાં-આંધળાં-છિદરા દાંતનાં-વ્યભિચારી-મૂર્ખ-રોગી કે નીરોગી તેમજ મદ્દે કે નપુંસરુજે કરવા ધારે તે માતા કરી શકે છે.

જેમ સ્વેદુત અનાજને મોટા દાણાનું, ભારે જત્યામાં અને રસ કસદાર વનાવવું હોય તો તે મરજી મુજબ તેના નિયમને માન આપી વનાવી શકે છે. જેમ માલી સ્વાદીષ્ટ મોટાં અને વહોળી સંખ્યાવાળાં ફળો, તેમજ વિશેષ સુશયુદાર મનમાનતા કદનાં ફૂલ વનાવવામાં ધારે તો તેજ પ્રમાણે કરી શકે છે; જેમ કવિ પોતાની વિચારણા કાવ્ય કે લેખમાં ગોઠવી શકે છે. જેમ કારીગર પોતાની કારીગરી વડે ધારેલી વસ્તુ નિયમ મુજબજ તૈયાર વનાવી અતિ ઉપયોગીપણું આપી શકે છે, અને જેમ યોગક્રિયાવારી યોગ-વજ્રવડે સ્વપ્નમાં પણ ન માની શકાય તેવાં કામો કરી વનાવી શકે છે, તેમ માતા પોતાની ધારણા પ્રમાણેજ ફરજંદ પેદા કરી તેમાં સારા નઠારા સંસ્કારો

આપો શકે છે, અને આ સંવંધના સૈફડો નહીં થલ્કે વેમુમાર દાસલ્લા તૈયાર છે.

(આ વાચતની માહેતી મેઢવ્વી હોય તો કલ્પમૂત્રમાં વીરમાતાના ગર્ભસમયનો પ્રસંગ તથા વિવેકવિલાસ ગ્રન્થનો પાંચમો ઉલ્લાસ, અને પ્રમાણ સહસ્રીતું આચાર પ્રકરણ અવલોકન કરવું.)

મતલબ એજ કે, ગર્ભસમયમાં કે પુત્ર હોસમાં આવતાં લગીના સમયમાં જે જે વિચાર વિશેષપણે કરવામાં આવે તે તે વિચારનું વાતાવરણ ધીરે ધીરે વધતાં સઘન બની તેજ વિચારોને પુષ્ટ બનાવે છે.

તેમજ પ્રત્યેક પુસ્તકો પુકારી પુકારીને કહી રહેલ છે કે, મનો-વલ્લવડેજ જે સિદ્ધિ કે અસિદ્ધિ સાધ્ય કરવી ધારે તેજ થડ શકે છે; કેમકે—

મનકી હારે હાર હૈ, મનકી જીતે જીત;

વેગ પરમપદ પાડ્યે, મનહીની પરતીત ! ૧

વાચકવંદ ! આમ હોવાને લીધેજ માતા વિમલ્લદે પણ પોતાના પુત્ર પાસવંદમાં ઉત્તમ રૂપ ગુણ દાસલકરી શક્યાં હતાં, અને પોતે તેજ સદાચાર મુજબ વર્તી પુત્રના મનમાં સ્વધર્મ વગેરેના સંસ્કારની સચોટ અસર કરવા માગ્યશાહી થયાં હતાં.

મમરી વિચારવલ્લના સંસ્કારવડે ફ્યલ્લને પોતાના સમાન બનાવી શકે છે, મુંજની દોરીપર લાગેલી માલીની દ્યારમાંથી સંસ્કારવડે ફૂંદીનો ડગાડી શકાય છે, પહેલા દિવસની વાછડીના છાળથી

સંસ્કારવડે કળેરનો છોડ ડગાડી શકાય છે, અરહસીના છોડને સંસ્કારો આપવાથી (તેને) મોગરાનો છોડ બનાવી લઈ મોગરાનાં ફૂલ આવતાં કરી શકાય છે, અને ગુલાબના છોડને પાંચે જાતના રંગની ફલમોનો સંસ્કાર કરતાં એકજ છોડપર પાંચે રંગનાં ગુલાબ પુષ્પો આવી શકે છે. એ વધો પ્રતાપ સંસ્કારની પૂર્ણતાનોજ છે. અધૂરા સંસ્કાર અગર મર્યાદાબ્રહ્મસંસ્કાર આપવાથી ધારેલી ધારણા સફળતાને નહીં પણ અફળતાનેજ મેટે છે.

માતા વિમલાદેવે પોતાના ફરજંદને નામોક્તિ કરવાની તાલીમ ગુરુ મુખદ્વારા પૂરેપૂરી મેલવી હતી અને અમલમાં પણ પૂરેપૂરી આળી હતી, જેથી તેમના પુત્રને આજ લગી સદ્બાવે કે દુર્બાવે પણ લાચો માનવ યાદ કરી રહેલ છે. તો કહેવુંન યોગ્ય છે કે—

જાકી શોભા જગતમેં, તારો જોવિત ધન !
 જીવત હી મૂવે મલે, છુણી કુશોભા કન !
 મિય પાઠકો ! ધન્ય જન્મ તેનોજ છે કે—

(પટવે તે પહેલું નોરતું—એ રાહ.)

દિલ ધારી દેશની દાજ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !
 કર્યા દેશદ્રોહીનાં કાજ, એ શિદ અવતરિયા ?
 વાવર્યુ પરહિત નિત વિત્ત, ધન્ય જન્મ ધરિયા !
 ચોર્યુ મુકુતમાં ચિત્ત, એ શિદ અવતરિયા ?

જેનો જગત વડે જયકાર, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

ભર્યા મુંઢાઈના મંડાર, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૩

હોમ્યું તન અવર હિતાર્ય, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

કદિ કયું નહીં પરમાર્ય, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૪

ધાર્યો જેને અહિંસા ધર્મ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

કર્યો હિંસાદિક કુકર્મ, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૫

છે સ્વધર્મમા અતિ ચૂમ્ત, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

શુભ નામમા અતિગય મૃસ્ત, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૬

કરે ભારતહું કલ્યાણ, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

ઘરનો થઈ વાલે ઘાણ, એ શિદ્ર અવતરિયા ! ૭

બોલ્યા જે પાલે ચોલ, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

કરે બોલ્યા બોઝ અચોલ, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૮

ત્રે પૂર્ણચંદ્ર સદ્બોધ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

શ્રેયપયનો ન કરે શોર, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૯

વાચનાર ! તાપ્તર્ય એજ કે જેને ડભય જન્મ સાર્થક કર્યાનો માર્ગ મુલગો કરેલ છે તેણેજ ધન્યાતિધન્ય પદ વરેલ મનાય છે. આપણો ચરિત્રનાયક પણ તેજોજ હતો એટલે કે ચંદ્રનો પેટ શાંત દર્શનવંત, જનપટ્ટમ, મનહર મૂર્તિપાલો, મદહાસ્ય, અને સુમક-હુમક હુમકતી ચાલ સહિત ધુંપરાવાલા વાઝની છટાવડે પ્રેક્ષકોને આનંદ આપના લાગ્યો. તેમજ ગ્યારે પાંચ વર્ષની વયનો યર્તા

પિતાએ પૂર્ણ આનંદથી નિશાલ ગ્રહણ ઉત્સવ કરી પુત્ર પાર્શ્વચંદ્રને પાઠશાળામાં પથરાવી સુશિક્ષિત શિક્ષકના હાથમાં સુંપી વિદ્યાસંપત્તિ સ્વાધીન કરાવા માંડી.

પ્રિયપાઠકો ! જેમ સુવર્ણની અંદર કાંતિ વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત પૌલીસ-ઓપ થતાંની સાથેજ અસલ શ્વગ્નગાટી પ્રકટી આવે છે, જેમ સ્વાણમાંથી નિકળેલા રત્નમાં અમૂલ્યપણું વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત નગીનગરને હાથ જતાંજ તે અમૂલ્યતા જાહેરમાં મૂકી શકે છે, જેમ શીશીમાં પેક કરેલી કસ્તૂરી અથવા ફોફ મનહર સુગંધી પદાર્થ પોતાનામાં રહેલી જનમનહરણ સુશબ્દુ જાલવી રહેલ હોય છે, તે ફક્ત ઘૂચ સ્ખોલતાંજ તેનો પરિમલ્લપસરાથી માનવનો મન પોતાના ભગી આકર્ષિ લે છે. જેમ એન્જીનોની અંદર અન્યને ગતિ આપી ધારેલી ધારણા પાર પાડવાનું સામર્થ્ય વિદ્યમાન હોય છે, તે ફક્ત પાવર આપવાની કલ્લનો ઇસારો મલ્લતાંજ પોતાની અપૂર્વ શક્તિ આચારમાં આપે છે, તેમ પૂર્વસંચિત પુન્યવાળા પ્રભાવિક પુરુષોમાં સદ્-ગુણો, વિદ્યા, આત્મવલ્લ આદિ વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત ઉસ્તાદના હાથનો સ્પર્શ થતાંજ અંતરમાં રહેલી શ્વેરાત શલ્કા આનંદ આપવા લાગે છે.

કુમાર પાસચંદના અંતઃકરણમાં પૂર્વપુન્યસંયોગથી અને સાયન્સના સિદ્ધાંતથી કાઢિયે તો પૂર્વના પ્રાપ્ત કરેલા અભ્યાસયોગથી.

વિદ્યા વિદ્યમાનજ હતી તે ફક્ત વિદ્યાગુરુના સંયોગથી જાહેરમાં આવેલી જણાવા લાગી.

દાસલા રજુ કરવાની જરૂર છે કે—

નુદિયારના રહેનાર શ્રી ગૌરાંગ મહા પ્રભુજી પળ વાઙ્મયમાં અસાધારણ બુદ્ધિનલ્લ બનાવી મહાસમર્થ વિદ્વાનોનો જય કરી ધર્મની મંસ્થાપના કરી હતી.

મહાત્મા બુદ્ધમાં પળ વાલ્યાવસ્થાથી અપરિમિત બુદ્ધિનલ્લ હતું. જેથી તેમણે દુનિયાના મોટા ભાગમાં વૌદ્ધધર્મ ફેલાવ્યો હતો.

મક્ત મલ્હાદમાં પળ વાલ્લપણથી અત્યંત મક્તિમાત્ર અને દૃઢ શ્રદ્ધા હતી.

પંડિત ગદુલાલજી તેમજ શાસ્ત્રી કાલીદાસ ગોવિંદજી પળ ચર્ચાજ ન્હાની ઉમરમાં સંસ્કૃત ભાષાના સારા અધિકારી નીવડ્યા હતા.

સૂક્ષ્મ વાયુમાં અમુક પ્રકારનું સ્ફુરણ થવાથી પ્રકાશ ઉત્પન્ન થાય છે, એ વિચારનું શોધન કરનાર ડૉ. યંગ જે વર્ષની ઉમરે તો તે છઠ્ઠા પૂર્ણ વાંચી શકતો હતો ! ચાર વર્ષનો થતાં પહેલાં તેણે વાઈવલ જે ચલત પૂર્ણ વાંચ્યું હતું ! સાત વર્ષની ઉમરે ગણિત-શાસ્ત્ર શીખ્યો હતો. તે પઝી લેટીન, ગ્રીક, હીબ્રુ, ફ્રેંચ, ઇટાલિયન ભાષાઓ, ગણિત નામું, ઇજનેરી કામ, દુર્વોત્ત વનાવવાનું કામ સંપૂર્ણ રીતે શીખી મશહૂર નીવડ્યો હતો, અને ચૌદ વર્ષની ઉમર પહેલાં તે પૂર્વ પ્રદેશની ભાષામાં પળ શૌલ્ક ધરાવતો હતો.

વિલીયમ રોવન હેમીલ્ટન ત્રણ વર્ષની ઉમર પહેલાં હિન્દુ ભાષાનો અભ્યાસ કરતો હતો. સાત વર્ષની ઉમરે તો તે ભાષાની વૃદ્ધિ વિપેક્ષીનની ટ્રિનિટી કોલેજના ફેલોને કબૂલ કરવું પડ્યું હતું કે કોલેજમાં ફેલોના ઉમેદવારોમાં પણ આના કરતાં વિશેષ જ્ઞાન નથી. તેર વર્ષની ઉમરે તેર જાતની ભાષા શીખી નિપુણ થયો હતો. યુરોપમાં હાલ ચાલતી ભાષાઓ ઉપરાંત અરબી, ફારસી, સંસ્કૃત હિંદિ અને મલય ભાષા પણ સારી રીતે મેલ્લી હતી. ડબ્લીનમાં ઇરાનથી એક એલ્ચી (વકીલ) આવ્યો હતો તે વલતે ફારસી ભાષામાં આપવાનું માનપત્ર તેણે ચૌદ વર્ષની ઉમરે લખ્યું હતું જેથી તે એલ્ચી અર્ચંબો પામ્યો હતો અને ગણિત વગેરેમાં પણ ઘણો હુશીઆર હોવાથી સુકીર્તિનો સાથી થયો હતો.

એમ વિક્ટોરિયન સારડોના પ્રમુખપણા નીચે ચાલતી સોસા-ઈટી ઓફ ટ્રામેટીક ઓથર્સ નામની સંસ્થાની અંદર એક દશ વર્ષની છોડી હતો તેણે ઘણાં નાટકો રચ્યાં હતાં. તે ઘણીજ નાની વયમાં લખી શકતી હતી. તેની મા પૂછતી તો તે કહેતી કે-મને લખતાં વાંચતાં શીખવાની વહુ જરૂર નથી; કેમકે હું જ્યાં જ્યાં દ્રષ્ટિ ફેરવું છું અને જે વસ્તુ જોવા જાણવાની ઇચ્છા રાખું છું ત્યાં તો મને તુરતજ એની મેલે તેનું જ્ઞાન થઈ આવે છે !

ન્યુ વર્ન્સવીક પ્રગણાના ડોનાલ્ડ મરફી નામના છોકરાએ છ વર્ષની ઉમરે એક નવાઈ જેવા રમકડાનું પેટન્ટ મેલ્લ્યું હતું.

હુકલીન શહેરના ડ્યોર્જ ઓનસ્ટેડ નામના છોકરાએ આગમાંથી વચવાના સાંચાની શોધના સંવંધમાં ૧૦૦૦૦૦ રૂપિયાની વક્ષીશ મેળવી હતી.

ઈર્લાન્ડો શહેરના ઓલ્વર્ટ સ્મીથ નામના છોકરાએ હોડી હલ-કારવાના એક સચાની શોધ ન્હાની ઉમરમાં કરી હતી.

જર્મનિના લ્યુબેક શહેરમાં ક્રીશ્ચીયન હેડનેકેન નામનો છોડરો ફક્ત વર્ષ દિવસનીજ ઉમરમાં વાંચી શકતો હતો અને ત્રણ વર્ષનો થતા પહેલાં તે લખી શકતો હતો.

વૅરેટીયર નામનો પ્રુશિયન ભાષાશાસ્ત્રી પાંચ વર્ષની ઉમર પહેલાં ફ્રેંચ, લેટીન, અને જર્મન ભાષા ઘોલી જાણતો હતો, અને દશ વર્ષની ઉમરે પહોંચતા પહેલાં તો તેણે એક હિન્દી ભાષાનો શબ્દ ઘોંપ બનાવ્યો હતો.

જેમ્સ ક્રીકટન નામનો પ્રુશિયન બુદ્ધિશાળી ૧૪ વર્ષનો ઉમર પહેલાં તો સર્વ વિદ્યાવલ્લામાં નિપુણ નીવડ્યો હતો.

ગ્વાલીયર સ્ટેટમાં વાલુ તોતારામનો પુત્ર શંકરનંદ ચાર વર્ષની ઉમરે વાલ્મીકી રામાયણના શ્લોક મધુર અને શુદ્ધોચારથી ઘોલતો હતો. આઠ વર્ષની ઉમરે મદાન લેલકોના પુસ્તક અંદર ઉઠા રહેલા રહસ્યમાં પ્રોફેશરોના કાન પકડાવે તેવો હુશિયાર ગણાયો હતો અને સને ૧૯૦૭ માં તે ૨ વર્ષની ઉમરે પંજાબની યુનીવર્સિટીની

કૃત ભાષાની એમણી પરીક્ષામાં વેઠો હતો અને પાસ થયો હતો. ડાઝ વચ્ચે પછી તે કલકત્તાની યુનીવર્સિટીની કાવ્યરત્નની પરી-
માં વેઠો હતો.

વિલિયમ જેમ્સ સીડીસ નામના એક છોકરાએ અગ્યાર વર્ષની
માં હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી અંદર ગણિતના હંડા વિષય સંબંધી દૃષ્ટાંત,
જ્ઞાન્ત, શંકાસમાધાન સહિત ગંભીર વિદ્વતાપૂર્વક ભાષણ આપી
દા પ્રોફેસરોને પણ ચક્રિત વનાવ્યા હતા અને ગણિત-શાસ્ત્રીઓને
ત્રવળમાં નારવા હતા. કેમકે તેઓ જે ન જાણતા હતા તેવા શબ્દો,
પરા ગણિત, અને ઉત્તમ કલ્પના પૂર્ણ અગોચર પુર્વી ભરેલ
દુ વ્યાખ્યાન હતું.

મહાન્ સમર્થ જ્ઞાનેશ્વરે વાલ્યાવસ્થામાજ ગણિત-શાસ્ત્ર કરતાં
જ અત્રા વેદાંત શાસ્ત્રમાં પારંગતા પ્રતિપાદન કરી હતી.

હ્યારે આત્રાં મનુષ્યો આજ કાલ પણ આવી અલૌકિક અસા-
રજ બુદ્ધિવાળાં છે ત્યારે પૂર્વના જમાનામાં પાસચંદ્ર કુમાર જ્ઞાના-
ણી કર્મથી અલગ રહેલ હોઈ સરુઝ શાસ્ત્રના વેત્તા નીવડે તો
માં આશ્ચર્ય થવા જેવું શું છે ? ? ઉન્નતિક્રમમા આગઝ વખેલા પ્રધા-
ક પુરુષો અગમ્ય ચમત્કૃતિવાળા હોવાથી પ્રાકૃત માનવો કરતાં
ત્રીજ ગતિના હોય છે ! .

ત્યાર વાદ પૂજ્ય વેલગશાહ પુત્રના માટે સારા સ્થાનદાન કુટું-
ની રૂપ ગુણ શીઝસંપન્ન કુમારિકાની શોધ કરવાના વિચારમાં

શુંયાયા; પરંતુ મહિતવ્યતાની પ્રવલ્લતાના સંયોગને લીધે તે અસાન
 અંદર સ્વકારી ગુરુરાજ પંડિત સાધુરત્નજીનું ત્યાં પધારવું થયું. શ્રી
 સંયને સ્વર મલ્લતાંજ સ્થામૈયું કરી મુનિરાજજીને વસ્તિમાં પધરાવ્યું
 વિનય મર્યાદા યુક્ત ગુરુ-વંદન ભક્તિ વૈયાચ્યાદિ સાચવી સં
 સમુદાય આનંદ પામ્યો અને ગુરુરાજની ગુણ ગરિમામાં લીન વર્ત
 ચંદ્ર ચક્રોરની પેઠે જિજ્ઞાસુઓ જિનભાવિત વાગિનો લાભ લેવા
 ઉત્સુક રહ્યા.

યોગ્ય જીવોહિતાર્થ સાધુ વર્ગમાં રત્ન સરસ્વા સાધુરત્ન મુનિરાજ
 સમયોચિત સંસારની અસારતા તથા ધર્મ-સાધનથી પ્રાપ્ત થત
 અલભ્ય લાભ સંબંધી જિન પ્રરૂપિત વાણિ શ્રવણ કરાવવી શરૂ કરી
 અને દાસ્ય-દા-દલીલ-શંકા-સમાચાર-વર્ત-વિવર્ત વગેરેના નિર્ણય
 સાથે મધુર, અવિવાદિ, મર્મમેદ રહિત, મમત્વ વિનાની, સરલ, સર્વ
 હિતકારિણી વ્યાખ્યા વડે ભાવિક ભક્તોને વડો આનંદ આપ્યો.

વ્યાખ્યાન સાંભળવાથી પાસચંદ્ર ટુંબરની સ્વધર્મ ઉપર વિશેષ
 રુચી ઉત્પન્ન થઈ એથી મતિ દિવસ ગુરુરાજ પાસે આવી ધર્મવર્ણન
 વ્યસન અસ્થિતિપાર કરવા લાગ્યા.

ગુરુરાજે તેમની તર્કશક્તિ, ગ્રહણચારણાશક્તિ, ધર્મદૃઢતા, અને
 ન સાથે લક્ષણ વ્યંજન યુક્ત ઉચ્ચ શરીરશક્તિ આદિ નિહાલતા
 શાસનમહાશક્તિ પુરુષની લાયકાત ધરાવનાર જાણી પાસચંદ્ર ટુંબરને
 અંતરના સમલ્લકા પૂર્વક રૂપ રહસ્ય સમજાવવું શરૂ કર્યું.

દમેશાનો નિયમજ છે કે, નિષ્પેદો ગુરુ ગીતાર્થ હોવા છતાં પણ
 ય શિષ્ય શોધવાની સ્પૃહા રાખે છે. તો પછી યોગ્ય શિષ્યની
 માટે માધુરત્ન સાધુરત્ન મુનીશ્વર કેમ સ્પૃહા ન રાખે ? અલ-
 રાખે ! ઉત્તમ શિષ્ય સંતતી એજ સ્વધર્મોન્નતિની પતાકા દિગંત
 ફરકાવવાનું મુખ્ય સાધન છે તે સર્વથી પ્રથમ હાથ કરવાની
 જ હોય છે. જ્યારે મુગુરુ ઉત્તમ શિષ્યની શોધમાં કટિવદ્ધ રહે છે,
 ઉત્તમ શિષ્યો મુગુરુની શોધમાં કેમ ન રહે ? વેશક રહેજ!
 જ્યારે ઉત્તમ ગુરુ શિષ્યનો સંયોગ સ્વાધીન થાય ત્યારે પછી
 ણજ શી રહી ? ? અર્થાત્ ધારેલા અર્થની પ્રાપ્તિ એજ પુન્ય
 તેનો પરમાનુકૂળતા ગણાય છે.

આમ હોવાને લીધે ગુરુરાજ પાસચંદ્ર કુંવરનો અન સ્વધર્મનો
 પ કરવા તત્પર રહી સંસારની અસારતાના હાથેદૂવ ચિત્તાર વતાવી
 ચંદ્ર કુંવરનું મન સંસારનાં ક્ષણિક સુખો ઉપરથી અદ્વિગ્ન કરી
 , એથી મન ફટકયું એટલે પરમ વૈરાગ્ય પ્રકટ થતાં અકુચનીય
 ડની રેલમ છેલ થતી જણાઈ.

માતા પિતાનો જાણ વહાર નહતું કે, પુત્ર સંસાર જાઢમાં ફસાઈ
 ? તેઓએ તો ગર્ભસમયથીજ નિશ્ચય કર્યો હતો કે, પુત્ર
 રની મોહમાયાથી દિન પ્રતિદિન ક્ષીણ થઈ આશ્વર વીજના
 ની પેટે જગવંચ થશેજ ! અને તેવુંજ થવાના સંયોગોએ સાનુકૂળતા
 ર હાજરી આપી એટલે પછી પ્રતીતિમાં ઝંકાને સ્થાન મળેજ શ્યાનું ?

સ્વપ્નની આગાહી અને જન્મકુંડલીમાં પડેલાં દીક્ષિતગ્રહયોગ, નિધિયોગ અને અંશાવતાર યોગ આદિ શુભયોગી ગ્રહો સ્વર્ગદિ આદિ સુ સંયોગત્રાલોં પૂર્ણ દષ્ટિવંત (જન્મકુંડલીમાં) મૌજૂદ હતા સંત્રીમાં જરાંપણ શંકા નહતો કે, નિગ્રંથ-વિદ્વાન્-રા-પ્રમાવિક, સ્પૃહા રહિત અને માયામયિ સંસારથી વર થય રહેનારજ નથી ?

માતા પિતાઃ આત્મ-કલ્યાણ અને જગત-કલ્યાણના ધ્યાનમાં લઈ કુલ્લદીપક કુંવરને જૈન-દીક્ષા અંગિકાર કરવામાં મતિ આપી અને દીક્ષા-મહોત્સવનો અઢાઈ મહોત્સવ તેઓ જૈનોબ્રતિમાં દઢાનુરાગી થયાં.

‘ભાવતું હતું ને વેધે કહ્યું-’ એવો સંયોગ મળતાંજ કુંવર પ્રસન્ન થયા, અને જેમ આલ્હાન (હાથીશાલા) નાં વંચન મજરાજ વંચન રહિત થવા આતુર થાય તેમ સંસાર-વંચન પાસચંદ્ર કુંવર અત્યાતુર થયા.

અને વિદ્વર્ત્તાદિની પ્રાપ્તિના ચમત્કારમાં મગ્ન થઈ ઘર ઘર આનંદોત્સવ શરૂ કરી તરિયાં તોરણ-રંગા પત્રાકા-ગીત-વાજીત્ર, તથા સુકૃત્ય અને મિષ્ટાન્ન ભોજનાદિવડે અંતરનો ઉમલ્લકો પ્રદર્શિત કર્યો. ઉત્તમકાર્ય પ્રસંગમાં ઉત્તમજનો અત્યુત્સાહ પૂર્વક ભાગ લઈ અહોભાગ્ય માને છે !

દિક્ષા-મહોત્સવનો છેલ્લો દિવસ સંવત ૧૫૪૬ ના વૈશાખ સુદ ૩ નો હતો, તે દિવસે વહુમૂલી પાલ્લીની અંદર કિશોર વયના પાસચંદ્ર કુંવર દવદવા સહ વિરાજમાન થયા અને ગાજતે વાજતે ગીત નૃત્ય સંયુક્ત પુષ્કળ આડંબરથી શહેર વહારના ઉદ્યાનમાં અશોકવૃક્ષ આગળ સંગ સમુદાય સાથે જઈ પહોંચ્યા.

ગુરુરાજે જૈનનો દિક્ષાવિધિ શરૂ કર્યો અને ક્રમે ક્રમે શરીર ઉપરના વહ્વાલંકારનો ત્યાગ કરી વેરાગ્ય પૂર્ણ મહાવ્રત ઉચરાવી તેમનું મુનિ પાર્શ્વચંદ્ર નામ કાયમ કર્યું, ઠહાલા વાચક વર્ગ ! એ વસ્તુનો આનંદ અને નબ્બ દવદવા ભર્યો માનવ-મેદનીનો દેખાવ, તે વસ્તુને હાજર રહેલા ભાવિકો અને સુદ નવ દિક્ષિત મુનિના અંતઃકરણ શિવાય વાસ્તવિકરીતે કોઈ વર્ણન ન કરી શકે તેવો અસાધારણ શોભાવંત હતો.

હાજર રહેલા ભોજકો-સેવકો-યાચકો-વિહ્વાયઘી ચોલતા જનો અને કવિયો વિગેરેને ઉદારતા સાથે દાનદક્ષિણા આપી. તથા અન્ય આનંદપ્રદ આચારોને આચારમાં આળી મનમાનતી સુકૃત્યની

કમાણીની લહાણી મુનિના સંસારિષણાના માતાપિતાઓએ, સગાં સંબંધિયોએ, અને મેક્ષકોએ પ્રાપ્ત કરી પુન્ય પ્રકૃતિને પ્રવલ્લ કરી.

ગુરુરાજ પણ પ્રમોદ પામ્યા. વિજયકારી વાસકેપવડે દિનપ્રતિ-દિન વિજય વાવડો ફરકવાના મનોવલ્લનું ગુણ તત્ત્વમુનિને સમજાવી કાર્યની સફલતા સ્વાધીન થઈ માની ભવ્ય જીવો પ્રત્યે ગુરુરાજે સંસારનો અસાર સંબંધ દર્શાવનાર અને માંગલિક્રુમાઝા પ્રવર્ત્તાવવાના વિચારનો ધર્મવોધ આપ્યો.

તદનંતર મહોત્સવ પૂર્વક સકલ સમુદાય આનંદમાં ગર્ક થઈ પોત પોતાના ઘર ભળી પરવર્યો. માત્ર ગુરુ-આજ્ઞાથી નિયમ યોગ્ય નવદિક્ષિત પાસે દિક્ષિતો અને શ્રાવકો રાત્રભર શહેર ઠંઠારજ રહી પ્રાતઃકાળે અપૂર્વ શોભા ભર્યા સ્હામૈયા સહિત હપાશ્રયમાં પધાર્યા અને દેવ ગુરુને મર્યાદા પ્રમાણે નમન સમાપનાદિ કરી મુનિ પોતાના મનમાં અહોભાગ્ય માનવા લાગ્યા; કેમકે ધારેલી વારણા નિર્વિઘ્ન પળે સફલ થઈ. કાર્યની સફલતાએજ આનંદની રેલમછેલ મનાય છે.

મુનિ પાર્શ્વચંદ્રજી ગુરુરાજની સાથે ભવજલતારક ભવ્ય જહાજ-રૂપશ્રી શત્રુંજય ગિરિરાજની યાત્રા કરવા વિચર્યા અને નિરુરણ શિદ્ધિવટે શ્રીમરુદેવીના નંદનને નિહાળી પાપ પત્તાળી પુનઃ વિધિશૂ-ર્વક વિહાર કરતા ગુરુજી સહિત અનુકૂલ સ્થલે પધાર્યા.

ગુરુજીની પાસેથી પદ્મશાસ્ત્ર સંવંધીની ચર્ચાવાદનાં શાસ્ત્રો, વૈદ્યા-
કરણ-કાવ્ય-સાહિત્ય-નાટક-ચંપૂ-સંગીત-રસાલંકાર-નર્ત-યોગ-
સ્વમતમંડન, પરમતસ્વંડન સંવંધી વિવિધ શાસ્ત્રો, જિનમતનાં આગમો
શ્રુતિ સ્મૃતિયો, ગણિત, પ્રકરણ, પદ્મદર્શનના તત્ત્વદર્શક સિદ્ધાંતો
અને અન્ય વિવિધ શાસ્ત્રોનો ગંભીર રહસ્ય સહિત અભ્યાસ કર્યો.
તેમજ ફારસી તથા બ્રાહ્મી લિપિ, મનહરણ વિચિત્ર ચિત્રકલા,
તથા અષ્ટાવિધાનની ચાતુરીનો પણ સારો અભ્યાસ મેળવ્યો. વિશેષમાં
કાવ્ય-ચિત્ર-પ્રવંધ, રાગ રાગીણિયોનું જ્ઞાન, કવિતામાં પદલાલિત્યતા,
અર્થગંભીરતા અને અદોષતા લાવવાનું જ્ઞાન, તથા વૈદ્યકજ્ઞાન, અને
સંસ્કૃત, માગધી માપાનો ઉચ્ચ અભ્યાસ ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ વિદ્યા કલા
ઉત્તમ આચાર્યો અને શિક્ષકો દ્વારા પ્રાપ્ત કરી એક ધુરંધર વિદ્વાન્
શિરોમણિ પદને શોભાવનારા નીવડ્યા.

મુનિશ્રી પાર્શ્વચંદ્રજી વિવિધ ગ્રંથ, ચરિત્ર, પ્રસ્તાવિક શ્લોક,
સ્તવન, સ્વાધ્યાય, સ્તુતિ, ચોપાઈ, રાસ આદિની સુગ્રીવંત્ર રચના
રચી સરસ્વતિપ્રસાદનું વિરુદ્ધ હાથ કરવામાં, મતવાદિયોના વાદ
ગાઢવામાં, જનમનરંજન કરવામાં, ભવિકરને સુગ્રોધવડે ધર્માનુરાગી બના-
વવામાં, દૈવીચમત્કાર દેસ્વાડવામાં અને જિનાજ્ઞા મુજબ આત્મમલ્યા-
ળનો શોધ કરી વિચારને આચારમાં લાવવામાં પૂર્ણ પ્રશંસનીય ગણાયા.

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રજી દેસ્વાવમાં મનોહર, વાણિનો સુકંઠપૂર્વક સમયો-
ચિત્ત વિલાસ, અનુભવી, જનમન આકર્ષવામાં કુશલ, અને ઉન્નત્તિક્રમમાં

આગઢ વધમા અત્યુત્સાહી હોવાથી રૂપ ગુણ સંપન્ન હિંદના કોહીનૂર સમાન જ્યાં ત્યાં ગુણીજન ઘુંદમાં આટર સત્કાર મેઢવવા વિશ્વ-વિરયાત મનાયા.

નિયમજ છે કે રૂપ ગુણ શીઢવઢે મનુષ્ય માત્ર ઢરેક જગોણ પૂજ્યપદ મેઢવીજ શકે છે ! કેમકે રૂપ અને ગુણ મનુષ્યનાં મન સ્વાધીન કરવા માટે ઉત્તમોત્તમ વશિકરણ છે ! રૂપ ણ જોનારને મઢવાની આતુરતા પેઢા કરવાનું વીજમંત્ર છે ! અને ગુણ ણ મેઢવેલો મુલાકાતને સદૈવ સંજીવન કરવાનો અમૃતકુંઢ છે ! રૂપ ગુણને ઓઢસ્વાવનાર છે ! અને ગુણ રૂપને શોભાવનાર છે ! કઢરૂપા મનુષ્યમાં પૂર્વકર્મની પુન્યપ્રકૃતિની પ્રવઢતાના સંયોગે કઢાચ ઉત્તમ ગુણોનો સંગ્રહ થઈ આવે છે; પરંતુ જ્યાં લગી પૂરો પરિચય ન થાય ત્યાં લગી તેનાપર પ્યાર કે પૂજ્યશુદ્ધિનો માત્ર પેઢા થઈ આવતો જ નથી. પણ જો રૂપવાનમાં ગુણોનો સચય હોય તો દૂધમાં સાકર મઢીજત્રા જેવો સંયોગ જણાતાં તે રૂપ ગુણ શીઢસંપન્ન માનવ દેવ, ઢાનવ ને કંઢક માનવને પણ ચમત્કાર પેઢા કર્યા વગર રહે નહીં. આમ હોવાથી શ્રીપાર્શ્વચંઢ્રજી ઢરેકના મનમાં ચમત્કૃતિ ઉપજાવ્યા વિના રહ્યા નહીં.

જનમનમા ચમત્કારની અગઢગાટી પ્રકટના શ્રીપાર્શ્વચંઢ્રજી અતિ વિશેષ ઉચતર ઢશાના મોકા થાવ ણા આઢોલન પૂર્વક સઘન વાતાવરણ મૂર્મંઢલમા વલવત્તર ચતુ ચાલ્યુ અને તે યાનામગ્ને મુઢ સાપૂરત્તનમૂરીજીના મનમંઢિગ્ની અંઢર પહોંચી સઢાને માટે સ્થાન

કાયમ કર્યું. આમ થવાને લીધે ગુરુરાજની વૃત્તિયો ઉપર તે આંદોલ-
નો એ એ કાવુ મેઢવ્યો કે, શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગણિને હવે ઉપાધ્યાય પદથી
અલંકૃત કરવાની આવશ્યતા છે, એવી અચલ વિચારણાને ઉદ્ભવાવી
તે કાયમ રહે તેવી યોજના યોજવાની ફરજ પાડી.

પિતા અગર ગુરુ યોગ્યતાવાળા પુત્ર કે શિષ્યને જો યોગ્ય
અધિકારનો અધિકારી ન બનાવે તો તેમનો ઘનિષ્ટ સંબંધ અને મિષ્ટ-
તાવાળો વ્યવહાર કદિ પણ શોમાવંત નીવડી શકતો નથી !

સંવત ૧૫૪૬ થી ૧૫૫૪ લગીના આઠ વર્ષના ટુંક અરસામાં
શિષ્યરત્ન શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગણિ એ અનહદ વિદ્યા કલાની અંદર મેઢવેલી
ફતેહ, તેમજ જનસમાજનો પ્રાપ્ત કરેલો અંતરંગ ધર્મસ્નેહ અને વિશ્વમાં
વિસ્તારેલી વિમલ વિરુધ્ધાતિ એ ત્રિપુટી માયા એ ગુરુવર્ય નાણપુરીય
તપગચ્છાચાર્ય સાધૂરત્નમૂરીજીને અત્યંત આનંદ આપ્યો હતો અને
તેમાં પણ જગો જગો એથી સંઘ તરફનાં પાઠકપદ આપવાનાં બીનતી
પત્રો આવ્યાં, એથી નાગોર ગ્રેહેરની અંદર સકલ સંઘને આનંદી
ઝમિયોની જાણ કરી.

નાગોર નગરમાં નગીનારૂપ ધનધાન્યાદિ સંપત્તિ પૂર્ણ, દૃઢધર્મા-
નુરાગી, વ્રત્તચર્યધારક. મદરહિત અને દેવ ગુરુ ધર્મવાક્યોનું ત્રિ-
રણ શુદ્ધિવડે સેવન કરનાર શ્રેષ્ઠ સજલાળી ગોત્રીય સહસ્રમુદ્ર વગેરે
લાભગ્રાહી ભાવિક ભક્તો એ પાઠકપદોત્સવ શરૂ કર્યા અને વહાર
ગામોના શ્રી સંઘસમુદાયને તે શ્રમ અવસરપર નાગોર પધારવાની

નિમંત્રણપત્રિકા (કંફોર્ટી) ઓ હલકારાઓદ્વારા પાઠવી. જિનાલયોમાં પૂજામદ્યોત્સવ. નગરમાં અમારી પ્રતિષ્ઠા, વગ્ધરમાં મિષ્ટાન્ન ભોજન, મનમાં આનંદોત્સવ. અને નિમેલા સ્થલમાં ગીત, જિનગુણ-ગાન, નાટ્યરંભ, મંગલ વાજિત્રનો મધુને નાટ આદિ થઈ રહ્યાં હતાં.

આમંત્રણપત્રિકાઓ પહોંચતાં સ્થલોસ્થલરથી શ્રાવક, શ્રાવિકા, યતિમંડલ અને સાધ્વીગણનાં નાગોરની અંદર પાવન પગલાં થવા લાગ્યાં, દેવગુરુની ભક્તિનો રંગ સ્વૂં સ્થિતો જણાયો, મનુષ્ય માત્રના મનમાં આનંદ છાડી જતાં તે રસવસ દિલમય જણાવા લાગ્યાં અને એ પ્રસંગપર આવેલા માનવોથી નાગોર શહેર સંકીર્ણ થયેલું માલમ પડવા લાગ્યું.

પંચાંગ શુદ્ધિવાળા મુમુદર્ત્ત સમય ગુરુરાજે ચતુર્વિંશ સંવ સમુદાયસમક્ષ ઉપાધ્યાયપદ આપવાના વિધિ મુજબ વિધિ અમલમાં લઈ ઉપાધ્યાયપદથી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીને અલંકૃત કર્યા. બહાલા વાંચનાર ! એ સમયનો આનંદ અનાવડિ હતો, જેથી તે સમયના આનંદનું વર્ણન હેરાક્લીની લેખિની પણ યથાસ્થિતપણે કરવા સમર્થ થઈ શકતી નથી. કેમકે ભાવિક્રમક્રોના મનમાં ગુરુભક્તિના અચરૂ રાગનો રંગ लागેલો તેની વિશેષ દ્રગશ્ચગાદી થતી નિહાલનાં આનંદ વૃદ્ધિ પામ્યા વગર કેમ રહી શકે ? નિયમજ છે કે-મનપસંદ વસ્તુની શોભામાં વધારો થતાં સર્વે જીવમાં હર્ષનો આવેશ પેદા થાય છેજ ! એથી

પાઠકપદોત્સવમા ભાગ લેવા આવેલો સંગ્રહસમુદાય પૂજ્ય શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર-
 જીની પદવી-રૂપાતિ-ઉન્નતિમા વિશેષ વારો થતા અત્યંત આનંદ-
 મગ્ન થઈ રહ્યો હતો, એટલુંજ નહીં પણ પાઠકપદોત્સવની પર્ણાહુતી
 થયા છતાં પોતપોતાને ઘેર જવાનું પણ તેને અજગમા ભરેલું જણાતું
 હતું; પરંતુ ન છૂટકે ગુરુદેવના ચરણ વંદી નિજ નિજ સ્થાનકે જવા
 વિદા થયો. અહા ! એજ સંગ્રહસમુદાય ધન્યાતિગ્ન્ય મનાય છે કે જે
 દેવગુરુવાદિની શુદ્ધ ભક્તિના આનંદમા તल्लीન બની રહી વ્યવહારિક
 કાર્યોનું પણ ખાન ભૂલી વેસે છે ! શાસનદેવ ! એવા સંગ્રહસમુદા-
 યની સદા ચંદ્રતીજ કરો અને તેવા આનંદીકરુણાળી સંગમગણના
 સરુલ વિત્ર હરો ! અસ્તુ ! ! !

તદનંતર પાઠકજી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી દેશ વિદેશમા વિહાર કરતા
 તથા વિવિધ જ્ઞાનતત્ત્વ સંશોધન કરતા અને જપતપાદિથી સંયમગ્નને
 શોભાવતા પારકોટ મેવાડ વગેરે પ્રદેશોના ભવ્યજીવોને પ્રતિવોધ
 આપી તેઓએ તેમના હૃદયક્ષેત્ર અને પૃથ્વીક્ષેત્ર એ બેઉને પાવન કર્યા. પાઠક
 શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીમા વાળીધાતુરીનો અનુપમ ગુણ હતો કે જેને એક
 વાર મધુરવાણીની દેશના કે વાતચીત સામઝી કે ગમે તે જ્ઞાતિનો
 અને ગમે તેવા ઝટક મનનો હોય તથાપિ તે ગુરુગુણાનુરાગી થતોજ
 હતો. આમ હોવાથી ફેડક ક્ષત્રીઓ, અસુરો અને હિસકોને પણ
 ધર્મરંગ લગાડી અહિંસાધર્મપાલક કર્યા. તેમજ પ્રતીતિ મળે કે
 પાવન વીરને અને ચોસઠ યોગિયોને પણ સ્વધર્મસહાયક વૃત્તિનો

રંગ પેદા કર્યો હતો. મહત્ પુરુષો દેવોને પણ હાથ કરી લે તો
 એમાં કંઈ આશ્ચર્ય થવા જેવું નથી; કેમકે જેઓ અસત્યથી અલગ,
 અહમ્ બ્રહ્મચર્યધારી, સર્વ જીવોને અભયદાન દેનાર, શત્રુમિત્રને
 સમદૃષ્ટિથી જોનાર, રત્નત્રયીના ઉપાશરૂ, લાલચ-ક્રોધ-માન-
 માયાથી રહિત, ગૃહ જ્ઞાનતત્ત્વની ગરિમાના જ્ઞાતા અને નિરંતર ઉન્ન-
 નિક્રમનેજ હાથ ધરનારી જપ તપ આદિ ક્રિયાઓના ઉપાસી હોય
 તેવા જ્ઞાની શ્યાની તપોના દેવો દાસ થઈને રહે એમા નડાદજ શી ?

મહાવળાલિ પૂજ્ય પાઠકજી જિનાજ્ઞાનુસાર વિહાર કરતા,
 તથા ગિણ્યસંતતીને વગરતા અને જૈનાગમો-સિદ્ધાંતો-મૂત્રો-પંચાંગી
 વગેરે પુષ્કલ ગ્રંથોના ગદ્યનિર્માણને શ્યાનમાં લઈ અનુભવતા મહત્
 મુવર્ણ સાટશ ભારત ભૂમિને પાવન કરવા લાગ્યા; પરંતુ તે સમયમાં
 જનપતિ-સામુદાયમાં ચાલી રહેતો શિયિશ્ચાર નિહાલી

ગુરુરાજે કહું—“કેટલાક સમયથી વાદશાહો તરફનું આચાર્મોને વહુમાન મલવાથી ધીરે ધીરે સંયમધારિયો પોતાના ક્રિયાકાંડમાં શિથિલાચારી થતા જાય છે. એસઆરામચારી યવનેશોના વિશેષ પરિચયને લીધે ક્રિયાનુષ્ઠાન કમી થઈ સુખમાં લીન થયેલા સંયમીઓ પોતાનો સત્યવિષય વિસરી વિષયાંતરમાં મન દડ રહેલા છે. નાગ-પુરીય વૃહત્પગચ્છાધિરાજ શ્રીરત્નશેખરસરીજીએ ફિરોજશાહેન પ્રતિવોધી સ્વર્ગમનો વિજય વાવડો ફરકાવ્યો હતો.

એટલેકે સૂરીશ્વરે શહેનશાહના અંતઃકરણની અંદર પ્રશંસવા લાયક રાજ્યનીતિની હંડી છાપ વેસાડવા કહુંકે—“ પાદશાહોને, ફિલ્લે આલમ્ ! (જગતજનોને પવિત્ર થવા તીર્થરૂપ) જહાંપનાહ (જગતજનોનું રક્ષણ કરનાર) સુદાવિદ ! અને હજરત પરવરદેગાર વગેરે મહાન્ ઇલ્લાહો (પદ્વીઓ) આપગામાં આવે છે તે ઇલ્લાહો લાયકી ભર્યા કે વ્યાજનીપણે ક્યારે કહેવાય કે ક્યારે તે પોતાને મલેલ પડનો યથાર્થ ધર્મ બજાવે ત્યારે !

વાદશાહોનો ધર્મ એજ છે કે—પૂર્ણ હિન્સાફથી અમલ ચલાવી રૈયતને જોડયે તેવું સુખ આપવું. રહેમ રાહી પ્રાણી માત્રની પ્રસન્નતા મેલવવી. સારાં કામો કરી ઉત્તમ નામના મેલવવી. ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા, કર્તવ્ય સાવધાનતા, સ્વચરદારી, દીર્ઘદષ્ટિ મલેલી તરુનો પૂરતો લાભ લેવો, ગૌર્ય, વૈર્ય, ક્ષમા, વચનપાલકપણું, સતસંગ અને વિવેક આદિ

સદ્ગુણો દૃઢપણે ધારવા અને તેઓને પૂર્ણપણે અમલમાં આણી અન્યને ધડો લેવા યોગ્ય વર્તન શીખવવું.

ઇન્સાફ એનું નામ છે કે-લોકોમાં સમાનતા જાળવી રાખવી મારું તારું ન ગણતાં એક રાહે રહી અદલ ન્યાય આપવો, દરેક વર્ગની તેનો પાયરી પ્રમાણે નિગાહવાની રાખવી, જેમનાપર જુલમ થયો હોય તેમને ઢાદ આપવી, અને અહેસાનરૂપ (જુલમીઓના જલમપર રાહતરૂપો) મલમ લગાડવો.

માલિકની બંદગી કરતાં ઇન્સાફનુંફલ સાઠગણું વધારે છે. કેમકે બંદગીનું ફલ તો બંદગી કરનારાનેજ મળે છે અને ઇન્સાફનું ફલ તો આજી રૈયત વગેરે સર્વને મળે છે. અદલ ઇન્સાફનો સારો વદલો વેદદ મળે છે. સાઠ વસ્તુ હજ્જ કર્યાનુંફલ ઘેર બેઠે મેલ-વતું હોય તો જેઓનાપર ગેરઇન્સાફ થયો હોય તેઓને ઇન્સાફ આપવાથી તથા તેજા ગરીબોને ઢાદ આપવામા જે કલાકો નીકળે તેથી ઘાય થાય છે. હક્કરત મહંમદ સાહેબે પણ કુરાને શરીફમાં ફરમા-વેલ છે કે, મુલતાનોને માટે એજ યોગ્ય કામનો બોજો છે કે,--માણ-સોને ઇન્સાફ આપવામાં ષણ્ણગુલ રહેવું તથા ન્યાયપૂર્ણ જાંદગી ભોગવવી અને રૈયત ઉપર ન્યાયથી રક્ષણ કરવાની નજરથી જોવું એનાથી વીજું કંડ વિશેષ તેમને લાયક નથી. ન્યાયવડે આજુ ત્રિશ્વ તેજોમય થાય છે. ન્યાયનો મહેકથી આજો દુનિયાં મુગંધિત બને છે, અને ન્યાયથી વર્તતાં તમામ મુરાદો વર આવે છે. ન્યાયી

જનને સહુ ચઢાય છે, અને જુલ્મીને દરેક જણ ધિક્કારે છે. ઇન્સા-
ફથી મુલ્ક મજબૂત થાય છે. તથા જ્યાંલગી પાદશાહના પગ ઇન્સા-
ફરૂપી સતરંજીપર હોય ત્યાંસુધી તેના શિરપર મોઝાહનો તાજ
ફાયમ રહે છે. ન્યાયી રાજા એ પ્રભુની દયાદૃષ્ટિની છાયાન્નપ છે.
જેનામાં ન્યાય છે તેજ દયાની મૂર્તિરૂપ મનાય છે. માટે ન્યાયી મુલ-
તાને પોતાના છાંયડાતલે આશી સૃષ્ટિને રહેવાની જગા આપવી કે
જેથી મલેલી મોટાઈ આસ્માનપર આદર મેલવી શકે છે.

મિત્ર તથા શત્રુને સમાન માની તે વેડ જોડે માયાહ્વણથી
વર્તવું, રૈયતપર રહેમનજર રાખવી, દરેક કામ વિચિક્ષણ પુરુષની
સલાહ લઈ કરવું એ પણ ઇન્સાફ દૃષ્ટિમાંજ સમાય છે. ઇન્સાફ આ
દુનિયાં અને પેલી દુનિયામાં માન અને મુલ્ક આપે છે. વૈશ્ય અને
પાદશાહ સ્વભાવમાં સરખા હોવા જોડયે પટલે કે વૈશ્ય, જેમ દર-
દીની પૂરેપૂરી હકીકત સાંભળી ધ્યાનમાં લઈ તેનું દર્દ દૂર થવા ઉત્તમ
ઇલાજ આદરે છે, તેમ પાદશાહે દાદ માંગવા આવનારની વાત તમામ
સાંભળી ધ્યાન આપી તેનાં દુઃખ દૂર કરવા યોગ્ય રમ્નો દાથ
ધરવો. તે રોગી કે દાદદાર વધારે બોલ બોલ કરે તોપણ તેથી
વૈશ્યે કે પાદશાહે કંટાળવું નહીં, તેનાપર ગુસ્સો લાવવો નહીં, અને
તેને મમતાથી દિલાસો આપી તુરત તેનું દુઃખ નિવારણ કરવા
શોચવું. પાદશાહોના માથે એજ જઠાત છે કે ફરિયાદીની અરજ
ધ્યાન દઈ સાંભળી, તેનાથી સમ્મતા સાથે મમતાથી વાત કરવી

અને ગરીબ જોડે વાતે કરવાથી શરમાવું નહીં, પોતાથી ઉત્તમતો
 પંક્તિના માણસો સાથે મમતાથી વાત કરવી એ મહાનપુરુષોનો
 સદ્ગુણ ગણાય છે. ગરીબોપર નેકનજર રાખવાથી મોટાટ વધે છે.
 દુઃખી જનનું દુઃખ દૂર કરવું, નાસીપાસ થતા હોય તેમની ડાઙા
 પાર પાડવી. રૈયતના કામકાજ ધર્મી ચોખ્ખું મન રાખવું, તથા
 તેમનું ભલું કન્યાનોજ નિરંતર ડરાવો રાગવો; કેમકે પાટશાહોની સારી
 ડાઙા એજ પોતાના ગરબની વરફાત વધવાનું ચિન્હ છે. સેતી કે
 વગીચામાં રસકસનું વધવું ઘટવું, અન્ન વગરે થવું કે કમતી થવું,
 વરસાદ આવવો કે ન આવવો અગર વરોવર ન વગમવો, કાઠ
 પડવો કે છુકાઈ થવો અને રોગ વધવો કે શાંતિ રહેવી—એઓની
 જાની વૃદ્ધિનો આધાર રાજ્યકર્તાઓની રૈયતપર રહેતી સારી તઠારી
 વિચારણા ઉપરજ છે. માટેજ ન્યાયીપણુ જર્મન સદ્ગુણોમાં સર્વોત્કૃષ્ટ
 છે. રાજાની હમેશગી, મુલ્કનો વિસ્તાર, સ્વખાનાની ભગ્પૂરતા, અને
 શહેર તથા કમ્પાઓની આગાહી પણ ન્યાયથીજ આગાહવળુ

દયારૂપી દોલતની પાયમાલી કરનાર છે. વાદશાહો જોર જુલમથી કોઈનો માલ ટુંચાવી લે છે કે કર વેરા નાસ્તી કોઠાર ભરે છે તે વાદશાહો ત્રીવાલોનો પાયો સોદી અગાસીને ધોલવા જેવું કરે છે.

રૈયત મૂલ અને મુલતાન વૃક્ષ છે. જ્યારે વૃક્ષનું મૂલ નવલું પડે ત્યારે વૃક્ષ પવનના પહેલા સપાટેજ જમીનદોસ્ત થાય છે. એજ રીતે જુલ્મ કરનાર પોતાનાંજ મૂલ સ્વાદનાર મનાય છે. માટે જુલ્મગારોને શોધી શોધી દૂર કરવા અને ઇન્સાફવડે સર્વની દુવા મેલવવી.

વાદશાહોની વોજી ફરજ એ છે કે—સર્વ પ્રાણીપર દયાભાવ અને રહેમ નજર રાખવો કેમકે કુદરતે હાથતલેની પ્રજા એ એક અનામત સાંપેલી છે તેને જાલવી રાખવીજ યોગ્ય છે. એ અનામતના અંગે તેમને નિશ્ચિત રાખી, તેમની સ્થિતિ સુધારવી, અધીરા બનેલા-ઓને દિલાસો આપવો, દયાવૃત્તિ વતાવવી, જુલ્મી પુરુષોના હુમલાની વલામાંથી છોડવી વેફિકર 'રાખવી, અને વારંવાર તેમની સંભાલ લેવાની કાલજી રાખી તેમના મુશ્વના ઉપાયો શોધવા.

જો આપણે વીજાપર દયા રાખીશું તો તેઓ પણ રહેમનાંજ નજર રાખશે.

જે દયાનો ઘુંડો ઉઠાવે છે તે પોતાનું અને વીજાઓનું કામ પતેદ કરે છે અને જે દયાને લીધે શ્રેષ્ઠ થયેલ છે તેનાપર નશીવની નજર મુટ્ટી થાય છે. આ દુનિયાની સલામતીનો દયાવૃત્તિપરજ આધાર છે; માટે રૈયતની સંભાલ રાખવાનું કદી ચૂકવું નહીં. હૃદય

પીડિત જનોપર કૃપા રાखी વર્તું. વાપવેટાના જેવો નાતો ગજા પ્રજા વન્નેનો છે જેથી તે પ્રમાણેજ ઘનિષ્ટ સંવંધ રાખવો. આપણે સ્થામાને ક્ષમા વક્ષીશું તો તે પળ તેમજ કરશે, અને ક્ષમાથીજ અટક્યનું ચારણું ઉઘડશે.

પાદશાહોને એ ગિફાર કરવો યોગ્ય છે કે રૈયતના મનનો શિકાર કરી તેમનાં મન પોતાને તાવે લેવાં. રૈયતનાં દિલ વાઢગાહની આવાદી ભળી કાયમ થયાં કે થીજી વગી વસ્તુઓ તેની પાછલજ ઘસડાઈ પોતાને તાવે થાય છે. રાજમહેલનો પાયો મજબુત કરવો હોય તો રૈયતની પૂર્ણ મમતા મેઝવી તે કેલવઢે દૃઢતા આપવી. રૈયતનો પ્રેમ એજ રાજ્યસત્તા જાલ્લવાનારું જવરદસ્ત્ર લડકા છે. રૈયતને જોડતાં સાધનો પૂર્ણ પાડવા માટે ઘટ્ટની યોજના યોજવી. તેમને પડતી તરૂલીફો દૂર કરવા પ્રતું ધ્યાન દેવું, લાંચીઆ, તોફાની, જુલ્મી, ઘડગ્ગોર, હુંડારાઓ, ચુગલીગ્ગેરો, ઝુઠાઓ વગેરેનાં પ્રપેચતંત્ર વંધ પાડવાં.

મુલ્કની આગાડી કરવો હોય તો રૈયતની આગાડી જાલ્લવવી. પોતાના સ્વજાનો કરતાં રૈયતને વગરે કીધતી સ્વજાનો માનવો, અને તે સ્વજાનો સંભાળી રાખવો; કેમકે સ્વજાનો કદી પણ સ્વૃટી જશે, પરંતુ રૈયતરૂપ સ્વજાનો પ્રત્યેક પક્કે નવું નવું ધન ઉપજતાં વાગા સોલી પૂર્ણ પાડશે.

રૈયતની મુલ્કાકાત લેવા ગૃદા ઢરવારો ખરવા, તેને થોલવાની છૂટ આપવી, નેના પર પડતી આફતોની, લાંચીઆ જુલ્મી અમલદારોથી

થતા જુલ્મની દાદ મેઢવવા રુચરુ વાત સાંભળી દિલાસા ભર્યો જવાક
આપવો, દરવાનો કોઈ દાદ મેઢવનારને ન રોકી શકે તેવો સરુત
ચંદ્રોવન્ત રાખવો, અને દરેક કચેરી દફતર વગેરે તરફ ઘણી
ચારીક નજર રાખી સર્વનો ઉપર યોગ્ય દાવ રાખવો.

જે પોતાના ઉપર જવાબદારી છે તે વીજાને હાથ સોંપી નિશ્ચિ-
તપણે એશારામમાં પહોંચું નહીં. જે શહેનશાહ પોતે જાગતો રહે છે તેની
મજા નિરાંતે હંચવા પામે છે, અને જે હંચમાં મશગુલ રહે છે તેની
મજા હજાગરાજ બેઠે છે; કેમકે તેવા રાજ્યકર્તાઓના રાજ્યમાં ચોર
જુલ્મગાર, લાંચીઆ વગેરેનું જોર વધી પડી અંધેરનો અમલ છવાઈ
રહે છે એટલે પછી રૈયત ક્યાંથી છુલે સૂવા પામે ?

હકુમતના તરુત ઉપર બેસવું સ્થેલું નથી; કેમકે તે જગાનો અધિ-
કારી થયા પછી સેંકડો પ્રકારનો સાવધાનીઓ રાખી વર્તવું પડે
છે, દુઃખી ગરીબજનની મુરાદો વર લાવવી પડે છે, નિર્વહજનોપર રહેમ
રાખવી પડે છે, અને જાતજાતની જોસમદારી જવાબદારીઓ જાલવી
પોતાના તથા મજાના હક્કો અદા કરવા પડે છે; કારણ કે ન્યાયના
તરુતપર બેસી સત્ય ન્યાય હાથ ધરવો પડે છે.

સારાં કામો કરવા માટે પાદશાહોની એ ફરજ છે કે— સદા-
વ્રતો સ્થોલવાં, બેગુન્દેગાર જાનદારોના જાન વચાવવા, મુંગા
પ્રાણીઓપર ગુજરતું ઘાતકીપણું અટકાવવું, દેવલ, મસજિદો, ધર્મ-

શાલાઓ વંગેરની સારવાર રહેવાની વંદોસ્તી રાખવી, કઝાશાલાઓ સોલવી, નિશાલો મારફત વિદ્યાની વૃદ્ધિ કરાવી પ્રજાને સારાસાર સમજતી બનાવવી, નિમાજ પઢવી, ધર્મના કામોમાં મદદ આપવી, ધર્માધિપતું છોડવું, નગરચર્ચા જોવી, પ્રમાણીક જામૂસો મારફત પ્રજાને પઢતા સુખદુઃખના સમાચાર મેલવશ, ધર્મમાં ચુસ્ત રહે તેવી ફરજિયાત ધર્મની તાલીમ આપવા તદ્દવીર યોજવી, અને પોતે જાતે દયા, રહેમ, ન્યાય વગેરેમાં વર્તી તેની સચોટ અસર પ્રજામાં ફેલાવવી.

તેમજ ધર્મ ઉપર દૃઢ શ્રદ્ધા રાખી વર્તવું. પ્રત્યેક કર્તવ્યમાં સાવધ રહેવું, છુસ્ત ન રહેતાં તાકીદે પોતાના રાજ્યધર્મમાં તત્પર રહેવું, દીર્ઘદષ્ટિ વાપરવી, અને જ્યાં જે ગુણ કે ફરજની જરૂર હોય ત્યાં તેનો પૂરતો ઉપયોગ કરવો.

બાદશાહાઓ પ્રતિજ્ઞાભંગ થવું નહીં, વિવેકમાં સ્થાયી આવવા દેવી નહીં, સતસંગનો રંગ લગાવી સદાચારી થવું, અને આ દુનિયાની મુસાફરી પૂરી કરી પેલી દુનિયામાં ગયા પછી પણ સાધનો લેખકો, ગ્રંથકારો અને દુનિયાં બાદીમાં રાખી જયવાદ બંદે તેના કાર્યો કરવાં એજ હુન્સાન્ની જોઈતીનો સાર છે. ” ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ઉપદેશથી ફિરોજશાહ તખલ્લુસે સારા બાદશાહ તરીકે નીવડવાની પદ્ધતી ગ્રહણ કરી અને તે પદ્ધતી બંદે બાદશાહ થઈ જતા તે સૂરીરા-

જની વધુ માન્યતા વધારી નેમજ સુદ પોતે આધીન રહી તેમનો મરતયો અધિકતર વધાર્યો.

વાદશાહનું વધુ માન મળતાં છતાં પણ તે મૂરીશના અમલમાં મુનિમંદલ ઉગ્રવિહારીપગામાંજ કાયમ રહ્યું, તત્પશ્ચાત્ તેમને પાટે શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યજી થયા તે પણ મહાન્ પ્રભાવિક હતા; તથાપિ શહેનશા-
હના વહુમાનના લીધે સહજ ક્રિયાનુષ્ઠાનમાં ઢીલા થવા લાગ્યા, અને તેમને માટે હેમચંદ્રસૂરીજી થયાં તે પણ ચવનાર્થીશના સન્માન યુક્ત હતા જેથી મહુમ ગચ્છપતિના સમયથી શિથિલાચારનું રોપાયલું વીજ અંકુર રૂપથી પાંદડાદાર થયું જણાયું. એથી વિશેષપણે આચારમાં ઢીલા થયા. એ કારણને લીધે-યથારાજા તથા પ્રજા-ન્યાયાનુસાર પોતાનો પરિવાર પણ શિથિલાચારી થતો ગયો, અને અત્યારલગણ તેનોજ ચેપ લાગુ રહેવાથી દિનપ્રતિદિન શિથિલાચારમાં ઉમેરો થતો રહેલ છે. આમ હોવાથી ઘર કરી વેઠેલો શિથિલાચાર દૂર થવો એ અતિ કઠોન છે. માટે સમપરિણામવડે ધર્મસાધના કરી સ્વાત્મક-લ્પાણ કરવુંજ શ્રેષ્ઠ છે. ”

ગુરુરાજના મુસ્તારવિંદ્યી આવી દલીલત જાણી ઉપાધ્યાયજીને અતીવ ઉત્કંઠા થઈ આવીકે ‘ ઉત્કૃષ્ટ વૈરાગ્યધારક થઈ શિથિલાચાર દૂર થવા હયમી થવુંજ યોગ્ય છે.’ એથી ગુરુમહારાજને વિનયપૂર્વક ચીનવ્યું કે-“જૈનધર્મોન્નતિના અર્થે હું ક્રિયાઉદ્ધાર કરવાની અપેક્ષા

પરાવું છું અને ધારું છું કે આપના પ્રસાદથી કાર્યસિદ્ધિ સ્વાધીન
 કરી જિનશાસનો ઉદ્યોત વગારીશ, અને શિથિલાચારનો માર્ગ વંધ
 પાડવાની ઉત્તમ યોજના યોજીશ; માટે આપની આજ્ઞા થવાની જરૂર
 છે. ” ટૂંકાટ્ટિ વિચારણા જાણી તત્ત્વવાદપરૂપક ગુરુરાજે શિષ્યનું
 વિગ્રાવલ-પ્રભાવલ-મનોમલ અને પુન્યપ્રવલતા આદિ ધ્યાનમાં લઈ
 આશીર્વાદ સાથે ક્રિયાઉદ્ધાર કરવાની આજ્ઞા આપી થી સંવને તે
 સંવંની સૂચના કરી, એટલે શ્રીસંવના આગેગાન ગૃહસ્થોએ અઘાડઉત્સવ
 ગરુ કર્યો.

દશવર્ષ ઉપાધ્યાયપદ શોભાળ્યા વાદ સુવત્ ૧૫૬૪ ની અંદર
 પ્રભાવિક શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી ક્રિયાઉદ્ધાર માટે તત્પર થયા; કારણ કે
 જિનેંદ્ર ભાષિતવાણિ મુનવ ક્રિયાઓમાં થયેલી મદતા નિહાળી તે
 ચતુર્વિંશ સંવમાંથી દૂર કરવા અર્થાત્ ભગવતની આજ્ઞાવિરુદ્ધ ક્રિયાનો
 અત આજ્ઞા (જૈનાગમાનુસાર માર્ગ પ્રવર્ત્તાવગા) દિમ્મત પૂર્વક
 દ્વદ વિચારવંત થયા. એ જાણી સંવસમુદાય અપરિમિત હર્ષપડે મહો-
 ત્સપમાં જોડાયો અને નાગોર નગરમાજ ગુરુરાજે મુકર ફરેલા
 દિવસે અપાર ધામધૂમ સાથે ક્રિયાઉદ્ધારની ક્રિયામાં તટીન રહ્યો—
 અર્થાત્ આઠ દિવસ જીવદયા પજારી, અતિથિ યાચકોને દાન માન
 થી સંતોષી ગીન-ગાય-નાટ્ય આદિથી દેવગુરુનો શ્રદ્ધાપૂર્વક ભક્તિ
 સાચવી લ્હાવ લીધો.

निग्रंथ—त्यागी थया पछी मुनि महाराज श्रीपार्श्वचंद्रजी नव कल्पो विहार करता तथा पंच सुमतिमुमता अने त्रण गुप्तिगुप्ता युक्त मुनिमार्ग मुनत्र वाविश परिसह सहन करता अप्रतिवद्धपणे विचरता भवि जीवोने प्रतिवोव आपी शिथिलाचारने दूर करवा लाग्या.

नागोरथी विचरता जोधपुर समीप आवी पहुँच्या अने ते वातनी श्री संघने जाण थतां अति आडंबर पूर्वक निग्रंथ गुरुने वीनती करी शहेरमां पयराव्या केमके गुरुराजना उपदेश विना कदि पण कोइनो उद्धार थइ शकतो नथी.

गुरुराजनी मधुरी शुद्ध वाणिनी प्रशंसा शहेरमां विस्तरी अने ते कुंवरश्री मालदेवजीना कान लगी जइ पहुँची जेथी श्रीसंघने मूचना अपावो पोते पण व्याख्यान श्रवण करवा उपाश्रयनी अंदर पधार्या अने विनयपूर्वक गुरु वंदन करी ते धर्मदेशना सांभळवा बिराज्या.

वांचनार ! दरेक काम सिद्ध करवानी जो साची इच्छा होय तो ते समयनी अनुकूलताज छे. समयनी अनुकूलता मळतां पछी विलंबने आदर आपवो नही; केमके तकने आगळ वाळ छे, पण पाछळ टाल छे जेथी आवती तक पकडी लीधी तो वेडो पार थाय छे, जो आवेली तक जवा दइ पाछळयी तेने हाथ करवा जइये तो

તે પછી ટાલના લીધે પકડવાનું સાધન હાય ન લાગવાયી છેક છટકીજ જાય છે. જે ઘડી ચાલે છે તેનાપર આપણો હક છે, પણ આવનારી તરુ ઉપર આપણો હક નથી; કેમકે તે તરુ આપણી યજ્ઞે એવો ફંડ આ ક્ષણમંશુર સંસારની વાજીનો ભરોસો નથી, માટે હાય આવેલા સમયને કાચુમાં રાખી તેનો ઉપયોગ કરી લઈ કાર્યસિદ્ધિનું રહસ્ય મેલવવું એજ સર્વોત્તમ ઢહાપણ છે.

સૂરીશ્વરજી અવસરના જાણ હોવાથી પાટવી કુમારશ્રીના અંતરમાં સદનંતર રાજ્યનીતિની હંડી લાગણીવાળી છાપ કાયમ રહે તેવો ઉપદેશ દેવો શરુ કરી ફરમાવ્યા કે—“આ સંસારની અંદર સાર રુપ માનવ જન્મ મેલવી એજ વસ્તુ સંપાદન કરવાની જરુર છે કે સદ્ધર્મને ઓલ્લછી, તેનાં તત્ત્વો સદ્દેહી પાઠી ઉત્તમ જન્મને ધન્યાતિ ધન્ય કરવો. વાંચી મુંઠીએ આવી ચાલી હાથે આ ફાની દુનીયાંની શ્રાવણમાંથી કૂચ કરવું એ તદ્દન ગેરબ્યાજવી છે. આવતી વચ્ચે સ્વર્ચી છાવેલી તે સ્વર્ચાઈ જતાં ફરી નવી પુન્ય-સ્વર્ચી મેલવવી અને તે પછી મુસાફરીને લંવાવવી એજ વહેતર નિયમ છે.

આવો માનવધર્મ છે તથાપિ તે માનવોને ધર્મમાં કાયમ કરવા કે કાયમ રહેવા દેવા એ રાજાઓનાજ હાથમાં છે. કોઈપણ કોમ પોતાના ઉત્તમ ધર્મથી ભ્રષ્ટ થતી રાજાની જાણમાં આવે તો તેને યોગ્ય સમજુત આપવામાં આવે, છતાં પણ તેથી સ્વધર્મની દરસાર ન રાખે તો તેને કાયદાના ફરમાન મુજબ સજાને પાત્ર કરી જાયતી

વતાવે. કેમકે કાયદો એજ માણસોને સારી નીતિ રીતિ પ્રીતિમા પ્રવર્તવાનો, અનીતિથી અલગ થવાનો, ધર્મ કર્મમાં સાવધ રહેવાનો અને વ્યવહાર આદિ વાતોને માન આપવાનો માર્ગ વતાવનાર છે. એટલુંજ નહીં પણ તે કાયદાનાજ મયથી ફલાયદા માર્ગ ન આદરતાં વાયદા વગર અંકુશતલે આવી ઉત્તમ કાયદા ઉઠાવે છે અને તેથી માનવ માન્યવંત મનાય છે. અંધેરી કારોવારવાળા રાજ્યમાં પણ કાયદા તો હોય છે; પરંતુ તે નાલાયક વંધારણના હોવાથી કદર વિના કામમાં આવે છે.

ભરવાડના હાથમાં પારસમણિ આવવાથી વકરીના કોટમાં લટકાવે છે, મૂર્ચને હાથ ચિંતામણિ રત્ન આવવાથી કાગડો ઉડાડવામાં તેનો ઉપયોગ કરે છે, મીઠીને હાથ હીરો જવાથી તેને ચળોડીના હારમાં જગા આપે છે, અને ગમાર વ્યાપારીને હાથ કોહીનૂર ચઢવાથી તેને પ્રસંગ વસ્ત્રને કામમાં લે છે. વસ્તુની કીમત કામતદારના હાથેજ થઈ શકે છે. કહ્યું છે કે—

(ઇંદ્રવિજય છંદ.)

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ આરસી અંબ અગાડિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ મુંદરિ પંઢ અગાડિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ મૂર્ચ અગાડિ સુપોધિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ વીન વધીર અગાડિ કહોને ?

કહેવાનો ભાવાર્થ એજ કે ઉત્તમ કાયદો ઊતાં અન્યાયિ રાજના અગાડી તે દયા ઉપયોગનો ગણાય ? શસ્ત્ર શૂરવીરના હાથમાં, માતા સંત પુરુષના હાથમાં, તાજુડી વાણિજ્યમારના હાથમાં, અને કંકણ મુંદર મુંદરના હાથમાંજ શોભા આપે છે.

(ડ્રંવિજય છંદ.)

ભામિનિતું વરભૂષણ એજ સદાય મુર્શીલવડે મુલ્ક આપે,
 ભૂપતિનું વરભૂષણ એજ હિતાવહ ન્યાય સદા સ્થિર સ્થાપે;
 શ્રીપતિનું વરભૂષણ એજ હમેશ દુસ્વીજનના દુલ્ક કાપે,
 ધિપતિનું વરભૂષણ એજ અર્ધ અનીતિ અલીક ઉઘાપે ॥૧॥

પ્રિય યુવરાજપદાધિકારી ! ઉત્તમ રાજ્યઝર્તાનાં એજ મુચિન્હો છે કે:-

(ગાયા)

શત્રુદમનમ શત્રુપાલન-માશ્રિતભરણંચ રાજચિન્હાનિ;
 અભિશેકપટ્ટર્વાર્ધાં વાલવ્યજનં ત્રણમ્યાપિ ૨

ઘટલે કે મૂર્ખ-તોફાની-અન્યાયી-અધમ જનોને સતાવવા-વશ કરવા-શિક્ષાને પાત્ર કરવા, તથા પંડિત કલાધારી જનોને આદર આપી તેમનું પાલનપોષણ કરવું અને આશ્રિતજનોના નિર્વાહ નિમિત્ત ઉત્તમ સંસ્થાઓ સ્થાપવી. આ ત્રણ રાજચિન્હ છે. નહીં કે

રાજ્યાભિશેક, રાજપટ્ટ અને ચામર વીંછાવાં એ ત્રણ રાજચિન્હ છે. જો એ ત્રણ ચિન્હોથી રાજા થયેલ મનાય તેમ હોય તો ગુંવડું, ચાંદી કે ઘાને પણ એ ત્રણે ચિન્હ મૌજૂદ હોય છે, એટલે તે ત્રણ ઉપર પાળીનો અભિશેક થાય છે, પાટો પણ વંધાય છે અને માછીઓ ઉઢાડવા ચમરી પણ વિંછાય છે. તો શું તેને રાજચિન્હધારી ન કહેવું ? શ્લેષાર્થ એજ કે જો એ ત્રણ ચિન્હ યુક્ત રાજા થઈ સુખદાયી ન નિવડયો તો તે દુઃસ્વદાયી ગુંવડા જેવોજ ગણવો યોગ્ય છે, કેમકે તે તે ચિન્હોમાં સરસ્વાપણુંજ ધરાવે છે.

વીંછું રાજચિન્હ એ છે કે કરેલી પતિજ્ઞા પૂર્ણપણે પાઢવી કહું છે કે—

(છપ્પય છેદ.)

વચનપાલ તે રાય વાકી છે રાંઢીરાંઢો,
 વચનપાલ તે રાય વાકી છે ગયવરગાંઢો,
 વચનપાલ તે રાય વાકી છે પંઢ સરીલા,
 વચનપાલ તે રાય વાકી છે કાંટા તીલા,
 વચન ન પાલે જે કદિ તેને નરપતિ નવગણો,
 શૂલ સમાનજ લાગશે એ સહુને અલ્લામણો. ?

તેમજ રાજામાં એવી નીતિ હોવીજ જોઈએ કે તે, ધર્માત્મા, પ્રજાપાલમાં તત્પર, શત્રુઓનું માનમર્દનારો, મેઘની પેઠે જીવનદાતા,

મૃપાત્રને ઇન્નિજત દાન આપનારો, ગુણીઓપર મીતિ રાખનારો, પરિ-
 જનોની સાથે સુખ મોગવાળો, અભિપ્રાય સમજવાની શક્તિ ધરાવ-
 નારો, રણધીર, જનપરીક્ષક, સમયસૂચક, દૃઢનિશ્ચયવંત, દુષ્ટોનો
 દર્પ દબનારો, દક્ષ, વિચક્ષણ, લક્ષવંત, સર્વકાર્યમાં સાવધાન,
 કાર્યકુશલ, ક્રિયા વાંધવામાં-ચ્યૂદ મોટવવામાં-મંત્રભેદ-યુદ્ધભેદ-
 રાજમંત્ર તથા વાચ્યભેદ વગેરેમાં મંત્રીજ્ઞ, નિઠર, પરનારી સટોટર
 દુષ્ટ વ્યસનોથી દૂર રહેનાર, સતસંગી, કદરવાન, ચતુર, કલાઓનો
 જ્ઞાતા, કાવ્યશક્તિવંત, વિગ્રાવિલાસી અને સ્વર્ગમંચુસ્ત્ર આદિ
 ગુણોથી અલંકૃત હોડ સારા કુલવાન કાર્યદક્ષ ગુપ્તભેદજ્ઞાતા અને
 રાજમંત્ર પ્રધાન, શાસ્ત્ર-ધર્મ-કૃત્યના જાણ તથા સમદર્શી સમાસદો
 જપ-તપ-વ્રેડાંગાદિમાં મંત્રીજ્ઞ પુરોહિત, દીર્ઘદર્શી-ચારોક્ત તપાસવત
 ન્યાય તોલનાર તથા અપક્ષપાતી ન્યાયાધિકારી, સારા સ્વભાવવાળો
 દેખાવડો તથા આયુર્વેદનો પૂર્ણજ્ઞાણ રાજવૈદ્ય, શૂરવીર-ધીર-અર્થ-
 શાસ્ત્રસંપન્ન-શસ્ત્રવિદ્યામાં કુશલ-યુદ્ધચતુર-સ્વામીનો આજ્ઞાનુગામી
 લોકપ્રિય અને ચતુરંગ સેનાની યોજના જાણનાર સેનાપતિ, સદ્ગુણી
 રુવિ પંડિતો, નિમકહલાલ નોકરો, વીરતાવંત શ્દ્ધ લસ્કર, અને
 સ્વામીમંત્ર સામંતાદિયુક્ત હોવો જોઈયે. તેમજ હલ્દેલાઓને પાછો
 વાવતો, પુષ્પિત થયેલાઓને વીણતો, ન્હાનાઓને વચારતો, વધુ હંચા-
 ઓને નમાવતો, નમેલાઓને હંચા કરતો, મળેલાઓને જુદા કરતો,
 કંટકોવાળા છુદ્રોને ઘઠાર કઢાડતો, અને ગ્લાનિ પાડેલાઓને

પાણી પાતો એવો માલીની પેટે પ્રયોગકુશલ રાજા હોવોજ જોઈએ. અને સારા પાસવાનોથી, ઉત્તમ સલાહકારોથી, પૂર્ણભક્ત અને વીર અંગરક્ષકોથી, આજ્ઞાશીલ રાણીઓથી, તારક ગુરુઓથી, હિતકારી બ્રાહ્મણોથી, અને વિવેકશીલ નોકર ચાકુરોથી સંપન્ન (રાજા) હોય તો અવશ્ય સસાર સ્વર્ગની સ્પર્ધા કરનાર માલુમ પડે છે. માટે તેવા ગુણશાલી રાજાઓ પૃથ્વીને ધર્મ-નીતિ-વન-ધાન્ય-સુખ અને શોભામય બનાવે છે.

રાજાઓનો જે ધર્મ તેજ પ્રજાનો ધર્મ હોય છે-ઘટલે કે જો રાજા ધર્માધિકારી હોયતો પ્રજા પણ ધર્માધિકારિણીજ હોય છે, અને જો રાજા અધર્માત્મા હોય તો પ્રજા ધર્માકુરવાલી હોવા ઊત્તાં પણ જોર જુલમની પ્રવલ્લતાથી કે દેવવાદેસીથી અધર્માત્માજ પનતી જણાય છે. ઇર્થીજ “યથા રાજા તથા પ્રજા” આ મહાવાક્ય સ્પષ્ટ સૂચવી રહેલ છે કે જેવો રાજા તેવીજ પ્રજા હોય છેજ.

કહેવાનું તાત્પર્ય એજ કે રાજાએ એવા સદ્ગુણો યુક્ત રાજચિન્હોને દીપાવી, તથા માનવોએ માનવધર્મ અંગીકાર કરી જન્મને શોભાવી પોતાની યશાલી કારકીર્દી દિગંત લગી પ્રકાશમા લાવી ઇતિહાસપત્રમા સુવર્ણાક્ષર સંયુક્ત સ્થાયી થવા અવશ્ય યત્ન આદરવા જ યોગ્ય છે કે જેથી ઉભય જન્મ સફલતાને મેટે છે, પાપ તાપ મેટે છે અને દુઃખ દોહગ દુર્ગતિ છેટે ભાગી લેટી જાય છે. ” ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ઉત્તમોત્તમ રહસ્યગમ્ય વાણી શ્રવણ કરાવી.

ए विशुद्ध व्याख्यानरूप अमृतधाराना प्रभाववडे श्रोतागणना मनरूप क्षेत्रमां एवी असर थइ के शुद्ध धर्मना क्रियाअंकुरो स्फुरायमान थइ आव्या. पोतपोतानो जानिर्म छोडी जैनधर्मनी शुद्ध क्रिया अंगीकार करी अने जेना तेना मनमां दान शील तप भावनानो निवास थइ उत्तम जीवोनी गणनाना भागी थया. हर हमेशां व्रत जप तप भावना भक्ति वडे यवा लाग्यां, चतुर्विध संघ शिथिलाचारनो तिरस्कार करी शुद्धाचारमां प्रवर्तवा लाग्यो, अने अहिंसामय धर्मनी प्रभा प्रसरतां जैनमय शहर थयुं जणायुं.

अनन्य छटा भरी देशनानो लाभ लेवा मरुधराभीश रावगां गाजी अने धुवराज मालदेवजी चारंवार आगवा उत्साही थया जोइ अन्य प्रजावर्ग पण अत्यंत उत्साहवंत थतां मालम पडयो. चोथा आरानी आभासता पांचमा आरामां दृष्टिगोचर थवा लागीं अने शुभ गति आरधक मार्गे परवरी अनेक जीवो पापमुक्त थइ उत्तम गतिना संगीं थवाना साधक थया.

आ प्रमाणे अविच्छिन्न आनंद वर्त्ताइ रखो हतो, दरम्यान पूज्यजी विहारविचार अमलमां आगवा तत्पर थया ए जाणीं सकल संघसमुदाय अति आतुर वनीं गुरुराजने विनती करी के—

“ प्रभो ! आपने तो ज्यां त्यां पुण्यनी खेतो करी सदगति फळनेज दाय करवानो व्यापार छे ! तो हे तरणतारण तपोधनजी ! चातु-
र्मासનો समय નજદીક આવ્યો છે માટે આપથી અધ્યાંજ વસ્તિમાં

चसी अमो पामर प्राणियोने ते व्यापारनो लाभ आपी सुदशावंत करो ! हे दयालु नाथ ! अनाधनो हाथ पकडी सनाथ करी भव पाथथी पार थवा साचा संगायी थाओ !

कृपालु ! आ संघ एज इच्छेछे के-‘ हूं अनुभव रस देवा समरथ, हूं पण अर्थी तेनो; चित्त विचने पात्र संयोगे, अजर रह्यो हवे केनो ! प्रभुजी महेर करीने आज काज अपारां सारो ! ’

आ प्रमाणे श्रीसंघनी विनती श्रवण करी निग्रंथ पाठकथी त्यांज चातुर्मास करवानो निश्चय करी धर्मव्यापारनी उन्नतिना उपाय हाथ धरवापां दीर्घदर्शि थपा. तथा पर्षुषणा पर्व आदि उच्च-मोक्षम दिवसोनी अंदर समयोचित्त जिनवाणीसुधार्थी श्रीसंघनां शरीर अने मन नवपल्लव करी अपूर्व सुदशानां भोक्ता बनाव्यां.

जो व्याधिनी व्यथा बीताडती होय, तो ते समय अमूल्य औषधनो उपयोग करवानी आवश्यकताज छे; पण ते दर्द दूर थये दवानी जरूर रहेती नथी. जो कष्ट पडे तो तुरत सहायकनी सहायता लेवानी होय छे; पण कष्टनुं कासल नीकळी गया पडी ते सहायकनी सहायता मागवी ते केवल अविनयवाळी रीति मनाय छे. मतलब के कंड कारणने लींथे मर्यादाने मान साथे सहेज बखत माफी आपवा समर्थ पूवाचार्योने फरज पडी होय ते समयना कारणनी समाप्ति थतां पुनः ते मर्यादाने असल स्वरूपे अचळ करवीज योग्य

છે. ઇત્યાદિ વિનાને ધ્યાનમાં લઈ ભાદ્રવા સુદી ચોથની સંવત્સરીને નિરુપયોગી માની શ્રી જિનવરપ્રરૂપિત પાંચમની સંવત્સરીને સ્વીકારી છાવા વચ્ચતની ચાલતી અધરૂઢીનો અત આળવા ઉદયમ આડર્યો. નેવીજ વીજી પણ કેદરૂઢી અયોગ્ય વાવતો કે જે ફેરફાર થઈ ગઈ હતી તે વાવતોને પ્રમુખણિત સૂત્રાનુસારી વનાવા વાહોશતા વતાવી ઉપકારી ગુરુ અધરૂઢીને ટાલવા અચ્છી મહેનત લીધી. તેમજ સમસ્ત સંઘ પણ તે ગુરુરાજની વાણીને સમજ પૂર્વક અગીકાર કરી સ્વાત્માને અહોમાગ્યવાન માનવા માહયો.

ગચ્છપેદની તકરારના ઉપાસકોષ ત્યાગી ગુરુની દિનપ્રતિદિન ઉન્નતિ થતિ નિહાળી ઇર્ષાને પોષવી શરુ કરી અને અંધરૂઢીને જેમની તેમ રહેવા દેવા અનેક યત્ન આદરી વાદવિવાદના માર્ગ દ્વાય ધર્યા, તથાપિ મમત્વપટલના રોગ રહિત નેત્રવાળા ભાવિકો મતમતાતરના વાદમા મન ન દેતા ભગવદ્ ભાષિત ફરમાનનેજ આદર આપવા ત્યાગ્યા. (તે અગ્રાણિ લગણ આદર અપાય છે.)

હમેશનો પરપરાજ કે- પ્રતિસ્પર્દિયો રત્નિપણ સદ્ભારનાથી પ્રતિપક્ષિયોનો વિજય ડચ્છેજ નહીં. તેમજ સારી યાત્ર હોય અને તેમનું મન પૂર્ણ સાક્ષી પૂરતુ હોય, છતાં પણ વચનની વિરુદ્ધતાનો અત આળતાજ નથી !

સદા ભક્તનું જગત શત્રુ રહેતુજ આવેલ છે. પ્રતિપ્રતિશૂલ વસ્તુની નિંદા કરવી જ છિદ્રગવેષી લોકોનો નિયમ હોય છે.

પોતપોતાની ઇચ્છા મુજબના પદાર્થોજ પ્રિય લાગે એ સ્વાભા-
વિક રીતિ છે—

મક્ષિકાઃ ક્ષતમિચ્છંતિ, શાંતિમિચ્છંતિ સજ્જનાઃ
અથવા ઘનમિચ્છંતિ, માનમિચ્છંતિ પંડિતાઃ !

માણીને અનેક મિષ્ટ પદાર્થો હાજર હોય, છતાં જો જલ્પ
વગેરે ચાંદાં ચાંદીનું દર્શન થાય તો તેમાના પરુપાનર્થી પિંડોપવા-
માંજ પૂર્ણ આનંદ મળે છે. સારા પુરુષો અશાંતિનો ઓય હાજર
રહેલ હોય છતાં તેઓ નિરંતર શાંતિનોજ માર્ગ હાથ ધરવા ઉત્કટ
ઇચ્છા ધરાવે છે. અધમજનો હમેશાં પોતાના શુજરાન યોગ્ય खોરાક
વગેરે હાજર હોય છતાં—‘કોડને મારી કોડને કાપી, સ્વાર્થ સાધવો
પ્હેલો; નીતિનિપુણની કારીગિરીમાં, મારગ સરલ ને સ્હેલો’ એજ
સિદ્ધાંતને કંઠમણિ મણિ લે છે. પંડિતોને સરસ્વતિની પ્રસાદિનું માન
હાજરજ હોય છે; તથાપિ જનસમુદાયનું સન્માન મેલવવાની ઇચ્છાને
ઓછગપાઝ કરે છે એ પોતાના મનના વિકારોનીજ પ્રતિમા છે !
કમલાના રોગીને અંતરમાં રહેલા વિકારની પ્રવલતાવડે જગતભરની
વસ્તુ માત્ર પીઢા રંગનીજ ખાસે અને થંતુરાના મદવાળા પુત્રને
અંતરમાં રહેલી કેફી સ્વાસિયતના લીધે સર્વત્ર મુવર્ણનો ભ્રમ થાય
એ પોતાનાજ વિકારની પ્રવલતા છે !

પ્રિયપાઠક પરિપદ્ ! ત્રિવક્ષિર્વાગ્નિઃ ચલ્લત્તર છતાં યણ સત્યનો સદા વિજય હોય છે એજ ઉત્તમ વાક્ય સ્વયમેવ પ્રતીતિ આપી રહેતું હશે.

ત્યારે પોતાની ધારેલી નારણા સફળ થતી જણાઈ ત્યારે પોતે અતિ આનંદ માની ક્રિયાનુષ્ઠાનનો ક્રમ વિશેષતા સાથે મૂમંડલની અંદર કાયમ કરવા નિમગ્ન થયા. ઠરમ્યાન અનુરાગી જનમંડલની પૈવી લક્ષ્મી ઇન્ડા થઈ આવી કે ગુહરાજ મૂરિપદને શોભાવા સર્વજે લાયક છે માટે તેજ પદ અંગીકાર કરવા શ્રીસંઘે અને સૂર જોધપુરાર્થીએ સહર્ષ પ્રદર્શિત કરવા વિનંતી કરી. તેમજ ભવિષ્યનમવો-ધક મમાકર શ્રી સામૂરત્ન મચ્છેશને અને અન્ય વિદ્વાન્ સામૂગ્ય, મયર પંડિતોને વિનંતીર્ણક જોધપુર પયારી મૂરિપદોત્સવ દીપાવલા-વિનંતીપત્ર લખ્યાં. આમ હોવાને લીધે મવિકોના ભાવની ધારા અલંબિત રાખવા નિમિત્ત તેઓ પચ્ચપાદ આચાર્યશ્રીજી જોધપુર પયારી અને તેમણે જૈનોન્નતિના કારણોને પાનમાં લઈ આચાર્યપદતુ મુદ્દર્ત નિરપારી અઢાઢ ઉત્સવ શરૂ કરવાની શ્રીસંઘને આજ્ઞા આપી અને ઉપાધ્યાયશ્રીને મૂરિયત્રની આમ્નાય આપી તેના તપ અને ધ્યાન વિધિ પૂર્વક મગવા શરૂ કર્યા

॥

જોધપુરના શ્રીસંઘે તથા અન્ય સ્થલથી પધારેલા ભાવિકગણે ઉત્સવની તમામ ક્રિયાઓમાં મન દઈ સર્વ વિધિ શુક્ત રીતે અમલમાં

આપ્તો અને અત્યંત આઢવર, આનંદ તથા ભાવ સહિત ૧૫૬૫ ના વર્ષમાં પંચાંગ શુદ્ધિ ભર્ષા ઉત્તમોત્તમ મુદ્દૂર્ત સમય પવિત્ર સ્થલ ઉપર સ્તરિપદનો વિધિ અનુભવ્યો. ચતુર્વિધ સંઘમાં આનંદ આનંદ વર્ત્તાયો જય જય શબ્દ ધ્વનિથી ગગન ગાજી રહું, પ્રેક્ષકોના હૈયામાંથી હર્ષ ઉભરાઈ જતો દૃષ્ટિગોચર થવા લાગ્યો, અને પ્રતિપક્ષિરૂપ જવાસાઓ આ આનંદદ્વિટ્વિથી શુષ્કદશાને ભેટતા જળાયા.

તત્પથાત્ છત્રોશ્ન ગુણધારક શ્રીનાગપુરીય દૃહદ્ તપગચ્છપતિ મટારક સપ્ત શ્રીયુત પાર્શ્વચંદ્રસૂરીજી વિજયવંત થઈ વાદીરૂપ અંધ જનોને શુદ્ધ જ્ઞાનાંજનદ્વારા અભ્યંતર જ્યોતિ પ્રકટાવતા, ઉગ્રવિહારના નિયમોને અમલમાં આણતા, ઉગ્ર તપસ્યાદિ કરતા પીપાહ થઈ મેઢતે પધાર્યા, ત્યાંના હાર્દિક પ્રેમવાળાં જનોને ગુરુશ્રીએ સદ્ગોષ્ઠ આ શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન દર્શાવી, તેમજ તેનું પાલન કરાવી પઠી ફલોર્થી પાર્શ્વનાથજીની યાત્રા કરવા પધાર્યા. ત્યાં વામાનંદન ભવભયનિક-ટન શ્રીપાર્શ્વમ્ભોને વંદી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરિજી અહો ભાગ્ય માનવા લાગ્યા. ત્યાંથી વિહાર કરી રૂણગ્રામ કે જે ભયહર ભૈરવના પ્રતાપથી પ્રસિદ્ધ છે તે સ્થળે પધાર્યા.

માનવાને કારણ મળે છે કે, સત્ય ક્રિયાનુષ્ઠાનવાળા અને ઉગ્ર તપવાન્ પ્રભાવિક પુરુષોનાં પદવંદન કરવા ઉત્તમ દેવો પણ ઇચ્છા ધરાવે છે અને તેજ ઇચ્છા સફળ થયેલી તે સ્થલમાં દૃષ્ટિગોચર થઈ. સ્વાસ ક્ષેત્રપતિ-ભૈરવવીરે તો ગુરુનીના ચરણમાં જ રહી શ્રી

સંઘનાં વિઘ્ન દૂર કરવાની વિના સ્વકારી લીધી, ઇટલુજ નહીં પણ તે અઘાપિ પર્યંત પોતાના પવિત્રગણના વિઘ્ન વિદારવા સાનિધ્ય રહેલ છે એવી પ્રતીતિ મળે છે.

તદનંતર જિનશાસનની ઉન્નતિ કરતા, શુદ્ધક્રિયાકાંડને અમ-
લમાં લાવતા અને હલવા કર્મીઓનો ઉદ્ધાર કરતા કેટલોક સમય
લાભરૂં કારણ હસમાં લઈ પૂજ્યજીએ ત્યાં માસકલ્પ કર્યો. તે સમય
ત્યાંના વતની ઓશવાલ્લ બાહુદેવ અને પતિવ્રતા ચાપલદેવીનો
સપૂત પુત્ર કે જે ગર્ભાવસ્થાથીજ ઉત્તમ સ્વપ્ન અને ઉત્તમ સમયના
દર્શન કરાવનારો હતો તે ચરદરાજ નવ વર્ષની વાલ્યાવસ્થામાજ
સૂરીશ્વરજીની કર્મ મર્મભેદક મધુર વાણિ સામઘી સત્તારના
શણિક સુત્રથી ઉદ્વિગ્નચિત્તવંત યદુ-વૈરાગ્યનો આરાધક પાંચ
મહાવ્રત રૂપ થયો, અને માતાપિતાની અનુમતિ મેળવી તે
પુન્યાત્મન શ્રી પૂજ્યજીના ચરણમાં આવી હે પતિતપાવન !
મારા જેવા પતિતને પાવન કરવાથી, તથા અશરણ શરણ ! મારા
સરસ્વા શરણરહિતને શરણ આપવાથી, તેમજ અધમઉદ્ધારણ !
મારા સમાન અધમને ઉદ્ધારવાથી, અને દીનદયાલુ ! મારા સરસ્વા
દીનપર દયા દેલાડવાથીજ એ વધા વિરુદ્ધ જોમાને મેચ્છે. હે તરણ
તારણ ગુરુદેવ ! આ મયમરિતિ ભવસતાપના અસદ્ય તાપથી સતત
ચયેલા મયમીરુને અધ્યપદ આપનારા અળગારનાર્ગનો અધિકારી
કરી સ્થાયી શીતલતાનો ભાગી બનાવો ! પ્રભો ! ચૂડતાની વાણ

જાલવી એજ દયાર્દ્રચિત્તની શોભા છે ! કૃપાલુ ! હવે અવિલંબે મન પોતાનો કરી લઈ આનંદ અર્પો ! ” इत्यादि दीनवाणी श्रवण करी गुरुवर्य ज्ञानोपयोग अने जिज्ञासुनां सामुद्रिक चिन्होवडे उद्योत-
कारक आत्मा जाणी ते हलुकर्मी वरदराजने महोत्सवपूर्वक दिक्षा-
आपी विजयदेवमुनि नाम राख्युं. ए समयनो लाभ लई श्री संघ-
संमुदाय आत्मानंद पाम्यो अने देवगुरुनी भक्तिमां तल्लीन बनी गुरु-
शुणगाइ मानवभवनो लहाव लेवा लाग्यो.

तदनंतर विहार करी शिष्य सह पूज्यश्रीनां नागौर शहरमां पावन पगलां थयां. ते स्थळनी अंदर चतुर्विध संघने उपद्रव करता बीरमंडळने योग उपासनाना बळधी प्रतिघोषी तावेकरी उपद्रवनो अंत करी पूज्यजोए एक वितंडावादी योगिनिने बादमां जीती. जेथी त्यां घणा क्षत्री बीरोए श्रावकधर्मेने महामान्यपूर्वक अखत्यार कयों, अने श्रावक श्राविकागण हृदयश्रद्धानुरागी धतां श्रेयस्कर क्रियानुष्ठान आदरी कर्ममर्मना भर्मेने भांगवा लाग्यो.

श्री संघना आत्माग्रहणी ते सालनुं चोमासुं त्यांज करी चोया आरानो यादी अणावी अने कनकावली तप करी आचार्य महाराने जपतपनुं महात्म्य प्रसिद्धिमां आप्युं. ते स्थळनी अंदर लोकाशाह नामना गृहस्थ स्थानिकवासि (मूर्तिउत्थापक) नो मत स्थापनार भगीरथ यत्न आदरी रहेल होवाथी सूरिजीए तेपने जैनसिद्धांतोनो

રહસ્ય સમજાવા પુષ્કલ પ્રયત્ન અમલમાં લીધો. તથાપિ મતાનુરાગી મહાશયે એક પળ મહાવાક્યને માન્ન આપ્યું નહિ. પળ તેમના સાત શિષ્યોએ તે વાક્યોને માન આપી મૂરીજીના શિષ્ય થઈ શુદ્ધક્રિયાનુષ્ઠાન અંગીકાર કર્યું.

ચોમાસું પૂર્ણ થયે ત્યાંના વતની ઓગવાઠ હેમરાજજીએ વૈરાગ્ય રંગમાં રંજિત થયે સૂરીદ્રજીના હસ્તથી દોષાગ્રહણ કરી. ત્યાર વાટ શિષ્યસંતતી સદૃશ નવકલ્પી વિહાર કરતા સૂરીશ વૌઠાનેર પધાર્યા. અને ત્યાં વેસુમાર ભવિજીજીને શુદ્ધ ક્રિયામાર્ગમાં સ્થિર કરી અલ્પ સંસારી બનાવ્યા. ત્યાં કર્મમૃદન તપની સરુઆત કરી, તદનંતર જેસલમેર પધારી જેસલમેરના પ્રાચીન જ્ઞાનભંડારમાંથી અભિનવ સિદ્ધાંત-મૂળ-પ્રકરણ આઠિ ગ્રંથો જોડ અપાર જ્ઞાન સંપાદન કરી ન્યાંથી પૂજ્યજી પોકરણ ફલોરિ મળી થઈ જોધપુર શહેર સમીપ પધાર્યા. ઝ્યારે મૂરીદ્રજી પધાર્યાની શ્રાવણોને અને શુદ્ધ જોધાણનાયને જાણ થઈ કે અત્યંત આડંબર પૂર્વક પુરમવેશમહોત્સવ કરી ગુરુરાજને ઉપાશ્રયમાં પધરાવ્યા. ત્યાં વર્તમાન તપ પ્રારંભ્યો અને ત્યાં કેટલાક દિવસ સ્થિરતા કરી મુગોવગડે અનેક જીવોનો ઉપકાર કર્યો. ત્યાં ગુરુસ્વર્ય જાલોર પધાર્યા. અલ્પ સમય ત્યાં વ્યતીત કરી આહોર વેગે ગ્રામાનુગ્રામ પાવન કરતા અનેક સત્રી વીરોને પ્રતિ-વોધતા તથા સિદ્ધાંતાનુસાર શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનું શિક્ષણ દેતા ગોંદ-વાડ પ્રદેશાંતર્ગત પંચતીર્થોની યાત્રા કરવા પધાર્યા.

प्रथम अर्जुनाचळ सपरनां पवित्र, जगजाहेर जिनालयोने जुहारी हमीरपुरनी स्पर्शना करी, न्हानी पंचतीर्थोनी यात्रा करी साचो तरफ पधारी जीवितस्वामीने जुहारी वाव यराद पधार्या अने त्य पुष्कळ श्रावकोने प्रतियोधी अणहिलपुर पाटण पधारी प्राचीन जिन प्रासादोमां विराजता श्रीजिनवरोने बांग्या.

पाटणनी अंदर महातमा जतियोनुं विशेष जोर हतुं. तेओ पूज्यजीना पधारवाथी पोतानी बुद्धिनो अवळो उपयोग आदर्यो इतरडी के जळो दूधथी पुष्ट बनेला आंचळो विद्यमान होवा छत पण ते दूधने त्यजी रुधिरनेज पीए छे ए तेमनो जातिस्वभाव छे. दुष्टजनो पण पोतानी आजीविका के स्वार्थने धको पडोचवाना भयथी उत्तम महात्माओनी सेवा मळवानो समय हाजर छतां तेओनी तरफ दुष्टता बतावे ए पण तेमनो जातीस्वभावज छे.

धूर्तताबडे धंध मचावनारा ढोंगी गुरुओ साचा गुरुना पधार-वाथी पोतानां पोशळ खुलतां आजीविका बंध पडवानी व्हीक लाग-वाथी पूज्यजोने बोड पण प्रकारे परलोकनो पंध पकडाववा फांफां मारवा लागी साधेला वीरोने ललकार्या. परंतु वीरो तो पूज्यजीना उपासक होवाने लीये अने भैरवना संरक्षण तथा योग-बळना तेजने लीये विघ्नने बदले चरणसेवना करवामां रोकाइ रद्या, अने पोताना पिंडना पापथी पोताना सायक महातमाओनुं अनिष्ट यवानी मतिने पोषवा लाग्या. परंतु तेम करता वीरोने अटकावी महातमा-

ઓને અમયદાન ઘસ્યું. ઘસ્યોનો મહું કરવું પણ શાંત સધીર સત્-
મજનોનું કર્તવ્ય કર્યું છે. !

આમ યવાધી પાટણમાં પૂજ્યશ્રીજીની પુષ્પલ પ્રયાતી પ્રસરી અને
ચેમુમાર જનો જોયા આવતાં તેઓને પ્રતિજોધી દૃઢતર શ્રાવક-ધર્મ
કર્યા; તથા અન્ય મતાવલંબીઓનું દુષ્ટ માનમર્દો આચાર્યજી રાધનપુર
પધાર્યા. તે સ્થળે હિંદુ મુસલમાનો વચ્ચે ચાલતો લાગા વચ્ચતનો કુ-
સંપ વલેશ નિવારી સપ સજાગી પરમ વિવેચી વોધ આપી વિહાર
કરયા તત્પર થયા પણ શ્રીસંઘની અત્યાગ્રહ પૂર્વક વીનતી થવાને
લીગે ૬૭ નું ચોમાસુ ત્યાજ કર્યું.

વાતુર્માસ થયા વાદ વિહાર કરી કચ્છ-દેશ મળી વિહાર
કરતા કરતા મચૌ પધાર્યા. મચૌમાં અનેક મિથ્યાત્વી અન્ય દર્શ-
નિયોને પ્રતિજોધી શ્રાવક કર્યા. શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન વતાવી વીતરાગ
પ્રણીત ધર્મ પ્રવર્તાવી વિહાર કર્યો.

અંજારે, મદ્રેશ્વર, મુદ્રા, માડવી, મુજ વગેરે ગ્રામાનુગ્રામ વિ-
ચરી શિથિલાષાર દૂર કરી શુદ્ધાચાર્યમાં સ્થિર કરતા કરતા શુ-
રાજ કાઠિયાવાડ મળી પધાર્યા અને મોરવી, વાઘાનેર, જામનગર
વગેરે શહેરોમાં શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનો વિવેચન પૂર્વક પ્રતિયોગ આપતા
રાંજનોટ યદ્ જુનાગઢ પધાર્યા. ત્યાં ગિરનાર તીર્થ ઉપર આ અવસ
સ્પિંખીના વિશાળ તીર્થકર વાલ બ્રહ્મચારી શિવાદેવી નદન શ્રીનેમિનાથ
સ્વામી દીક્ષા, કેવલજ્ઞાન અને સિદ્ધિપદ કર્યા તે તે પાવન સ્થલનાં

દર્શન કરી જીવનની સફળતા સિદ્ધ કરી. સુંદર સુખદ શીતલ રેવતા-
ચઢને અને તે સમયને ધન્યાતિધન્ય માનતા, ધર્મધ્યાનથી કર્મ
નિર્જરણા કરતા કરાવતા અને ભવ્યજીવોને ધર્મોપદેશદ્વારા વ્રણ્ય
રત્ન (જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ રત્નત્રયી) નું ઓઢાંચાણ આપી ઉદ્ધ-
રતા કેટલોક સમય શ્રીપૂજ્યજીએ ત્યાંજ સ્થિરતા કરવામાં અનુકૂળતા
માની અને ત્યાં ઉત્કૃષ્ટતપ-૯કવિશ ઉપવાસ કર્યાં.

ત્યાર પછી મવિજનનેજ દર્શન આપનાર ભારતભૂષણ સિદ્ધગિ-
રિરાજનાં પરમોલ્લાસ સહ દર્શન કરવા આચાર્ય ભગવાને વિચાર્યું
અને ક્રમશઃ વિચરતા વિચરતા થોડે સમયે વિમલાચઢને મેટી પાપ
સંતાપનો તાપ મેટી શિષ્યવર્ગને તે તરણતારણ ગિરિરાજનું ગંભીર
મહાત્મ્ય સંભઢાવી સમજાવી અપૂર્વ સ્તુતિ મર્યા સ્તવનો રચ્યાં. અત્યંત
માવના હુલ્લાસ વડે પુષ્કલ કર્મ મઢને પચાલી સિદ્ધાંતાનુસાર મજકુર
તીર્થરાજનો રાસ વનાવી લેવો શરૂ કરી ભવ્ય જનોના નિસ્તારનો
સરલ ઉપાય એમલમાં લીધો અને ત્યાંજ સર્વતોમદ્ર તપ પ્રારંભી
પૂર્ણ કર્યો, તથા પાંચ ભવ્ય જીવોનો ઉદ્ધાર કરી સંયમી કર્યાં.

તીર્થરાજની શીતલ છાયામાં કેટલોક સમય સ્થિરતા કર્યાં
વાદ વિહાર કરતા વઢમીપુર (વઢા ચપારદી કે જ્યાં દેવદ્વિષ-
માશ્રમણ ગણિ મહારાજે આગમો પુસ્તકારૂઢ કરી જાપણા ઉદ્ધારનો
માર્ગ ખુલ્લો મૂક્યો હતો તે પવિત્ર સ્થલ) ની મેટ લેવાં પધાર્યાં
ત્યાંના જ્ઞાનખંઢાર લેલો વગેરેનું અવલોકન કરી વિચરતા લીંબદી

पधारी घणा जीवोने प्रतिबोधी सिद्धांतकथित शुद्ध क्रियानुष्ठाननी
मुलाकात अपावी आनंद पाय्या.

तत्पश्चात् विहार करतां तेज गामनी पासे नदी किनारे एक मत-
वादी योगी के जे सिद्धिनी साधना करतो हतो; तथापि सिद्धि मळती
न हती ते पूज्यजीए सिद्धपणा वढे सिद्धि-साधनाने सिद्धता आपी
बढवाण थइ ध्रांगधरे पधारी ब्राह्मणनी वे कन्याओने प्रतिबोधी अ-

॥ भविकानी देशी ॥

सदगुरुकुं तुम ध्यावोरे अवधू । सद० ।
जिम तुम गुरुगुण पावोरे । अवधू । सद० । ए टेक ।
आठ कठिन शब्दा मठ लोढो । सोधा सर वश नावो ।
संज्ञावर्णिकला मत शीखो । नरहग पास न जावोरे ॥अ०धू॥ १ ॥
धसुधाकुंजर महामदमदता । उसके वश मति आवो ॥
पावक पश्यत हरकुं घरतें । बाहरळघु निकलावोरे ॥अ०॥स०॥२॥
अध्यातम अनुभव रथ आगै । धोरी उभय लगावो ॥
सदगुरु सुनिजरयंता होवे । तब तुम निरमळ यावोरे ॥अ०॥स०॥३॥
बडतपगछनभदिनमणिजैसा । गणघर गुणकुं घरावो ॥
श्री पासचंदनूरीवरसाहि । सुमति गुपति मन भावोरे ॥अ०॥स०॥४॥
गुरसेवासे मेवा पावे । दुरमति दुरित भगावो ॥
आणंदवन आनन्द लहरमें । सदगुरुके गुण गावोरे ॥अ०॥म०॥५॥

સાર સંસારની મોહમપતનો ત્યાગ કરાવી ઘણાં શ્રાવક શ્રાવિકાઓને શુદ્ધ ક્રિયાવંત કર્યાં.

ત્યાંથી વિહાર કરી શ્રીશંસ્વેશ્વર પાર્શ્વનાથજીની યાત્રા કરવા પૂજ્યશ્રીજીની વિચારણા થઈ, જેથી શંસ્વેશ્વર ગામે પધારી અતીવ મા-
ચીન પરચાધારી પ્રતિમાજીનાં (સૂરીંદ્રે) અંતરંગના રંગની સુરતા સાથે દર્શન કર્યાં. વિશેષમાં સ્તવન સ્તુતિયોની રચના રચી મજકુર તીર્થવંદનાનો પરમોલ્લાસ પ્રદર્શિત કર્યાં વાદ સૂરીશ માંદલ પધાર્યાં. ત્યાંના શ્રીસંઘે પ્રતાપી શુરરાજનું પધારવું થયું જાણી ઘણા આઢંબર પૂર્વક સ્થામૈયું કરી વાજતે ગાજતે નાગોરી ઘુઘૂ તપ ગચ્છાધીશને પુરમવેશ કરાવી ઉપાશ્રપમાં પધરાવ્યા. સપ્તારી આચાર્ય મહારાજે ભવભયવારક શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનના વિધાન પૂર્ણ ધર્મોપદેશ આપી શ્રાવકધર્મ સમજાવ્યો. ઇટલેકે:-શ્રાવક એ શબ્દનો અર્થ શું ? શ્રાવક પદના યોગ્ય કોણ કહેવાય ? શ્રાવકે શું શું કરવું જોડ્યે ? અને તેવા શ્રાવક પદના સંભાલવાથી શું શું લાભ થાય છે ? તે સંબંધી ફરમાવ્યા કે:-

સુજ્ઞાતોગણ ! જે મનુષ્ય અચલ શ્રદ્ધા, પ્રશંસનીય વિવેક અને શુદ્ધ ક્રિયા એ ત્રણ વટે અલંકૃત હોય તે શ્રાવક કહેવાય એમ શ્રાવક એ ત્રણ અક્ષરોન વતાવી રહેલ છે.

શ્રાવકમાં એકવીશ ગુણો અવશ્ય હોવાનું જોડ્યે. દરેક વસ્તુ કે માનવ, પોત પોતાના ધર્મ અને ગુણોનું ફરીને યુક્ત હોય તોજ વસ્તુ-

ળવા-માનવા યોગ્ય ગણાઈ શકે. માટેજ ૨૧ ગુણ યુક્ત હોય તે શ્રાવક સરાહનાં લાગ્રહ છે. તે ૧૬વીશ ગુણો એ છે કે:-

૧, ધંજૂસાઈ ઘગરનો-ઝડાર (અશુદ્ધ). ૨, જોવાયીજ વ્હાલો લાગે તેવો પૂર્ણ અંગોપાંગવત રૂપાલો (સુરૂપવાન્), ૩, સ્વાભાવિક પજેજ પાપકર્મોથી અલગ રહેનારો તથા જેને નોઠર ચારૂર ઘાટે તેવો શાંત પ્રકૃતિવાલો (પ્રકૃતિસૌમ્ય), ૪, દાન, શીઠ, વિનય ઘગેરે ગુણો વહે જનમાં પ્રીતિ પેદા કરનાર (લોકપ્રિય), ૫, મનમાં સવલેણ ન રાત્તનારો-આનંદી મિજાનનો (અકૂર), ૬, પાપથી ઢરનારો-અપયશથી બ્હીનારો (ભીરુ), ૭, કોઈને ઠગે-ધૂતે નહીં એવો (અસ્મઠ), ૮, કોઈને કંડ ઘસ્ટુ જોડતી હોય તો તે આપી તેની ઇચ્છા પૂર્ણ કરનારો (સદાક્ષિણ્ય), ૯, મનમાં લાજ-શરમવાલો હોવાથી નઠારાં કામ વંધ રાખનારો (લજ્જાલુ). ૧૦, જીવ માનને તરૂલીફ ન આપનારો (દયાલુ), ૧૧, સ્વપર વર્ગ તરફ સરસ્વી દૃષ્ટિવાલો (મધ્યસ્થ), ૧૨, ગુણી જનોનો વિંગા ગુણોનો રાગી અને અવગુણોની દરવાર નહીં રાખનારો (ગુણરાગી), ૧૩, ધર્મ

દુઢ તથા વયોદુઢની સેવા કરનારો (દુઢાનુગ-) ૧૮, પોતાનાથી વિશેષ ગુણ-ધારીનો આદર કરનારો (વિનીત-), ૧૯, પોતાની તરફ કરેલા ઉપકારને ભૂલી ન જતાં ઉપકારીને ઉત્તમ વદલો આપનારો (કૃતજ્ઞ), ૨૦, કોઈને કંઈ-લાભ થતો હોય તો પોતાના ફાયદાની આશા ન રાખતાં સહમાનુંજ હિત કરનારો (પરહિતાર્થકારી) અને ૨૧, ધર્મક્રત્ય સંબંધમાં ઉત્તમ શિક્ષણ મેલ્લવનારો (લઘ્વ-લક્ષ) ૫ એકવીશ ગુણો કરીને યુક્ત હોય તેજ શ્રાવકના ફલકાવને લાયક છે. નામથી શ્રાવક નહીં, પણ ગુણોથી બનેલા ભાવ શ્રાવક પરમ પ્રશંસાને યોગ્ય હોવાથીજ તેવાઓનાં વસ્ત્રાણ શ્રીવીતરાગદેવે પણ સ્વમુખથી વર્ણવેલાં છે.

શ્રાવકે બેટંક પ્રતિક્રમણ, બની શકે તે પચ્ચરુત્તાણ ઉચરવું યથાશક્તિ ચૌદ નિયમો ધારણ કરવા, પછી શકે તેટલા પ્રમાણમાં ચારત્રત અંગીકાર કરવાં, પાપ-વ્યાપારથી નિવૃત્ત રહેવું, સદ્ગુણની ચાળી સાંભળી તેનું રહસ્ય આચરમાં મૂકવું, શુદ્ધદેવ તથા શુદ્ધગુરુ અને શુદ્ધ ધર્મક્રિયાનું સદા સેવન કરવું. સુપાત્રે દાન દેવું, સદાચાર સુનીતિથી વર્તવું, મિથ્યાવાદ-કંઠશોપરૂપ ધર્મવાદ ન કરવો, અન્ય ધર્મની હરિફાઈ દ્વેષ પૂર્વક ન વતાવવી, વચનથી દરિદ્ર ન રહેવું, દરજ્જા મુજબ વસ્ત્રાલંકાર રાખવો. કમતીમાં કમતી કમાણીનો દશાંશ પુન્ય-માર્ગમાં વાપરવો, માર્ગાનુસારીના પાંત્રીશ બોલોથી વિરુદ્ધ ન વર્તવું, અંધશ્રદ્ધાલુ ન બનતાં તત્ત્વાતત્ત્વાદિનું ઇંદું રહસ્ય મેલ્લવી શુદ્ધ

मार्गने ग्रहण करवो, श्रावकने लगती दिनचर्या, रजनीचर्या अने ऋतु-
चर्याने ध्यानमां राखी कार्यव्यवहारने दीपावबो. ठरेलपणुं, शुद्ध वक्ता-
पणु समयने ध्यानमां लई प्रदर्शित करवु, धर्मयी प्राणाते पण पति-
त न धवुं, सारी अने लाभ-दाता बात होय तो तेने (ज्याची प्राप्त
थाय त्यांची) आदर आपवो, शरीरनु, शरीरने लगतां सबधीभोनु
अने व्यवहारनु उत्तम प्रकारे संरक्षण करवु, दुष्टव्यसनो तथा निन्द-
विषयोयी दूर रहेवु, कदाग्रह निंदा आदि अठार पापस्थानक वर्जवा.
आ लोक अने परलोकमा स्तुत्य सुख मळे तेवु वर्त्तन जाळयवु, देश
काल समय स्थिति आदिनो निरंतर विचार राखी सत्कृत्य वगेरेमां
निमग्न थवु, आप वखाणनो त्याग करवो, धन अधिनार आदिनो
गर्व न राखवो अर्थात् जाति-लाभ-कुळ-रूप-तप-वळ-विद्या अने
होहो ए आठे प्रकारनो मद त्यज्जी देई अगर्वी थवु, अने जेम वने
तेम तीर्थवदन, मधु-पूजन, गुरुभक्ति तथा धर्मसाधनामा मृदह
भावना सह तत्पर रहेवु.

श्रावके सदैव सात क्षेत्र-साधु-सात्री-श्रावक-श्रामिका-ज्ञान-
प्रतिमा भरावरी-जिनमंदिर वाघवु के जिर्गोद्धार करवो एओमा तन
मन धननो सदुपयोग करवो मैत्री अने करुणा भावना अथवा चार
भावनाओ भाववी. अग्यार पंडिताओ वहेवी, उपवास वहेयां, सखी
पदधारक थवु. आगमो चंचावी विचारी मनन करी मुचिहित गीतारय-
नु विनय वैपास्त्र्यादियी सन्मान साचवु. जिनमार्गनी हेल्ना-निंदा

थवाना मागों बंध पाडवा. धर्मध्वज न यतां धर्मधुरीधर थवुं. वद्या
 मुजव करी वताववुं. भंडारो तीर्थो धर्मस्थळो अने साधर्मियोनी
 पूरती सार संभाळ लेवी. दीन हीन अभ्यागतने दया बुद्धिथी पोषवां,
 सदाप्रतो खोजवां, पुस्तकशाळाओ-कळाभवनो-नीतिव्यवहार शिक्षण
 मेळववानी सभाओने जन्म आपी तेओना निर्वाह अर्थे योग्य वडोव-
 स्त राखवो. कीर्तिदानमां संकोच अने अभय-अनुकंपादानमां मुक्त
 हस्त राखवो, पोताना धर्म-बंधुओने रीवाता आनीविना वगेरेथी
 दुःख पामता जोइ आंख आडा कान करी-धनखर्ची तेमनां दुःख
 हरवामां चित्त चोरी के गर्वमां तणाइ तेओना भणी वेदरकार न रहेतां
 तेमने जोइतां साधनो पूरां पाटी अहोभाग्य थवुं मानवुं. राज्यनी
 अडचणथी धर्मकृत्यमां के नीतिमां थती खलेल माटे ग्लानिवंत न
 थनां वनतां प्रयत्नो वडे तेम न थाय तेवो मार्ग आदरवो. संपने
 सुदृढ करी कुसंपनो अंत आणवो. गेठाइ वढाइ धनाढयताइनो ममता
 मिथ्याभिमान-कदाग्रह बधारवा आदिमां उपयोग न ऊरतां प्रशंस-
 नीय प्रबंधोमां यशाली वर्तणुक वताववामां करवो. धर्मनां दश लक्षणो
 तरफ पूरतुं ध्यान आपी ते श्रद्ध धर्मना अनन्य च्छुस्त उपासरू
 थवुं. दान-शील-तप-भावनामां रक्त रहेवुं. विरूथाओ, कपायो वगे-
 रेमां विरक्त दशावत रहेवुं. नम्रता साथ ज्ञाननी वृद्धि करवी. मुकु-
 त्यनां खातांओनो बहीवट चोखी रीते वारीकता साथ करवो अने
 निरंतर आत्मरूपाणमांज लीन रही परिवार परिग्रहादिनी मूर्खाथी
 अलिप्त रहेवुं.

૧. આ પ્રમાણે શ્રાવક ધર્મની વ્યાख्या કહી સમજાવી, ચાનકદાર કરી તે ધર્માનુરાગી શ્રાવકવર્ગને પરમશ્રદ્ધામંત્ર કર્યો. ભક્તિ પ્રિયના રાગીભક્તોને ભવ્ય આનંદ આપી તારકગુરુ ધીરમગામ પધારી દુરાગ્રહી વિશાસાગર ચાદિનો શાસ્ત્રાનુસારે ગર્વ દૂર કર્યો. આગમાનુસાર અદોષિત ક્રિયાનુષ્ઠાનની પદ્ધતિ વર્તાવી પરમ ધર્માનુરાગી શ્રાવકમંદહરને વિહાર કરવાનો વિચારના જણાવી. ઇથી શ્રવક-સમુદાય^૧ ગુરુવિરહના સમાચારથી કચવાવી; પણ અમતિવદ્ધ હ્રગ્રવિહારી ગુરુનું વર્તન સ્વતંત્ર હોવાથી અન્ય ફલાજ જ ન હતો.

ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા મૂતીરાજ શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર સૂરીજી અણદી-લપુર પાટણ (ગુજરાત) પધાર્યા. શ્રીસંઘે અતિ આદરર યુક્ત પરમોપકારી સદ્ગુરુવર્યને સ્હામૈયું કરી વાજતે ગાજતે પુનીત પુરમાં પધરાવ્યા. સૂરીદે ઉત્તમ ધર્મોપદેશ આપી તેમનો સન્ન શ્રમ દૂર કર્યો. ચાતુર્માસગાઝ નજીક આવતાં શ્રીસંઘે પ્રવર સૂરીશ્વરજીને પાટણમાંજ ચોમાસું કરવાની વીનતી કરી. જેથી લાભ અને સમયાનુકૂળતાને ધ્યાનમાં લઈ પૂજ્યજીણ સવત ૧૫૭૫ નું કાર્તિકી ચોમાસું ત્યાંજ રચ્યું.

શ્રાવક શ્રાવિષ્ઠાઓ અહોમાન્ય માની સૂરીજી સાન્નિધ્ય તપ જપ વ્રત પચ્ચગ્નરાણ આદરી, ચદતા ભાવવદે દાન શીલના માર્ગ, ન્યામોરત્સલ્લ, પ્રમારના, પૂના અને પર્વાજ અન્ય સત્ત્વ શુન્ય પોષક કાર્યો કરવામાં અતિરિજેષ રચિ વધારી.

सूरीजीना वचनातिशयवढे त्यांना रहीश शेठ भीमाशाह अने
 ळ्हालादेवीना सपूत पुत्र अमरसींह के जेनो जन्म संवत् १५६०
 ना मागशिर शुदी ११ ना रोज शुभ समय थयेलो ते फक्त पंदर
 वर्षानी उमरेजे अंतरंग वैराग्ययी रंजित थइ सूरीराजनी आगळ आवी
 जिनराजनी प्रव्रज्या अंगीकार करवानीं (तेमणे) वीनती करी.
 ते श्रवण करीने साचो वैराग्य प्राप्त थवानी परीक्षा लइ माता
 पितानी अनुमति मागी आववानी फरज पाडी.

समजु मावापे कुलोद्धारक कर्त्तव्यकर्त्ताने अति लाभनुं कारण
 जाणी अनुमति आपी, जेथी अति आडंबर वाळा महोत्सव पूर्वक
 वाल ब्रह्मचारी बुद्धिनिधान कुमार अमरसिंहे सूरीजीना हस्तयी
 विक्रम संवत् १५७५ ना मागशिर शुदी ५ ना दिवसे दीक्षा अंगी-
 कार करी; आनंद मंगळ वर्त्तायो अने सत्कर्मनी विशेष प्रवृत्ति
 अमलमां आवी.

बीजा शिष्यो विद्यमान होता अने विशाभ्यास करता होता;
 तथापि नवदिकित समरचंद्र मुनि महान् तीव्र बुद्धिशाळी होवाथी
 तेओ विद्याध्ययनमां सर्व करतो आगळ बध्या, ए जोइ सूरीये
 भविष्यमां पाटना अधिकारी थवानी आज्ञानी आगाही मानी लीधी.

तदनंतर विहार करता करता आचार्य महाराज अमराजाद
 पधायी; परंतु ते अरसानी अंदर शहेरमां मरकीनो छपद्रव जोशेभर
 चाली रहेलो होवाथी राजनगरनिवासि त्रास पामी नाशभाग करी

રથાં હતાં, એ જોડ વયા પ્રજાની હકીકત સાંભળી અનુકંપા યોગવદં
તુરતજ દૈવી શક્તિના સંયોગે ચાલતી મરકીને વંધ પાઠી સૂરીશ આનંદ
યુક્ત ધર્મ-ધ્યાનમાં તલ્લીન રહ્યા.

દુનિયામાં ચમત્કારનેજ નમસ્કાર હોય છે ! કચીરજીએ પણ
કહ્યું છે કે-‘કહે કચીર મોય અગમ સૂત્રે, મિન પરચે કોડ નહી
પૂજે !’ પણ પૂજ્યજીના મત્યહ્સ પરચાનો ફાયદો વાયદો વગરનો
જોવાથી પરમ શ્રદ્ધાવંત યદ્ વિધર્મિજોએ પણ શ્રાવકધર્મ સ્વીકારી
જીવનને સફળ કરવા માંડ્યું. તેમજ જિનાલયોમાં શાંતિ સ્નાત્ર-પૂમા
મક્તિ આદિ શાંતિર્મ કરી ધુન્યસંચિત કરી રાજનગરનીવાસિયો
ધન્યાતિ ધન્યને પાત્ર ગણાવા લાગ્યા.

ચાતુર્માસ નજીક આવતે જોડ શુરજી ત્યાંથી મિહાર કરવા
ધારતા હતા; પરંતુ શ્રીસંત્રને એ મિના સદ્બોધ વિરહદાતા જનાતાં
તે ચાતુર્માસ ત્યાંજ કરવા સઘથી અત્યાગ્રહ પૂર્વક નિતી કરના
હુલ્લાસ પ્રદટ્ટ યતાં સૂરીશ્વરે વિશેષ લાભનું કારણ ધ્યાનમાં લઈ
તે સાલનુ ચોમાસુ ત્યાંજ કર્યું, અને અમૃત સમાન સર્વ પ્રકારે
હિતજારી ધર્મોપદેશ વહે હલ્લવા કર્યો જીવોનું કલ્યાણ કરવા શુદ્ધ
ક્રિયાનો વિધિ સિદ્ધિયુક્ત શીમ્વવાડી ઝચલ પળે રજની સમયમાં
વસતિ વહાર ફાયોત્સર્ગમાં નિમગ્ન રહેવા લાગ્યા.

ચોમાસુ પૂર્ણ થયા યદ્ પૂજ્યજી વિહાર કરી ગ્રામાનુગ્રામ વિષ-
ન્તા સ્વંભાત્ શહેરે પધાર્યા, અને તે સંવંધી ત્યાંના શ્રીસંત્રને જાણ

ધર્તા (કર્ણોપકર્ણ પ્રભાવ જાણવામાં આવતાં) સદ્ભાવનાની શ્રેણી વૃદ્ધિવંત થઈ, એથી ગુરુ રાજને અતિ સત્સવ સહિત પુરમાં પધરાવી ઉપાશ્રયમાં વિરાજમાન કર્યાં.

દરમ્યાન એક હૃદયદ્રાવક એ વિના ઘનતી દૃષ્ટિગોચર થઈ કે, ત્યાંના રાજ્યકર્તા નવાઘ સાહેબે પોતાના ધર્મ-ક્રિયાના દિવસને રોજ પોતાના મજહબની અંધચઢી મુજન ગાયની કુરવાની ફરવા એક રુદ્રપુદ્ર ગાયને પકડી મસજિદ તરફ બેઠા જવા ફરમાવ્યું. પછી નોકરો ગોવધ માટે ઉત્સુક થયા હતા.

શ્રીસંબે એ કૃત્યને અનિષ્ઠ જાણ્યું અને પૂજ્યજીની પધરામણના મંગલ દિવસે તેવું દુષ્કૃત્ય ન થાય તોજ આનંદ વૃદ્ધિ પામે. એમ ધારી નામદાર નવાઘ સાહેબ આગલ જઈ તે દુષ્કૃત્ય સંબંધી અરજ ગુજારી; પરંતુ ધર્મકૃત્ય માનેહું હોવાને લીધે તે સંબંધે કશું ધ્યાન આપવામાં આવ્યું નહીં. જેથી શ્રી સંઘના આગેવાનો નિરાશ થઈ પાછા ચલ્યા અને પૂજ્યજીને આવી ગોવધની વાર્તા રોશન કરી.

વાર્તા શ્રવણ કરીને યોગ શક્તિરૂપ દૈવીશક્તિ મારફત ગાયજ અદૃશ્ય કરી દીધી અને વધ કરવા લઈ જનારાઓ જ્યાં હતા ત્યાંજ સ્તંભન થઈ ગયા. એ જોઈ ભારે અજાયબી મર્યા બનાવના સમાચાર નવાઘ સાહેબને પહોંચ્યા. એથી તેમણે જાતે આવી તે વાતનો ચારીક તપાસ કર્યો તો પોતે પણ તાજુથી પામી ગુરુ મહારાજને મળી થપ્પલી વેચદઈની માફી માગવા ઉપાશ્રયે જઈ પહોંચ્યા, અંદર

સ્વર આપી નવાને શ્રીમદ્ ગુરુરાજને પૂર્ણ પર્યાદા યુક્ત વંદનાદિ
 કરી, થયેલી વેઅડીની માફી માગી. શ્રીપૂજ્યે તેવું હિંસાકૃત્ય
 ફરીને ન કરવા વિચારણા જાહેર કરી, છટ્ઠે કે-જીવ માનનો
 આત્મા આપણા જેવોજ છે. સર્વ જીવો મુશ્વની ઇચ્છા રાખે છે.
 મરણ કોઈને પણ પ્રિય નથી. પ્રાણી માત્ર પોત પોતાના કામ
 વચ્ચે પહેલે નંરે હાદાર, ઉપયોગી સાધનભૂત તથા પરોપકારક
 છે. મનુષ્ય, જ્ઞાનવંત હોવાથી અન્ય જીવોને ન્યાય આપવા વચાવે
 લહે. પરોપકાર, ન્યાયયુક્તિ અને સદાચાર એ માનવોનું ઉત્તમો-
 ત્તમ ભૂષણ છે. પોતાનાં ઘાલકોનું પાલન પોષણ કરી વીજા
 પ્રાણીઓના ઘાલકોને પેશુન્દેગાર છતાં બેજાન કરવાં એ શું
 ઇન્સાફી રાજાઓનો ધર્મ છે ? શું પશુઓને મારી તેના પિંડની
 કબર પેટમાં વનાવી છેવી એ ઉત્તમનીતિ ગણાય ? શું રાજા થઈ
 જ્ઞાનેંદ્રીયોગાલા થઈ વીજા જીવોના પ્રાણધન ઉપર ત્રાપ મારવી એ
 યોગ્ય છે ? મ્હોમાં તરણા છેનારને પણ જવઈ કરવાં એ શું
 રાઓનો ધર્મ છે ? શુ વાતી યુધી રથી તે અનાથ જીવોનો પરાણે
 પરાણે જીવ છેવો એ માનસાઈ છે ? શું પાપ-કર્મ કરવા
 થીજ પ્રશુ રાતી રહે છે ? શું હિંસામાજ ધર્મ સમાયલો છે ? શુ
 અકરાકર, કેર કરવાથી જન્નત મઝે છે ? તો પછી દોઝાવના
 અધિકારી કોને ગણવા ? ન્યાયસેતુ માલિક હોવા છતાં તેજ
 અન્યાયને માન આપી પરાયા લોહીથી તપ્ત થાય છે ? શું

નિર્દયી, કમકમાટી થયો કૃત્યો કરનારજ ધર્મીત્મા હાજી નિયાજી
 કાફી મોલવી ધર્મગુરુ અને રહીમને ઓઝાલનાર ગણાય છે ? શું
 મધુના દિલમાં રહેમ હોતી નથી ? શું મનુષ્યજ રાજાની મજાલે
 અને તેની સીમામાં રહેતાં પશુ પક્ષીઓ મજામાં લેવાતાં નથી ? શું
 પશુઓની મદદ વગર માણસો રાજ્યની ત્રીજોરી તર રાક્ષી શકે
 છે ? શું ધર્મના દિવસે પાપ કરવું ઉત્તમ કામ છે ? શું સ્હામે ન
 થાય તેવા કંગાલનેજ મારવા માણસના હાથ, શૂરવીરની તરવાર
 કે અન્ય શસ્ત્ર અણ, અને હૃદય સરજાયલાં છે ? શું ગરીબ જીવોનો
 શિકાર કરવામાંજ રાજા વગેરેનું પુરુષાર્થ સમાયલું છે ? શું માન-
 વો અને પશુઓને ફરિયાદની દાદ આપવામાં માલિક વ્યામત-
 ના રોજ પક્ષપાત કરી ઇન્ફાસને હવામાં ઉડાવશે ? જે માલિકે-
 ચોરી ન કરવી, સ્ત્રીપર વદનિગાહ ન કરવી, જુઠ ન ઘોલવું, ઝુગ-
 લી ન રાખવી, શરાબ ન પીવો, જુગાર ન રમવો, વ્યાજ ન લેવાવું,
 વદ કામ ન કરવાં અને હમેશાં નવું દાતણ સરસું પળ ન કાપતાં
 ચંદરોજ સુધી ફરજ દાતણ કરી વનસ્પતિને ત્રાસથી મુક્ત કરવી
 इत्यादि ફરમાન ફરમાવેલ છે, શું તેજ માલિકે વીજા જાનદારોના
 જુલમથી જાન લેવામાં સલાહ આપી હોવી જોઈયે ? શું જુલમ કર-
 નાર જાલીમને આલીમ કહેવો વ્યાજવી છે ? શું વીજાઓનાં
 કાઝાં કોરી હૃદય શેઠીને પોતે રાજી થવું અને તે પળ ફક્ત પાંચ
 પચીશ પળના જિહ્વાસ્વાદ માટે આટલો વધો વીજા નિરપરાધીપર

જુલ્મ ગુજારવો એ ન્યાયથી વિરુદ્ધ નથી ? જે માલિકની પ્રજા
 પશુઓ છે તે માલિકની પ્રજા મનુષ્યો છે તો શું એકજ કુટુંબના
 જીવોને મારી નાશનાર કુટુંબદ્રોહી માલિકની પ્રજાનું કાટલું કરવા-
 થી માલિકના ગુન્હેગાર નથી થઈ શકતા ? પોતાના પ્રાણપર મરણ-
 ની ધુંશ આવવાથી થરથર શરીર ધૂંજી ઝટે છે તો શું પશુને પ્રાણ-
 સંકટ સમય ધૂજતાં છતાં પણ તેની દયા ન આવે એ દૈત્યનાં કૃત્ય
 નથી ? વીજાઓ પર રહેમ રાખવાથી રહેમના સાગર રહીમ રાજી
 યાય છે એ કયન પર આપે હરતાલ લગાવી છે ? જે પશુઓ
 પોતાના પ્રાણ વચાવવાને માટે મનુષ્યોનું શરણ લીધેલ છે તો શું
 શરણે આવેલાઓનેજ કતલ કરવા એ દેહીતોજ જુલ્મ નથી ?
 કુદરતની ધનાવેલી કારીગરીનો નાશ કરવાની સત્તા ન છતાં તેનો
 નાશ કરવો એ કુદરતના કાનૂનનો ભંગ થતો નથી ? કુદરતેજ
 સર્વને પ્રાણધન આપેલું છે છતાં જવરાઈથી તે પ્રાણધન લૂટી છેવું
 એમાંજ રાજાનો ન્યાય સમાયલો છે ? વીજાઓ કોઈ કોઈના ઉપર
 જુલ્મ ગુજારે કે ગુન્હો કરે તો તેને આપ દંડ આપો ડો અને તે
 કાયદો પોતાને માટે લાગુ નહીં એ કોના ઘરનો ન્યાય ફહેવાય ?
 “ આપ ન જાવે સાસરે ઔરનઝોં દે શીલ ” વાહ એ પણ અજબ
 અને ગજબ મરી નીતિ છે ! વીજાને સુખ આપવાથી સુખ અને
 દુઃખ આપવાથી દુઃખનો ચક્રો મળે છે એથીજ મજહૂલી-ધર્મશાસ્ત્રો
 અને હુદ્દા હુરાને શરીફ ફરમાવે છે કે પુન્ય કરો ! કોઈનું વહેતર

धाय तेवां काम करो ! बंदी छोड़ो ! नेकी करो ! खुदानो खोफ
 राखो ! कोइने न सतावो ! जुल्म करशो तो क्यामतना रोज
 जवाब आपवो मुश्किल थइ पडशे ! जेबुं करशो तेबुंज पामशो !
 अने जे हाये जेवां काम करशो तेवी शिक्षा के बक्षीस मेळवशो.
 शुं ए धर्मशास्त्रोने पण बाजुपर मूकी तेमानुं पोताना मतलबने वनतुं
 बगर मायनो समज्ये पाप बडे थतुं पुन्य मानी लीधुं छे ते सत्य मा-
 नवा योग्य छे ? कशुं छे के-

(गझल.)

रहम् जो करता है बदला रहम्का वोह पाएगा !
 जुल्म करताहै तो बदला जुल्मका मिल जायगा !
 रहम् जालिमपर करे गर पाक रब्बुल आलामीन्,
 जुल्म फिर मजलूमके हकमें बुरा हो जायगा ! रहम. १
 बरखसदे अपना गुन्हा हकपर नही हक्कुलइबाद,
 ये कहा किसने तुझे जालिमभी बरखशा जायगा ? रहम. २
 घाफ तोबाहसें करे हक शिर्कसा जुल्मन् अजीम,
 हक मगर बंदेका वोह बरखशे तो बरखशा जायगा ! रहम. ३
 जुल्मका ताजीर एहसांकी जजा एहसान है,
 पेह बाबूलोंके वोकर आम कहांसें खायगा ? रहम. ४
 नेकीये मजलूमको जालिमकी दे दावर जरूर,
 सब गुन्हा मजलूम हक जालिमके सर उठवायगा ! रहम ५

શીખતાં હૈ દેવકર કયું ગૈરફી વદચાલતું ?

ચોર ચોરી ગો કરે એક દિન તો પકડા જાયગા ! રહમ. ૬

અહલે દિલ હૈ તો કિસીકી તું દિલ આજારી ન કર,

યાદ રત્ન મેરી નસિહત વરને તું પડતાયગા ! રહમ. ૭

માલો જરકે જોરપર યે નિલવતો કીઝોમની,

પર યે મુલકો માલ સવ્વે જા ઘડા રહજાયગા ! રહમ. ૮

ઇતમ પદકર મોલવી જુલુદગા જાઈજ કિયા,

કયા તેરે જુલ્લે કિતાવોસેં છુદામી ઢરજાયગા ? રહમ. ૯

ઇન્સાનકી આગદી કર વરવાદી ઔરોફી કરૈ,

ઐસી રહમ દિલલાવે વોહ જુદા ધરમ કહલાયગા ! રહમ. ૧૦

હૈ મિયાં મઝલૂમ કરતે હક અદા ઇન્સાનિયત,

કયા દરિદોકો નસીહતકા અસર હો જાયગા ? રહમ. ૧૧

વાસ્તે પાપ કરચું એ નિલકુલ ન્યાય નીતિ અને ધર્મથી બેન્યા-
જબ છે. તેમાં પણ નાચ મારવી એ તો ઘણાજ નુરુશાનતું કારણ છે.
કેમકે. ગાય દૂધ-દહી-ચી-ઝાશ વગેરે આપે છે જેથી માણસોના
શાળોને પુષ્ટિ મળે છે. છાળથી ઘર લીપાતાં પચિત્ર થાય છે. ફર-
ળથી રોગો અને આમઢછેટ જાય છે અને તેના વાઝડાઓની
મદદથી છેતીતું કામ સફળ થતાં રાજ્યની અને મજાની તીજોરી
તાજી રહે છે; છતાં આવા ઉપકારી જાનવરને મારચું એતો પોતાના
પગપરજ પોતાના હાથે કોવાડો મારવા વરોતર છે ! ઢાઢની આગદી

જાલવીને જે પેટને કાપી દે તે ઢાહ્યાનું કામ નથી; પણ સ્વચ્છ ગાંઠા
નું કામ છે. રાજ્યનો સઘળો આધાર સ્વેતી પરજ છે અને સ્વેતીનો
સઘળો આધાર ચલદપર છે; પરંતુ વદલદોને જન્મ દેનારીજ નાશ
પામશે તો પછી રાજ્યનીજ આવાદી શી રીતે રહેશે તેનોજ સ્વાલ
કરો ! પોતાની દૈવલતની પોતાજ પાપમાલી કરવી એ શું ઢાહપણ
ભર્યો પ્રકાર છે ? જેને માલિક વચાવનાર હોય કે આયુષ્વ-
લ્લાન હોય તેને કોણ મારનાર છે. લૌકિકમાં કહેવત પણ છે કે,
મારનાર બે હાથ વાળો છે અને વચાવનાર હજાર હાથ વાળો છે,
ગમે તેમ હો પણ નિમિત્ત વગર કે આયુ સૂટયા વગર કોઈ કોઈને
મારનાર છેજ નહીં એવો કાયદો છતાં અકસ્માત મરણ નિપજાવવા
તૈયાર થવું એ કુદરતના કે દૈવના કાયદો તોડવાના શ્રાદાને લીધે
દમ્યાનગીરી કરવી તદ્દન મેરવ્યાજવી છે. દયા એજ ધર્મનું મૂલ છે !
દયા એજ ચઢતીનો પાયો છે, દયા એજ જન્મતનો દરવાજો ખુલ્લો
કરનાર દરવાજા છે, દયા એજ વન્ને દુનિયામાં ફતેહ આપનાર છે
અને દયા એજ ક્યામતના રોજ વચાવનાર છે માટેજ છેલ્લા શબ્દો
કહેવામાં આવે છે કે.

(ક્યું જવાની સ્થો રહેશે-ગફલ મૈરવી.)

જુલ્મ કરના છોડ દો, જાલિમ સુદાકે વાસ્તે;
હૈ યહ હરફત નારવાં, અહલે વફાકે વાસ્તે.

જુ. ૨

है बनाये सब उसीके, जिसने खुद पैदा किये,
क्यों सताते हो किसीको, दो दिनांके वास्ते ? जु. २

होगी खुद गरजी भला, इससेभी बढ़कर और क्या ?
जान लेते औरकी, अपने मजाके वास्ते ! जु. ३

काटकर औरीकी गर्दन, खैर अपनी मांगते ?
दो जगह इन्साफको, दिलमे खुदाके वास्ते ! जु. ४

चंदरोजा जिंदगी तनहै, यह पानीका बुलबुला;
ख्यामख्वाह बनता है क्यों, मुजरिम सजाके वास्ते ? जु. ५

करिये भला होगा भला, नेकीका बदला नेक है;
मत् सताओ हर्गोश्च किसीको, हाजत रफाके वास्ते, जु. ६

करिये अदा अपने फरायज, होनेवाली शामहै !
मत् मरो मरदूद क्यों, नाजो अदाके वास्ते. जु. ७

भूळकर मालिकको फिरते दरबदर अये शाह क्यों ?
जान देते बेहया बस्ले बुतांके वास्ते ! जु. ८

इत्यादि इत्यादि नसीहत आपी पापयी निवृत्त करी दयानी ला-
गणी पैदा करी, जेयी नन्वाव साहेब सत्य अंतःकरण पूर्वक
एक औलियानी पेठे पूज्यनी आह्वानुं पालन करवुं कचूल रास्ती
पोताना महेल तरफ गमन करवा रजा मेळवी.

६ आ चमत्कार निहाळी सकळ संघ अपार आनंदयां मग्न ययो

અને જૈનશાસનની ઉન્નતિ થયેલી જાણી શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનો પૂર્ણ રાગી થયો. સ્વામીવત્સલ, ઉત્સવ મહોત્સવ, પૂજા, પ્રભાવના, ગુરુ-ભક્તિ, અભયદાન આદિ ચડતા પરિણામે સાચવી જીવનનો લ્હાવ લેવા લાગ્યો.

તદનંતર વિહાર કરી ગુરુદેવ કાવી-ગંધાર-જંયૂસર થઈ મરુચ પધાર્યા અને ધર્મવ્યાપારમાં અપાર લાભ મેળવતા સૂરત શહેરમાં ધર્મની લ્હેર ફેલાવતા વડોદરા મળી થઈ માલવદેશ તરફ વિચર્યા.

માલવ દેશની અંદર દ્રવિડદેશના વારસો પાલંડી વિચરી ધર્મ ધર્તીંગ ચલાવતા હતા, તેમને સંસારવૃદ્ધિ કરનાર જાણી સૂરીજીવ તત્ત્વબોધ આપ્યોકે-ધર્મનાં દશ લક્ષણો છે, પટલે ક્ષમા (ક્રોધનો અભાવ) માર્દવ (માનનો અભાવ), આર્જવ (કપટ રહિતપણું), મુક્તિ (નિર્લોભતા), તપ (ઈચ્છાનો રોધ કરવો), સંયમ (સંસારવ્યવહારનો ત્યાગ), સત્ય (સાચી વાણી વદવી), શૌચ (અંતરંગની પરમ શુદ્ધતા), અર્કિંચન (પરિગ્રહાદિ પાપ મવંધનો પરિત્યાગ), અને બ્રહ્મચર્ય (સર્વ પ્રકારે વિષય વાસનાનો ત્યાગભાવ), આ દશ વસ્તુ ધ્યાં વિદ્યમાન હોય ત્યાંજ ધર્મ વિદ્યમાન હોય છે. તેમજ જે આચરણોને પવિત્ર પુરુષો પ્રશંસે તેજ ધર્મ, તથા જેના આચરવાથી પોતાનો હૃદય અને આત્મકલ્યાણ થાય તેજ ધર્મ, અથવા જે કાર્યની શરૂવાતજ ન્યાય સહિત હોય તેજ ધર્મ કહેવાય છે; પરંતુ દંભ પળા વઢે ઢાંઢ દેસાંડવાનો આડંબર રાખવો, રહેણી કદે

ગીની વિરોધતા ન ટાઢવી અર્થાત્ કહેણી પ્રમાણે રહેણી ન હોય અને રહેણી પ્રમાણે કહેણી ન હોય તે ગંભીર ઝગડાને દૂર ન કરવો, વિવાદમાં તત્પર રહેવું, તત્ત્વ-રહસ્યની વાર્તા સાંભળ્યા છતાં મનન ન કરવી, જનમનરંજનહિતાર્થ કાયાકષ્ટ અગર કર્મકાંડની ઉપાસના ધારણ કરવી, હઠયોગ ધારણ કરવો. પ્રમાણ રહિત ધર્મ શબ્દની ઋષિપદની કે પંડિત પદની સ્ત્રોટી ગ્યાસ્યા જાહેરમાં લાવવી આશ્રવના માર્ગ સુલ્લા કરી સંવર નિર્જરાદિમય મોક્ષપદનો દાવો કરવો, જેમાં જીવને દુઃખ અગર જીવની હિંસા થાય તેવાં કાર્યોમાં જ મોક્ષ શમાયલ છે એમ મિથ્યાવાદ સિદ્ધ કરવો, અને સારાસાર, તત્ત્વાતત્ત્વ, ધર્મોધર્મ, મદ્યામદ્ય, પેયાપેય, ગમ્યાગમ્ય તથા કૃત્સ્યાકૃત્ય જાણ્યા સમજ્યા વગર મોક્ષપદ આપવાનો ઠેકો છેવો એ તદ્દન ગેરવ્યાજગીજ છે.

આવું કરવાથી જીવને પરમસુખ પ્રાપ્ત થતું નથી. પરમ સુખ તે તે ને સુખનાં સાધનો સાધ્ય કરવાથીજ પ્રાપ્ત થાય છે.

આ પ્રકારનો પરમ રહસ્ય પૂર્ણ વોષ સાંભળતાંજ તેઓ મિથ્યાત્વથી વિરમી સમ્યક્ત્વ સાધક થયા અને શ્રીગુરુરાજગીના પરમ ઉપાસક બની તેઓ અત્યંત આમાર માનતા શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનુ સેવન કરી જન્મને સફળ કરવા લાગ્યા.

સીમા નદીના પાર જવા ગુરુજીની વિચરણા હતી; પરંતુ અપ્પ કાવના જીવને કિલામતા થાય એ અનુરૂપાને અવલવી વિલંબને

માન આપવા તરફ દોરાયા. દરમ્યાન નદીના અધિષ્ઠાયક દેવે તે વિચારણાને અનુસરી જલ પ્રવાહને જડ વનાવી સ્થळરૂપ કરી દીધો જેથી ગુરુજીની ધારેલી ધારણાને સફલતા પ્રાપ્ત થઈ. અપ્પકાયની વિરાધના થતી અટકી एથી વડો આનંદ માની સૂરીશ્વરે આગळ પધારવા ઉત્કંઠા રાखी; પણ વચમાં ચોવીશ પીર કે જે ઇસલામી પંથના ચમત્કારિક ઇસ્મમાં જાગતી જ્યોતીરૂપ હતા તેમણે ગુરુના આત્મનલનો વાનગી જોવા વિચાર્યું અને કેટલાક પ્રશ્નોત્તર કર્યો; તથાપિ આલર તરફની વાતો મનમાં ઠસીજતાં પ્રતિવોધ પામી ગુરુને વહુ માન આપવા લાગ્યા.

ગુરુજી પણ તેમનો સદા વિજય ઇચ્છી ઉજેળમાં પધાર્યા અને ત્યાના અનેક વાલ્લજીવોને શુદ્ધ ધર્મોપદેશ વડે પ્રતિવોધી ક્રિયાનુષ્ઠાન સંવંધી ચાલતી અંધાધુંધી વંધ પાડી ભવમીરુ વનાવ્યા. તેમજ ત્યાના રાજાને પ્રતિવોધી જીવહિંસા થતી અટકાવી શુદ્ધ શ્રદ્ધા-વાન શ્રાવકધર્મ અંગીકાર કરાવ્યો.

તત્પશ્ચાત્ ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા માલ્લવ પ્રદેશની અંદર હજાર કસાઈને દયામય ધર્મ ઉચ્ચરાવી હિંસા કર્મથી વચાવ્યા.

વાચક વૃંદ ! માલ્લવદેશની કેટલીક ભૂમિમાં વસતા કેટલાક જીવોનો ઉદ્ધાર કરી મૂરીશ મેવાડ ભૂમિના ભૂષણરૂપ ઉદયપુરમાં પધાર્યા, અને ત્યાં પણ તેજ વ્યાપારથી વિશેષ લાભ મેલવતા મેવાડમાં વિચરી મારવાડ તરફ પધારી મરૂધર રાજ્યના પાયતલ્ત જોધ-

પુર નજીક જઈ પહોંચ્યા. જંગલ શ્વાતાના અફસરે ગુરુઆગમનની વધાઈ આપી, એથી વધાઈમાં વધાઈદારને ઇચ્છિત વક્ષીશ આપી જોધાણનાયે પુરજન સહિત દનદવા પૂર્ણ સ્દામૈયું લઈ જઈ ગુરુપદ ચંદી પુરમવેશોત્સવનો લ્હાવ લીધો.

ગુરુરાજવી પથરામણી થઈ તે સમયમાં લાંબા વચ્ચતથી દુષ્કાલ ચાલતો હતો જેથી રૈયતે રાજાવહાદુરને વીનતી કરી કે-‘દુકાલનો અંત આણવા પરતક્ષ પરચાધારી પૂજ્યજીને ફરમાવો, જેથી અનેક જીવને અભયદાન આપવા તુરત યોગ્ય ઉપાય આદરશે. ’ ઇત્યાદિ વીનતીના ‘લીંચે રાજાએ તેમજ કર્યું, પરંતુ ગુરુજી તો મૌન રહ્યા કિંતુ ભક્ત ભૈરવે ગુરુ મહિમા અને ધર્મનો વિજય તથા અભયદાનનું કારણ જાણી ગુરુધ્યાન વચ્ચે મેઘવૃષ્ટિ થવાની સુરતા સિદ્ધ કરી. લોકો પોતાના ઘર તરફ ફર્યા અને આશા સ્વચ્છ હતું તે વાદળથી ઘેરાવા લાગ્યું. જોત જોતામાં ગાજ વીજ સહિત મુશઝ્ઘારાએ મેઘવૃષ્ટિ થવા માંડી ઇટલુંજ નહીં પણ લોકોની ધીમો તળાવા અને મકાનો જમીનદોસ્ત થવા લાગ્યાં, જેથી સુદ રાજાએ ગુરુચરણમાં આવી વીનતી કરી કે-“ પ્રભો ! જેમ વજ્રસ્વામિયે, વિષ્ણુ કુમારે અને આર્યસુહસ્તિસૂરી વગેરે મુનિયોએ તપોવ્રતની લબ્ધી દ્વારા સંઘનાં કાર્ય સારી આપદાનો અંત આણ્યો હતો તેમ આપ પ્રતાપી ગુરુએ પણ જલ વરસાવી દુકાલનો અંત કરવા અને અપદાન આપવા યત્ન આદર્યો; માટે હવે મનમાનતી વૃષ્ટિ થવાને લીંક્ષમા માગું છું કે તે વંધ થવાની કૃપાકરો. ”

રાજનની વીનતી ઉપરથી ગુરુરાજે ધ્યાનબલથી ભક્ત મૈશ્વરી કરીને સંકેલવા સંકલ્પ કર્યો કે તરતજ બંધ પડી, પચીશ પચીશ કોષના ચોગીર્દ ઘેરાવામાં જલ્લદિષ્ટિ આનંદ આનંદ વરતાવ્યો અને તપ કરી આ મોંતના પ્રમાણે ટપોટપ પ્રાણ છોડતા પ્રાણિયોને નવું જીવન મળતાં હોશમાં આવ્યાં.

આ પ્રમાણે થવાથી સ્વધર્મો અને વિધર્મોજનો એકે અવાજે એજ ઉચ્ચરવા લાગ્યાં કે—“ પૂજ્ય શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીનાં દર્શનથી દારિદ્ર ત્રાસ પામી જાય છે, હર્ષનો સમુદ્ર છોલાય છે, પીડાતા જીવોને પરમ મુક્તાનંદ પ્રાપ્ત થાય છે, અને સઠ્ઠ જીવોનું હિત થાય છે; કેમકે ગુરુજી પરમ દયાળ છે, કરુણાનિધાન છે, પુણ્યની પ્રવલ્લતા વડે દર્શન થતાં ભવની સફલતા હાથ લાગે છે, અને શાસનના પૂર્ણ પ્રભાવક હોનાથી જ્યાં જ્યાં પાવન પગલાં ધરે છે ત્યાં ત્યાં સર્વ પ્રકારે આનંદ મંગલજ વરતાય છે ! ” इत्यादि गुणात्तुवाद गातां नीचे मुजव यशवादनुं गीत वदतां हतां के—

(સંસારિયામાં પાછો નહીરે પડું, એ રાગ)

નિત જયવંત રહો, ગુરુજી મારા, નિત જયવંત રહો,	
નર નૃપતિ સુર મુનિગણ મધ્યે, માન્ય લલામ લહો	ગુરુજી. ૧
જ્ઞાનાગ્નિથી ભવિજનના ગુરુ, પાપ સંતાપ દહો.	ગુરુજી. ૨
મુક્તિવધૂવશમંત્રવિધિના, પ્રતિપલ પાઠ કહો.	ગુરુજી ૩
સ્વપર શ્રેયકર પંપે સદાએ, વિજયી થઈને વહો.	ગુરુજી. ૪

શુદ્ધ શૈલી સહ શાસન ઢીપે, ચિતમાં એજ ચહો. ગુરુજો. ૫

શિથિલાચારી દંભી દુષ્ટોને, ગુસ્ત્ર વિચાપી ગ્રહો. ગુરુજી. ૬

પૂર્ણ પ્રભાવિક પુન્ય પ્રતાપે, નહતર એકે ન હો. ગુરુજી. ૭

આવી રીતનો જગો જગોએ યજ્ઞ ગવાતો હતો અને મતિસ્પર્દિયો
 દિવ્યાગ્નિને વશ થઈ અંતરને મસ્મીમૂત વનાવતા હતા; પણ ગુણી-
 જનો મહદાનંદ પામતા હતા; તેમજ રાજેન્દ્ર, સૂરીન્દ્રને વીનવતો હતો કે
 ' જેની અંદર રાજા કે ચોરોનો મય નથી, જે ઉત્તમોત્તમ કીર્તિ અ-
 ર્પણ કરે છે, જેનામાં દેવો અને માનવોનું હિત સમાયલું છે અને
 જેનાથી આલોક તથા પરલોકની અંદર સુલ્લસ સ્વાધીન રહે છે તે
 આ સાધુત્વ અત્યંત રમણીય છે ! માટે સદૈવ સાનંદસહ સ્વકાર્ય-
 માં વિજય પ્રાપ્ત કરો ! તેમજ જ્યાં જિનરાજ દેવ છે, શાંતિ-
 નિધિ શુરુ છે, કૃપાસમુદ્ર ધર્મ છે, શુદ્ધ અન્નપાન અને વસ્ત્ર
 વહે મવર્તન છે, ચિદાનંદ માટે વિશ્રા છે, શરીરરક્તા માટે સ-
 માછે, શુભમણિમાલાનો મહાન્ શૃંગાર છે અને ઉપકાર એજ
 જેમનું નિત્ય ધર્મ છે એવા શ્રમણ પણાને નિહાળીને કલ્પવૃક્ષના
 લાભની માફક કયો માણસ સુશી ન થાય ? અલગત દરેક સુશી
 યાયજ ! ' इत्यादि વીનતી કરી જેથી આચાર્ય ભગવાને મવન્ન-
 પણા નિવારક માવ અર્હિસામય ધર્મ પ્રરૂપણા વહે તેમના ચડતા
 શરિણામને વિશેષ ઉત્તેજન કર્યા. રાજેન્દ્રે પોતાની રાજ્યસીમામાં કોડ
 બીવનો વધ ન થવા સંવંધી ઢંઢેરો પીટાવ્યો. સાત જગત ને-

દીઓને કેદથી મુક્ત કર્યાં, જિનાલયોની અંદર મહોત્સવો કરી શ્રદ્ધાને અચલ પદ આપ્યું, અને ઇથી પ્રજા પણ પૂર્ણ જૈનધર્માનુ રાગિણી થતાં દેશની મહત્તાને દિગંત લગી દીપાવવાનો સમય સ્વાધીન કર્યો.

અર્ચિત્ય મહિમાવંત સૂરીશના સદ્બોધથી મુળોત ગોત્રી ક્ષત્રી રજપૂતનાં વાવીસેં ઘરવાળાંઓને પ્રતિબોધ આપવાથી તેઓ મુળોત ગોત્રી પરમ જૈન ધર્માનુરાગી શ્રાવક થયા અને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન ધારી થવાથી તે ઓશવાલ વંશી ગણાયા.

તેમજ યોધપુરનો એક રાજવંશી કુમાર પ્રતિબોધ સાંભળી વૈરાગ્યવંત થતાં ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયે માતા પિતાની અનુમતિ મેઢવી સૂરીશ્વર હસ્તથી દીક્ષા અંગીકાર કરી. તેમનું નામ ઉદયચંદ્ર મુનિ રાણ્યું હતું.

ચોમાસું પૂર્ણ થયા બાદ ગુરુરાજ વિહાર કરી નાગોર નગરે પધાર્યા, ત્યાં પોતાના ગુરુરાજ સાધુરત્નાચાર્યજીનાં ચરણવંદી સુખશાતા પૂછી વિશેષ વિનય વૈયાવચ્ચ સાચવી આલોચના તપ અંગીકાર કરી આનંદ પામ્યા. ઉન્નતિકારી શિષ્યના પ્રભાવ અને ગુણગણથી પ્રસન્નતા પામેલા દૃઢ ગુરુરાજ શિષ્યના ઉત્સાહની દૃઢિનાં વચનો વદી વિશેષ વિજય થવાની સમીઓ પ્રકટકરી જિનશાસન રૂપ મધ્યાન્હ-સૂર્યનો પ્રતાપ કાયમ રહેવાની ભાવનામાં લીન થયા.

गुरुराज साये केटलोक सपय रही शुभाशिपनुं बातावरण
 सघन करी त्यांथी वीकानेर थई रतनगढ़, जयपुर, दिल्ली, आग्रा,
 बनारस, मुसदाबाद, कल्याणरु वाळी नगरीओ, अने सम्मेत-
 शिखरजी आदि स्थळोनी फरसनां यात्रा करी. श्री पार्श्वचंद्र सूरी-
 न्द्रजी स्तवना, ध्यान, भावनादि वढे पोताना अशुभ कर्म बंधवोने
 शिथिल करी कर्म निर्जरा करता अने भविजीशेने प्रतिबोधी
 शुद्ध क्रियानो मार्ग प्रवर्त्तावता, पंडितोने ज्ञानचर्चा वढे आ-
 नंद पमादता हता. एक तीर्थस्थळमां पूर्वी तथा दक्षिणी महान्
 विद्वद् मंडळ एकठुं थयुं हतुं. तेमना सांभळवामां आळ्युं के
 वादिमदविखंडन स्वधर्ममंडन अने महीमंडनरुप समर्थ जैना-
 चार्य अत्र पधारेला छे अने कर्णोपकर्णो सांभळतां ख्यालमां
 जाभास आपे छे के तेओ सकळ शास्त्रविशारद छे. माटे ते
 मंडळ एक दृढतापर आवी मूरीजी अगाडी आवी पडोच्युं अने
 पोत पोतानी विवादग्रस्त प्रतिज्ञा जाहेरमां लावी यथार्थ उत्तर
 वढे चित्तने समाधि मेळवानी राह जोवा लाग्युं.

मूरीजीए अगर्वपणे कशुं के—‘ आप जे जे शास्त्रना पारगामी
 हो ते ते शास्त्रनां महावाक्यो संवेची शंका आदि माटे प्रश्न करो
 के जेयी हुं तेज शास्त्र वाक्योना रहस्य पूर्वक आपनी शंका-
 ओनुं समाधान फरुं.

विद्वानोए पण तेज मुजब प्रश्न कयां पटले आचार्य भग-

ધાને પણ તેજ મહાબાક્યો દ્વારા પૂર્ણ સમાધાન કરી ચિત્તને આં
નંદોદધિમાં નિમગ્ન કરાવ્યું.

આમ યવાધી હરીફ રૂપે આવેલા છતાં દક્ષ પુરુષો તત્ત્વને
સમજમાં લેતાં અને આચાર્યજીની અપૂર્વ જ્ઞાનવલ્લ, તાર્કિક શક્તિ
અને પદ્મશાસ્ત્ર પ્રારંગતપણું નિહાળી આશ્ચર્ય, આનંદ તથા હમંગને
તાલે થઈ એક ઘીજા મત્યે કહેવા લાગ્યા—‘ અહા ! જૈનાચાર્યો
સર્વજ્ઞ પુત્રોના વિરુદ્ધનો દાવો ધરાવે છે તે સ્વચિત્ત અક્ષરજ્ઞઃ સત્ય-
જાહે.’ ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ધાર્ત્તીલાપ કર્યા બાદ સૂરીસ્વરજીએ કેટલાં-
ક અવધાન કરી ઘતાવ્યાં જેથી વિશેષ અનંદમાન થઈ તેઓશ્રીનો જ-
યવાદ વદતા સ્વસ્થાને ગમન કરવાનો અમાવ છતાં ન ચાલતે તેઓએ
જવાનું સ્વીકારી લીધું. ગુરુરામશ્રી પણ ત્યાંથી વિહાર કરી તત્ત્વ
બાદ વડે દિગ્વિજય કરતા કર્મ નિર્જરા માટે તીર્થ-ભૂમિમાં વિ-
ચરવા સાનંદિત રહ્યા. તથા જે અલ્પ સંસારી જીવોને વૈરાગ્ય
પ્રાપ્ત કરાવી દીક્ષાવંત કર્યા બાદ કલકત્તે થઈ ગ્રામ નગર પુર પાટણ
ધોરેમાં વિચરતા દક્ષિણદેશ ભળી પધાર્યા.

વિજયદેવ મુનિ ગુરુરાજ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીજીની આજ્ઞાથી દક્ષિ-
ણની અંદર સુરસરૂપ વિચરતા હતા અને ત્રણ વર્ષની અંદર સવા
લેક્ષ ચિંતામણિ ગ્રન્થનું અધ્યયન કરી પ્રવર પંડિત થયા હતા.

વીજાપુર નગરની અંદર તે સમય મજહૂલી વિવાદ (ધર્મી
ધર્મીનો વિવાદ) ચાલવાથી પાંચસો પંડિતો રાજ્યસભામાં એક-

प्रित यया इता, त्यां विजयदेव मुनिनुं आमंत्रण यवापी जनुं
 थयुं अने पंढर दिवस लगी स-प्रमाण धर्मविवाद चलावी आखर
 ! विजय मेळवी तेमणे सर्व मुझेने आनंद आप्यो.

त्यांना राजाए विजयदेवजीनी अदभुत विद्वत्ता निहाळी
 तेमने आचार्य पदने अधिकार मुपर्द कराव्यो. एथी विजय
 देवमूरीजी मूरीमंत्रना जापरु वनी धर्मबोध फेलावी नागपुर
 तरफ पधारी धर्मवृद्धिनो समय सानुकूल मालम पडतां केटलोक
 वखत त्यांज रही धर्म ध्यानारूढ यया.

विजयदेव मूरीजीए गच्छपति श्रीपार्श्वचंद्र मूरीश्वरजीनुं नागपुर
 नजीक पधारवुं थयुं जाणी भाविक भक्तीना समुदायने सद्गुरु
 राजने पुरमवेश कराववा महोत्सवरूप स्हामैयानी सूचना करी.
 एथी अति आढंवर पूर्वक गळ्हाधिराजजीने श्रीसंघ पुरमां प-
 धरावी उपाश्रयमां लावी परमानंद पाम्यो.

आपणो अपयश बोलाय तेवां कार्योने जलांजली देवी. जे कार्यमां यश लाभ अने हित समायलुं होय तेज हाथ धरवां. को-इनी निंदा-मशकरी कुचेष्टा-अने मर्म वचनादि पूर्ण हांसी करवी नही. राजसपायां बगासुं-हेडकी-ठीक-खांसी इसबुं के नाक कामां खणबुं बगेरे कृत्योमां विवेक राखवो, कडाका मोडवा नही, पगपर पग चढाववो नही, लांवापग करवा नही, निद्रा बिकथा करवी नही, अवसर उचित बोल उच्चरवो, अने पूछया बिना के परवानगी मळ्या शिवाय प्रत्युत्तर के कोइ वस्तुने स्पर्श करवो नही. अंग-वाद्य (सीसोटी चपटी बगाडवी नही.), आप बखाण त्यजी देवां. नखथी जमीन खोतरवी नही. हाथ के दांतथी तरणां तोडवां नही. चारण-ब्राह्मण-भाट-भोजक-कवि-मां गण आदिना बखाणथी फुलाइ गर्व धरवो नही. विचक्षण जनोए सहामाना बोलनो पूर्ण अभिप्राय समजी पळी उत्तर आपवा तरफ मन देबुं. नीब दुष्ट जनना बोलवानो बदलो बाळवा इल-कां बचनोनो प्रयोग करवो नही. प्रतीति विनानी के पोतानी सत्ता बगरनी वातमां राय (मति) आपवी नही. विचारीने दरेक कार्य हाथ धरबुं अने हाथ धर्यां पळी विघ्नो आवी पडे तो पण तेनुं परिणाम फतेह साये भेटाडवा तत्पर रहेबुं. पोताथी बने तेदला गजानुंज कार्य स्वीकारबुं. पांच मनुष्य ज्यां बेठा होय त्यां काम वाळी वेसबुं नही, खोटो घायदो कटि करवो नही.

कोइना जीवने दुःख उपजे तेम वर्त्तवुं नही. पराएुं धन, पराड
 घस्तु पर बदनिगाह करवी नही. असत्य बोलवुं नही. मधुर-स
 ययोचित-हितकर-सत्य अने पूर्वापरना संभव युक्त बोलवुं. वढी
 छेनो विनय, पूज्यजनोनी भक्ति, सभाजनोनी सभ्यता अने अ-
 जुजो, सेवको धमेरेनी लायकता जानववा भुलवुं नही. कठोर
 कडवां मर्मवचन बोलवां नही. असभ्य-असंजयी भाषण करवुं
 नही. दरेक वाचतमां मर्यादा बहार जवुं नही. माता-पिता-रोगी
 आचार्य-महेमान-बंधव-तपस्वी-बुद्ध-वाल्म-दुर्वल-वैद्य-स्वसंतती
 भायात वर्ग-धाकर-बहेन-आश्रितजन-सगांसंबंधी अने मित्र एओ
 नीसाये कदी बलेश करवो नही. मूर्ख सन्मुख निहाळवुं नही.
 ग्रहण जोवुं नही. संध्या समय गंजावर कूवानुं पाणी, पोतानो पडछायो,
 कन्यानुं उपस्थस्थळ एओ जोवां नही. जळमां, हथियारमां, पेशावमां
 के रुधिरमां म्हां जोवुं नही. प्रतिज्ञाभंग थवुं नही. याचनानो भंग करवो
 नही. घणाभोनी साये बैर वांधवुं नही. रोळीकोळी खलते वपोरे
 के जंगलमां अजाण्यानो शत्रुजननो के मीठाफांसिया मित्रनो
 विश्वास राखी पंथ पसार करवो नही. गद्द वस्तुनी आदामां
 गर्क थइ जवुं नही. कोइने संघमांथी खास काम बिना जगाडवो
 नही. अजाणी चीज राखवी नही. अभक्ष्य वस्तुनो स्वाद अनुम-
 चवो नही. कोइनुं नुकसान करवामां के करीने राजी रहेवुं नही!
 सारां कामोमां आगेवानी करवी सुपात्रने दान देवा उत्सुक रहेवुं,
 आवेला संकटनी घेदरकार न राखवी. जेम संप सबळ थाय तेम

કરવું. પોતાની જ્ઞાતિમાં મુયશ મેલવવો. મિત્ર-સાધર્મી-જ્ઞાતિનો
 આગેવાન-મહાન્ ગુણી-અપુત્રીયણ ન્હેન અને અભ્યાગત ઇઓતુ નિરં-
 તર પોષણ કરવું, બે હાથે માથું ન રાખવું. હજામને ઘેર હજામત
 કરાવા ન વેસવું. ઓરસીઆ ઉપરથી આંગલી વતે મુલક કે કેસર
 લઈ તિલક કરવું નહીં. પરાયાં ઊદ્ધ જોવાં કે પ્રસિદ્ધ કરવાં નહીં.
 વસ્ત્ર પહેરીને નહાવું. સાફસૂફ રહેવું. ગુરુ-સતી-ધાર્મિકપુરુષો અને
 તપશ્વીઓની મસ્કરીમાં પણ નિંદા ન કરવી. લોકોમાં નિંદાયલા અને
 રાજમાં દંડાયલા જનોની સાથે અન્યજન દેખતાં વર્તીલાપ કરવો નહીં.
 મૂર્ખની દોસ્તી કરવી નહીં. ફક્લાપ મુસાફરી કરવી નહીં. અગ્નિ પાળી
 શસ્ત્ર વિષ ઋરુપાળી આદિની આસનાઈ ન કરવી. સોની-છકેલા
 પુરુષ-છટેલી સ્ત્રી-વ્યસની-વિશ્વાસઘાતી-શસ્ત્ર ધારણ કરેલા-શીંગાળા
 જાનવર અને શત્રુનો ભૂલ્યે ચૂક્યે પણ વિશ્વાસ કરવો નહીં. સ્હામાપુરે
 જવું નહીં. વલ્લતા મધ્ધાનમાં પેશવું નહીં. વગાસુ-સ્વાંસી-છીંક-ઑડકાર
 આસ્તેથી અને મ્ઠો અગાડી કપડું રાસીને રાવાં. નીચી નજર રાસી
 ને ચાલવું. ઘેર આવેલા શત્રુનું પણ સન્માન કરવું. અતિથિ પિષ્ટુકનું
 અપમાન કરવું નહીં. સ્ત્રી સાથે ગુણ પ્રકાશવું નહીં. અન્ય સ્ત્રી સાથે
 ઇકાંતમાં વેસી વાત ચીત્ત કરવી નહીં. માયાના વાલ ધડી ધડી પકડી
 આંવલવા નહીં. દાઢી મુંછનાવાલ ચૂંટવા નહીં, દાંતેથી નસ કાઢાડવા
 નહીં, જમીનપર ચિત્ત કરવાં નહીં. પ્રસંગ વિના હસવું નહીં. હસવું
 તે પણ મુંછમાંજ હસવું; પણ રાહ રાહ હસવું નહીં. દાંતથી દોડ ન

चाववा. पगथी पग घंसीने धोवा नही. कोइने आळचढाववुं नही, गुप्त वात प्रकाशमां लाववी नही. कष्ट पड्ये डामली न जवुं. विपत्ती वखते घोरज धरवी. रात्रे कोइने घेर जवुं नही. वगर तेड्ये कोइने त्यां जवुं नही. राजा अने राजकुटुंबीओनो पूरतो विश्वास राखवो नही. सन्मार्गे प्रवर्तवुं. सदा चरण सेववां. सत्संगति करवी. नवलाथी वादविवाद न करवो. वैर, विवाह अने प्रीती वरावरियाथी करवां. आळसु थई सत्कृत्यो व्हेतां मूकवां नही. न्यायथी धन उपार्जन करवामां कटिबद्ध रहेवुं. अर्थीने दान देवुं. मळेली धननो अने मळेली विद्या कळ. आदिनो सदुपयोग करवो. अनि उडाव यवुं नही. शक्ति छातां कंगाल कंजुस धवुं नही. वळियाथी वाध भीडवी नही. देवाथी डरवुं याचरुने नाकारो करवो नही. कपाय-विषय-कंटक पणाथी दूर रहेवुं. स्वदेश-स्वधर्म-स्वज्ञातीनुं अभिमान राखवुं. आशाना पालणामां झुली लोभनी मूर्तिरूप गणावुं नही. दीन दुःखीनी व्हाव करवी. सभ्यताथी वर्तवुं. रात्रीचर्या-दिनचर्या-श्रुतचर्यादिना नियम ध्यानमां राखी जे धर्म वगेरेने के व्यवहारने वाध करनार न होय ते वधा ध्यानमां राखवा. कोइ पण धर्मनी निंदा करवी नही. सर्वनुं मान जाळववुं. राज्यभक्त रहेवुं. पारकानी पीड जाणवी. सार्वजनिक कार्यमां शक्त्यानुसार भाग लेवो. विद्याकळा मेळयामां अत्याग्रही रहेवुं. ठग-धूतारा-चोर-लंपट-जुगलखोर-जुगारी आदिथी विरक्त रहेवुं. प्रपंचजाळमां फसावुं नही. पोतानो भरण कोइनी

અગાડી છુલ્લો કરવો નહીં. જીમ-મન-ચક્ષુ આદિ વશ્યમાં રાત્રવાં. દેવપૂજા-ગુરુભક્તિ-ધર્મસાધનામાં સદૈવ તત્પર રહેવું. અહર્નિશ માર્ગાનુસારીના ઘોલ યાદ રાત્રી વર્તવું, દરેક કાર્ય કરતાં તે તે કાર્યના નિયમ શાસ્ત્રોમાં પ્રવીણ થઈ તેમાં કહેલા નિયમ મુજબ વર્તી કાર્યસિદ્ધિતું રહસ્ય હાસિલ કરવું. સર્વ જીવ તરફ મૈત્રીભાવ રાત્રવો. આત્મકલ્યાણમાં લીન રહેવું. ઉભયજન્મ સુધરવા સદ્ધર્મ સેવન કરી જન્મસફલ કરવો—વગેરે વગેરે મારાં આજ્ઞાવચનોને કઠમણિ ગણિ નિત્ય સ્મરણમાં લાવવાં જેથી આનંદ આનંદ થશે.

વિ. સં. ૧૫૯૪ના વર્ષથી પૂજ્યજીએ આગમાદિનું શોધન કરી તત્ત્વ પૂર્ણ ચાલાવવોધની રચના શરૂ કરી અને કેટલાક નવીન ગ્રંથોની પળ (સિદ્ધાંતાનુસાર મઘ્ય જીવહિતાર્થ) રચના કરી મહાન લાભ પ્રાપ્ત કર્યો.

તદનંતર વિજયદેવસૂરીજી સહિત ચાતુર્માસા વાદ વિહાર કરી ગુરુમહારાજ ગ્રામાનુગ્રામને પાવન કરતા અને અનેક જીવને ઉન્માર્ગથી વચાવી સન્માર્ગમાં ચાલતા (પાંચમની સંવત્સરી અને પુનમનું ચોમાસી તથા ચંડદશનું પાત્રી પ્રતિક્રમણ કરાવતા માલવા પ્રાંતના માંડવગઢ પધારી વાદશાહને પ્રતિવોધી જીવદયા પલાત્રી ધર્મની વૃદ્ધિ કરાવવા લાગ્યા. દરમ્યાન ચિત્તોડગઢપતિ હિંદુપતિ વાદશાહ મહારાણાજી શ્રી સંગ્રામસિંહજીની કચેરીમાં સ્વરત્તર ગચ્છ, તપગચ્છ, કઢવામતિ આદિ એકત્ર થયા હતા. તેની અંદર તત્ત્વ

૧ પ્રરૂપક દૃઢ નાગપુરીય તપગચ્છાધિરાજને પણ જંગમ યુગપ્રધાન જાણી નિમંત્રણે-અમ્ર પાઠવી સન્માન પૂર્વક ચિત્તોડ પધારવાની આવશ્યકતા જાહેર કરી. એ સમયને ધ્યાનમાં લઈ લાભ થવાનો અનુકૂળ સમય હાથ કરવા પંડિત શિરોમણિ પૂજ્યજી ક્રમશઃ વિહાર કરતા ચિત્તોડ પધાર્યા, અને ધર્મચર્ચા સંબંધી સમમાન વાદનો તારંજો લાવી સર્વ ધર્મપ્રવર્તકોને તેમજ પંડિતો અને પ્રેક્ષક વર્ગને આત્માનંદ આપી ત્રિજયવંત યદ્ કહવાને મીઠા કર્યા, આનંદવિમલ સૂરીય પૂછેલા પ્રશ્નોના પંચાગી અનુસાર ઉત્તર આપ્યા, યતિ વિદ્યાસાગર તેમજ લોકા લહીઆને સમજાવા વધુ પ્રયત્ન કર્યા છતાં તે દુરાગ્રહને તાને યતાં દૃઢવાદી બન્યા અને અન્ય મતવાદિયોના મનનું સંપૂર્ણ સમાધાન કર્યું. (તેમની સામે કરેલી ચર્ચાના ગ્રંથો લેખેલા તૈયાર છે.)

રાણાજીને વાસ્તુશાસ્ત્ર સંબંધી કેટલોક સુલાસો મેળવવાનો હતો તે પણ ગુરુરાજદ્વારા મળ્યાં અત્યંત સંતોષ મળ્યો અને આનંદ આનંદ ધરતાયો. ત્યાર બાદ જૈનધર્મની રચાતિ સધારતા, જૈનમાર્ગની શૈલી અલ્પસ્યાર કરાવતા સમયને સફળ કરવા લાગ્યા.

વિ. સં. ૧૫૯૮ની અંદર પૂજ્યજીએ સલ્લક્ષ્મણપુરમાં પાવન કદમ કોયમ કર્યાં હતાં, તે સમય ત્યાં શ્રીમનાગપુરીય તપગચ્છાધિરાજ શ્રી સોમવિમલસૂરીજી વિરાજમાન હતા તેઓશ્રીએ શ્રીપાર્શ્વચંદ્રાચાર્યજીને સર્વ પ્રકારે યોગ્યતાપત અને ઉત્તમોત્તમ જૈન

તત્ત્વપ્રકાશક જાણી સર્વ આચાર્યોની સમ્મતિ સહ યુગ પ્રધાનપદ ' આપવાની વિચારણા કાયમ કરી, તેમજ તે વિચારણા ત્યાગી વૈરાગી સૌભાગી પૂજ્યજીને જણાવી શ્રીસંઘને તે પદોત્સવનો લ્હાવ છેવાની ઉત્કંઠા વધારી, અને સ્વાસ મલામળ કરી કે-વીરાધિવીર શ્રીમહાવીર સ્વામિયે પ્રરુપેલું છે કે ભસ્મગ્રહ ઉતર્યા પછી યુગ પ્રધાન પ્રભાવિક પુરુષો થશે. તો તે વચનાનુસાર વિદ્યમાન સમયની અંદર જ્ઞાનપુરંદર સર્વાંગમુંદર શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીજી વચનાતિશય વંત વિદ્યમાન છે, માટે તે યુગપ્રધાન પદને પૂર્ણ લાયક હોવાથી શ્રીસંઘે આનંદની ક્ષત્રી વર્સાવવીજ યોગ્ય છે, તેમજ તેઓશ્રીના સુયોગ્ય શિષ્ય શ્રી સમરચંદ્રજીને ઉપાધ્યાયપદ આપવાનો લ્હાવ પણ મોક્ષ કરી છેલ્લોજ હિતકર છે. इत्यादि लाभ છેવાની તક હાથ કરવાની પ્રેરણા થતાં શ્રીસંઘે તે મહોત્સવનો લ્હાવ છેવા માંડયો.

વિ० સં० ૧૫૯૯ના વૈશાખ સુદી ૩ ના મંગલ દિવસે પંચાગ શુદ્ધિ આદિ તપાસી યુગપ્રધાન પદનો અને પાઠક પદનો અધિકાર જૈન-વિધિ મુજબ અલ્પત્યાર કરાવ્યો.

આ શુભકાર્યમાં પુણ્યપ્રભાવક અને માર્ગાનુસારી શ્રાવક ગુણગણાન્કૃત મોઢજાતીય શેઠ વિક્રમશાહ તથા શેઠ સધરશાહ, તેમજ શ્રીમાલિજાતીય શેઠ હેમાજીના સુપુત્ર ડોસાશાહ અને ૧ શેઠ ડવાશાહ, ૨ લાધાસાહ ૩ પાશરાજ (આ ત્રણ માઈ હતા)

એ છ ભાગ્યશાલિયોએ આગેવાની મર્યાદા ભાગ લઈ જીવનસફળ કર્યું હતું.
 આ આનંદોત્સવ સમય ગ્રામ નગર પુર પાટણ આદિથી નિમંત્રણાપત્ર
 મળતાં ધનવાનો ભાવિકુળનો આચાર્યો સાધુઓ અને ગીતાર્થ પં-
 ઢિતો સંખ્યાબંધ પધાર્યા હતા. તેમજ પૂજ્યજીના પ્રતિબોધથી શ્રાવક
 ધર્મી થયેલા રાજા રાવરાજા રાણાજી વગેરે પણ ત્યાં પધારી
 શુભ પ્રસંગને અત્યંત શોભાવંત કર્યો હતો. પૂજાઓ, પ્રભાવનાઓ,
 સ્વામીવત્સલો અને જિનગુણગાન-તાન ધવલ મંગલનાં ગીત વગેરે
 વગેરે ઘણાજ ચઢતા પરિણામ વઢે હયયોગમાં લઈ આનંદની
 રેલમ છેલને આગલ વધારતા હતા. સર્વ જનો જોવડયામય થતાં
 અમારી પઢહને આદર આપી ચોથા આરાતું માન કરાવવા સમાન
 મહોત્સવ હજી રહ્યા હતા.

મુવિહિત આચાર્ય શ્રી સોમપ્રિયલક્ષ્મીજીના હાથથી ચતુ-
 વિંધ સંઘની અનુમતિ મળતાં જૈન-વિધિ પ્રમાણે છુલ્લગ્નાદિનો સં-
 યોગ માત્ર થયે પૂજ્યજીને યુગપ્રધાનની અને સમરચંદ્રજીને ઉપાધ્યાય
 પદની પદવીનો સંસ્કાર શોભાને પાત્ર થયો હતો. યાચકોને
 દાન સન્માન, અતિથિયોને મોજનાદિ અને સાધર્મિકોની સેવા ચા-
 કરી આદિવઢે આનંદ આપ્યો હતો. તથા પોતાને લક્ષ્મી મઢ્યાની
 સફાલતા સિદ્ધ કરી જીવનનો હાથ લઈ શ્રીસંઘના આગેવાનો અદો
 ભાગ્ય માનવા ળગ્યા હતા.

એ આનંદોત્સવના અગસરે અન્ય ભાવિકુ શ્રાવક શ્રાવિકાઓએ

संख्याबंध नियम व्रत तप आदि उच्चरी शुभ समयने यादीमां रा-
खवा यत्न आदर्यो हतो. धन्य छे एवा पुन्यशाळि जनोने के जे-
ओए समयने ओळखी धर्मध्यान आदिनो ल्हाव लइ जीवनने सफ-
ळता आपी हमेशां असार संसारनी सर्व वस्तुओ क्षणभंगुर छे एम
जाणी तेओ विवेकी सज्जनो पोतानुं धन तन मन उत्तम कार्यमां
जोडी निर्मद पणे पुन्यप्रकृतिनो संचय करे छे तेज धन्याति,
धन्य छे ! ! !

तत्पश्चात् सकल शास्त्रविशारद युग-प्रवर श्रीपार्श्वचंद्रसूरी-
श्वरजी शिष्य समुदाय सहित विहार करता करता खंभात शहर
नजीक पधायी, एथी श्रीसंघे अत्युत्साह पूर्वक पुरप्रवेशनो उत्सव
करी पूज्य प्रवरने उपाश्रयनी अंदर पधराव्या, अने चोमासु न-
जीक आवतां संघश्रीना आत्याग्रहने लीवे त्यांज चोमासु रही
पोयूपवत् धर्मदेशनामृत वढे भव्य जीवोने तृप्त करी आनंद पाव्या.

पोताना प्रभाविक शिष्य पैकी श्री विजयदेवसूरीजीनीं
तबीयत सारी न रहेवाथी तेमणे काळझानादि द्वारा महाकाळनुं
स्वर्गमां जवा संघंधी तेहुं आवतुं जाण्युं, जेथी आराधना तप जप
वढे कर्मनी निर्जरा करी अणसण आदरी काळ पूर्ण थये पंडित
पणें समाधि युक्त काळ धर्मने मान आप्यु.

वांचनार ! राजा महाराजाने पूजवा योग्य, न्याय शा-
स्त्रपारंगत, वादीलब्धीवंत, सातिशयधारी, गुरुराजे उपर, ती-

ક્ષણ લાગળી વાઢા, પ્રશસ્ત રાગના ધરનાર, અંતિ વિનયશાલી, ગુરુઆજ્ઞાનુસારી, શુદ્ધ ચારિત્રપાત્રચુદામણિ અને શુદ્ધ શીલ સમ્યક્ત્વવંત છતાં પણ અનહદ ધર્મરાગના પાત્રભૂત શિષ્યને અનિવાર્ય વિરહ થવાથી જ્ઞાની ગુરુરાજના મનને રોદ ઉત્પન્ન થયા વિના રહ્યો નહોતો. ઉદ્યોતકારક હીરાના ગુમ થવાથી કોને લિખતા પ્રાપ્ત ન થાય !

વિ० સં० ૧૬૦૦ માં આ વનાવ વન્યા પડી સ્વંભાતથી વિહાર કરી મંવર પૂજ્ય ગુરુશ્રી અમદાવાદ પધાર્યા. શ્રી સંઘે સ્હામૈયું કરી અતિ હર્ષ પૂર્વક નિગ્રંથ સૂરીશ્વરજીને યસ્તિમાં પધરાવ્યા. ગુરુરાજે પોતાના ધર્મ-વ્યાપારની પ્રખ્યાત પેઢીનો-વ્યવહાર ચોલવટ પૂર્ણ ચલાવી તેવઢે અનેક હલવા કર્મીજીવોને લાભ આપી શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનવંત કર્યા. (તે અઘાપિ પર્યંત દહ શ્રદ્ધાનુરાગીની સંતતી મજકુર પૂજ્યજીના પદ સેવન કરનારી કાયમ છે.)

ત્યાર પડી પૂજ્યજી શ્રી ગુનુંજય તીર્થ ફરસવાના ભાવથી કાઠિયાવાડ તરફ વિચર્યા અને ગ્રામાનુગ્રામને પાવન કરતા પાલીતાણે પધારી ગિરિરાજ તથા તીર્થપતિને વંદી અંતરંગમાં ઉચ્ચ ભાવની શ્રેણીમાં તહીન થયા અને ત્યાં સુલ્લકસિંહક્રીડિત તપ પ્રારંભ કર્યો. કેટલેક સમય ગિરિરાજની શીનલ છાયામાં આત્મધ્યાન યુક્ત વ્યતીત કર્યા વાદ વિહાર કરી ગુરુજી વાંકાનેર

પધાર્યા અને હમેશના રિવાજ મુજબ શુદ્ધોપદેશ આપી ભવિ-
જીવોને ઉદ્ધાર કરી ગ્રામ નગર પુર પાટણ ફરસતા વીરજનોને જ-
ન્મ આપનારી મરુધર ભૂમિમાં પધારી વિજય ધ્વજા ફરકાવા લાગ્યા.

વાલજીવો વાંચીને સારી પેઠે સમજી શકે એવાં ઉપકારી
ફરાદાથી પૂજ્યજીએ ન્હાનાં ન્હાનાં સેકડો કાવ્ય રચ્યાં છે અને તેનો
વંશ પરંપરા લગી લાભ આપવાનો કોલ આપ્યો છે.

વિ० સં० ૧૬૦૩નો સાલમાં નાગોર પધાર્યા, જેથી વાજતે
ગાજતે સ્થામૈયું કરી પ્રવર પૂજ્યજીને શ્રી સંઘ પુરમાં લઈ આવ્યો,
અને વચનામૃત વહે વાણ તેમજ અભ્યંતરનો પાપમઠ નિવારી
સમક્તિવાસનાને અમરપદ આપી આનંદ પામ્યો

એ મારવાડ પ્રદેશ અંદર ઉપદેશવલ્લ્યો ૩૫૦૦ લોઢાગોત્રીય
મહેશ્વરી ધર્મ પાલનારાં ઘર હતાં, તેઓને, તથા વાંઠોઆ ગોત્રીને
પણ મહેશ્વરી ધર્મ પરિત્યાગનો ઉપદેશ આપી શુદ્ધ જિનભાષિત ધર્મ
અંગીકાર કરાવ્યો (તેમજ વિરમગામમાં વીશાશ્રોમાઠી મહેશ્વરો
ધર્મપાલક કુડુંવોને શુદ્ધ શ્રાવકધર્મ પ્રાપ્ત કરાવ્યો કે જેનો પરિ-
વાર અગ્રાપિપર્યંત દેશાઈ ટોકર ચતુર સાત ન્યાતના શેઠ વિદ્યમાન
હતા, તેઓ સર્વને પાંચમની સંવત્સરી અસ્થત્યાર કરાવો હતાં.)

એ સાલની અંદર પોતાના દૃઢ ગુરુરાજ શ્રીસાધુરત્નાચાર્યજી
નિરંતર ધર્મધ્યાન કરતા અને સદુપદેશ વહે ભવિજનોનું કલ્યાણ
કરતા આયુર્મર્યાદાના અંતમાં સમાધિ સહિત કાલધર્મને માન

આપી સ્વર્ગ શોભાવવાને માટે આ અસાર સંસારને છોડી દેવોને ધર્મ-મહાત્મ્ય દઢાવવા પધારી ગયા. મૂરીશ્વરે તથા સંય સમુદાય શોક સહિત, ગુરુભક્તિ પ્રસંગે દેહાંતની ક્રિયા કર્યા વાદ પૂજા ધળાવવા વગેરે સત્કર્મ મહોત્સવ કરી પુન્ય સંચય કર્યું

વિશેષમાં એ શહેરની અંદર નિવાસ કરી વિવિધ વિષયના જૈન-ધર્મી ગ્રંથોની રચના રચી, તેમજ સ્તવનો-સજ્જાઓ-ચૈત્યબંદનો સ્તુતિઓ-સ્તોત્રો વગેરે જોડી જન-કલ્યાણાર્થે જાહેરમાં મૂક્યાં. (તે નવીન રચેલા ગ્રંથો અને કાવ્યો પૈકી તપાસનાં નીચે પ્રમાણે હાય લાગ્યા છે અને વિશેષ હાય લાગવાની શોધ જારીજ છે.)

પૂજાશતક, એસણાશતક, વિવિશતક. પન્ચરત્નાળ ભાષ્ય, સંગરગપ્રબંધ, અસજ્જાપસિત્તરી, સંપકચરિત્ર, પદ્મય-સ્વભાવવિચાર, સપ્તપદ્મીનામ, મિદ્ધાંતવિચાર, સિદ્ધાંતસાર, મુરદ્વી-પિકા, વિપ્રિવિચાર, આગમપ્રમાણમજ્જાશક સમાચારિ ત્રિયાનુષ્ઠાન વિચાર, સદ્દેહનાસ્વરૂપ, સમ્યક્ત્વસ્વરૂપ, નિયતાનિયતવિચાર, ગચ્છસમાચારી, આરાધના, સંગ્ધ્યાસંરંજાનતવિચાર, વ્રહ્મલિખિત વિચાર, સિદ્ધાંતોક્તપંચપ્રતિરમણવિચાર, આશ્ચર્યકદેહુર્ગર્ભ શુદ્ધ પરપણા-વિચાર, કેશી પરદેશિ પ્રબંધ, દૃષ્ટ્યાનુસાર રચેલ વા-લાયનોથ નીચે પ્રમાણે:-શ્રી આચારંગની મૂળનો વાચાનુગોચ, શ્રી

सूयगढांगजीनो बालावबोध, विवाहपन्नतिजीनो—श्री मश्रवैयाकर-
णनो—श्री दशवैकालिकजीनो—श्री उत्तराध्ययनजीनो—संघयणनो
बालावबोध, आगमछत्रीसी, गुरुछत्रीसी, पाखीछत्रीसी, मुहपत्ति
छत्रीसी, गुण—स्थानक—विचार—बत्रीसी, संवेग—बत्रीसी,
विहरमान बत्रीसी, गच्छाचार पंचासिका, सिद्धांत—आराधन,
एकोन चत्वारिंशतिका, साधुवंदना, निश्चयव्यवहारपदपंचा
शिका, असज्ज्ञाय सित्तरी, सत्तरभेदीपूजास्तवन, निश्चय
व्यवहार—स्तवन, प्रतिमास्थापना—विचार—विज्ञप्तिका, गौतम
स्वामी—रास, शत्रुंजय—रास. वीतराग—स्तवन, शान्तिनाथ—स्तवन,
समाचारी—स्तवन, सदहणा—गर्भित—वीरस्तवन, समाचारी
आदिनाथ—स्तवन, चित्रकूट चैत्या परिपाटि स्तवन, आदिनाथ
विनती, स्तवन—चोवीशी, नेमिनाथ माकृतस्तवन, फलोधी स्तो-
त्र, महावीरस्तवन, शान्तिनाथ—विनती, वीरमांगलिक—स्तवन, वा-
सुपूज्य स्तवन, चोप्रीश अतिशय स्तवन, शंखेश्वर स्तोत्र, जीरा-
वली पार्श्वजिन स्तोत्र, गतिमार्ग एकरीती, आवरु व्रत शतक, भा-
वना ओगणत्रीशी, गीतार्थ बबोध कुलक, उपदेशरहस्य, संक्षिप्त
आराधना, अग्यार—बोल—बत्रीसी, श्राद्ध—यती—रहस्य,
पूजाविधि, दीक्षाविधि, योगविधि, उपग्रान—विधि, पोपहविधि,
पंचप्रतिक्रमण—विधि, काळग्रहण—विधि, पंचप्रतिक्रमण—सज्ज्ञाय,
तथा जिनप्रतिमा—स्थापननी—रामायक दोपनी—दश ब्रह्म-

ચર્ચ સમાધિ સ્થાનરુપક માલાની-આજ્ઞા ગીતની-આત્મશિસાની
 આઠમટ્ટની-વપદેશ-સારની-આજ્ઞાતના ટાઢવાની-શુર-પરીક્ષાની
 શીલદીપિકાની-સમ્યક્સ્વદીપિકાની-ચૈરલયની-પ્રથમ મહાવ્રતની
 સંજ્ઞાપે, ચતુર્વિંશતિ-જિનસ્તુતિ, હુંપક-પરાજય, અને સ્ત-
 વનમાળા આદિ પદ્ય રચના યુક્ત છે. તેમજ ગદ્યમાં ચર્ચાવાદના
 લેખાણ રુપ તેર બોલની ચર્ચા, પાત્રીચર્ચા, મુદ્દપત્તિ-ચર્ચા,
 હુંપક-ચર્ચા, હુંપકલંડન-ચર્ચા, પુનમ પાત્રી-ચર્ચા, પ્રતિક્રમણ
 પ્રશ્નોત્તરચર્ચા, પંચપ્રતિક્રમણચર્ચા, હુંપક દશસ્થાનરુચર્ચા,
 ગચ્છચર્ચા, ત્યોતેર બોલચર્ચા, સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નોત્તર ૧૩૪, પંચીશ
 બોલચર્ચા, ચૌદ બોલચર્ચા, અને વિવિધ ચર્ચા બગેરે લેખેલ
 છે. તથા જંબૂદીપ પદ્મતિર્જીની કૃત્તિ, દશાશ્રુતસ્તંપત્રીની કૃત્તિ
 સંગોપન, દૃષ્ટ આરાધના અને અન્ય આરોધના આદિની રચના
 કરી મિધ્યાત્વાદ્ય જીવોની નેત્રશલાકા રુપ સિદ્ધાંતન પ્રકાશમાં
 લખ્યા એ મૂરીશ્વરજીના અપાર આમાર શું વિસારવા યોગ્ય
 છે ? કદિ નહીં ! વપકાર ખૂલ્લો એ મુઠ્ઠલીનનું કામ નથી.
 ઝનાં જે બહુલ સંસારી જીવો ગમે તેમ વકે તો તેમના હવ મા-
 ગ્યનીજ પ્રયત્નના, નહીં તો વીજુ શું ગણાય ? ! માગ્યદીનના હાયમાં
 આવેલ રત્ન વાયસ ડહાડવા માટે હપયોગ કરે અથવા તાજુદીમાં
 તોળના પાસંગમાં કામ લાવે, અગર મીલડીના હાય પડતાં
 ચળોટીના હારમાં રત્નને નોટવી રળોટી જેવું જોમા પાથ માની

લે તો તે પોતાની મતિનોજ દોષ ગણાય ! હમેશાં ઉત્તમ
રત્ન ક્ષેત્રીના હાથ જતાંજ તેની સાચી કીમત મકાશમાં આવવા
પામે છે. કહું છે કે—

(લાવળી.)

હલ્દરની પારસ્ત્ર નહીં તે શું કેસરની કીમત કરશે ?
નહીં પારસ્ત્રે પીતલ તે શું મૂલ્ય કનકજું મન ધરશે ?
સ્વાસ્ત્રની સ્વિસકોલી તે શું સાકર મૂલ્યજ ઉચ્ચરશે ?
સ્વાય સ્વોલ તે ગોલ્લતળી શું લલિત લહેજત કેમ વરશે ?
એજ મુજબ અજ્ઞાની દ્વેષી જ્ઞાતીજનને શું જાણે,
હોય ક્ષત્રેરી તેજ જવાહીર પિઠાળી હેત હૃદય આણે ! ૧
સ્વારા જલની માછલડી તે મીઠાજલને નવચાહે,
ભૂતપ્રેતના પૂજક જે જન અર્હતને નવ આરાહે;
કામશાસ્ત્રના રાગી તે નવ તત્ત્વ ગ્રંથને અવગાહે,
ઓસ્ત્રમક્ષી ડુક્કર તે નવ મીઠાઈ સ્વારા ઉમાહે;
કીમત નહીં જે જનને જેની તેની પર પ્રેમજ નાણે, હોય. ૨

તદનંતર ગુરુરાજ નાગોરજી ચાતુર્માસ પૂર્ણ થવાથી સંવત ૧૬૦૪
ની સાલમાં વિહાર કરતા અને મવિક જીવોપર ઉપદેશદ્વારા
અનુગ્રહ કરતા ઉપાધ્યાયજી સમરચંદ્રજી વગેરે શિષ્ય સમુ-
દાય સહ આચાર્ય મહારાજ શ્રી અનુક્રમે ક્યાં ક્યાં પધાર્યા
તેનો ક્રમ નીચે મુજબ છે—

(११०)

(दुहा.)

अनुक्रमे विचरत सुख तपें, (श्री) पार्श्वचंद्र सरीश;

गुण छजीशे शोभता, पूरे मनह जगीश.

१

गुण गिरुवा गुरु वंदिये, आणी मन आणंद;

सेवीजे भक्तियें करी, जिम लहिये मुखरंद.

२

देव नगर आगर घणा, पाटण सन्निवेश;

द्रोणमुहा आसन कुडंब, मडंम गाम खेदवेश.

३

इत्यादिक स्यानक घणा, प्रतिबोधता मुनिंद;

पंच सुमिति प्रतिपालता, टाळें मिथ्यावध.

४

मालव देश पयारिया, साये समरचंद्र नामे;

સંવત સોઝ તિહોતરે, (૧૬૭૩), આચારજ પદ સાર;

સૂરિ શિરોમણિ દીપતા, પૂજ્યજી કરે વિહાર.

૧૦

વાચક વર્ગ ! તે સમય શ્રીજીની હજુરમાં શ્રી દેવરાજ;

મુનિ, શ્રી જિનરાજ મુનિ, શ્રી શ્રીસાર મુનિ, શ્રી લેમરાજ મુનિ,
શ્રી હૃદયચંદ્ર મુનિ, શ્રી હર્ષચંદ્ર મુનિ, અને શ્રી દેવચંદ્ર મુને આદિ
મુનિગણ વિદ્યમાન હતા, તેઓ પૈકી કેટલાકે પાઠક-વાચક
ઉપાધ્યાય પદ, તથા કેટલાકે પંડિત પદ યુક્ત કર્યા હતા
અને સહુ સહુની યોગ્યતા મુજબ પદના અધિકારી બનાવ્યા હતા.

તેમજ શ્વાચરોદના સકલ સંઘ-સમુદાય સમક્ષ મહાન
આઢંબર સાથનો મહોત્સવ કરી સર્વાંગ મુયોગ્ય શિષ્ય શ્રી સમર
ચંદ્રજી ઉપાધ્યાયને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન ધારક જાણી તથા ગાદીને
વેપાવનાર માની પૂજ્યજીએ પોતાની વિદ્યમાનતામાંજ આચાર્ય
પદથી અલંકૃત કર્યા, અને શ્રીસંઘ પણ તે ગાદીના વારસને
નિહાલી અત્યાનંદ પામ્યો; કેમકે ખબર દિદારવંત, વિદ્વાન અને
શુદ્ધ જૈનશૈલી સહ ક્રિયાકારક હતા; તો પછી સેનામાં મુગંધનું
માન થતાં આનંદને પાર કેમ રહે ? કહું છે કે,-

કાયાની કીમત નહી, કીમત ગુણની શ્વાસ;

આવલપુષ્પ મુગધ વિણ, કોઈ ન રાખે પાસ.

૧

કાજઠ કોઠિલ કસ્તુરી, ગુણે મેઢવે માન;

પીત કનક પીતલ વેડ, ગુણમાં ફેર મહાન.

૨

કાચ અને મણિ મધ્યમાં, અંતર એકજ જાણ,

ગુણ મણિમાં શાશ્વા વસે, કાચમાં તેની તાણ, ૩

તજ્ઞ અક્ષમાં અંતરો, ગુણનો છે ગુણવંત;

પૂજાએ પ્રતિ ગામમાં, ગુણથી સંત મહંત. ૪

પુષ્પવિષે પરિમલ ભલે, સાકર પય સંયોગ;

અતિ આનંદદાતા વને, અંગવિષે ગુણયોગ. ૫

(સંવત ૧૫૪૬ થી માંડીને ૧૬૧૨ લગીના લગભગ ૬૭ વર્ષના અરસામાં પૂજ્યજીએ જુદે જુદે સ્થળે ચોમાસાં કરી ભવ્ય જીરોને ઉદ્ધાર કરેલ છે; પરંતુ મનકુર ગચ્છનો જ્ઞાનભંદાર વીકાનેરના ઉપાશ્રયમાં હતો તેની ઉપર અધીશજીની ગેરહાજરીમાં મેઘવૃષ્ટિનું પુષ્કલ પાણી (તે ભંદાર ઉપરજ) પડવાથી ભંદારમાની પ્રતો માત્ર કાગળના માયા રૂપે થઈ ગઈ અધીશજીને પાછા પધાર્યા બાદ જ્ઞાનભંદારની જોતનીય દશા નિહાળ્યામાં આવી, પટલુંજ નહીં પણ તે સઢેલો કાગળનો માવો યોગ્યસ્યાને પધરાવી દેવરાવવા અધીશજીને ફરજ પડી. આથી ફીમત્તી પ્રતો અને ઐતિહાસિક ઘાતોનો નાશ થતાં ઘણો સમય પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ દેવા રૂપ દલીલોનો અભાવ થઈ પડ્યો અને ઇર્ષાન ક્રમવાર ચોમાસાં તથા વિહાર તેમજ માસ તિથિ આદિમાં અજુવાળું પાટી શક્યા ભાગ્યશાલી થવાયું નથી. તો પણ જે જે વિના સમમાન હાથ લાગી તે તે જાહેરમાં લાદવા વનતી કોશીશ કરવામાં

આવેલ છે. યદિ કોઈ સજ્જનો આ સંવંધમાં કંઈ પુરાવા યોગ્ય વિના લેખી જણાવશે તો ઘણા માન અને આભાર પૂર્વક નથીન આદરિતી અંદર સ્થાન આપવામાં આવશે.)

શ્રી સમરચંદ્રસૂરીજીનો પટોત્સવ થયા પાંદ પૂજ્યજી લગભગ ૬૮ વર્ષના વયે પહેાંચવાથી એકાંતમાં રહી ધર્મધ્યાનમાં વિશેષ તલ્લીન રહેવું વધારે પસંદ કરતા હતા. એ સવવના છીથે નાગોરના ઉપાશ્રયને લગતી સાત કોટડીઓ કે જે હાલસૂધી વિદ્યમાન છે તેઓની અંદર બેસી પોતાની ધારણા પ્રમાણે કલાકોના કલાકો અને દિવસોના દિવસો ગુજારતા હતા, અને ચિદાનંદ મુખની રહેરો અનુભવી મહતાનંદ યુક્ત સમયને સફલતા વક્ષી વિશસ્થાનકની તપાયામાં પણ સમપરિણામે શાત્રાપૂર્વક પ્રવૃત્તિ કરતા હતા.

તે જગોમાં કેટલોક સમય વ્યતીત કર્યા પાંદ ફરસનાનો યોગ ઘલવત્તર હોવાથી પૂજ્યપ્રમુ ત્યાંથી વિહાર કરી યોધપુર શહેરે પધાર્યા અને સરૂલ સંઘ તથા યોધાળનાયે ઘણાજ ઑડંબર સાથ સ્હામૈયું કરી ઉપકારી વૃદ્ધ પૂજ્યજીને પુરમાં પધરાતી વસ્તિને શોભાવંત કરી. ભાવિક ગુરુમક્તોષ ગુરુમક્તિ કરી જ્ઞાનદાન મેલવી તથા શુદ્ધક્રિયાનુષ્ઠાન આરાધી અનંત પુન્ય ઉપાર્જન કર્યું.

સંવત ૧૬૧૨ ની સાલનું ચોમાસું પણ ત્યાંજ કર્યું. એ ચાતુર્માસની પુર્ણાહુતી પાંદ પૂજ્યજીની પ્રકૃતિમાં ફેરફાર થયો જણાયો અને તેમાં દિવસે દિવસે ઓમેરોજ થતો રહ્યો ગુરુરાજના જાણવા વહાર ન

હતું કે હવે આ મૃત્યુલોકમાં વધારે રહેવાનું છે ! તેઓથી કાલજ્ઞાન નિર્ણય વઢે સારીપેઠે જાણના દના કે અમુક માસમાં અમુક દિવસે મારે આ મૃત્યુલોક છોડી પરલોકમાં જવું છે !

ઉત્તમ ગતિમાંથી આવનાર અને ઉત્તમ ગતિમાં જનાર એ બેઝની રીતમાત્ર પ્રશંસાપાત્ર હોય છે. ઉત્તમ પુણ્યમકૃતિનું મુક્તપણ અને ઉત્તમ પુણ્યમકૃતિનો સંચય એ સ્વર્ગગતિનું ચિન્હ છે ! અને જ્યારે સત્કૃત્ય કરનાર સદ્ગતિનો ભોક્તા ન થાય તો પછી સદ્ગતિનો ભોક્તા યાવજ કોણ ? દુષ્કૃત્યનું માટેજ નરક તૈયાર છે. જેથી નિશ્ચય જગાડ આવે છે કે જેની મુમુક્ષિ કાયમ રહી હોય, સદ્ધર્મ ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા હોય, સત્કૃત્ય કરવામાંજ મદૈવ વઢતા પરિણામે અમિત્ત્વ રહેતી હોય અને અંત સમય લગી એવીને એવીજ પરિણતિ પરગમ્યા કરતી હોય તો એસક સદ્ગતિનો પરવાનો મેલ્લ-વ્યોજ મનાય છે.

‘ વઢાળા વાંચનાર ! એ વર્ષ આપણા પરમોપકારી પૂજ્યજીના સદ્ગાના વિરહ થતા માટેનુંજ હતું ! માગનિર મામ અને શૂદ્ધી ૨ ની રાત્રિ તે કાલરાત્રીની ગણનામાં ગણાવા વાસ્તે નિર્માણ યદ્દુરૂં હતી ! અને યોધપુર પૂજ્યજીનું દેહાંતસ્થલ તથા મુત્ય ચૂમ માટે છેલ્લામાં કરસાડ રહું હતું. પછી તે વર્ષ માસ દિવસ આજે પણ આપણને શાલ-ગરદ હોવાથી સાલ્લસ્ય વઢો કે શોરસદ્ગતિમત્તિ ક્રિયાયોગ સાધવાના સમયરૂપ રહો પણ સ્મરણરૂપ યદ્દુરૂં છે !

ગુરુરાજની તવિયત દર્દને તાવે, ચત્તાં પળ યોગવલ્લભે સે
 દર્દથી વેદદર્દી રહી ધર્મધ્યાનમાં તલ્લીન રહેવાનો સવલ અને અટલ
 ચત્ત ચાલુમ રાહી ગુરુદેવ મવિજીવોને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનમાં તત્પર
 રહેવાની મલામગ કરી શ્રદ્ધા દઢાવતા હતા, અને “હવે મારા સ્થૂલ
 શરીરનો વિરહ થશે જેથી ઉઠાસ ન થતાં ધર્મધ્યાનમાં મશગુલ રહી
 મને વિશેષ ધર્મના હિસ્સાનો ભાગી કરશો ” વગેરે વગેરે અંતિમ
 વચનો વધી ચાર શરણને શરણ થઈ સમાધિપૂર્વક અગત્ય સંલેખના-
 દિના ઉપયોગ પૂર્વક સિદ્ધચક્રજીનું સદ્ધીજ અહ્ અહ્ અહ્ ઇ શબ્દોનું
 ધ્યાન કરતા કાલધર્મને માન આપી પૂજ્ય ગુરુરાજ દેવલોકના વાસિ
 થઈ સ્વર્ગનાં સુખ અનુભવવા લાગ્યા. ❀❀❀ ❀❀❀ ❀❀❀

જો કે પોતે તો સદ્ગતિનિવાસિ થયા જેથી આ લોક ક-
 રતાં દેવલોકમાં મહાન્ સુખાનંદ વિચ્છમાન હતો, તથાપિ મક્તજનોને
 સ્થૂલ શરીરનો તથા ગુરુરાજના સુલભી અમૃતધારારૂપ જિનમરુપિત
 વિશુદ્ધ વાણિ પ્રાપ્ત થવાનો અટલ વિરહ થવાને લીધે મલ્લપતિશ્રી
 જીના સ્વર્ગગમનથી સરુલ સંઘ ઉદાસીને આધીન થઈ રહી કાલની
 અરુલ લીલાને યાદીમાં લાવી વૈરાગ્ય દશાનો સંગી થયો.

અતિ હર્ષ અને અતિ દિલગીરી દિલને પિગલાવી આંસુના
 પ્રવાહને વહેવરાવે છે ઇ સદાનો નિયમજ છે ! ગુરુવિરહની અતિ
 દિલગીરીમાં પળ આંસુ ન પાઢવાં જાણવામાં છતાં પળ માન વિગતિવંત
 થવાને લીધે મક્તજનોની આંખોમાંથી પરાળે પરાળે પળ પળ આં-

મુઠાં ચોધારથી વહેતાં જળાતાં હતાં. સારી વસ્તુનો વિયોગ કોને મિય હોય !

મહાત્મા તુલસીદાસજીએ પણ રામાયણની અંદર સજ્જન દુર્જનનો મુકાબલો કરતાં કહ્યું છે કે—

‘ વંદું સંત અસજ્જન ચરણાં, દુઃખપદ ઇખય વીચ રુદ્ધ વરણાં;
વિદ્યુરત એક પ્રાન હર છેહી, મિલત એક દારુણ દુઃખ દેહી.

હું સજ્જન અને દુર્જનના ચરણોમાં નમન કરું છું, જો કે કયન માત્રથી સજ્જન સુરક્ષાતિદાતા અને દુર્જન દુઃખ-અશાંતિદાતા છે; તથાપિ વાસ્તવિક રીતે ચારીકી તપાસદ્વારા એ વેડનો મુકાબલો કરું છું તો મને તે વળે દુઃખના દેનારાજ છે એમ લાગે છે; છતાં કંદરુ સમયસંધિમાં તપાવત છે, તે એ કે-સજ્જનના પ્રિયોગથી અપાર દુઃખ ધાય છે અને દુર્જનના સંયોગથી અપાર દુઃખ ધાય છે, ફક્ત સંયોગ પ્રિયોગમા સફાર વસાર વિના અન્ય કશો તપાવત નથી માટે એ વેડ દુઃખ-દાઈ છે અને વિશ્વની વિચિત્ર ઘટનારૂપ વિગ્રાનો એઓ ઉત્તમ ઘોષ અપાવે છે જેના લીધે હુ એઓનો આભાર માની સ્નેહયુક્ત તેમના પદ વંદન કરું છું. કેમકે દુર્જન કે સજ્જનથી કંદરુ પરિણામે લાભ થવાનો સંયોગ હાજરી આપતો હોય તો વેશક કુલીન-જ્ઞાની-વિવેકી જમને તે ગુણના પ્રસંગે તેનો આભાર માનયોગ યોગ્યન છે ! ’ તાત્પર્ય એજ છે કે સંતજનોનો વિયોગ પણ અતિ દુઃખદાતા હોય છે, અને તેમાં પણ પ્રમાણિક પુરુષોનો પ્રિયોગ તો અસાધ્ય હોય છે, એથી

ભાવિકમત્તોને જો શ્લોકાશ્રુ સંતાપે તો તે કંઈ નવાઈ જેવું નથી. એવા સમયમાં સમજુ—જ્ઞાનવંત માનવનું હૃદય પણ ભરાઈ આવે છે અને તેનો ઉભરો આંસુના રૂપથી નહાર નીકળતો જણાય છે.

પૂજ્યજીનો સ્વર્ગવાસ થતાં ડાહ્યાશ્રય, શહેર અને ઘરોઘર તથા રાજમંદિર ઘરેરે તમામ સ્થાનમાં થોડા ઘણા અંશે પણ શોકે ઢેરો વીધોજ જણાતો હતો. ઢાઢા જાનુઓનાં દિલ પણ તર્ક વિવાદના તત્ત્વનાદિના અભાવને લીધે દુઃસ્વમાં ભાગ લેતાં થયાં હતાં અને તે ત્રિવિધે સાવત્ર વ્યાપાર વંધ રાખવા હડતાલ પાડી હતી, તથા કેટલાક દિવસ લગી જોધાણનાયે જીવને અભયદાન અપાવ્યાનો જાહેર ઢંઢેરો પીટાવ્યો હતો.

તીર્થરુરશ્રી, ચક્રવર્તિ, વાસુદેવ, ઇંદ્ર આદિ અનેક મહાન્ આત્માઓ પણ કાલધર્મને માન આપનારા થયા છે તો પછી સૂરીશ્વર-જીને તેમ કર્યા વિના કેમ ચાલે ? કાલના ચવેનારપ માણિયોનું શરીર એક દિવસ તેની ઢાઢ નીચે ચવાયા વિના રહેનારજ નથી. વિચાર કરો કે આપણા દેશમાં જગત ચાલ્યો જાય છે અને જગતના દેશમાં આપણે પણ ચાલ્યુજ જવું છે, એ અનિવાર્ય હુકમ લેવાઈ અમરમાં આપવાના શેરા સાથે તૈયારજ રહેલ હોય છે ! જે જન્મ્યો અને નામ ધરાવ્યું તે તમામ કાલના નિયમ મુજબ નાશપણાને મેટનારજ છે ! કાલ સર્મને લેવાઈ જાય છે, પણ કાલને લેવાનાર માત્ર સિદ્ધના જીવોજ છે ! જેનો આ દુનિયામાં સ્વપ્ન છે

તેનો પેલી દુનીઆમાં (પરલોકમાં) પણ સ્વપ્ન છે ! સૂરી-
 જોના સમાગમથી મિલિતીએને અપાર આનંદ મળતો હતો;
 પણ અદેસા દૈવથી તે સહન થઈ શક્યુ નહી, જેથી તે પરસ્પન્ના
 સંયોગનો વિયોગ કરી ગાઝ વજાવા લાગ્યો. એ જોડ મારિકો
 દુસ્વાતે દિલહે અદેસા દૈવને કહેતા હતા કે-“ અરે દુષ્ટાત્મા !
 અમારા અમીટ કાર્યને અનિષ્ટ માત્ર મેટાડવા તં તારો ભાવ મજબી
 જગતજીવોનું અકલ્યાણ કર્યું તેમાં તને શો લાભ મળ્યો ? જે દુષ્ટો
 અહંકારવલ્લથી આત્મા વિશ્વની અંદર ન સમાયોનો દાવો ધરાવતા
 હોય તેવા ભૂમિના મારરૂપ જીવોને સાહાય્ય હાથની સ્વાદમાં સમા-
 વાનો ઉગ્રમ કર્યો હતો તો તારા મયાસને પહિતો પણ મશંસાનેપાત્ર
 માનત; પણ જે ઝ કાવના જીવોને પાલનાર, શત્રુ મિત્રને સમાન
 ગણનાર, શુદ્ધ ચારિત્ર માર્ગના પ્રિચારને આચારમાં આજનાર, સ્વ-
 પરનું સદા શ્રેય કરનાર, ધર્મવ્યાપારના મહાન્ વ્યાપારી, સમતાના
 સાગર, કૃપાનિધાન, ઉપકારીશેલર, સુગુણરત્નરત્નાકર, સિદ્ધાંત-
 વધિમયન કરનાર મંદિરાચર્યરૂપ અને તરણતારણ ગુરુદેવ, તેમને
 આ જગતમાથી હરી જઈ અનેક જીવોનું અનિષ્ટ કર્યું, એથી પ્રિ.કારને
 પાત્ર થઈ ગુણના અપમાન રૂપ મનાયો છે. સો મરજો પણ સોનો
 પાલનાર ન મરજો એ મહેવત પણ ધ્યાનમાં ન રાખતાં લાલોના
 હિતકરનારને ગેવ વ્ગી લાભ માન્યો ! અમારા માગ્યસૂર્યોદયને પ્રસવા
 રાહુરૂપ નીચરી મગ્રાસ ગ્રહણનું રૂપ વતાવ્યું એ અત્યંત નીચ પગલું

ભર્યું છે ! પરોપકારી પુરુષરૂપ કમળને દગ્ધ કરવા હીમરૂપ નીવડી શીતલતા અને શ્લેષ્માનો અંત આણ્યો એમાં તે તારું શું પુરુષાર્થ !! ધિક્કાર છે ? ફિટકાર છે !! હસ લ્યાનત છે !!! ” ઇત્યાદિ કાલના કરાલ કૃત્યને નિદતાં અને પ્રભુસ્મરણ કરતાં અંત્યષ્ટિ સંસ્કારના સાધનોની તૈયાર કરવા લાગ્યાં. પુષ્કલ સ્વર્ચ સાથ શીવીકા તૈયાર કરાવી ગુરુરાજના સ્થૂલ શરીરને પવિત્ર તીર્થજલબદે ન્હવરાવી સાધુવેશ ધારણ કરાવી પાલસીમાં પધરાવી, વરાસ કસ્તૂરી ચંદનાદિ વિલેપન કરી ઉત્તમોત્તમ વસ્ત્રનો કપડો પરિધાન કરાવ્યો. યાજ્ઞતે યાજ્ઞતે જયજયનંદા જયજયમદા ઉચરતે, સોના ચાંદીનાં ફુલ તથા રુપિયા મ્હોરો પૈસા વગેરે ડાઝાલતે અને ધાન્યાદિનાં દાન દેતે મહા-જન અને રાજન સહિત જે જગોષ પૂજ્યજી ધ્યાનારૂઢ થતા હતા તે ડુંગરી ઉપર લઈ જવાનો માર્ગ અલ્પતિયાર કર્યો.

એ સમય શહેરનાં, આસપાસના ગામોનાં હજારો ભાવિકજનો ગુરુરાજના મુખારવિંદનાં અંતિમ દર્શન કરવા જગોજગે પાર વગર મઢેલાં જળાતાં હતાં અને વૈરાગ્ય તેમજ શોકપૂર્ણ હૃદયથી નમન કરી ગુણાનુયાદ વડતાં હતાં.

આસ્તે આસ્તે પંથ પસાર કરી નિમેલ સ્થળે અગ્નિસંસ્કાર નિમિત્ત પૂજ્યજીના સ્થૂલ શરીરને લઈ જઈ અગર ચંદન તગરના કા-પ્ટની ચિતા રચી ક્રિયા કરી ચિતાપર શીવીકા ધરી અગ્નિ પ્રકટા-વવામાં આવ્યો અને જોત જોનામાં ચિતાગ્નિયે પૂજ્યજીના સ્થૂલ દેહને

ભસ્મીભૂત કરી દીધો. યૌ પૂજ્યજીનો અમર આત્મા સ્વર્ગલોકમાં જઈ પહોંચી સ્વર્ગની શર્યામાંથી ઉદ્ભવી સ્વર્ગની સાહેલીનો ઉપભોગ કરવા લાગ્યો.

તદનંતર ભાવિકો પૂજ્યજીની ચિતામણ ફુલ આદિને ઉત્તમ સ્થળે વહેવરાવી જૈનવિધિને અમલ આણતા પોતપોતાના ઘરમંળી પાઠા વલ્લયા અને જિનમંદિરોમાં પૂજા મહોત્સવાદિ મુકુત્યકરી, દાન વ્યાન અને જ્ઞાનગોષ્ઠિ વડે શોકનું શમન કરવા લાગ્યા.

જે જગોણ દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો તે જગોનું સદાને માટે સ્મરણ રહેવા શ્રીસવે એક સ્થૂંખ રચાવી ભારી જીવોને કલ્યાણનો માર્ગ સુલ્લો મૂકાવ્યો. તે સ્થૂંખ અધ્યાપિ વિદ્યમાન છે, અને દેશ વિદેશનાં શ્રાવક શ્રાવિકા સાધુ સાધ્વીઓ વદનાર્થ આવી મનની ભાવનાને ઉત્તમદશા રચાવીન કરાવ્યા કરે છે. તેમજ તે પગલાંના સેવક ક્ષેત્રપાલ ભૈરવ વગેરે દેવો પૂજ્યજીના ભક્તોનું ઇચ્છિત કાર્ય સિદ્ધ કરવા તત્પર રહેવાથી મહીમા વધતાં જિનશાસનની ઉન્નતિની પતાકા ફરકાવનારો પવન પ્રસર્યા કરે છે.

મજ્જકુર ગુરુરાજની સ્થૂંખો વીકાનેર, નાગોર, મેહતા, પાલી, સોજત, રૂણ, દેસણું, મીનાસર, જોધપુર, ગુધનાડર, ચિત્તોડ, ડજ્જેન જૈપુર, મુર્શીદાબાદ, આગ્રા, અજમેર, સાંમર, રીયાં, પાલીતાણા, માંડલ, વીરમગામ, ધ્રાંગધરા, લીમડી, ડનાગા, વીજાપુર, અમદાવાદ અને સંભાત ઇટલા સ્થળોમાં વિદ્યમાન છે, અને શ્રાવિકોની ભાવના પ્રમાણે ચમત્કાર સાથે સ્વાર્થ સિદ્ધિ સફળ કર્યા કરે છે.

‘ ગુરુરાજના સ્વર્ગગમન વાદ યોધપુરાધીશની ઉપર દિલ્હીનો પ્રાદશાહ કાંઈક કારણસર રુદ્ધમાન થઈ રાજ્ય ઉપર શાપ મારવા તત્પર થઈ સવલ સૈન્યની ચઢાઈ સાથે જોધપુરની ચોમેર મોરચા માંડી પ્રજાને રંજાડવા લાગ્યો.

યોધપુરપતિયે તેની લશ્કરી છાવણીના જવરા ઘેરાધી ન હ-
રતાં પોતાના સયલ સહાયક સ્વર્ગવાસી પૂજ્યજી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરીજીનું
પ્રકાશ ચિત્તવડે ધ્યાનધરી મનોબલને વલ્લભર વનાવ્યું. ‘યથા ધ્યાન-
ની સુરતાના ઘઘથી ધ્રૂજરી પેદા થતાં સ્વર્ગમાં રહેલા ગુરુને અરજંટ
તાર મલ્લયાની પેઠે ભક્તના દુઃખની એક સ્વર મલી કે ભક્તમીઢભં-
જન પ્રભો જરા પણ ચાર ન કરતાં સાધુવેશથીજ રાજાની અગાડી
આવી પ્રસન્નતા પૂર્વક કહ્યું કે-’ સેવક ! જરાય ચિંતા રાખીશ
નહિ ! સર્વ આપત્ત દૂર થશે. ’ રાજાએ તથાસ્તુ કહી સહર્ષથી વંદન
કરી વીનવ્યું કે-’ મીઢમંજન ભગવાન્ ! આપ કઈ ગતિમાં કયે સ્થ-
ળે બિરાજો છો ? ’ ગુરુએ કહ્યું-’ હું ત્રીજા દેવલોકમાં નિવસું છું.’
પટલું કહી અદૃશ્ય થયા અને રાજા તે સ્વરૂપને હૃદયમાં સ્થાપી આ-
નંદમાં લીન થઈ અહોભાગ્ય માનવા લાગ્યો.

બીજે દિવસે ચડી આવેલા દિલ્હીપતિના લશ્કરમાં ગુરુરાજ-
ના પ્રતાપથી એવી તો ફુટમફાટ થઈ આવી કે પર પર કતલ ચાલતાં
ભારે ભંગાવ પડ્યું. વાદશાહી લશ્કરનો આગેવાન જીવ લઈ નાઠો
અને સ્વાસ્થા વીંચી થવાથી કોઈ એક વીજાને તપાસવા પણ ન રહ્યું.

આમ થયાથી મરુધરપતિની ગુરુ ઉપર મદાન્ શ્રદ્ધા ભક્તિ-
ભાવ વધ્યો ને પૂજ્યપાદની પાદુકા આગઢ જડ સ્તુતિ-વિનતી ઉત્સવ
ગરી પૂજા પ્રભાવના દાન દક્ષણાની ઉદારતા જાહેરમાં લાવી શ્રીસંઘ
સમક્ષ ગુન્મદીમા વર્ણવી જોધાળનાથ આનન્દ પામ્યો.

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીશ્વરજીએ ઉત્તમ પ્રમારની હૃદ ઉપરાંત અને
નિરાશા યુક્ત (કોઈ પણ આશાને નહીં અવલંબી) તપસ્યા કરેલી
હતી. તે પૈકી રત્નાવલી, કનકાવલી, સર્વતો મદ્ર, ક્ષુલ્લસિંહવિક્રિત
મુક્તાવલી, વીશસ્થાનક તપ, અષ્ટર્મમૂદન તપ, વર્ધ્ધમાન તપની
ઓઢી, અને એકવીશ ઉપવાસ તપ કરી કર્મને બર્જરીભૂત કર્યો હતાં.

તેમજ દિવસે મૂર્યકિરણોના પ્રસ્થર તાપ વચ્ચે તેવેલી જગામાં
આતાપના પરિસહ, રાત્રીમાં શીતપરિસહ, અને હમેશાં રાત્રીએ શહેર
કે ગામ પહાર જડ શુદ્ધ શ્રમિકામાં કાવોત્સર્ગ કિંવા ઉત્તમ ધ્યાનમાં
લીન રહેયું એજ ક્રમ શરૂ રાખેલો હતો.

નિરંતર શ્રી સાધુરત્નાચાર્યજીની સમક્ષ યોગોદ્વહનની, સૂરી-
મંત્રારાધનની તપસ્યા કરી તેની સાથે ૨૦-૧૦-૧૮ લાગલગત આ
'ચામ્લ (આયંવિલ તપ) અગર ૧ કે ૨ ઉપવાસ અને એકાશન,
વિકૃતિ ત્યાગ વા ઉણોદરી આદિ તપ આદરપૂર્વક કરતા હતા.

હીરણા કરી ઘાદ ત્રિવાદ કોઈ સાથે પણ તેઓશ્રી કરતા
ન હતા. પ્રતિવાદિ કેવલ શબ્દવાદી (તત્ત્વવાદી ન) માલમ પડે તો મૌ-
નજ ધારણ કરતા, તથા રાજા-મહારાજ-રાણા-મહારાણા વગેરે ધ-

मोपदेश लेवा आवता अने तेओना धर्मगुरु हता छता पण ते संबंधी जरापण गर्व न हतो.

विशेष आनंद पामवा जेवुं तो ए छे के तेओथ्रीए कोइ धर्म कार्य किंवा अंजनशालाका के प्रतिष्ठा वगैरे करावेल छतां अन्य ख्याति चाहक आचार्यों गीतार्योंनी पेठे तेमां पोतानुं नाम पोते क्यां य आरोपण कराव्युं नथी एज भ्रंशसनीय निष्पेक्षता हती.

पुनः शरीर कोमल-तत्वज्ञ-सकलशास्त्र विशारद, पूजनीय होवा छतां पण आतापनाटि तपवडे देहने दमवामां पाठा पडे तेवा न हता. (आ महान् गुण उग्रज्ञान गर्भित वैराग्यवंत त्यागीमांज होइ शके छे.)

ए सूरीबरजीनो स्वभाव स्वाभाविकपणे विचारशील हतो; तथापि " बाबावाक्य प्रमाण " ए अंध न्यायने अवलंबी पोताना विवेकी विचारोने अटकावता न हता; पण विशाल क्षेत्रमां विचरावी तेमांनुं तत्वग्रहण कग्वा आग्रही बन्या रहेता हता. ते साये ए पण तेओथ्रीमां महान् गुण हतो के कोइ पण विचारणाने हठपूर्वक 'हुं कहुंहुं तेज सत्य छे ! ' एम कोइने उद्देशता न हता. किंतु उलटी भलामण करता हता के मारा विचारमां आम बेसे छे छतां जे बहुश्रुतो कहे ते सत्य ' एवी उद्घोषणा करता हता.

तेमज व्याख्यान देवानी अजब छटा, चतुराइ अने बहोळा प्रमाणोना भंडोळ युक्त हती के जे विषयने हाथ धर्यो ते विषयनो

આવેદુવ વિચાર શ્રોતાજનના હૃદયમંદિરમાં સ્વહો કરી દેતા હતા. ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ અર્પણનીય, અદ્ભુત, અને અસરકારક વચનાતિશયાદિ અજગ્ન ગુણો વિદ્યમાન હોવાથી પોતાની પ્રભાવશક્તિ અન્યના મનમાં એકદમ દાસ્તલ કરી મનની અંદર રહેલી ધર્મેન્નિતિ વિચારણાનું વલ્લ પસરાવી દેતા હતા.

ए पूज्यश्रीना एरुंदर महान् प्रमाणिक सत्तर शिष्यो हता ते ए के श्रीविजयदेवसूरीजी १, श्रीसमरचंद्रसूरीजी २, ब्रह्मर्षि वाचक श्री देवराज मुनिजी ३, वाचकश्री जिनराजमुनिजी ४, वाचक श्री भीसार मुनिजी ५, वाचक श्रीखेमराजमुनि ६, वाचक श्रीबुद्ध चंद्रजी ७, वाचक श्रीहर्षचंद्रजी ८, वाचक श्रीदेवचंद्रजी ९, पंडित जी श्री हेमराजजी १०, पं. श्री मालर्षिजी ११, पं. श्री भूपणचंद्र जी १२, पं. श्री हरपालचंद्रजी १३, पं. श्री महीपचंद्रजी १४, प. श्री हेमचंद्रजी १५ અને પં. શ્રી વાસવચંદ્રજી ૧૬, આ સોઠ મુખ્ય ગિરિય હતા એઓ પૈકી હજુ લગી કોઈ કોઈનો ગિરિય સંતતી વિદ્યમાન છે.

વાચકચંદ ! આ પ્રમાણે શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીશ્વરજીનું સંક્ષિપ્ત ચરિત્ર જાહેરમાં આવેલું છે. હવે આપણે આ ચરિત્રની અંદરથી શું શું સાર ગ્રહણ કરવાનો છે તે સ્વાસ તપાસવામાં પૂર્ણ લક્ષ દેવાની જરૂર જ છે. કેમકે જ્યારે આપણ અગર કોઈ પણ વ્યાપારી વ્યાપારની વસ્તુઓ ખરીદી વેચી દુકાનને વધાવે છે ત્યારે, અથવા તો વર્ષની આખરે તે તે વસ્તુની ખરીદી અને વેચાણમાં કેટલો મુનાફો (નફો) મળ્યો

તેનું સરવૈયું તપાસી જુવે છે તેથી નફા નુકસાનની માલમ પડે છે. માટે આપણે પણ આ ચરિત્ર વાંચવા તપાસવા ને મનન કરવાથી શું લાભ પ્રાપ્ત થયો અગર શું લાભ મેળવી લેવાની શ્વાસ આવશ્યકતા છે તે ધ્યાનમાં લેવું જ યોગ્ય છે.

પ્રથમ ૫ ધડો લેવાનો છે કે-પુણ્યવાનજીવ ગર્ભમાં આવતાંની સાથેજ માતા પિતાના સદ્વિચારો સુખ સંપત્તિ સદાચારોની તેજી કરી ધર્મની ઉન્નતિ કરાવવાની પ્રેરણા કરાવે છે. સારાં સ્વપ્નોથી-સારા ઢોહલાઓથી-સારી કરણીથી પોતાનું સદ્ગતિથી આવવું, તેમજ ભાવિમાં નામાંકિત નીવડી સદ્ગતિદાતા કાર્ય કરવાં વગેરે યગેરે અ-ગાઢથીજ જાહેર કરી દે છે.

વીજું-તેવા પુણ્યાત્માના જન્મ-સમય શુભલગ્નાદિ હાજરી આપે છે, ધન ધાન્યાદિની વૃદ્ધિ થાય છે, કુસંપ કલેશાદિ નાશ પામે છે, સર્વને રુચિર મૂર્તિ આનંદ આપે છે, વિદ્યાધ્યયન સમય પૂર્વની પુણ્ય પ્રકૃતિ બલવાન હોવાથી હસારા માત્રવડે ભણતરમાં પ્રવીણ થઈ અધ્યાપકને ચમત્કાર ઉત્પન્ન કરાવે છે.

ત્રીજું-સંન્યસ્તાદિ યોગોના સંયોગવાળા મનુષ્યને અવશ્ય સં-ન્યસ્ત દિક્ષા ગ્રહણ કરવાનો યોગ હાજર રહી સદ્સંયોગની સાનુ-કૂલતા સફળ કરે છે.

ચોથું-હઠવાક્રમિ પુણ્યવંત જીવ શુરુદેશના થવળ કરી તે-માનું તાત્પર્ય શોધી પ્રતિવોધ પામે છે અને તુરતજ પોતાના સુવિચારો

આચારમાં મૂકી ' હૃદયેશ શ્રવણ કરી શું તાત્પર્ય મેલવું ' તેના મત્યક્ષ પુરાવા રજુ કરે છે, જેથી ઘણા જીવો દર્શનીક ટાંચલો જોઈ પોતાનું શ્રેય કરવા તરફ દોરાઈ આત્મોન્નતિક્રમને આદર આપવા ઉત્સુક થાય છે.

પાંચમું-સારા શિષ્યો સારા ગુરુની અને સારા ગુરુઓ સારા શિષ્યની શોધ અંદર સતત કાઢતી ધરાવે છે; કેમકે સરસ્વા સંયોગની પ્રાપ્તિ વિના સાંપડવો જોડતો લાભ આપતી અંદર હુમ્મતમાં થઈ રહે છે.

છઠ્ઠું-પ્રભાવિક અને જગદુદ્ધારક મહત્માઓ માત્ર ઉન્નતિક્રમને આગલ વધારી ધારેલી ધારણામાં સફળતા શ્રી રીતે (સરલતા સાથે) પ્રાપ્ત થાય અને જનકલ્યાણનો મુખ્ય કેમ સુહૃદો મૂક્તો જીવોનો ઉદ્ધાર થાય તેનીજ તદ્વિરોધમાં તલ્લીન રહે છે.

સાતમું-સાદસીક સત્તવાત્ આત્માઓ પોતાના સબલ મનોબલ વહે માનવો દાનવો દેવોને સહેલાઈથી સ્વાધીન કરી શકે તે પછી મિત્ર બનાવી દે છે. કેમકે તેઓ આજીવિન પોતાની વિચારણાને મલતુ કરવા તેવાજ તત્ત્વોની હીલચાલ કરે છે કે શત્રુતા ધરાવનાર પછી મિત્રની ગરજ સારે છે.

આઠમું-જેઓની રહેણી વહેણી શુદ્ધ અને અપરાધ રહિત છે તેઓની વાણિ પ્રાણિમાત્રગ હિતરૂપ નીવડી અંતઃકરણમાં જરૂરી છાપ બેસાડી શકે છે. નહીં કે વચનમાં છે તે મનમાં નથી અને મનમાં છે

તે તનેમાં નથી. પોથીમાનાં રીંગણાની પેઠે કહેતું જુદું વર્તતું જુદું અને માત્ર સ્વાર્થ સિદ્ધિનીજ વૃદ્ધિનો માર્ગ હાથ ધરી ટાપટીપમાં રહેવાનો ઢોલ દેલાડંબો. જ્યારે પોતેજ વૃદ્ધ્યો નથી, પોતેજ સિદ્ધ વચનોને વચાથી લઇ તેમાં લીન વન્યો નથી અને તન મન વચનની સમાન સ્થિતિ કરી નથી ત્યારે તે સહમાને વૃદ્ધી થું સત્ત્વોટ છાપ વેસાડી શકશે ? કેમકે વંચકની પેઠે પોતેજ પોતાના કાર્યને, દાસ્યને અને વાક્યને અંદર-પેટે અસત્ય માને છે, તો પછી તે અસત્યાભાષની પ્રમા સત્યરૂપે શી રીતે હાજરી આપવા સમર્થ થાય !! જેની ત્રિકરણશુદ્ધિ ભરી રહેણી કહેણી હોય છે તેનીજ દેશના સફળતાને ખેટે છે !

નવમું-પોતાની સંતતિ કે શિષ્યસંતતિની પોતાના કરતાં વિશેષ રૂપાતિ ઉન્નતિ શ્રવણ થતી નિહાલી પ્રસન્નતા પૂર્વક તેની ઉન્નતિ નો વિજય થવા યોગ્ય યત્ન પ્રયત્નો આદરવા. કેમકે શિષ્ય અને પુત્રની અગાડી ગુરુ તથા પિતાનો પરાજય થાય તો તે અહોભાગ્યની નિસાની છે. નહીં કે તેની ઉન્નતિને આઢે આવી પોતાનોજ યશ વિસ્તારવા ગર્વ રાસવો.

દશમું-પોતાનું શ્રેય કરવા સાથ અન્યજનોનું પણ શ્રેય વાહી તેમને શુદ્ધ યોગ મારફત મળેલો લાભ દર્શાવી અધ્યાત્મ જ્ઞાનમાં મસ્ત રહેવું. નહીં કે ફક્લપેટા થઈ અન્યને લાભ ન આપતાં પોતાનો સ્વાર્થ સિદ્ધ કરવો.

અગીઆરમું-દીક્ષિત થવા વાહનારની અંતરંગવૃત્તિને તપાસી.

તથા તેના કામમાં ધર્મોચિતિ કરવાની પુરુષાર્થતા પ્રાપ્ત થવાના ચિન્હોની આગાહી હાજરી આપે છે તેની પ્રતીતિ મેઝવી સગાં સંબંધી ને શ્રી સંઘની સમ્મતિ મળતાં દીક્ષા આપવી; નહીં કે અંતરંગનો સ્વરો રંગ તપાસ્યા વિનાજ નસાડી મગાડી ગુપ્તગુપ્ત દીક્ષા આપી જેમ વને તેમ સંઘાહો ગાહો કરવો.

ધારમું-પરોપકાર નિમિત્ત ગમે તેટલો શ્રમ ઉઠાવવો પડે કિંવા હરકતો નહીં હૈદાની સાથે ખેટાદે; તથાપી પરશ્રેયમાં પ્રતિવાસર અઢગ રહી સન્માર્ગ દર્શક ગ્રંથો, કાવ્યો, કે લેખો તૈયાર કરી કરાવી અનંત જીવોને ઉન્માર્ગથી અટકાવવામાં સદાયવંત રહેવું.

તેરમું-દિન પ્રતિદિન આચાર વિચારની શુદ્ધતામાં મુધારો વધારો કર્યા કરવો. જ્ઞાસનોન્નતિ થવા સમય સત્ત્વર સત્યવિદ્યાને જાહેરમાં લાવી સર્વના મનમાં ચમત્કાર પેદા કરી દૃઢ શ્રદ્ધાલુ બનાવવા સંત રાત્રી, શુદ્ધોપદેશને મક્કમણે પેલાવી અમલમાં અણાવવા યત્ન આદરવા, સદ્ગતિસાધનની સાનુકૂળતા મેઝવ્યે જવી, સદૈવ ધર્માનુરાગને સતેજ રાત્રી, અને ધારેલી ધારણાને ફતેહ આપી પરલોન્નયાત્રાને પ્રશંસાપાત્ર કરવી. વગેરે વગેરે ચોધ લડ આ ચરિત્રવાચનના શ્રમને સફળતા આપવી, રાગ દ્વેષ દૂર કરવો, તત્ત્વગ્રાહી થવું, ગુણાનુરાગી થઈ પ્રમાવિક્ત પુરુષો તરફ મેમની લાગણી ધરાવવી અને નિંદા વિકૃત્યાથી દૂર રહી સદૈવ ઉન્નતિરૂપયુક્ત આત્મ-ફલ્યાણની કરણીને લેખે લાવવી એજ માનસમવની સફળતા છે !

પ્રિય પાઠકગણ ! ચાલતા સંક્ષિપ્ત ચરિત્રને આદિમાં મંગલા
ચરણથી મંગલરૂપ કર્યું છે, તેવુંજ અંતમાં પણ મંગલાચરણથી અલંકૃત
કરી વાક્યક વર્ગનું મંગલ ચાહવું પ મૈત્રી અને પ્રમોદ ભાવનાની
ઈર્ષ્યોનું અંગ છે જેથી કહેવું જરૂરનું છે કે—

(દુહા.)

પરોપકારી પૂજ્યજી, સુખસાગર ગુણસ્વાણ;
વક્તા-શ્રોતા-વર્ગનું, કરો સદા કલ્યાણ ! ૧
પ્રતિપલ્લ શાસનપ્રેમિને, આપો અધિક સુઝદ્ધિ;
ચારુ કલા ચઢતી કરો, ઘો નવનિધિ અઢસિધિ. ૨
આશ્રિતની આશા સકલ, સફલ કરો સૂરીંદ;
વૃદ્ધિ ધર્મવ્યાપારની, કરજો નિત્ય કર્મોદ. ૩
ઓગળીસે અગન્યોત્તરે, માસ આપાઢ ઉદાર;
સિત પલ્લ સપ્તમી મૃગુદિને, લલ્યો લેલ સુલ્લકાર. ૪
(છપ્પય હંદ)

વાઢવ સહસ્ર ઉદીચ્ચ યજુર્વેદી અરુલંકી,
ગુણી ગોત્ર ભરદ્વાજ પુરોહિત પદ અવલંકી;
શાસ્ત્રા માધ્યંદિની પ્રવર ત્રણ પાવનકારક,
કાત્યાયિની વર સૂત્ર ઇષ્ટ વિષ્ણુ ઉધ્ધારક;
ચામુંઢા કુલદેવી છે અચલેશ્વર પિતૃ-કુલવદિત,
ચારુ લલ્યું ચરિત્ર આ પૂર્ણચંદ્રે પરમાર્થહિત. ૫
શાન્તિઃ ! શાન્તિઃ ! ! શાન્તિઃ ! ! !

श्रीमन्नागपुरीयतपगच्छाधिराज श्रीपार्श्वचंद्र सूरीश्वर
सद्गुरुभ्यो नमो नमः ॥

श्री
श्री पा श्री
श्री पा स पा श्री
श्री पा स चं स पा श्री
श्री पा स चं द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व र श्व री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व र सर श्व री सू द चं स पा श्री

हु
रु
भ्यो
न
मो
न
मः

॥ संक्षिप्त चरित्र समाप्त ॥

॥ सद्गुरुश्री श्रीपार्श्वचन्द्रसूरिजीनां स्तवन ॥

॥ शिखरणी वंद ॥

सदाशा पूरोजी मन वचन काया शुचिकरी ।
तुमारी सेवाकुं अहनिशि करे ध्यान धरके ॥
महाज्ञानी ध्यानी परमपद दानी गुरु तुमे ।
सुपार्श्वख्यंचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

॥ पुनः ॥

क्रियापाली स्रुधी सकल गुणधारी जिनपते ।
असारंसंसारंनिजमनसिध्यात्वा व्रतधरा ॥
समाधत्ते वानी सकल सुर संभूय सहसा ।
सुपार्श्वख्यंचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

॥ भविकानी देशी. ॥

सद्गुरुकुं तुम ध्यावोरे अवधू । सद्० । जिम तुम गुरु गुण
पावोरे । अवधू । सद्० । ए टेक । आठ कठिन शठका मठ तोढो
सुधा सरवर नावो । संज्ञावणिककला मत शीखो नरदग्पा-
सन जावोरे ॥ अवधू ॥ सद्० ॥ १ ॥ वसुधा कुंजर महामदमाता
उसके वश मति आवो ॥ पावरु पश्यतहरकुं धरसें । बाहरलघु

निकलावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ २ ॥ अध्यात्म अनुभव रय
 आगे धोरी उभय लगावो ॥ सद्गुरु मुनिजरसंता होवे । तव तुम
 निरमल यावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ ३ ॥ बडतपगठ नभ दिन
 मणिजैसा । गणधर गुणकुं घरावो ॥ श्री पासचंद्रमूरीश्वरसाहिब
 मुपति गुपति मन भावोरे ॥ अवधू ॥ सद् ॥ ४ ॥ गुरुसेवासे
 सेवा पावे । दुरपति दुरित भगावो ॥ आणंदवन आनन्द लह-
 रमें । सद्गुरुके गुण गावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ ५ ॥ इति पदं ॥

॥ रागणी आसावरी. ॥

जे गीया जिनकुं गुरु संगति न मुहाई । ते तो बडे आ-
 बते हैं भाई । एटेक । तितनें शूकर कूरर नीके खर उल्लु और बि-
 लाई । ताकी पटंतर तीन लोरुमें और नीचको नाही ॥ जि० ॥ १ ॥
 ताका जन्म जीवन सब निष्फल । धिग्नर देही पाई ॥ मानुष
 होय कहा तिन कीनी । जननी जन पडताई ॥ जिन० २ ॥ कहा
 भए जो भूप छत्रपति कोड करी चवुराई । विन गुरुज्ञान मुगतको
 मारग लख्योपरत नही जाई ॥ जिन० ३ ॥ गुरुनिन्दक ते नरके
 पहुते मुगुरे शिवगति पाई । हरपचंद गुरुचरणरुमलकी धार
 बार बडजाई ॥ जि० ४ ॥ इति गुरु पदं ॥

॥ जरथरीनी चाल ॥

क्या शोभा घरणुं सद्गुरुजी तुम बालाब्रह्मचारी ॥ क्या०
 ॥ देक ॥ चैत मुदी नवमी दिन जनमे ॥ नगरहमीर उदारी ॥

क्या० ॥१॥ बेलगसाहके नंदन कहिये विमलादेमहतारी फनक
 वरण काया अति सुन्दर जैसे चंदउजियारी ॥ क्या० ॥ २ ॥
 मातपिताकी आह्वा लेकर हुवे स्वर्ग विहारी ॥ श्रीसाधुरतनसें
 दीक्षा लीनी आपातीज दिहारी ॥ क्या० ॥ ३ ॥ भूतल ऊपर
 विचरण लागे करी तपस्या भारी ॥ जैन धरमके उन्नति कारण
 मारवारपगधारी ॥ क्या० ॥ ४ ॥ सदगुरुजीकुं बंदन आयौ
 रावमाल चित धारी ॥ करजोडा गुरु आगै ऊभो । कहीं हकी-
 कतसारी ॥ क्या० ॥ ५ ॥ प्रतिबोधी नृपसें छुडवाया । कैदी सात
 हजार ॥ वारै वरसी काल गिटाया । घन वरसायो अपारी ॥
 क्या० ॥ ६ ॥ करत विहार सदगुरुजी आये । मालवदेश विचारी
 विसम नदी अधिष्टायक साधे । चौबीस पीरकरारी ॥ क्या० ॥ ७ ॥
 ॥ सब गडमें दीपत सदगुरुजी । पासचंद्रसूरी मनुहारी ॥ नग-
 रजोधाणे समोसरे स्वामी सदगुरु अनशन धारी ॥ क्या० ॥ ८ ॥
 मिगशिर सुदि वृत्तिया सुरगसिधाये । तीजै देवलोक मझारी
 हरपचंद घोडावत सुमरे पूरोजी आशा हमारी ॥ क्या० ॥ ९ ॥ इति

॥ राग जैरव प्रज्ञाती. ॥

पूरो आस हमारी सदगुरु ॥ पूरो० मोकुं सफलभरोसा
 तोरा बहतपगच्छगणधारी ॥ वारे कोट मेवाडदेशमे प्रतिबोवे
 बहुनरनारी ॥ पूरो० ॥ १ ॥ मालवदेशके सीमा किनारे नदी
 बहत अति भारी ॥ चौबीस पीर जिहां सदगुरुजी बस किया

निज गुण चारी ॥ पूरो० ॥ २ ॥ सद्गुरु श्री पासचंदसूरिंदजी
बहुजनके हितकारी ॥ नाना ग्रन्थादि बहुत रचिया ज्ञान वशें
करसारी ॥ पूरो० ३ ॥ सद्गुरु चञ्चितफल मोहे दीजो समरुं
जाप तुमारी ॥ हरपचंद घोडावत गावे आनन्द होत अपा-
री पूरो० ४ ॥ इति ॥

॥ श्रीगुरुस्तुती ॥

॥ सांभलजो मुनि संयम रागी,—ए देशी. ॥

श्रीपार्श्वचंद्र सूरि आ युगमां युगमां युगप्रधान ए पूरारे.	
महावीरने मुधरमास्वामी पाटे थया ए सूरारे. ए आंकणी बोलवी.	
स्वपरनो हित करवा माटे ज्ञानक्रिया जेणे धारीरे,	
ते सूरेश्वर उत्तम बंदु जेणे मुधारी गति मारीरे.	श्रीपा. १
हम्मीर पुर आबुनी पासे जनम्या ए गुरु ग्रामेरे,	
विक्रम पन्नरसे सण्नीशे पासकुमार थया नामेरे.	श्रीपा. २
विमलादे माता छे जेहनी गुणनी एछे खाणीरे,	
शा बेलगने अंगज ए छे एहने सेवो प्राणीरे.	श्रीपा. ३
बणिक पोरवाड छे ज्ञाते श्रद्धा रीते ए जाणीरे,	
साधुरत्न सूरि सौ गणमां गीतारथ गुरु नाणीरे.	श्रीपा. ४
पन्नरसे छेताळीश वरसे दीक्षा गुरु थया ध्यानीरे,	
ए उत्तम गुरुना गुणयोगे निश्चेथी ए अमानीरे.	श्रीपा. ५
पन्नरसे पाशठना वरसे कीघो किरिया उद्धारोरे,	

गुर्जर आदि मरुधर देशे कीधो जैन वधारोरे.	श्रीपा. ६
साधुरत्न गुरुनी कृपाथी सूत्रसागरमां पारीरे,	
जैनागमनी श्रुद्ध देशना आपी कयां निस्तारीरे.	श्रीपा. ७
मालवदेव नृप बोधने पांमो मति लीधी जेणे सारीरे,	
सुगुरुना वचनोने लहीने कुगति जाणी नठारीरे.	श्रीपा. ८
नाटकीयो जेम वांसे चडीने मनने ते जेम मारेरे,	
श्रुद्ध गुरुनी वाणी श्लीली निज आतमने तारेरे.	श्रीपा. ९
श्रुद्ध जैननी शैली धारी थवबंधन जेणे ओडयुंरे,	
मोर तणी मति जेम छे मेवे तेम गुरुमां मन जोडयुंरे.	श्रीपा. १०
रसायेणे जेम देहे पुष्टि तेम गुरुथी थड तुष्टिरे,	
पाणी विना जेम मच्छ न महिए, गुरुविण तेम अतुष्टिरे.	श्रीपा. ११
इलीका जेम भ्रमरी ध्यावे तेम गुरु ध्याने लाग्योरे,	
सत्यवचनननी ए छे प्रतीती एह भाव मने जाग्योरे.	श्रीपा. १२
भाग्यवंत ए गुरुने पामे ते दुःख सघला वागरे,	
गौतमना नामेथी जे फल ते फल एहना नामेरे.	श्रीपा. १३
दूषण तो नहि लेशज एमां ए थया मोटा योगोरे,	
श्रुद्ध परंपरा माहे राचे तेथी छे शिवभोगीरे.	श्रीपा. १४
गीतारथ गुरुना गुण जोड याये आनंद अपारोरे,	
मुज सरिखा पामर प्राणीने दीधो धर्म उतारोरे.	श्रीपा. १५
नागपुरी तपगच्छमां जनमी सौ जग जनने तार्यारे,	
पापी कर्मोना जे बोजा पूरण तेणे उतार्यारे.	श्रीपा. १६

शोलशे बारोत्तर वरसे स्वर्ग गति शुद्ध पाम्यारे,	
पंचोत्तर वरसोनुं आयु पुढं करी दुःख वाम्यारे,	श्रीपा. १७
श्री कुशलचंद्रगणी गुरुमारा गौतमने समजाणुरे,	
गुणगावानी मति छे मारो तेनुं आळे टाणुरे.	श्रीपा. १८
गुणचंद्रे गति कीधी एमां ज्ञाणा होयते सुधारोरे.	
गुणीजन गुणने खेची कहाडो ए. यज्ञ दीशे तुमारोरे.	श्रीपा. १९
श्री पार्श्वचंद्र सूरि गळमांहे दिनदिन गुणनी वृद्धिरे.	
भवीलोको भावेयी आरावे तेयी लहेछे सिद्धीरे.	श्रीपा. २०
योगणीश सीत्तर पारतकवदमां आठमने शुधवाररे,	
अमदावादनी शामलापोछे सुगुरु गुणधी ताररे.	श्रीपा. २१

॥ लावनी. ॥

जगतमें सदगुरु छपगारी, श्रीपार्श्वचंद्रमूरी अवतारी ॥

जग० सहु शिरोमण वढतपगळ करी गुरुका नित सुमरण रवी
कर तीज तिथी दरशण करो ज्युं गुरु होवे परसन ॥

(दुहा) केसर अगर कपूर लै चंदन सरस मिलाय श्री

पादांबुज पूजी सदा भवि ज्युं सुख संपत्ति थाय, परमगुरु जगमे
जयकारी ॥ जग० १ ॥ नदीविच साधै चौबीश पीर खेज
पाल अहिपुरके तीर वशक्रिये अपने वावन वीर चोसठ जो-
गणि हाजरधीर ॥

(दुहा) बारै वरसी काल टालके जल बरसायो अपार
 गामें ईत उपद्रव भाजे सेवक जन आधार दरश सदगुरुका
 सुखकारी ॥ जग० २ ॥ नगर तंवावती आप गये जहां श्रीसंघ
 सब खडे भये नवाब उहांका शिरदारे गाय मारनकुं ललकारे ॥

(दुहा) न बचन सुना गुरुदेवका तब दीया मखी बनाय गाय
 छोड़ पग लगा सुरिंद्र के हिंसा दीवी छुडाय बेलग वंश चम-
 त्कारी ॥ जग० ३ ॥ ध्यान सदगुरुका जो धारै बेढा उसका हो-
 य पारे दुश्मन दोषी झखमारे घन कीरति जन बिसतारे ॥

(दुहा) महिमा श्री गुरुदेवकीरे सुरगुरुसैं न छ्दाय
 हरपचंद घोडापति बोले जय जय जय गुरुराय सदा चर-
 णोंकी बलिहारी ॥ जग० ४ ॥ इति पदं ॥

॥ राग कल्याण ॥

गुरु आपो मुख श्रीकारो दूरकरो दालिद्र हमारो ॥
 स० ॥ भाई महिर करो सदगुरुजी मुण लीजो अरज ह-
 मारो । मीनदयाल दयानिधि दादा दासकी चिन्ता नि-
 वारो ॥ ॥ १ ॥ पार्श्वचन्द्रसुरिंद सदगुरुजी बढतपगठ
 शिरदा । तीनलोकमें अद्भुत महिमा । चिहंदिश जशको
 नगा ॥ २ ॥ अभिनव चरणकी थापनाकीनी जनपद बंग

मझारो ॥ रावमालने परचो दीनो घन बरसायो अपारो ॥ स० ३ ॥
 ॥ नगर जोधाणे कैदी छुडाया गुण गावे जगसारो ॥ हरपचंद
 घोटावतकुं दीजे नित छठि दरंश तुमारो ॥ स० ४ ॥ इति पदम् ॥

॥ चैतावरनी चाल ॥

गुरुदेव भरोसा तेरा हम सेवरुहें तुमकेरा ॥ गुरू० ॥ ए
 टेक ॥ गुरू नाम सदा सुखदाता समरयां देवै सुखशाता दर-
 शणसैं कटे भवफेरा ॥ गुरू० १ ॥ सदगुरूजी परचा पूरे दु-
 ख दूरित संकट सब चूरे जग गावै सुजस घणेरा ॥ गुरू० २ ॥
 पार्श्वचन्द्रमूरीसर पूजै तसु पाप रिपूदल धूजै नरजनम स-
 फल हुवै तेरा ॥ गुरू० ३ ॥ गुरू ज्ञानी ध्यानी कहिये वाके
 चरण शरण नित रहिये मिटे नरकनिगोदका घेरा ॥ गुरू०
 ४ ॥ दिनरात गुरू गुणगाव कहै अवीर अचल सुखपावै
 नित प्रणमै छठि सेवेरा ॥ गुरू० ५ ॥ इति पदं ॥

॥ राग प्रज्ञाती. ॥

प्रात समै सुमरण सदगुरूको करियै भवि सुखकारी
 ॥ प्रात० ॥ सदगुरू श्री पार्श्वचंद्रमूरीसर दुरित तिमिर
 अपहारी ॥ प्रात० १ ॥ पर उपगारो शिरोमण सदगुरू निमलाउर
 अवतारी ॥ वेलगवंश उजागरस्वामी आवरु कुल दिन
 कारी ॥ प्रा० ॥ २ ॥ तप जप संजमकी खप करते अमतिमल्ल
 विहारी ॥ भूमंडलमें विचरत सदगुरू सुभटपुरे पगधारी ॥

भा० ॥ ३ बारह वरसो काल पढ्यो 'जब नृप आयो पगचारी ॥
 करजोडीनें अरज करी तव धन वरसायो भारी ॥ प्रात० ४ ॥
 ॥ वावनवीर अरुचोसठजोगणि' रहते आझाकारी ॥ कहत
 अवीर सदा सद्गुरुको वारी जाजं बार हजारि ॥ प्रात० ॥ इति

॥ कजरोनी चाल. ॥

पार्श्वचंद्रमूर्तिद मन भायानीये ॥ पार्श्व. ॥ ए टेक ॥ बे-
 लगसाह विमलादेमाता जाको सुर नर मुनीगण गायानीये ॥ पार्श्व०
 ॥ १ ॥ पंचमहाव्रत पालन सूरी गुण छत्तीस धरायानीये ॥ पार्श्व०
 ॥ २ ॥ दे उपदेश भविकजन तारे सुपति गुपति मन लायानीये
 ॥ पार्श्व० ॥ ३ ॥ समतासागर अनुभवदाता विषय कपाय मिटाया-
 नीये ॥ पार्श्व० ॥ ४ ॥ कहे इंद्रचंद्र मेरे सद्गुरुजी तारण तरण
 कहायानीये ॥ पार्श्व० ५ ॥ इति पदम् ॥

॥ राग प्रज्ञाती. ॥

श्री गुरुदेव सदाइ जिनके ॥ श्रीगुरु० ॥ कहा करे कोई
 पापी दुष्टी दुरजण लोक लुगाई ॥ श्रीगुरु० ॥ १ ॥ गाम नगर
 पुर पाटण मांहे कुशल मङ्गल वरताई ॥ भगतवञ्छल सद्गुरुकी
 कृपासें सुखसपति घर आई ॥ श्री गुरु० ॥ २ ॥ चरण कमलकुं
 जो नित पूजै सो नृप पदवी पाई ॥ श्रीपार्श्वचन्द्र सूरीसरजीके
 अवीरचंद गुणगाई ॥ श्रीगुरु० ॥ ३ ॥ इतिपदं ॥

॥ राग प्रजाप्ती. ॥

सदगुरुकी बलिहारी जगमें सदगुरुकी० सदगुरु श्री पार्श्व-
 चन्द्रमूर्तिदकुं चाहत सुर बर नारी ॥ स० ॥ वाट घाट संकट सब
 ढाले मेवक सानिधकारी ॥ समर्या सदगुरु दरक्षण देवै महिमासा-
 गर भारी ॥ स० ॥ २ ॥ राव मान्जने परचोटीनो दिल्लीपति गयो
 हारी जैनधरमकी धिरता थापी परतख परछपगारी ॥ स० ॥ ३ ॥
 राजनगरमें परचो पूर्यो दूर कीनी मारी ॥ मुनीइन्द्रचंद्र नमें पदपंकज
 नितप्रति ऊठ सवारी ॥ स० ॥ ४ ॥ इतिपदं ॥

॥ राग वेलावर ॥

मातसमें उठलीजीयै श्रीसदगुरुजीको नाम ॥ मात० सु-
 खसंपतिसज्जीमिलै वञ्चितपूरणस्वाम ॥ मात० वसुविध भय
 दूर टलै हरखे आतमराम ॥ सहज शोभागीसाहिबा चरणरुण
 गुणधाम ॥ मात० । २ ॥ श्रीपार्श्वचंद्रमूर्तिसरू घट घटके वि-
 सराम ॥ श्रीहेमचंद्रमूर्तिदके पूरो वञ्चित काम ॥ मात० ॥
 इति गुरुदेवस्य पदम् ॥

॥ हरीरंजानी चाल. ॥

गुरुदेव मनायो, साचिसरूगड दादादेवमी (टेर) ग-
 ञ्छचोरासीमेदीपें सदगुरु श्री पार्श्वचंद्र मुरिन्दा ॥ नागोर नगर-
 में जोगन जीती अरु चामनरीरन्दानी ॥ गुर० १ ॥ अनुक्रम सद-

गुरु विहार करतां रूणनगर पगधारी ॥ आराधित जवसुरपति
 आये, दीये क्षेत्रपाल सेवाकारीजी ॥ गुरु० २ ॥ भूमंडलवि-
 चरतां सदगुरु मालवदेशमें घीर विषम नदीष्टायक सुरकुं साध
 वश कीये चोविस पीरजी ॥ गुरु० ३ ॥ आरापंचम कलिकालमें
 सब देवन शिरदेवा ॥ बडतपगच्छपतीदादादानी दीजो वंछित
 फल नितमेवाजी ॥ गुरु० ॥ ४ ॥ दीनदयालसर महाव्रत-
 पाळे श्रीगणधर महाराज ॥ हरपचंद घोडापति सुमरे सिद्धहोय
 सब काजजी ॥ गुरु० ५ ॥ इति पदं ॥

॥ रेपता. ॥

सजन गुरु देवकी सेवा देवे गुण ज्ञानकामेवा० ॥ स० ॥
 भाविक नर नारी जो ध्यावे ॥ सदा सुख संपदा पावै ॥ १ स०
 ॥ दादा पार्श्वचंद्रसूरीदा ॥ दर्शने दूर दुखदंदा ॥ अटल
 परताप जग गाजै ॥ मुजसका तूर नित वाजे ॥ २ ॥ लीयागुरुदेव-
 का शरणा ॥ कृपा निज दास पर करणा कहत अबीर करजो-
 री ॥ करी वीनती सफल मोरी ॥ ३ स० इति पद ॥

॥ दादाजीनी स्तुति. ॥

बेलग साह नरोत्तम विमलादेवीमाय ॥ सूरत मन मोहन
 कुंदननिरमलकाय ॥ १ ॥ श्रीबडतपगच्छपती पार्श्वचंद्रसूरि
 गुण धीर ॥ पीर चोवीस बोध्या मालवदेशके तीर ॥ २ ॥ इ-

स. कलयुग परतिख सेवै वाचनवीर ॥ बलि चौसठि जोगनी
 स्वभायत मुख सीर ॥ ३ ॥ पंभायतपति प्रतिबोध्यो, मालुब
 देव मझार ॥ हिंसा टाळी जीवनी, बोध्या कसाई केई हजार ॥४॥

॥ पुनः ॥

सद्गुरु मुखकारी श्रीपार्श्वचंद्र सूरिंद्र जे एक चित ध्यावै
 तेपावै परमानंद ॥ १ ॥ बारहसै पापंडी प्रतिबोध्या द्रावड-
 देश ॥ निशदिन दादा समरुं टालुं सकल किलेश ॥ २ ॥ नित
 ऊठी समरी पार्श्वचंद्रमूरी मुझान ॥ मुदितीजतिथी सेवी सद्गु-
 र अष्टविधान ॥ ३ ॥ सुरपति वंदन आखातीज प्र-
 भात ॥ क्षेत्रपाल प्रतिबोधे नागोरसाकोटडी सात ॥४॥ इति पदं ॥

॥ श्रीसद्गुरुजीनी धारती. ॥

शुभ पंच महाग्रत तुमपाला मदममता मोह अलग टा-
 ला, भवभवके संकट अघहरणं ॥ नमो पार्श्वचंद्रमूरी दादा-
 मुख करणं ॥ १ ॥ ज्ञान दरशण चारित्र मन धरके शिवमाराग
 सूधा अनुसरके निज आत्मके गुण आदरणं ॥ नमो ० २ ॥
 भूमण्डल विचरे उपगारी प्रतिबोध्या सद्गुरु नरनारी तुम
 चिस्द बडातारणतरणं नमो ० ॥ ३ ॥ जिनशासनमें भए
 अवतारी यांके चरणकमलरी बलिहारी मुद्धसमकित सम-
 ता मन धरणं ॥ नमो ० ॥४॥ रावमाल आई यांरे पगे लागो क-

हेस्वामी मुझ चिंता भागो घणवरसायो असरणसरणं ॥
 नमो० ॥ ५ ॥ वीरबावन चउसठ योगनियां रहै हाजर गुण
 गात्रै दुनियां सेवक घर दौलतसे भरणं ॥ ६ ॥ नमो ॥ जग
 परचा पूरण परतापी थारी महिमा तीन भुवनव्यापी बहु भूपः
 ति सेवै तुम चरणं ॥ नमो० ॥ ७ ॥ करे आरती सुर शि-
 रनामी दुख दुश्मन दुर करो स्वामी मुनि अवीरचंद करै गुण
 वरणं ॥ नमो० ॥ ८ ॥ इति श्रीवडतपगण गगनदिनकर
 शृंगारहार श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वराणां आरात्रिका संपूर्णा ॥

॥ अथश्री भैरवजीनी स्तवना ॥

रतनपुरी मंढण अति सोहे, भैरूजी महाराज; जीव वनांजुज
 विकासन स्वामी, देख्यो रवि सम आज. मोरा स्वामी सेवक जन
 सुखकारी तुं छे कलियुग मांहे देव मोरा स्वामी सेवक जन सुख-
 फारी ॥ १ ॥ मुखें पान बहु सुंदर सोहे, गळे भुजंग विशाळ;
 चार हाथमें लंछन सोहे, कडियामां कडयाळ. मोरा स्वामी सेवक
 जन ॥ २ ॥ पाय मांहि घुवरिया घमके, सोहे पावडीयां साल;
 स्वनुवाहन अति सोहन भेट्यां, सुख थाय तत्काळ मोरा स्वामी
 सेवक जन ॥ ३ ॥ घणा दिवसयी मारा मनमां, तुम दर्शननी आश;
 ते पुरी हवे स्वामी भणत हुं, सफळ करो अरदास मोरा स्वामी
 सेवक जन ॥ ४ ॥ श्रद्धा सिद्धि विद्या मुज आपो, कापो चिंता
 जाल; गण मांहे मुनि सुख वधारो, निजनो विरुद निहाळ मोरा

सेवक ॥ ५ ॥ सकळ संघ पोतानो जाणी, करो संपदा भूर; तेह
 धकी दानादिक प्रकटे, पाप याप सवि चूर मोरा सेवक ॥ ६ ॥
 संवत अठार नव्यासी मांहे, पुन्य चैत्र रविवार; संघुणीया रुण
 केरो स्वामी, रवि हपेंदु हितकार मोरा सेवक ॥ ७ ॥ इति भैरव
 स्तुति समाप्त.

गुगुप्रधान श्रीपार्श्वचंद्र सूरिश्वजीना गुण ग्राम
 ८५ अन्य आचार्य उपाध्याय मुनियोये करेल
 स्वाध्यायादि प्रकरण जे कांइ हाथमां आव्या
 तेनो संग्रहअत्रे मुद्रित करेल छे.

॥ श्रीमतां सकलपंडितेश शिरोमणीनां
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरिशक्राणां स्तवाष्टकम् ॥
 (द्रुतविलंबित)

चतुरशीतिगणाधिक विश्रुता, दलितवादि कदंबक पंडिता
 निवड संयम साधन तत्परा, गुरु तपो गण भार धुरंधराः
 अमर दानव मानव वासवा; प्रसर गीत गुणविशदाशयाः,
 अनुचरेप्सित दान सुरद्रुमा, विजयिनो गुरवश्च भवंतु मे.
 (इंद्रवज्रा.)

शक्यं यदीयं प्रथितं प्रधानं, चारुत्व माधुर्य सुधा समानं;
 नानाविधं ग्रंथ रसाभिरामं, पादौ तदीयौ प्रणमामि कामं. ३

(शार्दूलविक्रीडितं)

ग्रामे श्रीपुट मेदने जलनिधौ कांतार दुर्गे वटे.
 मंग्रामेऽरिगणे विलेशयमुखे शार्दूल नीराग्निषु.
 इत्येवं विषम स्थलेषु पुरुषा ध्यायन्ति ये भावत,
 स्तेषां सौख्यकरा भवन्तु गुरवः श्रीपार्श्वचंद्रा वराः ॥ ४ ॥

(सगधरा)

गेगांभोवह्नि नागा हिन मृगपतयः स्तेन मातंग संख्या,
 क्रूराद्यातंकवर्गाः स्मरण सुकरणा नामधेयस्य साधो.
 श्रीमत्पार्श्वेन्दुसूरे दिनकर किरणात् ध्वांत वारा यथोग्राः ।
 सर्वे यांत्याशु नाशं शिवसुख निवहाः सुंदराःसंभवन्ति ५

(इन्द्रवज्रा)

आराधितो देव मणि र्ददाति, चित्तेष्ट सिद्धिं खलु सेवकानां,
 ततोऽधिकं श्रीगुरु पार्श्वचंद्र, स्वान्तेप्सितं पूरयतीह सद्यः ६
 मुष्णाति दुःखानि शिवंतनोति, पुष्णाति गर्माणि श्रियंचिनोति
 यशः प्रसूते विदधाति धर्म, श्रीपार्श्वचंद्राऽमल सूरि नाम ७
 कल्याणराजीवनतोयदाभान् भव्यात्मनां वाञ्छित दत्त लाभान्
 श्रीसाधु रत्नोदितशिष्यशिष्यान्स्तवीतिभक्त्यामुनिप्रेमचंदः ८

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि स्तुति. ॥

राग मभाति.

सुप्रभाते उठी भवियण, आवश्यक करणी करो.
 देव जिनवर बंदी सहगुरु, हेला भवसायर तरो;
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिंद्र गच्छपति, सेवतां सुख संपजे.
 शाह वेलग तात प्रगटयो, मात विमला जाणीए,
 विमलवंश विशेष कीधो, पोरवान वखाणीये. श्रीपार्श्व०२
 सकल शास्त्र सिद्धांत सागर, रुपे रंज्या नर सहु.
 राय राणा साधु श्रावक, पाय प्रणमे जनवहु. श्रीपार्श्व०३
 वादि वृंद गजेन्द्र केशरि, मोह मान उतारीयो,
 अंगे आलस दूरे छंडी, काम क्रोध निवारीयो. श्रीपार्श्व०४
 पंचमकाले जेणे सहगुरु, शुद्ध धर्म प्रकासीयो,
 सिद्धांत सधला प्रगटकीधा, भविक हृदय उल्हासीयो. श्री०५
 चतुर चारित्र पूजपावन, चंद्र जीम चडती कला;
 देश गुज्जर मलय मरुधर, पवित्र कीधो जीणेईला. श्री०६
 इणे आरे सुगुरु सरिखा, कहो किणने कीजीये;

करी आदर नाम लेतां, मानव भवफल लीजीए. श्री०७
 धर्मधोरी धराधारक, धर धरणी जाणीये;
 पाद पंकज पामे पुन्ये, सयल संपत्ति आणीये. श्रीपार्श्व०८
 तेज ताप न सकलसुरति, भविकलोक आणंदीये;
 आणी उल्लट सुप्रभाते, मुनि मेघराजे वंदीये. श्रीपार्श्व०९

॥ श्री पार्श्वचंद्र स्तुति. ॥

गुणनिधि गुरु नित वंदीये, मन आणी बहु भाय.
 जास पसाये पामीये, सुध्व समकितरे शिव सुखसमवाय-
 के वंदोरे गुरु सुधा, सूरिसररे श्री पूज्य पार्श्वचंद्र.
 के वयणे जे प्रतिबुधा, समता गुणेरे जे पुंनिम चंद्र, केवं. १
 रवि जीम तेजे दीपता. टाले मन अंधार,
 मिथ्यापडल उतारि करि, प्रहोचाढेरे भवदुत्तर पार केवं. २
 वालपणे जेणे आदर्यो, पंच महाव्रत भार.
 पाले जीम पूख रुपी, तसु लागारे टाले अतिचार केवं. ३
 ज्ञान क्रियाए दीपता, वडतपगच्छ श्रृंगार,
 मोह महाभड जीपता, जीणे छंड्यारे सविविषय विकार. केवं. ४

परिसह बले भांजे नहि, समुद्र जेम गंभीर,
 वादी गजघट केसरि, तुम्हे जाणोरे एतो साहसधीर. केव. ५
 क्रोध मांन जेणे जीतला, छांडी माया लोभ,
 मारग देखाड खरो, जिनशासनेरे जेणे पामी शोभ. केव. ६
 प्रागवंश प्रगटो कर्यो, वेला शाह सुतन.
 विमलादे उर सागरे, अवतरियारे ए पुरुष रतन. केव. ७
 वढतप गच्छ नायक जगे, प्रतपो दीणयर चंद.
 मनह मनोरथ पूरवो, इम बोलेरे सूरि श्री समरचंद्र. केव. ८

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि स्तुति. ॥

गोयम गणहर पाय प्रणमीने, गुरु गुण कहिसुं उदारोजी,
 श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर प्रणमं, गुरुआ गुणह भंडारोजी. १
 नरनारी ते उत्तम जाणुं, जे वंदे गुरु पायजी.
 मनवंछित ते निश्चे पामे, तेहने होय सुख दायजी, नर. २
 साहवेला कुल कमल दीवाकर, विमालादे उर हंसोजी,
 सुगुरु पासे दीक्षा जेणे लीधी, अजुआल्यो जेणे वंसोजी ३

अनुक्रमे शुद्ध सद्वहणा लीधी, सुत्रपंथ गुरु बोलेजी,
 देशे विदेशे कीध सद्वेशणा, वाणी सुधा सम तोलेजी नर०४
 पंचाचारति सुद्धा पाले, नवविध पाले, दंभोजी,
 निरवद्य भाषा अहनिशभाखे, कुड कपट नहि दंभोजी नर०५
 गुण छत्रीसे सुगुरु विराजे, जीपता वाद विवादोजी,
 मुनि मंडलीए एहवा सोहे, देव सभामांहे इंदोजी. नर०६
 सुत्र अरथ जेणे प्रकटा कीधा, लीधा सुयश भंडारोजी;
 रुपे रतिपति गुरुजी जीपे, सुरिम धीर गंभीरोजी, नर० ७
 मनवंछित ते सहुए सा-या, वाच्या बहु परिवारेजी,
 सत्तरभेद संयम प्रतिपाल्यो, दोष सवे निवारजी, नर०८
 इणि परे तपसंयम गुण विद्या, कर्म सबल घण चूरेजी;
 श्री राजचंद्र मूरि इम बोले, मनवंछित गुरु पूरेजी, नर०९

॥ श्री सद्गुरुनो छंद लिख्यते.

राग. छप्पा जेवो.

चोवीसे जिन चंग पाय प्रणमं करि पूजा,
 सद्गुरु लहि सुपसाय दिलही नहि राखुं दुजा,

सरसतिचे सानिधि गुणह गावुं गुरु केरां,
 जीण गुरुनामे जाप पाप जाये परहेरा;
 प्रत्यक्ष आज पंचम अरे पार्श्वचंद्र सरिखो पृथी,
 दीठो न कोइ गुरु दुसरो करो सेवन फिरो किथी, १
 पार्श्वचंद्र गुरुपाय भायकरि पूजो भाते,
 नागपुरे नरकोडि जाति जोधान विख्याते;
 महिमा घणी मेढते अधिक आगरे अनूपम,
 बुधनावर बहुकित्ति चित्तवाहौ पुर विक्रम,
 राजनगर खंभायत रली शेखुंजे गुरु शाश्वता,
 एटलेज ठाम दशरथ कहे थुम शोभ भल आसता, २
 गुरुथी उपजे ज्ञान वांणी तारक गुरु वांणी,
 जे गुरु जाणे जगेतिहां कुल रिति वखांणी,
 गुरु विण अंध अबुझ निर्गुरु गोहीडै समवडि,
 मंत्रतंत्र नहु लगे उंट वांसे जीम जल घडि,
 किद्योज जेण तुजने सकल पत्यरथी पूजण जीसो,
 गुरु आंण सीस नवि माने तिहां पुरुष आदर किसो, ३

॥ छंद भुजंग. ॥

किसो त्यांह जांमो महीमेसुकीधो,
 गुरां छोडि औरां गुरां चित्त दीधो;
 तियां जस शोभा नरा ? होय केही,
 सिकै बाहिरा मानिजे नाहि एही; ४

हवे विनवुं आपणा आज रोया,
 हुंहं हाथजोडी नमुं लागी पाया;
 सीरोही सुदेशे हमीरो सुगाम,
 तठे पोरवाडां भलो बेल नाम; ५

भली शीलवंती सलज्जे विख्याता,
 गुणे राजती विमलदेज माता;
 थयो पुत्र जामो महिमें प्रसिद्धो,
 घणा कोढयी पासनाम सुदीधो; ६

पदै पाठ पोसालवाली सुवेसे,
 तिसे आवीया साधु स्यणासु देसे;
 गुरां सांभली वाणी मोटी सुधरमं,

वसी चित्त दीक्षा अछे तुच्छ करमं. ७

घणुं वारतां माय तायासु लीधी,
गुरां साहु स्यणां सिरे छाप दीधी;
पढे ग्रंथने ग्रंथिना मेद पामे,
रुमो साधीयो खेतलो वीरमामे. ८

हुवे हाजरे वार जेता संभारे,
नमी पाय लागो कहे वस्यथारे;
मते पंचमी पर्वजांणी अनादे,
चउमास पूर्ये इहां नहि वादे. ९

इसो तत्र जांणे करे सिद्धि काजं,
भली धर्मनी वाणीये मने लाजं;
करे कासटा जांणने सद्धि माग,
चोमास जोधांण आव्या सुभाग. १०

तठै माल नामे वडो राव राजे,
महीमेहना ही तियै लोक लाजे;
पशु पंखीआं गो भुआं नीरनांही,

इसो नाहुवे चादलो गणण छांहि ।
 गयो मास अंसांढ्ही अरघ भांदुं ;
 तिको दिन नांही जीये मेहकादुं ;
 करे मेह जालां जीगाडे सु विष्णं ;
 धरा मेहजो नात्रीये किंचि खिष्णं ;
 घणा जाण जोधार पूछया तिवारे ;
 सहु पार्श्वचंद्रां लियो नाम त्यारे ;
 गुरां पासे आवे वदे घालि गोडी ;
 हवे सरम राखो ज्यां हाथ जोडी ;
 घणा हठ्थी मोजमांडी मनांहि ;
 तरे खेतले कीधी गयणे सुछांही ;
 घरा मुसलाधारसुं सिंचीं धाड़ ;
 मीले मेह वार नमे पूज आइ ;
 वहाडे दहाडे घणा धान कोठा ;
 तरे रावजीता कीजे छान ओठा ;
 वहे नीर शेर्या वचे जाणे गंगा ;

रहोजी रहोजीं कहे लोक चंगा. ॥ १५ ॥

पधारे गुरांरे वडा पाय राजा,

घणेडंगरे वाजते हरख वाजां;

समेटो लपेटो हवे मेह सामी,

हुंड सघली भूमी मोटी समामी. ॥ १६ ॥

गुरु खेतलो चित्तमांहे चितार्यो,

तरे वादलो एक गयणे न ठहर्यो;

हुवो जश जगे मुणिंदा सवायो,

महीपास नामे महासुख पायो. ॥ १७ ॥

तठे श्रावमा पर्व पंचमी पाली,

घणां वादीयां मांन मोटां सुगाली;

महावत्त पूरा सदा धर्म सूरा,

करे पुज्यजी देश देशां सनूरा. ॥ १८ ॥

करे पूजजी देश देशां विहारा,

लीये साथ सर्वसाध लाखीक सारा;

गुरां साहु रयण कीयो नाम साचो,

तपतपने सुद्ध संयम राचो. ॥ १९ ॥

करे गच्छने सारणादि नाम राखे,

सदा खेतलो खोडीयो सेवक साखे;

भलां श्रावकां बुझवे ठाम ठामे,

धनलामेलहे जश नामे, ॥ २० ॥

पधारे गुरांरे वडा पाय राजा,

तिके पूजसेवे तिहां दीह ताजा. ॥ २१ ॥

दश

अैसे परते आपरे, प्रहवी थयो प्रगट्ट,

गाम य गरु पड वधे, पार्श्वचंद्र पाय थट्ट. २२

गुरु मारण गोलो रची, वैर हकार्या वीर

पट्टणमांहे महातमे, तिहां पिण थयो सधीर. २३

दरा हुकम दूरे कीयो, मांडव गढमें मेल,

पातिसाह प्रतिबोधतां, जनथ जशथी जेर. २४

चित्रकुट्में चातर्या, कुमति लाग्या पाय,

रीझायो राणामणी, वास्तुक शास्त्र देखाय. २५

तपां खस्तसं मांहि ते, राखी सुजशां रेख.

कडवा ते मीठा किया, श्रावक कीध अशेष, २६

छंद अडिल्ल.

महामुनिसर ए जग मोटो, किनही वात पडयो नहि खोडो

ए गुरुना अवदात उदार, कहेतां हुं नवि लहुं जगे पार. २७

इम जोधाणे अनुक्रमे आवी, धरि अणसणमें सुरगति पावी,

देव थया गुरु सानिधि कारे, नाम जपो गुरु उठी सवारे २८

बहु विध पुज करे मन भावे, संघ सकलो बहु दोलतपावे

अगनि चोर भय राज कटके, नाम जपो गुरु तेथीयटके. २९

छंद मोतीदाम.

लटके लक्ष्मि घरे करे वास, झटके मन्त्र फले सविआश,

त्रटके ताप मिटे गुरु नाम, सटके गुडपड वाधे माम. ३०

धडके मेह भयंकर रात, अवट्टे मारग वैरीय घात;

चटके चोरतणो भय जेथ, मटके माहि आवे गुरु तेथ. ३१.

सलके साप टले पग हेठ, भडके भूत न लागे द्रेठ,

चलके देह टले सब रोग, रलके लील लहे मन भोग. ३२.

उणके नेपुर झंझर पाय, रणके केउर कंकण ताय,
 महके चीर अवीर सुगंध, लहके वेणीदंड सुबंध.
 ठहके देखि सुकामण काय, गहके गोरीय रुप अघाय;
 तडके ताहि घणु मन चाह्य, लहीजे तेह ततखिण मांह्य.
 अडक्यो भूप न बोले वांणि, अडक्यो काम न दीसं तांणि
 लहीजे लाख सपूरी साख, दवटे दारिद्रि दूरे सुचाख.
 धरेजसु दान दीये जुअमट्ट, नवलौ दिन सदा गहगट्ट
 जनम्यो पूत चळावे सुत, मथै गुरु हथ न होय अजुत.
 अपुत्यां पुत दीये भलि जोड, कसटे पाप कीयाजे को
 लहीजे भोजन साकर दूध, एसो गुरुनाम जपो मनसुद्ध
 छंद हाटकी.

विमलादे नंदन, सदगुरु वंदन, जपो सुबुद्धि जाप,
 नव निधि पामे, गुरुने नामे, ज्यां सिर सुधी छाप;
 जिनशासन सोहग, भवियण मोहग, सुद्धो बे उपदेश,
 पार्श्वचंद्र गुरु पूजो ध्यान न दूजो पामीजे गुरु रेस. ३
 कवित.

पन्नर तेंतीसे जन्म दीख वलि पन्नरसें छिताले,

पन्नरसं पेसठे साले क्रिया सुद्धि करी पाले;
 सौरठे झालावाडे देश मालवने गुज्जर,
 थलवटि ने मेवाड दिधो प्रतिबोध मरुधर.
 देशां अनेक विचर्या सुगुरु, गाम गाम श्रावक सवल;
 प्रतपो पूज गच्छ थांहरो, चंदसूरि जां धर अचल. ३!

कवित.

वरस पंचोत्तर आयु पाली पूरो धर्म ध्याने,
 जोधनयर संवत्त सोल बारोत्तर माने;
 मृगसिर सुदि सुभ तीज देवगति पूज पधार्या.
 शुद्ध धर्म उपदेश लोक बहु दार्ये तार्या.
 श्री उदैचंद्र सदगुरु नमी, सीस दशरथ इम विनव
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिमथै सुगुरु, त्यांह चिंता केही हुवे. ४०
 साधुरतन गुरु पाटपसिद्धो, आपवले जग नाम ह कीधो,
 जेए पूज करे गुरुपाय, त्यांह घरे दहाडी दोलत थाय. ४१

॥ श्री सद्गुरु स्तुति ॥

अम्हारो गुरु गुण रयणे भर्यो राजे, ए आंकणी.

श्री पार्श्वचंद्र गरुओ गच्छपति, श्रुतिजलधर जीम गाजेअ०१
 समता रस पय सागर पूर्यो, वयरीना दल त्रासे;
 पंच महाव्रत आदरे शुद्धां मोह महाभट्ट नासे. अम्हारो२
 नयन कमल दल शोभित सुंदर, आनन चंद्र विराजे;
 क्षमा दया संयम तप आगर, शील सनाह अंगे छाजे,अ०३
 पोरवाड वंशे साह वेला, विमलादे धन माता;
 साहु स्यणे गुरु संयम दीषो, किर्ति जग विख्याता. अ० ४
 चितामणि सुरतरु सुर घेनुं, सेव्यो वंछित पुरे;
 श्री पार्श्वचंद्रसूरि नाम जपंतां, भव संकट सहु चूरे अ० ५
 नागोरे नगरे थुमी पादुका, वंदी संघ आणंदे;
 जे नरनारी अहनिश गुण गावे, ते चिरकाल सुख नंदे.अ०६
 जिन वचने बहु बुझव्या भवियण, सुगति तणी रुद्धि पामी;
 श्रीपूरणचंद्र पुनित सुहृगुरु वंदे, तुमसम अवर न सामी.अ०७

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वरनो सलोको. ॥

रुयमादि तिर्यंकर पायजैलागुं,
 वे हाथ जोडी सवि सुखमागुं;

गौतम मोटा गणधार ध्यावुं,
 श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर भाव जगावुं. १
 जेणे साध सुधो जती माग साध्यो,
 भडवाय जेहनो जगमांय वाध्यो;
 मारवाडमांहि मंडण देशज जाणुं,
 हमीर पुर तिहां गाम वखाणुं; २
 अढार वरण केरो निवास,
 चहुटा घणा जीहां उचा आवास.
 प्रासाद मोटा जिनराज केरा,
 आवे जीहां साधु भला भलेरा; ३
 पोखाड न्याते पयडो प्रतापी,
 जेहनी जगमां किर्ति बहुलीज व्यापी.
 व्यवहारीओ वेलो मांदिज मोटो,
 धन धान्य पूरो कहीये न खोटो; ४
 जिनधर्म रातो छे दांने शूरो,
 धर्म तो पूरो नहिए अधुरो.

विमलादे जेहने घरणी सुनारी,
दीसे सदा लक्ष्मी तणी अवतारी. ५

तिणे सुत जायो जग मांहि सार,
जे देवस्त्री गुणनो भंडार;
नांमे वली कुंमर पास कहीजे,
कला बहोतर ठाम ज लहीजे. ६

भण्यो गण्यो जे लील विलास,
पुरी जीण वेगे कुटुंबनी आस;
बालपणे धर्म कलान मूके,
मावीत देवगुरु विनय न मूके. ७

संसार जाण्यो जेणे असार,
धर्म कर्यो जेणे चित्त उदार;
श्री साधुपन्यास सहि गुरु पाय पाम्या,
दुःख दोहगमविदुरेज वाम्या. ८

नागोरी वड तपगच्छ शिणगार,
जीख्या जेणे सुत्र सिद्धांत सार,

व्याकरण तरक भण्या अपार;
 काव्य छंदको लह्याज पार,
 जैन शैवना जगमांदि ग्रंथ,
 पूरा भण्या लाधो बहुलोजे अर्थ,
 श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सहुअज जाणे;
 पंडित सघला जेहने वखाणे,
 राय राणा सवि जेहनी कार माने.
 श्री पार्श्वचंद्र सूरि वडैजी वांने,
 योधपुरे जेणे मेह वरसाव्यो,
 पोसालमांहिथी जेह प्रभाव्यो;
 रावगा पासे आहेडो छोडावे,
 रायमाल वांदण जे नित्य आवे.
 साधु रत्न पन्यासनी सीखज मागी,
 क्रियातणी शुद्धी बुद्धज जागी;
 परिग्रह छंडयो जेणे तो सर्व,
 क्रोध लोभ छंडयो अहंकार गर्व.

सिद्धांत शुद्धा प्रगयज कीधा,	
साध साधवीने सवि सेखदीधा;	१३
पांचम पजुसण सूत्र साखे,	
चौदिस पाखी सदगुरु दाखे.	
पुंनम चोमासो गुरुराज थापे,	
सवि सूत्र माने उत्तमूत्र उथापे;	१४
सावद्य टाले निखद्य भाखे,	
छकाय रुडी परेजेअ राखे.	
वादी विवादी बहुलाज जीता,	
देशविदेशे जे हुआ विदीता;	१५
साधी जीणे मरुधरने मेवात,	
मेवाड मांलव ने देश विख्यात.	
गुजर सोरठने कच्छ सवाइ,	
दक्षिण माने सविसेप थाइ;	१६
जेणे सूत्रसाखे उपदेश दीधा,	
ठामे ठामे श्रावक जेणेज कीधा.	

दीख्या जेणे साधु भला सुविचार,

पंडितपूराने भला आचार.

१७

जेहने देव देवी सानिध सारे,

श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर घणो विस्तारे.

जेणे श्री पार्श्वचंद्र सूरें घणां जीव तार्या,

कुमति निवारी, भवसागर मांढिथी उगार्या; १८

(कलश.)

पोतानो गच्छ थाप्यो जेणे जोधपुर मांहे,

आवी संथारो कीधो बहु जीवने अभय दांन दीधो.

रायमाल जेहनी तिथी पलावे.

संवत सोलवारोतर मृगसिर सुदि त्रिज दिन देवंगत पावे,

तेहने पाटे समरचंद्र सूरेश्वर प्रतापीया;

तेहने पाटे राजचंद्र सूरेश्वर जगमांढि थापीया,

मुनिमेघराज एह सिलोको कळो. भाविक जीवे सर्व सहस्रो

॥ श्री सद्गुरुजीनो पद. ॥

राग वेलाडल.

सद्गुरु सवि सुखदाता, रुद्धि वृद्धि नवनिधि घर अडसिद्धि.

(१६६)

मंगल नित बहु भाता. सद्गुरु सवि सुखदाता. १
सुकलत्र सुमित्र सुपुत्र सनूरा, साजन सुख सुहाता. सद्. २
रोगसोग आपद दुःख जाय, निरमल बुधजसख्याता. ३
श्री पूज्य पार्श्वचंद्र सूरेश्वर, नाम जपो दिन राता;
मुनि श्रीकर्ण कहे एगुरु सेवो, सदा रहो मद माता. सद्. ४

॥ श्री सद्गुरु पद. ॥

राग ललित.

भज भज आतम सुगुरु सुजाण, (ए आंकणी.)
श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर वडतप गच्छमांदि उदयो भांण भज. १
गुरु विरहे गुरु पगलां जाण, थाप्याविक्रम पुर अदि ठाण;
संघ चतुर्विध उलट आंण, यात्रा आवे वडे मंडाण. भज. २
नरनारी मन धरे शुभ ध्यान, ध्यावे श्री गुरुनित सुविहाण;
मुनि श्रीकर्णसुगुरु वखाण, पामेवंछिन कोडि कल्याण. भज. ३

॥ श्री सद्गुरु पद. ॥

राग घनाश्री.

संमरमन पार्श्वचंद्र सूरि सदाय, (ए आंकणी.)

सेवक जनपरता पूरण परतक्ष कामदुघाय. सम० १

धन आरतीयां धन बहु देवे, अपुत्रियां पुत्र थाय;
घरणी कुंदुवसयण ससनेहा, आविमिले सुखदाय. सम० २
रोग शोग भय संकट टाले, वारे विघन बुराइ;

परमाणंदपद मुनिश्री करणने, आपे ए अधिकाइ सम० ३

॥ श्री सद्गुरुजीनी स्तुति ॥

शांति जिणंद प्रणाम करी, अहनिश निज चित्त प्रमोदधरी
ए पडल सवि दूर हरी, पूज्य पार्श्वचंद्र स्तविस्त्रुं हरखधरी १
रि शिरोमणि जग राजे, जसु सद्गुरु साहु रयण छाजे,
ड तपगच्छ नायक गाजे, सवि अरियण केरा दलभाजे २
ए स्र शकल लघु पणे जाणे, वली देव प्रभावे मेहआणे,
एराणा जेहने माने, पूज्य आगले हैडे मद नाणे. ३
खि लही सद्गुरु पासे, ग्रही संयम समता मन वासे,
राम लक्षण जसु तनुभासे, नरनारी गुणगावे रासे. ४
उज्जर मरु मालव देशे, पतिवोध्या भवियण उपदेशे;
हमति मिथ्यात न रहे लेसे, जिन मार्ग सुधोसन्निवेसे. ५

नयर योधाणे अनुक्रमे आवे, लहीअणसणसुरनीगतिपावे,
 संघ मीली पगलां ठावे, जणयात्र दिसोदिसथी आवे. ६
 पूज्य थूभ भली महिमा पसरे, सेवक घरं कमला केलिकरे
 परिगल पुण्य भंडार भरे; जसुकिर्ति चिह्नुं दिसिकाजसरे ७
 आतुर आरति रोग सोग समे; भय सातसही ततकालगमे
 अडवीपड्यां जे पूज्यजी नमे; ते कुसल कल्याणे पंथक्रमे ८
 जे गुरु चरण कमल ध्यावे; सुत वंछे तेनर सुत पावे.
 अष्ट महासिद्धि घरे द्यावे; दुख सायर उत्तरी तट जावे. ९
 वयर विरोध संताप टले; गुरु समर्या वैरीना मान गळे;
 नवि भूत न प्रेत पिशाच छळे; ग्रह गोचरभुंडा जाय विले. १०
 नयर योधाणे शोभा सुणी; वली नागोरविकानेर पूजाघणी
 सानिधकरोपूज्यजीसंघतणी; मुनिमेघराजभणे सुखलाभगणी.

॥ श्री सद्गुरुजी स्तुति ॥

श्री पार्श्व चंद-सूरीसा वंदु अधिक जगिमा;
 गाउं गुण निशदीशा; पाउं सुख वीश्वाचीसा. श्रीपास.
 पुर हमीर संपद भर्युं; वेलग साह उदार;

विमलादे नंदन भलो प्रागवंश शणगार. . श्रीपास. १
 लक्षण रूप कला घणी सोहग मयण अनुपा,
 चंद्र गच्छे चढती कला;सोहम स्वामि सरुपा. श्रीपास. २
 नयणे सारंग हराव्यो ए मुख पुनमका चंदा;
 गतिजिति राज हंसकी तेजे जीत दिणंदा. श्रीपास. ३
 पंडितराज सभा कथी, आगम अमृत गंगा,
 नवरस धर्मकथा सदा, श्रावक श्राविका चंगा. श्रीपास. ४
 किर्ति बहुली विस्तरे, महिमा मेरुसमान,
 गुणसागर गुणदीपता, माने रायने राण श्रीपास. ५
 कवए पाट ए ते पढे, वादीनर कव जीता,
 कवए ग्रंथजोडे लखे, ए गुरु जगत्र वदीता. श्रीपास. ६
 समकित संजम साधेए, वावीस परिसिद्ध सहणा;
 जिनशासन दीपावीओ, कीधी साच सहहणा. श्रीपास. ७
 वोळ इग्यार प्रगट कर्या, सूत्रसोधी बहुमर्म;
 मिथ्यामत उथापिओ, साध्यो जिणवर धर्म. श्रीपास. ८
 ठाम, ठाम आदर घणा, ठाम ठाम सनमान,

ठामे ठामे पूजा घणी, ए गुरु लब्धि निधान. श्रीपास. ९
 वचनसिद्धि जसुजागती, जैसा वयरकुमार;
 भविकजीव बहु तारीया, कीधा पर उपगार. श्रीपास. १०
 बोधिवीज सुरसुख मुदा, लह्मीए शिवगति ठाम,
 विमल चारित्रि वाचक भणे, मुज हैडे तुमनाम. श्रीपास. ११

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि गुरुजीनी सजाय ॥

श्री सूरेश्वर सुरतरु, श्री पार्श्वचंद्र सूरि राजेरे;
 मद्गुरुना गुण गाइये, जीम संकट सवि भाजेरे. श्रीसूरि. १
 वेलगवंशे दीपता, विमलादे जसु मातारे;
 विमला किर्त्ति विस्तरी, त्रिभुवन मांदि विरयातारे. श्रीसूरि. २
 साचो धरम हृदये धर्यो, साधु रतन गुरु पासेरे;
 संयम समता मन धरी, विद्या सरुल अभ्यासेरे. श्रीसूरि. ३
 धन जिनशासन सायरे, अभिनव प्रगट्यो चंदोरे;
 नाम जपंतां जीभडी, पामे अधिक आणंदोरे. श्रीसूरि. ४
 ज्ञान क्रियाए शोभता, भवियण चित्त विकाशेरे;
 जेह्वा जिणवरे वागर्या, तेह्वां वचन प्रकाशेरे. श्रीसूरि. ५

मरुधर गुज्जर मालवे, जीण दिसे पूज्यजी सिधावेरे;
 तिणदिसे भवियण वूझवे, श्रीजिन आण मनावेरे. श्रीसूरि. ६.
 पूरव पुन्ये गुरु मळ्या, मुनिवरमांहि महंतारे;
 पंचमकाले पामीया, ते सेवक पुन्य वंतारे. श्रीसूरि. ७
 श्री गुरुना गुण उजला, जे जन कंठे गावेरे;
 ते नरनी चढती कला, दिन दिन दोलत पावेरे. श्रीसूरि. ८
 सत्तर सें पन्नरोतरे, मांडल गाम चउमासेरे;
 श्रीजयचंद्र सूरिंद्रना, श्री पद्मचंद्र सूरि थापेरे. श्रीसूरि. ९

॥ श्री पार्श्वचंद्रसूरि गुरुजीनी सज्जाय ॥

सुमति जीणंद समरी करीरे, समरी श्रीगुरु नाम. गणराजारे.
 गच्छपति गिरुओ गाइएरे लाल, धन्य घडी धन्य जाम. गण.
 तुं ह्म सुखकारी सदारे लाल, श्री पार्श्वचंद्र सूरिंद्र. गण.
 भविक कमल प्रतिबोधवारे लाल, प्रगटयो परम दिगंद. गण. १
 नयर ह्मीर हरावतोरे लाल, अमरावती अभिराम. गण.
 वेलग शाह वसे तिहारे लाल, विमला ललित नाम. गण. २
 पुत्र पवित्र प्रशव्यो तिणेरे लाल, जीम प्राची दीसी सूर. गण.

घर घर मंगल गाइएरे लाल, ओछव आणंद पूर. गण.३
 कुमर कलागुण आगलोरे लाल, सुंदर देह सरूप. गण.
 नाम दीयो हरखे करीरे लाल, श्री पार्श्वचंद्र अनूप.गण.४
 सारिंग वदन सोहामणोरे लाल, सारिंग नयन रसाल. गण.
 मारिंग शिखासम नासिकारेलाल, सारिंगसरिखीचाल.गण.५
 साधु रतन सुख कारीयारेलाल, पासे सुणि उपदेश. गण.
 लधुवय संजम संग्रहोरे लाल, छोडी करम कलेस. गण.६
 चउद विद्या चतुराइसुंरे लाल, भणे भणावे शुद्ध. गण.
 युगप्रधान जग जागतोरे लाल, वाणी साकर दूध. गण. ७
 च्यार कपाय निवारतोरे लाल, पंच महावन भार. गण.
 विषय कपाय न पीडीओरे लाल. दया मया भंडार. गण.८
 नाम तुम्हारे पूज्यजीरे लाल, होवे परम कल्याण. गण.
 रोग सोग दूरे टलेरे लाल, पामे अविचल पाण. गण. ९
 मात पिता तुं तुं घणीरे लाल, तुं ठाडुर गुरुराय. गण.
 तुं तारक तरणी समोरे लाल.लळिलळि प्रणमं पाय.गण.१०
 गुण तोरा गुंण सागरुरे लाल, कहेतां नावे पार. गण.

वलिवलि एहज विनतीरे लाल, कर कर मोरी सार. गण. ११
 सेवकने सुस्तरु सहीरे लाल, ताहरुं नाम सूरीस. गण.
 वाचक श्री देवचंदजीरे लाल, प्रतपो कोडी वरीस. गण. १२
 संवत सोल विडोतरेरे लाल, श्री जावला ग्राम मांहि. गण.
 सद्गुरुना गुण संथव्यारे लाल, वीरजी मन उछांहि. गण. १३

॥ श्री पार्श्वचंद्रसूरि दूहा. ॥

गजमुख गनमति ग्यानगुरु, लंबोदर लिवलाय;
 ग्यान पुन्य वंछ प्रगुणी, तउ गवरी नंदन गाय. १
 तुं समरंतां शारदा, निजमति निरमल ज्ञान;
 तपगच्छ गाइसे गुरुतिलो, धरीसुं केवल ध्यान. २
 पार्श्वचंद्र पट्टोधरण, प्रसिद्ध समुद्रां पार;
 कासर्मार कंकण कनोज, कहिधर कोट कंधार. ३
 धर जंगल जेसाण धर, सोम मकड़ धर संघ;
 परता पूरण पार्श्वचंद्र, प्रसिद्ध समुद्रां कंध. ४
 नदि वहे जेवि पंच नदि, वदे फीरंगी वाद;
 वित्त समुद्रां लेवले, पार्श्वचंद्र परसाद. ५

धरसोदां जाडे चघर, यात्र धराधर जाम;	
पछिमेनेमेतो पादुके, पार्श्वचंद्र परणाम.	६
सोरठ गुज्जर सरधर, गढ शेडुंज गिरनार;	
पार्श्वचंद्र गावे पृथ्वी, माने वरण अदार.	७
धरती उत्तम दक्षिण धर, केके भाखा गच्छ;	
निज अंतरिख जुहारिये, साय घडी सकंयच्छ.	८
शेतबंध रामेस्वर, लंक परेपर लंक;	
राज समिपे वानरा, एह विधाता अंक.	८
जण तुं नारि पुत्रजणि, जीम हालीदल जाय;	
सीस बांधि प्रीतम सूझ सूआवडि सीराय.	१०
द्वाकगाजे हणमंतनी, वसे पताले वगि;	
प्रसिद्ध तुम्हारी पार्श्वचंद्र, जागी सार जगि.	११
वलि काशी वाणारसी, भोभि प्रगटे भाण;	
पूरव हाजीपूर पट्टणे, पार्श्वचंद्र परिणाम.	१२
हंस शामल उज्जल कगा, मानव घोडा मुख;	
पार्श्वचंद्र तो पादुके, सेवक पामे सुख.	१३

- सूरज किरणे सीझवे, अगनि पखाणो अन्न;
समझे अक्षर वासने, पहेरे वलि तरुपन्न. १४
- केसर रुंखे घर ठवे, पहिरे वसत पस्सम्म;
पार्श्वचंद्र पाथोरीयो, धरतेती जीन धरम्म. १५
- पार्श्वचंद्र सारी पृथी, आपती धर्म आण;
उपदेशे जन आवता, देशपती दीवान. १६
- गढपति राजा मालदे, छत्रपतीआं छत्रछाय;
वडा महीपति वंदता, पार्श्वचंद्र दतो पाय. १७
- गढपति मालदेव गति, वाचे आ वचन;
पार्श्वचंद्र रीखेश्वर मेटीए, सोही दहाडा धन्न. १८
- वणराये जीम कल्पवृक्ष, जेम परवते मेर;
सात समुद्रे खीर सर, तेम रुखे पासेर. १९
- नदी आंमणि गंगानदी, शास्त्र मणि सिध्दंत;
सतीयां मणि सीता सती, तिम पारिगे पुन्यवंत. २०
- इसो संवच्छर आवीयो, इलि आयो आसाढ;
कोरो श्रावण भाद्रवो, तिलर रलके ताढ. २१

- अन्न सुके गो चूमरे, सखर पडिया ठाल;
जोडे घास न सालगा, महासचिंतो माल. २२
- पंडित ज्योतिष पूछे जइ, नित खरचीजे दाम;
माल कहे रहेसे नहि, मेह पखीणी मान. २३
- खेडा देवता पूजीया, जगे कीधा मेह जाल;
कमध घणी आरती करे, मेह पखीणी माल. २४
- बहिसि संजोडा बोलीया, पुहि मोटा परधान;
पार्श्वचंद्र सरिखो पृथिवी, रुखी दुजा राजान. २५
- आयो राय उपासरे, वडुं वरावांथट्ट;
हय दल गयदल घाघट, गाजे द्वारि गरट्ट. २६
- राय विनय भरि बोलीयो, पूज्य चरणे धरि नेह;
मालधणीए विनति, मही वरसावो मेह. २७
- वैदक ज्योतिष व्याकरण, शास्त्र सूत्र सिद्धंत;
मंत्र तंत्र यंत्र जागवा, वलि एहवा बुद्धिवंत. २८
- संयम पालांधर सूयां, मागी करां आहार;
पूज्य पयंपे माल प्रति, इंद्र किणांरे सार. २९

- उवराएयं पयिआंगमां, दुःखमां रांखो देह;
पर उपगारी जीवडा, म्हां किम आवे मेह. ३०
- चित चखणे चखि लोचने, नमीओ माल नरिंद;
पार्श्वचंद्र गाजोपखे, आराधे कुंण झंद. ३१
- कीधो आगम कासटा, जपिया जाप जिणंद;
बारह पद ते धारिया, वंदण चंद मुणिंद. ३२
- अंबर कसि डंबर कीयो, बलीउ मोटो वयण;
वलिकि चढी एक वादली, गाज सहेती गयण. ३३
- वाटे वेलावो लीजे, जग आयो जलधार;
सर भरीया नदी खलकीया, पाणी पडे अपार. ३४
- नदीयां पूरह मालीयां, रेणु धवी वणराय;
पुरि पुरि लोरु पुकारीयो, वरसे इंद्र सवाय. ३५
- कै मंदिर कै मालीयां, कै प्रसाद अनूप;
धानवहे कोअ ढहे, मेह चव गुणै रूप. ३६
- उदधि सहि उलट्टीओ, के अंबर फाटे जाम;
राय पधारो सवटी, नही मेहरो काम. ३७

छाजामुहि पाणी पडे, पृथ्वी पडि पोकार;	
आयो राव उपासरे, वरसंते जलधार.	३८
परतो पुगो पार्श्वचंद्र, दुखम चारित्र देह;	
वरसण तिण एक वचन, वारह मलिया मेह.	३९
दीह सभोगाव उलजइ, सुभिख द्योय संसार;	
आवे राय उपासरे, दिन उगे द्योय वार.	४०
माल पयंपे गुरु सुणो, अवतारिक अथाह;	
माहरे एक मोटो पिखुन, सूर जीसो पतिसाह.	४१
बहुविध माल बीभंसीयो, का उत्तम मति कीध;	
वान एक वायो जीण, सघला कारिज सिद्ध.	४२
वचनतणी महिमा वधी, शत्रु आथमीयो सूर;	
मालहर महि गाजीया, ढोल ददंमा माहातुर.	४३
पार्श्वचंद्र पट्टोघरण, समस्चंद्र गुरु सूर;	
परते गुरुने पालीया, पंच महाव्रत पूर.	४४
समस्चंद्र गुरु सारिखा, राजचंद्र तिणरात;	
खडगधार चारित्रि खरो, चढे धरालग वात.	४५

गच्छधोरी गाजे गुहिर, विमलचंद्र वडिवार;
 पट्टोधरण प्रगटीयो, जयचंद्र जगे आधार;
 जे राजा परजाहजे, सहुको नामे शीष.
 जयचंद्र आयो जोधपुर, पुगी सबहि जगीस.

श्री पार्श्वचंद्रसूरेश्वजीनी स्तुति.

वंश इखामे राजीओ. प देसी.

श्री गुरु गच्छपति गुणनिलो, गुरुओ गुणह भंडारोजी;
 वर तपगच्छ वर शिरतिलो, शासननो शिणगारोजी. १
 युग परधान जगे दीपतो, श्री पार्श्वचंद्र सूरिंदोजी;
 नामे नवनिधि संपजे, चरण नमे नर वृंदोजी. युग० २
 प्रागवंश प्रगट कर्यो, वेलां शाह मल्हारोजी;
 लघुवय संयम आदरी, सकल जीव सुखकारोजी. युग० ३
 किरिया आदरे आकरी, उपदेशे जिनधर्मोजी;
 सांभलि भवियण आदरे, पामे ते शिव शर्मोजी. युग० ४
 सवालख मरुधर मालवे, मेदपाट मेवाडोजी;

१ आ दुहानी मत एकज होवायी वनता प्रयत्ने सुधारेल छे.

गुज्जर सुंदर ठेकाणे, प्रगटी गुण अवतारोजी. युग० ५
 गाम नगर बहु संचरी, बुझवे भवियण जाणोजी;
 मिथ्या मत तम वासियो, उग्यो अभिनव भाणोजी. युग० ६
 जोध नयर गुरु आवीया, साथे बहु परिवारोजी;
 संघ सहु अति हसखीया, मांडे ओछव सारोजी. युग० ७
 सोल वारोत्तर वत्सरे, उचरी अणसण सारोजी;
 मृगसिर सुदि व्रीजे लह्यो, उत्तम सुर अवतारोजी. युग० ८
 संघ सकल भगति करे, कीधो शुभ विसालोजी;
 चरण कमल तिहां थापीया, महिमा अति विस्तारोजी. युग० ९
 दुष्ट कष्ट अरि दुह टले, रोग शोग भय भीतोजी;
 नाम प्रभावे तुम तणे, लह्ये सवले जीतोजी. युग० १०
 सुरतरु सुरमणिनीपरे, पूरे वंछित सारोजी;
 श्री रायचंद्र सूरि विनवे, श्रीपार्श्वचंद्र गणधारोजी. युग० ११

॥ श्री पार्श्वचंद्रगुरु सज्झाय ॥

छुंमर सुवाहु वखाणीयेजी. ए देशी.

श्रीजिनशासन जाणीयेरे, युगप्रधान जयवंत;

- जिनशासनको वाहरुरे, दीओ ए मतिमंत. १
- सुगुरुश्री पार्श्वचंद्र सूरिश; (ए आंकणी.)
- भाव धरीजे ओलगेरे, पूरो मनह जगीश. सुगुरु. २
- जणकी वाणी सांभलीरे, जाये पातक दूर;
मनवंछित सहुए फलेरे, तरिये भवजल पूर. सुगुरु. ३
- पंच महाव्रत शुद्ध धरेरे, नवविध पात्रे वंभ;
पंचेईद्रि वस करीरे, छंडयो सबकुछ दंभ. सुगुरु. ४
- चउकपाय अरियण दल्यारे, मोह मनाव्यो आण.
पंच प्रमाद जीणे परिहयारे, मनमथ मरद्यो माण. सुगुरु. ५
- सूत्र अरथ शुद्धा कहेरे, तिण कारण गीयथ्य,
भवजल पडतां वेलहीरे, तारण तरण समथ्य. सुगुरु. ६
- सोम्यगुणे शशि जाणीयेरे, तेजे दीवाकर सोय;
सुखकर नाम श्रवणे सुणीरे, सफल जनम इम होय. सुगुरु. ७
- विमल शंख खीरे भयेरि, दीसे तारो तार;
ज्ञानक्रियासुं संजुतारे, सोहे उमय प्रकार. सुगुरु. ८
- पाप पंक लागे नहीरे, सोवन वन्न शरीर;

- परिसहानलेडोले नहीरे, मेरु तणी परे धीर. सुगुरु. ९
- मैत्री सविही जीवसुरे, शत्रुनको संसार;
सेवे जे जन अहनिशेरे, तसु मन शंसयहार. सुगुरु. १०
- तप जप संयम आगलारे, वाणी अमिय समाण;
मिथ्या तम रिपु नासवेरे, उग्यो अभिनव भाण. सुगुरु. ११
- विद्या संघली जे जगेरे, तिण का जाणे मर्म;
त्रिणि तत्त्व निरता कहेरे, देव गुरु सुधर्म. सुगुरु. १२
- भावजोग किरिया सदारे, निरमल दीसे जास;
धर्म देखाडे तिणि परेरे, जीम निखद्य होय भास. सुगुरु. १३
- वादी गजघट केसरीरे, जाणो जगह वदीत;
कूड कपट छल केलवीरे, कीणे हारे नहु जीत. सुगुरु. १४
- अदार सहस सिलांगधरुरे, दसविध मुनिवर धर्म;
क्षमाआदि पाले खरोरे, अशुभ निवारे कर्म. सुगुरु. १५
- महा मंडलि मुनि परिवर्याजी, विहरे साहसधीर;
मूरि शिरोमणि जाणीयेरे, सायर जेम गंभीर. सुगुरु. १६
- मन मोरो चातक परेरे, देखी अभिनव मेह;

वरसे वारह मासडारे, भींजे जनमन देह. सुगुरु. १७
 नांगोरी तपगच्छे भलोरे, साहुरयण गुरुशीप;
 दिनदिन दीसे दीपतारे, जाणो विसवावीस. सुगुरु. १८
 प्रागवंश कुले चंदलोरे, सकळ कळा संपन्न;
 गिरुओ ए गुण आगलोरे, वेलाशाह सुतन्न. सुगुरु. १९
 रयण अमूलिक जाणीयेरे, विमलादे उर खाण;
 भविक जीव प्रतिबुझवेरे, बोले मधुरि वाण. सुगुरु. २०
 एकण जीमे किम कहुरे, गुणह नलाभुं पार;
 श्री समरचंद इम विनवेरे, आपो भवनो पार. सुगुरु. २१

* श्री पार्श्वचंद्र सूरि सद्गुणाय. राग मारुणी.

हवे बीजोरे श्रीगुरुतत्त्व विचारियेरे, जीण विण न लहे माग
 प्राणीरे श्रीगुरु जेणे ओलख्यारे, तेहना जाग्या भाग. *१
 श्री गुरुरे श्रीपार्श्वचंद्र सूरिसुरे, अभिनव उदयो भाण;
 वडतप गच्छेर नायक सहजे सुरतरु, करे जिनआण प्रमाण. २

* ' श्रीगुरु तत्त्व विचारीयेरे ' आ पदना सप्तावेश न थवाथी
 मुकी शकायुं नथी माटे दरेक हुंके आवी रीते बांची छेवुं.

साचोरे भाखे ते गुरु जाणीयेरे, जीम कह्यो सूत्र मझार;
 देशविस्तीरे सर्वविस्ती मारग वन्हरे, भाखे सूत्र आधार.^३
 इग्यारहरे वोल जेणे प्रगट कर्यारे; जीम कह्या वीपराय;
 सद्वहणारे सुद्ध जेणे प्रगट करीरे, माने जे नरभाय. ४
 विस्तररे कहेतां पार न पामीयेर, गुरु गुण अछे असंख;
 सो जीमेरे सुरगुरु सरिखो जे कहेरे, तोहि नावे संख. ५
 गुरु हिमकरे दिणयरसमगुणजाणीयेरे, गुरु वेलाशाहमल्हार;
 विमालादेरे धनमात जेणे जनमियारे, प्रागवंश शिणगार. ६
 तसुपाटेरे समरचंद्र सूरिराजीयारे, जे हुआ बाल ब्रह्मचार;
 तसुपाटेरे विजयवंत गुरु गणधररे, नाम रायचंद्र सूरिघार. ७
 केशीगुरुरे परदेशीजीम तारियारे, तिणे पांभ्यो अमर विमान;
 वाचकरे मानचंद्र इणिपरे भणरे, ए गुरु तत्त्व प्रमाण. ८

श्री पार्श्वचंद्र सूरि सद्गुणाय.

प्रणमं तीर्थपति वर्द्धमानं जिनराया,
 इग्यार गणाधिप नमीये तेदना पाया;
 जेणे प्रगट कर्यो शिव मारग जनहितकारी,

बहुजीव उगार्या चउगइ दोष निवारी. ॥ १ ॥

वडतपगच्छ नायक थवसुं बहु गुणवंत,
जिणशासनमांहि वरते छे जयवंत;
श्रीपार्श्वचंद्रमूरीश्वर शुद्ध प्रकाशक सोय,
जीण दुपम आरे मार्गउज्या बहु लोय. वड. २

ममताने माया छंडी कुमत निवारी,
दुकर व्रत लीधो बालपणे ब्रह्मचारी;
जीम शास्त्रे सुंणीये वयर कुंमर चेरागी,
तिम ए गुरु दीठा परतख सुभमति जागी. वड. ३

एक असंयम वरजे दुविध बंधण सविटाले,
दंड सयल नयणथी परहरे संयम पाले;
सोल कपाय चउवरजे महावन पंच आराधे,
षट्काया राखे मुगतितणा सुख साधे. वड. ४

प्रागवंश यसुसरु वेला शाह मल्हार,
विमलादे जनग्या त्रिण भुवन शिणगार;
छ दरिण केरो जाणे सघलो भेव,

पांचसुमतिं सुमता वांदीजे नितुमेव. वड. ५

इणे पंचमे काले बहुजण पढ्या प्रवाह,
मनवेप आरंभे थाये एक उच्छाह;
विधि वादय जीणने माथे दीयेजे आल,
एक श्रीजिन प्रतिमा उथ्यापे छे बाल. वड. ६

एवमादि मनांतर जाणे सूत्र विरोध,
छांडीने लीधो मारग सूत्रकस शुद्ध;
धर्ममिश्रत आरंभ देखी रहे उदास,
यतिमारग निरतो पाली करे प्रकाश. वड. ७

भरते एम दुपम जुगपरधान इमजाण,
ज्ञान दरिसण चारित्र धारक मनुष वखाण;
भवतारण प्रवहण समवड सद्गुरु होय,
इमजांणी दिन दिन, समरिजे मनसोय. वड. ८

गुरु गौतम सरिखा गिरुवा गुण भंडार,
गुरुनाम जपंतां लहीये भवनो पार;
गुरु दिणकर सरीखा गुरुदीवो गुरुदेव,

गुरुशशीहर शीतल दीखावे सवि मेव. वड. ९
 गुरु पंकज सरिखा कामभोगे नवि लीण,
 नवकल्पे विचरे परीसह बलनविदीण;
 रायरांणी सेवे जेनेनिजहित जांण,
 एहवा गुरु सेवो उलट हैडे आंण. वड. १०
 पुण्यउदयज लाधी एहवा गुरुपाय सेव,
 देखाडीय जेणे धर्म सुगुरु सुद्ध देव;
 चीरं प्रतपो मुञ्जगुरु सपरिवार निशदीश,
 मनरंगे पभणे श्रीसमरचंद्र निशदीश. वड. ११

श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सज्झाय.

अविचल वाचा पूज्यनीरे, मेरुतणी परे धीर;
 उपशम रस आणे सदारे, सायर जेम गंभीर;
 विवेकी पूज्य श्रीपार्श्वचंद्र सूरिन्द्र. १.
 करजोडी बंदु सदारे, दीठडे आणंद पूर. विवेकी०
 पातक नासे दूर. विवेकी० घर घर मंगलतूर. विवेकी०
 पांमीए कूर कपूर. विवेकी० उल्लसे पूण्य
 अंकुर. विवेकी० ए आंकणी. २.

जिनतणी आण पाळे खरीरे, देखाडे जिनधर्म;
 भविक लोक ते आदरीरे, पामे वंछिन शर्म. विवेकी० ३
 माया मोह विषय तजीरे, छंडे क्रोध कपाय;
 पंचे इंद्री संवरेरे, कोमल सुंदर काय. विवेकी० ४
 पंच महाव्रत आचरेरे, जेहवा पूख साध;
 भाव भगते सेवा करेरे, तेणे नरभवफल लाध. विवेकी० ५
 महिमा सागर कुलतिलोरे. जिनशासन शणगार;
 वच्छराज मुनि जंपे मुदारे, धन धन एह अवतार. विवेकी० ६

श्रीपार्श्वचंद्रगुरुगीत.

राग गोदी:

मोहनरूप तेजभरे दीपेरे, जीपे काम विकार.
 युगपरधान गुरु राजीओ, छहकाय हितकार;
 सूरेश्वर वंदीजे श्रीपार्श्वचंद्र सूरिंद्र. १
 दरिशन भंद अमंद, सूरेश्वर वंदीजे;
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिन्द्र ए आंकणी.
 पुराणे कुलदीपक मुनिवर, बेलगशाह सुनन;
 विमलादेमाता उर जनम्हा, पंडितशिरोस्तन. सूरि. २

साधुरतन गुरु जगेजश प्रगट्यो, वडतप गच्छ शिणंगार;
 सुधा समाणी वाणी गुरुनी, निरमल गुणह भंडार. सू. ३
 सकल शास्त्र तणा गुरु आगर, कुमति मतंगज सिंह;
 शुद्ध सद्वहणाए गुरु दाखे, अनोपम अकल अवीह. सू. ४
 गंभीरिमि गुणे सायर सरिखा, मंदरगिरि जेम धीर;
 पंचमकात्रे एगुरु गौतम, जीत्यो मनमथ वीर. सू. ५
 गुज्जर भरुधर मालवदेशे, बोध्या भवि एके अनेक,
 वादी मृगलां दीसे मृगपति दीठे सुछेक. सू. ६
 धर्म धुरंधर धोरी जगमें, दरिसणे दास्त्रि दहीए;
 वीरपटोधर तुमचा जे गुण, एके जीभे केम कहीये. सू. ७
 राय राणा सवि सेवासारे, पंडित प्रणामे पाय;
 बीजो पुरुष कोण छे युगमें, जे तुम समवह थाय. सू. ८
 नयर जोधाणे सिधा सहगुरु देवयया गुरुराज;
 सुख संपत गुरुनामे लहीये, प्रणामे मुनि मेघराज. सू. ९

॥ सुविहित सुगुरु गौत मिदं ॥

॥ शार्दूलविक्रीडितवृत्तं ॥

यो लेभे गुरुसाधुरत्नकृपया पारं श्रुतांभोनिधे-

र्यो जैनागम संगतां सुललितां चक्रे हितां देशनां ॥
 यः स्वान्योपकृते निमित्तमकरोत् ज्ञानक्रियास्वादरं;
 तं सूरेश्वरमुत्तमं युगवरं श्रीपार्श्वचंद्रं स्तुमः ॥ १ ॥
 श्रीमद्विक्रमभूषते ह्ययगुणाचारौपधीशाब्दके ॥
 (१५३७) यस्यानल्पगुणाकरस्य सुगुरो जन्माभवज्ञावुकं ॥
 स्वर्लोके गमनं करेदुरसञ्चूर्णैतथैवामवन् (१६१२)
 सर्वायुः किल पंच सप्ततिसमास्तं पार्श्वचंद्रं स्तुमः ॥ २ ॥
 आस्ते गुर्जरनीवृतीय नगरः श्रीमान् हमीराह्वयो;
 जन्मस्थानमहो सुधामविमलं यस्यार्धुदासन्नकः ॥
 स श्रीप्रागकुलावतंसवणिजः शावेल्हकस्यांगजो;
 जीयात् श्रीविमलासुतो गुणनिधिः श्रीपार्श्वचंद्राह्वयः ॥ ३ ॥
 दीक्षां यो रसवेदवाणपृथिवीवर्षे (१५४६) ग्रहितशैशवे.
 श्रीमत्पंडित साधुरत्नसुगुरोः पादस्य पादांतिके ॥
 यः सूत्रोक्त सुयुक्तिपंक्त्यनुगतं सद्ज्ञानगर्भं क्रियो;
 द्वारं वाणरसेषु भूषमितके वर्षे करोत् तं स्तुमः ॥ ४ ॥
 चारित्रं प्रतिपालयन् जिनमर्तं प्रोद्भावयन् भूतले;

कुर्वन् मालवगुर्जरात्रिमरूपद्वयं विहारं क्रमात् ॥

प्राप्तो यौधपुरं पुन्दरपुरं विज्ञाय चायुः क्षयं,

कृत्वा तेन शनं समाधिमरणाद्यः स्वर्गतस्तं स्तुमः ॥ ५ ॥

ते धन्याः कृतपुण्यकाश्च खलु ते यैर्लब्ध इदं गुरुः

ईत्सं देह दहरो भवार्णवतरी गीतार्थं सार्थोत्तमः ॥

अस्माकं तु श्रुतोक्ति युक्ति लहरीलोलस्तदीयो वचः ॥

पारावाखरो वियोगजनितां तपिं प्रहर्तुं क्षमः ॥ ६ ॥

दुतविलम्बित.

सुगुरुगीतमिदं रचितं मया,

वसुगुणांकमृगांकितवत्सरे ॥ १८३८.

जगति यावदिहेंदुदिवाकरौ,

विजयतात् खलु तावदहर्निशं ॥ ७ ॥

मालिनी छंद.

पठत पठत संतः संततं भक्तिमंतो,

रविविरचितमेतत् पार्श्वचंद्रीयगीतं;

शिवयुवतिविवाहे मंगलामं सुलामं,

सुगुरुगुणनिबन्धं सेतिहांसं सुवृत्तं ॥ ८ ॥

॥ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિ સજ્જાય દેશી વીંછીયાની.

શારદ પાય પ્રણમી કરી, મન આળી આળંદ પૂર હોલાર;
નિજગુરુનાગુણ ગાવતાં, વાઘે અધિકો નૂર હોલાર. ૧

શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિવંદીયે, વંદતાં પહોંચે આશ હોલાર;
સકલ સાધુ શિરોમણિ, મોટો મહિમા જાસ હોલાર. શ્રી૦૨

વૈરાગે મન વાલીયું, વાલપણાથી જેહ હો લાર;
દેશના ગુરુની સાંભંલી, ચારિત્ર લીધો તેહ હોલાર. શ્રી૦૩

વયરસામી તળી પરે, મળિયા સૂત્ર સિદ્ધાંત હોલાલ;
સાસ્ત્ર સઘડાં ગ્રીક્ષીયાં, સદા જે બુદ્ધિવંત હોલાલ. શ્રી૦૪

નંદિપેળ સમ દેશના, તપેકરી ધત્તો અળગાર હોલાલ;
લઘ્વિ ગૌતમ સારિતો, ક્રમા તળો મંડાર હોલાલ. શ્રી૦૫

નાતિ ચોરાસી વાળીયા, કત્રી સવે સિરદાર હોલાલ;
અમ અનેક પ્રતિબુદ્ધિયા, કહેતાં નાવે પાર હોલાલ. શ્રી૦૬

ગુજરાત મરુધર માલવો, કચ્છ સોઠ હાલાર હોલાલ;
સુદ્ધ સમક્ષિત દીયે સુલડી, કરતા ઝગવિદાર હોલાલ. શ્રી.૭

श्री गुरुना पाय सेवीये, रहिये एक चित्त होलाल;
 इहलोके सुखं संपदा, परलोके मुगत मझार होलाल. श्री०८
 राजनगर रही करी, मन आणी अधिक उल्लास होलाल;
 सइशाय रची भणवा भणी, इच्छाचंदे सुविलास होलाल. श्री०९

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि गुरु स्तुतिः ॥

उज्जलगिरि नम्रं नेम जीणंद. ए देशी.

शुभ अनोपम पगलां सुंदर, रूप मनोहर महिमा मंदिर;
 चरण कमल वंदुं आणंदा,
 धन धन श्रीपार्श्वचंद्र सूरिन्दा. चरण. ए आंकणी. ॥१॥
 वेलगपिता विमलादेमाता, प्रागवंश गुरुजगत्रविख्याता. च. २
 साधुरतनगुरुशिष्यशिरोमणि, गच्छपतिवडतपगच्छनभोमणि.
 पंचमहाव्रत पंचाचारा, पटूकायजीव प्रतिपालनद्वारा. च. ४
 मोह मदन भड वैरी जीता, पंच इंद्री जीत वदीता. च. ५
 चिंहं प्रकारे धर्म प्रकाशे, उत्तम भवियण चित्त विकासे. च. ६
 गुणसागर प्रतिबोध दिवाकर, सोमकला गुणे जीत निशाकर;
 आगम निखद्य मधुरी वाचा, बोधिवीज गुण दायक साचा. ८

करणी साची ने बुद्धि साची, प्रगटी धर्म सामग्री जाची. च. ९
 निर्मल शिवपद मारग साधे, सुधी जिणवर आण आराधे. १०
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरि संकट चूरे, सकल कुसल वंचित फल पूरे. ११
 श्रीसंघ चतुर्विध सेवा सारे, वाढण सम भव सायर तारे. १२
 पूज्यअचिंत्यचिंतामणिकहिये, विमलचारित्रसेवकसुखलहिये

श्री गुरु महाराजनी स्तुति.

सार नगर वरहमीर वरे, धण कण कंचण महिम भरे;
 प्रागवंश वेलग शाह नरे, जसु विमलादे शुभ नार घरे. १
 सुत जनम्यो साजन आशफली, घर घर महोच्छ्व रंग रली;
 अंग लक्षणपूरा सिद्धि मिली, लहे विद्या वृद्धि विवेक वली. २
 श्रीसाधुरतन गुरु वांणी सुंणी, लही अनुमति संयम लीधगुणी
 हुआ पंडित आगम ग्रंथ भणी, पदपाम्या श्रीगुरु कितिं घणी. ३
 हैडे जिनशासन भाव धरी, बहु देश विदेशें गुरु विचरी;
 सहृणा शुद्धि प्रगट करी, भवियण पडिवोच्या बुद्ध खरी. ४
 उपदेश न सावद्य लेशभजे, गुरु दूषण अद्वारे दूर तजे;
 गुरुमहाव्रतसुमतिसहितभजे, गुरु गोयमसमवडिलब्धिभजे. ५

श्रीपार्श्वचंद्रसूरिगुरुचित्तवस्या श्रीपार्श्वचंद्रसूरिमहिमाविकस्या
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरिकल्पवृक्षजीसा, श्रीपार्श्वचंद्रसूरिकामकुंभतिसा
 गुरु वांछां गंजनं भयं टलिया, एहवा गुरु भागवसे मलिया.
 गुरुदरसण देखीदिनवलिया, गुरु दरसण मनवंछितफलिया. ७
 श्रीयोधनयर अणसण उचरी, पूज्य पाय्या सुख सुरलोयपुरी;
 पगलां थुम मंडै भगति करी, संघ पूजे जग महिमा पसरी. ८
 नागोर नगीने थुम जयो, थुम मंडप रचियो पूज तणो;
 पाउलांनितवंदेलभघणो, धन्यजन्मसफलथयोतासगणो. ९
 श्रीविक्रम नयरे थुम जयो, पूज पगलां वंदित लाभ थयो.
 सवि पाप तिमरभरदूर गयो, सेवक जन चित्त प्रमोद थयो.
 गुरुना गुणगातां चित्त उलसे, गुरु भजता श्रावक चित्त उलसे;
 गुरु परतिख परता फल विकसे, गुरु उत्तम हैडे रंग वसे. ११
 गुरु नामे आपद दूर हरे, गुरु नामे कुशले पंथ वहे;
 रिद्धि अष्टमहासिद्ध महमहे, पूज्य सूरशिरोमण शोभ लहे. १२
 गुरु समर्या संकट दूर हरे, गुरु समर्या सायर हेल तरे,
 वयरी मदछंडी सेव करे; वामासुत बंधव भगत धरे. १३

श्रीपार्श्वचंद्रसूरिगुरु चढति कला, उत्तमनरपावनगुणप्रवला;
 पूज्यविमलचारित्रसेवकजमला, सुखसाधकपामेशिव कमला.

॥ श्री अष्टप्रकारी पूजा प्रारंभः ॥

अनुष्ठुप् श्लोक.

१. अथ प्रथम जल पूजा.

स्मृत्वा गुरुपदांभोजं, नत्वा स्तुत्वा विशेषतः ॥
 विधीयते गुरोरर्च्चा, द्रव्यभावप्रकाशतः ॥ १ ॥

दुहा-दीरोदधिजल अमृत निधि, गंगा गोमतिवार;
 कंचन कामित कलश भर, चरण न्हवण करोसार. ॥२॥

ढाल-सेवक सारण वान वधारण श्रीगुरुराज;
 चरण करण सुख न्हवण चरणलहे भविक समाज.
 राजीत रूपे किनर कुमर रमण शिरस्ताज.
 श्रेणि समान अमानगुणी घणुं मंगल काज. ॥ ३ ॥

चाल-अमल जलकलश भरी कुमर आवे,
 मधुर सुर रमणी गुण गीत गावे;

(१९७)

अशुभ मल विकल कल विकल काजे;
सुगुरु क्रम कमल स्नाने विराजे. ॥ ४ ॥

त्रोटक-काव्यं.

विदधे स्नपनं तपनोत्करभा, भरभासितसत्क्रमणस्य गुरोः
वरवारिभिः रादुरतस्त्वस्तिं, तरु पुष्पकलाप सुवासरसैः ॥५॥

ॐ श्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्री पार्श्वचंद्र
सूरीश्वर सद्गुरुभ्योः जलं समर्पयामि स्वाहाः॥इतिजलपूजा.

. २. अथ द्वितीया चंदनपूजा.

दुहा-कुंकुम चंदन चरचीये, कस्तुरी घनसार.

सरस सुरभि द्रव्य मेलीये, करीये विध विस्तार. ॥१॥

ढाल-सद्गुरु चरचित कमल विधे विधि वारंवार;

केसर घोली भरीय कचोलि पूजो सार.

पूरण अनुभव प्रगटे आतम कुमति नशाय;

उपगारी गुरु सद्गुरु चरण नमुं चित्तलाय. ॥ १ ॥

चाल.

मोटका पाप संताप कापे, परम आनंद कल्याण आपे;

सूरि पार्श्वचंद्र साधुरत्न पाटे, पूजीये पूज गहगह थाटे३;

द्रुतविलंबित-कान्यं.

सुरभिमिश्रितकुंकुमचंदनैः

सुगुरुपादमहांवुजसेवितैः

भविकं पुन्यं फलं लभते सदा,

प्रवल भक्ति प्रशादचिरं मुदा. ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वर-
सद्गुरुभ्यः चंदनं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति चंदनं पूजा ॥ २ ॥

३. अथ तृतीया पुष्प पूजा.

दुहा—चंपक जाइ मोगरा, केतकी फुल गुलाब.

सद्गुरु चरणे लाइयें, भरि भरि सुंदर छाव. ॥ १ ॥

दाल—पूरण परमल आद्रित जाग्रत अमर भुयंग,

निपट लपट नित लक्ष सहसदल कमल सुचंग;

माल कलावलि विकसित तेकली ठावै एह,

भविजन भावे आवे पावे सुख अछेह. ॥ २ ॥

दाल—चरणभर निजर कर सरस फुले.

भविजना भक्ति भावे अमूले;

सकल-मनवंचित काज सारे,
जेह गुरु चरण नयणे निहारे.

॥ ३ ॥

वसंततिलका काव्यं.

संपूर्णितैर्दशदिशो घवलाभिरुपैः
संमोहितालिगणगीतयुतैश्च पुष्पैः
यस्ते समर्चति पदं परमं लभंते,
श्री पार्श्वचंद्रगुरुपादविलासलीलं. ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वर-
सद्गुरुभ्यः पुष्पं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति पुष्पपूजा ॥३॥

४ अथ चतुर्थी धूप पूजा.

दुहा-अगर तगर अंवर सुरभि, नंदन चंदन मोद;

श्रीपार्श्वचंद्र सूरींद्र गुरु, वासित परम प्रमोद. ॥ १ ॥

दाल-ते गुरु चरण सुवासे वासित तेहना अंग,

गंध सुगंध सुचंग लहे नित देह अभंग;

पूरव करम प्रवल बल अशुभ उदय जो थाय,

ते पण दूर टले पार्श्वचंद्र सूरीन्द्र पसाय. ॥ २ ॥

चाल-पूजतां धूप गंधे सुगंधे, नवनवा स्वामिने उच्छरंगे;
 दुर्मता दुर्गता दूर नासे, सुमति सद्भाव हैडे प्रकाशे. ३

त्रोटक काव्यं.

गुरुराजपदं वरवासमयै भविकः किल पूजयते प्रथितं;
 निजदेवरुजं प्रलयंति खलु बहुबुद्धिसमृद्धिनिधिः प्रथते. ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर-
 सद्गुरुभ्योः धूपं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति धूप पूजाः ॥४॥

५. अथ पंचमी दीप पूजा.

दुहा-स्तन जडित कंचन मयि, धाल ग्रही करमांहि,
 मंगल दीप भलो धरी, अशुभ टले छिन मांहि; ॥ १ ॥

दाल-अंजलि मध्ये त्रिकरण शुद्धे करिं एह,
 ल्योति प्रकाशे निजघट भासे भासन रेह;
 मंदमती गुण कूडा कुमति फीटे तेह,
 एकमना थड ध्यानालंघी रूपे जेह. ॥ २ ॥

चाल-चरण युगल निरखतां जेह प्राणी,
 विधिसें रचे पूज मन भाव आणी;
 प्रगट परिपूर्ण गुण आत्म हेतें,
 सहज साधर्मी सर्वे समेतें.

॥ ३ ॥

उपजाति. काव्यं.

सुवर्णरुप्यादिसुवर्णपात्रे, निधाय दीपं च वरासखंडं;
 यः श्रावको दीपमयां सुपूजां, भृशं विधत्ते सुतरां क्रमेण ॥४॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्री पार्श्वचंद्र सूरि-
 श्वरसद्गुरुभ्यः दीपं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति दीप पूजा ॥ ५

६. अथ पट्टी अक्षत पूजा.

दुहा-अक्षत थाल रसाल भर, स्वस्तिक पूज करेइ;
 स्वस्ति भली विधि नीपजे, आशु भय सर्व टरेइ ॥१॥
 दाल-अमल अखंडित अक्षर रहित भाव भरेय,
 सद्गुरु आगल अक्षत थाल भरीय करेय;
 नंदावर्त्तक कर्त्तक पाप पटल नित मेव,
 सेवक लोक आनंद विधायक दायक सेव. ॥ २ ॥

चाल-समर कर चरण मन शुद्ध भावे,
 स्वस्तिक पूर मंगल वधावे;
 तेह निज गेह सुखश्रणि लावे,
 पुत्रपौत्रादि संपत्ति पावे.

॥ ३ ॥

काव्यं-अमूल्यमुक्ताफलकैरखंडितैः
 शितैर्घनै रक्षतकै विधीयतां;
 श्रीमद्गुरुणां पुरतः सुभक्तितः
 प्रसक्तये स्वस्तिककाममंगलं.

॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्माने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरि-
 श्वरसद्गुरुभ्यः अक्षतं समर्पयामि स्वाहा॥इतिअक्षतपूजा॥६

७. अथ सप्तमी नैवेद्य पूजा.

हुहा-मोदक केसरीया प्रमुख, पांचे ह्री पक्वान्न;
 सारा मधुर सुहामणा, परम अमीय समांन. ॥ १ ॥

ढाल-च्यंजन रंजन मंजन वदन शरोज विक्काश,
 नैवेद्य सद्य समुद्यत रचीय रमाल सुवास;

(२०३)

परमानंद प्रकाशक दायक वंछित काज,
लीला लहिर गहिर गुरु सागर सार समाज. ॥ २ ॥

चाल.

ढोकतां ढोक्य नैवेद्य सार, सयल दुःखद तणो करे निवार;
सेवकां सानिधि करण हार, जपे जे गुरु चरण वारंवार. ॥३॥

द्रुतविलंभित. काव्यं.

मधुरसाधिक मोदक भोजनं,
विनयतो तनु ढोक्यते गुरोः
सकलसौरयभरंक्षुधितोजनः
सुलभमेव तमेति पुरः पुरः ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर-
सद्गुरुभ्यः नैवेद्यं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति नैवेद्य पूजा. ७

८ अथ अष्टमी फल पूजा.

दुहा-तरुवर फल वलि विमल सत्र, आंवा केला सार;
नारंगी नीबु प्रमुख, ढोवो ए निरधार. ॥ १ ॥

दाल-विरचे श्रावक भाविक फल्ययी पूजा जेह,
 लाभ क्रियाणे पगपग पामे परतक्ष तेह;
 मंगल रंग सुचंग सदा निज गेह अमंद,
 घ्यावे पावे भविजन भावे परमानंद. ॥ २ ॥

चाल-अर्चितां फल मरी पूर्ण भावे,
 सुकृत फल सोम शोमे सुभावे;
 सकळ मनवंछिनापूर्णपामे,
 सुगुरुश्रीपार्श्वचंद्रमूरीशनामे. ॥ १ ॥

॥ सदगुरु श्रीपार्श्वचंद्र सूरि दादानी आरती ॥

जयजयआरतिसद्गुरुजीकी, सकलसंघमिलगावोनीकी. जय.
 बेलगाशाह विमलादेनंदा, बडतपगच्छ श्रीपार्श्व सूरिंदा. जय.
 पंच महाव्रत पालन सूर, गुण छत्रीस विराजत नूरा. जय.
 आचारज पदगुरु अवतारी, श्रीजिन शासन आणंदकारी. जय.
 जे नरनारी एकचित्ते ध्यावे, मनवंचित फल निश्चेपावे. जय.
 प्रहउठी गुरु चरण नमिजे, विधिसुं पूजा आरती कीजे. जय.
 करजोडी सेवक गुण गावे, लाभ सदा सुख संपद पावे. जय.

इति अष्ट प्रकारीसुगुरु पूजा समाप्ता.

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सहाय ॥

॥ गरभावास राख्योरे कृपा तने बहु करी. ए राग. ॥ -

भवि तमे वंदोरे श्रीपार्श्वचंद्र सूरि,
पापनिकंदोरे निशदिन ध्यान धरी भवि. एटेक.
गीतारथ दरिया गुण भरिया, शांत दान्त अणगार,
जंगम तीरथ तपगण भानु, जिन शासन शणगार;
पंचानन प्रभु प्रगट्यारे विमलादे उदर दरी. भवि. १

सद्गुरु साधुरयण आज्ञाथी, कीधो क्रिया उद्धार
श्रुतसायरनुं मथन करीने, बोल रच्या इग्यार;
तार्या भवि नरनारिरे भ्रमंडल विचरी. भवि. २

बालबोध आगमनी रचना, रची कीधो उपकार,
छत्रीश गुणथी गुरु गुणवंता, लेश नहि अतिचार;
शीलांगरथना धोरीरे धारी धर्म धूसरी. भवि. ३

वरसावी मृष्टिमां वृष्टि, उपगारी गुरुदेव,
दुकालनुं दुःख दूर निवार्यु, सारे सूरनर सेव;
भूपति मालव देवेरे भक्ति स्तुति उचरी. भवि. ४

ધ્યાન ગુરુનું જે નર ધરશે, તરશે તે સંસાર,
આધિ વ્યાધિ જશે ઉપાધિ, થશે સમાધિસાર;
સાત મહાભય જાશેરે અરિ દલ વલ વિલરી. ભવિ. ૫

ચરણ કમલ સેવે તે પાવે, અંધસિદ્ધ નવનિધ,
વંધ્યા પારણે પૂત્ર જીલાવે, અંધનેત્ર દીન સિદ્ધ;
ભૂતાવલ ગ્રહ પીડારે, નાંશે વહૂલિ ડરી. ભવિ. ૬

સુવિહિત આચારજ ગચ્છ નાયક, પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિરાજ,
જે ભવિ નરનારી ગુણ ગાશે, સફલ થશે તસ કાજ;
સદ્ગજ કલાનિધિ કીર્તિરે ધવલ જગત પસરી. ભવિ. ૭

અથ શ્રીગુરુ સ્તુતી.

(આવો આવો જસોદાના કંથ અમઘેર આવોરે.—પદેશી.)

પૂજો પ્રેમધરી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીંદ્ર સદાઈ રે,
હરે હરકત જેહ હંમેશ પૂરે પુન્યાઈ રે;
ધીરવીર અને ગંઝીર ગુરુ ગુણદસિયોરે,
શાન્ત દાન્ત અને ભગવંત સુધારસ ભરિયારે. પૂજો. ૧

भवि भावे भजो दिनरात गुरुगुणवंतारे,
 पूरे परचा पूर्ण प्रताप प्रसिद्ध महंतारे;
 फर्या माळवने मेवाड मरुधर देशरे,
 वळी गुर्जरमां गुणवंत दीए उपदेशरे.

पूजो. २

भलो देश विशेष विख्यात मरुधर मांझिरे,
 अति दीव्य सुशोभित तीर्थ मनोहर त्यांहीरे;
 गीरी राजे अनोपम आज आवुजी ओपेरे,
 तस निकट पुरी प्रख्यात हमीरा शोमेरे.

पूजो. ३

जसवंत भूमीमां जन्मधर्या गुरु राजेरे.
 जेना गुण गणना निर्घोष दिगन्ते गाजेरे;
 पिता पुन्य तणा भंडार वेलाग शाहवंशीरे,
 विमला माता उरहंस अहो अवतंशीरे.

पूजो. ४

गुरुनाम छे पास कुमार सदा सुख कारीरे,
 जस चंद्रवदन सुकुमाळ छत्री मनोहारीरे;
 सुख शान्ति सदा शोभंती गुरुजीनी कांतिरे,
 हरे आधि उपाधि अनेक महा दुःख आंतिरे.

पूजो. ५

(२०९)

वय बाळपणे ब्रह्मचारी महाव्रत धारीरे,
ग्रही आगमने अनुसार संयम सुखकारीरे;
गुरु साहुरयण सुणी वयण प्रबोधने पामीरे,
थया शुद्ध प्ररूपक शास्त्रतणा पारगामीरे. पूजो. ६
मरुभूमीतणो मध्य भाग विकानेर जाणुंरे,
तस नजीक पुरी नागोर शहेर वखाणुंरे;
प्रतिबोध्या गोत्र अनेक मिथ्यामति छोडीरे,
जस जोधपुराधिप नित्य नमे करजोडीरे. पूजो. ७
गुरु जन्म धर्यो सदी पन्नर सेंतीश सालेंरे,
वय नव वरसनी मांय दीक्षा उजमालेंरे;
शत पोडश ऊपर वार नयर जोधाणेरे,
गुरु पांम्या स्वर्गावास वदे कल्याणे रे. पूजो. ८

श्रीपार्श्वचंद्रसूरीकृत

सत्तरभेदीपूजा विधिगर्भित स्तुतिः ॥

(छंद-वस्तुः) स्यण कंचण स्यण कंचण कलस भिंगार,
खीरोदधि वर जल जरिय आउसहस चउसठी अनोपम,

गंगा सिंधु महानंदी तिर्थ कुंड द्रव अमियरसमय,
 भद्रसाल नंदन सुमन पंडक वाणी वारि,
 जन्म सनाथ अमर करे चउविह सुर परिवारि, ॥ १ ॥
 विमल चंदन विमल चंदन घसिय घनसार,
 केसर सार सुमेलवी भरिय रत्न कंचन कचोलिय;
 अंग विलेपन विधि करिय द्रव्य गंध रस महि मेलिय,
 पूजा द्वितीय प्रमोदभरी, निरखे नयण अलोल,
 जिनमूरति अवलोकतां गुज मने हरख कलोल ॥ २ ॥
 देवनिम्मिय देवनिम्मिय विमल दोइ वस्त्र,
 अति उज्ज्वल उद्योतमय सुगणगंध कासाय परिकर,
 अखिल अव्यंग अमूल्यतर चंद्रकिरण सम विमल शीतल,
 पाहराविय पवित्र चढे पूजा तृतीय जिणंद,
 पेखी परमानंदसुं अनुमोदे सवि इंद ॥ ३ ॥
 गंध सुरभि गंध सुरभि सखर कर्पूर,
 आमोदित आकाशतल किरण बहुल निर्झणीय शशकर,
 अति उज्ज्वल तनु जिनतणुं करिय सार संजात मकर,
 चरण कमले अरिहंततणे पूजा सकल सुगंध,

चउथी चिंतामणी समी फेडे बहु भवबंध. . . ॥ ४ ॥

कमल परिमल कमल परिमल कुंद मंदार,

पारिजात जाति सुमन सहस्रपत्र शतपत्र सुंदर,

कोरटक केतकी सुदल बउलवेली गुलाबचंपक,

जल थलजातु सुवर्णतर मुग्गर मुकलित फुल्ल.

पंचमी, पूजा, प्रिकरिय पामीसुं सुह सुर तुल, . ॥ ५ ॥

विविध गुंफितु त्रिविध गुंफित हार सुविचार,

चारु चतुर नव सरसधर विमल भाविसुविजाति सुमनस,

मातापरिमल बहुमलित भ्रमरवृंद झंकार र व रस;

टोडर सार सुदामकरि छट्टी पूजा नाम,

नयणे अमिरस पूरियां क्षणे क्षणे करिय प्रणाम ॥ ६ ॥

कुसुम वर्णक कुसुम वर्णक पीत शित नील,

मेघवर्ण तामरसमय पारिजाति दल फुल्ल मरुचक,

विविध जाति श्रेणीसमर वर्ण पूज सातमी मनोहर,

रचना रंग भरिय करिय पूज्या प्रभु वीतराग,

कुमत कूट चूरण करिय प्रगट्यो शिवपर भाग ॥ ७ ॥

चारु चूरण चारु चूरण सुरभि उदार,

वावनाचंदन घन घसिय मांहि विमल कर्पूर मेलिय,
 कुंकुम नव रस रंग भरि विपुल वास उल्हास केलिय,
 अष्टम पूजा अतुलपरि चरचीय देव ज्जिणंद,
 अशुभ करम ऊडी गयां पामियो परमाणंद. ॥ ८ ॥

सहस जोयण सहस जोयण धजा धुरि दंड,
 बहुल पताका परिकरित वर्ण रूप रस रंग अतिघन,
 घंटा नाद सुधुधरिय पवन पुरिवाजीत शुभसन,
 नयन श्रवण पेखीसुणीय धजातणो मंडाण,
 नवमीपूजा निर्मली सोहे त्रिभुवनभाण. ॥ ९ ॥

जडित कंचण जडित कंचण भाल लक्ष मूल,
 हीरा पोची प्रधानतर हंसगर्भ सौगंधि मेचक,
 पोखराग सोभागकर रयणरासि कल्याणकारक,
 मुगताफल मंडित मुगुट कुंडल हार विचित्र,
 दशमीपूजा दीपती सोहे सार पवित्र ॥ १० ॥

पुष्प घरवर पुष्प घरवर सकल दिशि भाग,
 मल्ल मनोहर सदल तर वंधेमाति संठाण सम तम,
 सकलवर्ण कंदक लता गुच्छ गुल्म चित्राम वन्नमम,

नाथ निरंजन, पाखतीय पुष्पतणुं घर रम्म;
 पेखी पूजा इग्यारमी सफल हुओ मह जम्म. ॥ ११ ॥
 फुल परिकर फुल परिकर करिय प्रभु पाये,
 पंचवर्ण दल पुष्पमय पुन्यरेख प्रासाद संतिय.
 महियलिमंडित अतिविमलरणझणंतिदिशिविदिशिछप्पय,
 द्वादशमी पूजा करिय फुल पगर उद्धार,
 शम रस उज्ज्वल अवतरिओ दीसे परतिख सार ॥ १२ ॥
 शालि उज्ज्वल शालि उज्ज्वल आणिय अखंड,
 दुव्वलिखंडिय बलिछंडिय मांहि सुरभि सुरतर सुवासीय,
 दर्पण भद्रासण भरिय वर्धमान श्रीवच्छ मच्छक,
 कलश अने स्वस्तिक विपुल नंदावर्त्त निवास,
 तेरसमी मंगलकरण पूरे मननी आश ॥ १३ ॥
 अगर उत्तम अगर उत्तम मांहि मृगमोद,
 कुंदरुक्क तोरुक्कमय मधमघंत वर घूम दत्तिक,
 कंचणरयण सुदंडधर घूपघान वैडुर्य चित्तक,
 यत्न करी उखेविसुंए भोग भली परितार,
 चउदशमी पूजा निपुण तारे भव संसार ॥ १४ ॥

ताल मंदल ताल मंदल वंस वर वीण,
 पडह मेरी झलरि तवल संख पणव धुधरीय घम घम,
 शिरमंदल महुरि मरुज निपुण नाद रस छंद उत्तम,
 दुंदुभि देवतणी गयणे वाजे सर गंभीर,
 पन्नरमी पूजा करी पामीडं भवनुं तीर, ॥ १५ ॥
 गीत गुणमय गीत गुणमय पाठ पदबंध,
 धूआ माठ त्रिपुड वर जयत मंड प्रतिमंड तालक,
 त्रिणि ग्राम स्वर सप्तमय एकविश मुरछा साधक,
 तान मान गुण ग्यान लय निरमल नाद सुरंग,
 सोलसमी पूजा करी पामे समरस चंग. ॥ १६ ॥
 भरह भावे भरह भावे निपुण नरनारि,
 नव रस नाटक सुर करे सरियाभ चमरिंद सुरपति,
 प्रभावती राणी प्रमुख भव्यजीव निज भाव भगते,
 मन वचन कायों करी कर्म खपंति अनंत,
 नृति कला संतरसमी पूजा श्री अग्रिंत. ॥ १७ ॥
 शांतग्ममय शान्तरममय अरथ उदार,
 अष्टोत्तरमय कवित रवे करिय देव अरिहंत गुणमय,

सात आठ पग ओसरी धरिय पाणि सर कमलिनिय दोय,
 त्रिणिवार मस्तक धरीय, भूमीतल नीय जाणु,
 चउरंगुल उंचे भणे नमुत्थुणें सुअनाण. ॥ १८ ॥

एह विधिवर एह विधिवर सत्तर गुण भेद,
 पूजा परमेश्वरतणी करे देव नर नारि श्रावक,
 समकितधारि भगति भरी वीगराग शासनप्रभावक,
 स्वर्ग मर्त्य पाताल सुर श्रीजिनमवन मझार,
 सकल भगति अनुमोदना पार्श्वचन्द्रद्वर्ष अपार. ॥ १९ ॥

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वरस्तुति.

(जगदीपकनी आगळेरे, दीपकनो उद्योत-ए राग.)

प्रणमी प्रहसमे प्रेमथीरे, श्री संखेश्वरराय;
 गुणीजनना गुण गावतारे, समकित शुद्धि थाय हो भविका;
 वर्तमान श्रुतनो धणीरे,
 युग प्रधान शिरोमणीरे, श्री पार्श्वचंद्र सूरीद्र;
 वंदो भविजन भावथीरे भावाचार्य मुनीद्र हो भविका;
 वर्तमान. ए आंकणी. १
 नागपुरी तपागच्छे रे, जैनशासनश्रृंगार;

- प्रगट्यो भवि तम हारणोरे,
 सहस्र किरण मनोहार हो भविका. वर्तमान. २
 शुद्धक्रिया जेणे उद्धरीरे, स्वरूप समाधिवंत;
 जिनमत परमत जाणतारे,
 चौद विद्या गुणवंत हो भविका. वर्तमान. ३
 आबु तीरथ पासमेंरे, हमीरपुर उदार;
 पोरवाड वंशे दीपतोरे,
 वेलगशाह दातार हो भविका. वर्तमान. ४
 तसु घरणी विमलामतिरे, विमलादेवी अनूप;
 पन्नर (१५३७) सेंत्रीशें जमनीयारे,
 देव कुमार स्वरूप हो भविका. वर्तमान. ५
 साधुरत्नगुरु हाथथीरे, दीक्षा ले (१५४६) गुरुराय;
 उषाध्याय पद (१५५४^६) पावीयारे,
 संघ दे (१५६५) पद सूरिराय हो भविका. वर्तमान. ६
 मालदेव मालवपतिरे, देश मेवाड महाराज;
 जगत शैलदिक बुझव्यारे,
 गणधर जग शिरताज हो भविका. वर्तमान. ७

सोमविमलसूरि आदियेरे, सलक्षणपुर विशाल;

युगप्रधान पदे थापीयारे,

पनर नवाणुं (१५९९) साल हो भविका. वर्तमान. ८

देवगवि कुंभ वृक्षथीरे, वॉछित अधिक दातार;

विद्यानिधि दयर स्वागियारे,

गौयम सम अवतार हो भविका. वर्तमान. ९

संवत (१६१२) सोलवारोतरेरे, मागसर शुदि श्रीज स्वर्ग.

अणसण सूद्धो आदरीरे,

ठाल्या षट् अरि वर्ग हो भविका. वर्तमान. १०

ओच्छव रंग सोहामणारे, भाविक भक्तोये कीध;

देव गुरु भक्ति करीरे,

नरभव ल्हावो लीध हो भविका. वर्तमान. ११

सुविहित आचारज वडोरे, श्री भ्रातृचंद्र सूरिंद्र;

पूज्यपाद गुरु तारजो रे,

कहे मुनि सागरचंद्र हो भविका. वर्तमान. १२

* रची १ "विक्रम सवत्-१९५१ ना मागसर शुद गुरु श्रीज
स्थल-राजनगर शामलानी पोल "

(२१८)

॥ अथ श्री ॥

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वर दादानो छंद.

॥ शिखरणी छंद. ॥

मदाशा पूरोजी मन वचन काया शुचि करी ।
तुमारी सेवाकुं अहनिशि करुं ध्यान धरके ॥
महाज्ञानी ध्यानी परमपददानी गुरु तुमे ।
सुपार्श्वचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

दुहा.

जिनवरजीके चरण युग, वंदी लाय विवेक;
पार्श्वचंद्रगच्छपतितणा गुण, गाइशुं अनेक. १
सकल सिद्धिदायक सुधि, सुखकारक श्रीकार;
कलियुग मांहे कल्पतरु, भवभयभंजनहार. २
भरतक्षेत्र मांहे मल्लो, पुर हमीर अभिराम;
त्रैलोक्यशाह तिहां वसे, नारी विमलदे नाम. ३

- संवत् १५३७ पनर सेंटिसमें, उपना कुख अवतार;
 पूरण पून्ये पाइये, ज्यों मानव अवतार. ४
- शुभ तिथि चार नक्षत्र शुभ, सखरजोग श्रीकार;
 करण लग्न शुभ ग्रह करी, जन्म हुवो तिणवार. ५
- मात पिता मुख निरख कर, हरखित हुवा अपार;
 नाम दियो नीको निरख, पासचंद धरी प्यार. ६
- चंद्र जेम चढती कळा, वधे गुणे विधुमुख;
 नाम जपे नर नारि जे, दूर करे तसु दुःख. ७

वक्त्त.

साधुरतन पन्यास आव्या तिण अवसर वनह,
 निरखी बाळ स्तन शुद्ध मारग सुवचनह,
 प्रतिबोधि बहु प्रेम दीधी दीक्षा अती सारी,
 आगम शास्त्र अनेक तर्क व्याकरण चित्त धारी,
 नाटक छंद ज्योतिष निरुक्त काव्यशास्त्र कविये कहाँ,
 बुद्धिवले जाण्या विविध जोग जुगर्तिस्युं जिण लह्या. ८

प्रथम शिष्ये पासचंद पव्वो दुज्जो पमणीजे,
 शांति त्रीजो सुखकार साधु इह ओपम दीजे,

ज्ञानवंत गुणवंत साधुगुण शोभे सदाइ,
 पासचंद्र गुरु पेख संत मन होय सवाइ,
 शीलवंत मांझे सखर तपतेजे तनु दीपतो,
 क्षमा खडग कर संग्रीह मोहसुमट मद जीपतो.

एक दिवस क्षेत्रपाळ रात सुहिणामांहे आयो:
 कहे सुणि पासचंद्र देखी तोर्कुं सुख पायो,
 घर आयो बहु लंघ हिवे जो ध्यानक थप्पे,
 तो हुं थौ खुशियाल वलें तुं जापव जप्पे,
 कह्यो जेम कीधो तिमहि प्रातःकाळ ऊढी तरत,
 क्षेत्रपाळ प्रत्यक्ष हुवो ज्ञानवंत जाणी नमत.

गुरु पूछी धर ज्ञान शुद्ध मारग सुविचारह,
 क्रियाकरण मन खंत शुद्ध मन आण उदारह,
 कीध क्रियाउद्धार पनर पेंसहा वरसे; १५६५,
 आगम अर्थ अनेक विविध कीधो बहु रसे,
 सुमटपुरे आवी सखर बहु श्रावक कीधा वली,
 ज्ञानवंत गुरुने नमे श्रावक सहु मननी स्ली.

राह छंद मोतीदाम जेवो.

- रुखीशुं वंदे बहुला राव, वलि नर नारी वधंते भाव;
पेख्यां मुख आनंद होत पंझर, नमुं पासचंदसूरींद सनूर. १२
- कळावंतमांहे सुकेली करंत, सदा गुण संत मुदा पभणंत;
दुखी जननां दुख करे सत्र दूर, नमुं. १३
- आगे जे मोटा हुवा अणगार, तिहांरी ओपम व्हीधी सार;
कर्म विकट करे चकचूर, नमुं. १४
- रतनह तीन लिये रुपिराय, दयावंत मांहे आवे दाय,
मदनह मन गमावे दूर, नमुं. १५
- तपे तप द्वादश भेद सदीव, पाळे खटकायतणा जे जीव;
शोभे तनु तेज सदा जिम सूर, नमुं. १६
- विकट तरक पूरण भेद, भणे नितु आप भणावे वेद;
वादि बहु वाद भांज्या जिण सूर, नमुं. १७
- वडा वडा पंडितमांहि विदीत; सहु कोय नमे शुभ चित्त;
भास्वे इम लोक अहो गुरु पूर, नमुं. १८
- कवित्त.

इण अवसर आपाढ मास मनमान्यो आयो,

श्रावक कीध अरज पूज चोमासो ठायो,
 स्ली रंग उठरंग गीत, गुणीजन नित गावे,
 वसु खरचे वळी बहु पूजा देहरे करावे,
 आगळ बाण वखाणसुं श्रावक सौ हरखीत थया;
 पासचंद गुरु पेखनां, दुख दोहग दूरे गया. -१९

दुहा.

वर्षारुनु आवी वही, तिण अवसर जमीमांढ;
 मेह खिच कीधी घणी, लोक चिंतातुर थाय. २०
 सखर पाणी सुस गया, घोडे नीग घास;
 भूखे भाग्या लोक बहु, धन विन हुवा उदास. २१
 जतीयां मांहे केइ जती, चारित्र लीधो चंग;
 दोर शोर करता फिरे, कै पाळे धरी रंग. २२
 मालदेव मनमें घणी, चित करे तिणवार;
 पूछ्या पंडित ज्योतिपी, वसु खरच सुविचार. २३
 मंत्र जाप वळी विविध परे, कीधा वळी इंदजाळ;
 अवनीपति आरति करे, वरसे इंद किवार. २४
 पंडित सर्व मळी प्रगट, वात कहे सुण वीर;

प्रतापी पासचंद्रह समो, धरमांहे धर धीर. २५
 क्षेत्रपाळ जिमकुं खडो, सेव करे कर जोड;
 सो सुप्रसन्न हुवां हुवे, मह महीमें दोड. २६

राह भुजगी छंद जेगो.

जनां मुखथी वात सुणी राव माले,
 लिया आपरा उमरान सर्व लारे;
 पूज्य वांदवां ओवोथी प्रेम मोटे,
 हुवा लोक साथे बहु कोड कोटे. २७

हाथी उपरां राव मालह हसंतो,
 वेठो लोक जे जे रव मुख उच्चरंतो;
 लुले आय सुंदरे पाय लागे,
 करे वीनती राव कर जोडी आगे. २८

सिधां साधकां मांहि तुं सूर दीपे,
 नहीं कोइ एहवो नर तुम्ह जीपे;
 प्रभु नाम लीयों झुटे पाप सारा,
 तुम नाम पीथूपधारा उदारा. २९

सुणो अर्ज एक माहरी स्वामी साची,
 मही मांहि नहीं मेह ए वात काची;
 जिण नगरमें स्वामी सरिसा विसाजे,
 तिहां मारि ने काळ ये दोय भाजे. ३०

सदानंदकारी नमें साधु मोटो.
 तरे धान पाणीतणो किसो तोटो;
 तिणे कारणे स्वामी वरसाव मेह,
 मही मांहि ज्युं माहरी रहे रेह. ३१

सुणी वात गुरु बोलिया मीठी वाणी,
 बडा राव राणामांहे भव्य प्राणी;
 सुणी रावजी मेहनी वात मोटो,
 वणावी कहांसुं हुवे इहां खोटी. ३२

जिके मांगी मीक्षा भरे पेट भारी,
 तिहां मेहनी वात लागे अकारी;
 खिंचे मुंछ दाढीतणा जेह केस,
 तिके मेह अणावे कहो कयुं नरेश. ३३

दुहा.

माल कहे पूज्य सांभळो, तुमसम अवर न कोय;
 जोगीश्वर तुम जगतमें, मुज सन्मुख तुं जोय. ३४
 अवतारीक जीके खरा, जे करे पर उपकार;
 तिण कारण करुं वीनती, सूरीश्वर बहु वार. ३५
 गुरु बोल्या गहकी करी, सुण तुं माल नरींद;
 धर्म पसाये सुख हुस्ये, जास्ये लोकना दंद. ३६

छंद नाराच.

सुणीय बाण मन्न आण राव माल रीज ए,
 हरंत कठ तुठ मठ झट्ट कार्य सिद्ध ए;
 कला विलास सविलास मुख प्राप्त दीप ए,
 सूरींद पासचंद्र संत सुद्ध बुद्ध वंदए. ३७
 तरंग गंग अंग चंग देह रंग निम्मलं,
 विसाल भाल भूप जाल आय पवलं नम्मे ए
 वदंत माल दिगपाल लाल टाल वंदीये. सुरींद. ३८
 उदार कारचित्त धार ज्ञानरंग दीप ए,
 विकट्ट कट्ट कर्म भट्ट झट्ट सर्व जीप ए;

वल्लिंद मद्द रहकीय हेलि लच्छि भंद ए,
 आगम्म सार चित्त धार भव्य जीव मोह ए
 संदेह जेह कीध छेह जीत फुनी लोह ए;
 विशाळ शीळ डील धरी जीत कामकंद ए,
 तत्व नंद वेप धार पट्टकाय पाल ए,
 सुमति पंच व्रत्त रत्त सत्व सत्य धार ए;
 भावन्न भाव धर्मताव तोडी कर्मफंद ए,
 अनेक मंत्र जंत्र तंत्र जाण जगग मोह ए,
 सुदंत संत भेत भंत भाख मुख मोह ए;
 विघन्न चूर आश पूर कहें माल इंद ए,

दुहा.

अति आग्रह जाणी करी, कहें सूरि सुण रा
 वसुधामें वर्षा हुस्ये, मत चिंतातुर थाय.
 काम नहीं ए माहरो, तो पण करणौ एह;
 धर्म हेत साधे बहु, लब्धि प्रयुंजी जेह.
 गौतम विष्णुकुमार फुनि, वीर छद्मस्थ जान

लब्धि फोरवी कारणे, में पण करस्यां मान. ४५
 हरखित हुवो नरपति नमी, पहुंचतो निज घर जाम;
 जाप जप्यो इष्ट देवनो, शिष्य प्रत्ये कहे ताम. ४६
 गयणं गणमें वादळी, छे कांड तुं जोय;
 अर्धचंद्र सिरसीअ छे, शिष्य पयंपे सोय. ४७

छंद रामचंद्र.

बहु जाप जपंतां ध्यान धरंतां गयणगण बादल पसरे,
 मंडितहां घट्टा आइ उमट्टा छुट्टी छट्टा धरणी तले;
 दीसे उद्दामा सीज्या कामा धामं धामं हर्षभरं,
 पासचंद्र सूरिंदं नमे नरिंदं पूनिमचंद्रं सोभधरं. ४८
 गंगंगं गर्जित नादै तर्जित वर्जित माना बालपरं,
 झंझंझं झलकित चंचं चलकित पुलकितविद्युत्कर पसरं
 संसंसं सौकेआयो झौकेवाळक कूके रमलभरं, पासचंद्र. ४९
 खंखंखं खलहलधरण पडे भलगयण लगोघर विणसंता;
 दंदागिड गिडदा दूद करंदा पथर गुडंदा दीसंता,
 तहां वदेरे नितु नारी निकर सुशब्दआणी रिदे दर प्रेम
 भरं; पासचंद्र. ५०;

छंछा गिड गिडदा पाणी रुखदा ऊछाजा उपर पसरंता,
 परनाला पाणी वहे ऊधाणी वाण सुहाणी जनकंता;
 फुहारा छूटे तापहतूटे दुखवह घट्टे प्रीतिकरं, पासचंद. ५१
 वरसे घण मेहं नावे छेहं कीजे केहं लोक कहे,
 चूवें रंधाणी अन्न बहाणी जावे ताणी केम रहे;
 नारी बहु भीजेसोरह कीजे लीजे वस्त्रह पेमकरं, पासचंद. ५२

इहा.

राव मालशुं वीनती, करे महाजन जाइ;
 राख राख स्वामी हवे, वरसें इंद सवाई.
 पदम सरोवरशुं चलयो, पाणी पृथ्वी उडार;
 शहेरमांदि अति जोरशुं, करे बिगाड अपार.
 करिणी ऊपर बैठे कर, आन्यो माल नरींद;
 वड उमरामां थट्टशुं, वंदणकुं मूरींद;
 पय प्रणमी भूपति कहे, तुं साचो जोगींद;
 छनधारी छाजे सखर, हिवे राखो थे इंद.
 फुनी ममरण करतां थकां, वादला दिज विसराल;

- हुवो दर्पण सारीखो, गयणां गण तिणवार. ५७
 योजन बार लागें, इला, वर्षा हुइ अपार;
 खर करी राय मालने, चर मेली लही सार. ५८
 जगमांहे जस विस्तर्यो, सूरितणो जन मुख;
 पय प्रणमें सहु तेहना, दूर कियो इण दुख. ५९
 दराहुकम दूरे कियो, मांडवगढ में मेल;
 पातशाह प्रतिबोधतां, जन थाये बहु जेर. ६०
 चित्रकूटमें चातर्या, कुमति लाग्या पाय;
 रीझायो राणा भणी, वास्तुक शास्त्र दिखाय. ६१

कवित्त.

राव माल एक दिन सूरिरे पाये लागो,
 अरज करो कर जोडि स्वामि मुज चिंता भागो;
 पातसाह हिव सूर आयो मो ऊपरि चलि,
 एकजे किस्यो उपाय वात दीसे सहु ढिल्लि;
 जोर साथ साहमो सबळ बारकोस लसकर पडे,
 कहो पूज तिण कारणेमुज सैन्या किण विध लडे. ६२

सुगुरु कहे सुण राव मकर मन चिंता कांड,
 सर्व हुस्ये कल्याण भाण सम तेज सवाइ;
 बंदिवान सव छोडी विविध वळ पूज रचावो,
 शत्रूकार सखर जीव वंध दूर करावो,
 कहि वात कीधी तुरत सूरशाह परामव थयो,
 ढोल नगारा वागीया माल घरे मंगळ भयो. ६३
 दिन प्रति उगते सूर सवे दरसणकुं आवे,
 अति हरखे सूरिंद प्रेमशु तास बुलावे;
 देश गाम पुर पट्टण शोम सघले महिमांहे;
 श्रावक लोक अनेक जास वंदेवा जाए,
 सूरतिवंत मोटो भरद, सकळ लोक मुख उच्चरे,
 धन्य दिवस धन्य सा घडी एह सुगुरु वंदां जरे. ६४
 सुभटपुरे श्रावकां किया नागोर नगर फुनी,
 विकानेर मालवे वळी मेढते शहेर भनी;
 रतनपुरी मेवाडे वळी कृष्णदुर्ग वखाणुं;
 मालपुरे संग्राम शहेर. अर्जुनपुर जाणुं,

योगिनी दक्षिण जालंधर राजनगर खंभायते,
श्रावक प्रतिबोध्या बहु जेणे जिनवरने मत्ते. ६५

सोळसें संवत अधिक फुनी बारह १६१२ वखाणुं,
मगशिर शुदनी त्रीज जोधपुरमांहे जाणुं,

स्वर्गलोक मझार गए सुरींद मेरुपति,
सेवे जे नर नारी दिये सुख बहुली संपति,
समरचंद पाटे सखर प्रतप्या तेजे दिनमणी,
श्रावक प्रह उठी नमे तिण घर रंग वधामणी. ६६

रायचंद वडि रीत चित्त धरी पाटे थापे,
शीळवंत शिर मुकट कुमति मारग उत्थापे;

विमळचंद विधु वदन सौख दे संघ सदाइ,
पाटे श्री जयचंद्रसूरि सम तेज सवाइ;

ज्ञानवंत गुरु गुणनिलो क्रियावंत कवियण कहे,
भक्तिवंत जे नर भजे दोलति ते हेले लहे. ६७

निसाणी.

जयचंद्रसूरि गुण गाइशुं आणी बहु भक्ति,
सुखकारी सिद्धवंत दीपे शिर रत्ति;

जन मोठा दे मान वडा भूमिपत्ति,
 जोग जुगतिस्थुं जे वहे वंदे बहु जत्ति;
 सुरतिमांहे शिखर जाणे रति पत्ति,
 क्रिया सखर विवस्थुं करे दोष टाळ रत्ति;
 वंदे श्री जिनदेव जे करी एकह चित्ति,
 कर्म कठिन जड तोडवा ऊंया बहु क्रीत्ति,
 करे विविध तप आकरा वसी तिनठ गुंत्ति,
 विकानेर मांहे वसे शाह जेत्तो सत्ति;
 जेतलदेव सुभार्या जयो शुभ मत्ति,
 शीळवंत मांहे शिरे शोभे गच्छपत्ति;
 ज्ञानी गुरु गाजे गुहिर जन बोले वत्ति,
 काम क्रोध लोभ मोहकी जिण मेली तत्ति;
 चंद जेम दीपे कळा चढती दीपत्ति,
 सिद्धवंत मांहे शिरे शिर सोहे छत्ती;
 पदमचंद पाटे थप्या थिर राखण धित्ति,
 सोलेमें निवाणुए श्रावक करी बहु भत्ति.
 स्वर्ग लोक पहुंता सुखे करे जनम पवित्ति. ६८

(२३३)

(दुहा.)

पदमचंद मुख पदमसम, सोहे सूरतवंत,	
वैराग्ये संजम ग्रहो, आणी मन अति खंत.	६९
घण जिम वाणी गाजती, सोहे जास विसाल;	
मोह्या नर नारी निकर, रवि जिम दीपे भाल.	७०
पाट आपणे थापीया, श्री सुनिचंद्र सुरींद;	
चंद्र जिसि चडती कळ्या, वंदे नरना वृंद.	७१
तसु पाटे गुरु थापीया, नेमिचंद सुरींद;	
वर्तमान विचरे मही, जाणे सवजनवृंद.	७२
संवत सतरसें वरस, वीते वरम वयाल;	
मागशिर सुदतीजे रव्यो, छंद एहसु विगाल.	७३
श्री जयचंद्र सुरीदना, शीष्य वाचक हिरचंद;	
तसु शिष्य जगचन्द्र इम कहे, श्री गुरुना गुणवृंद.	७४
सुणे भणे जे दिन प्रते, श्री गुरुना गुण जेह;	
मन वंछित मुख बहु लहे, जगमांहे जन तेह.	७५

इति श्री पार्श्वचंद्र सूरीश्वरनो छंद समाप्त.

चैत्यवंदनम्. “ त्रोटक-छंदः ”

- प्रतिरोधक मष्टिश्री शांति सदा, नमि राशि लहो सुभ मेपमुदा;
 अजिन मधु कुंघु जिनेश्वरनी, धरनं लहो राशि जिनदपनी. १
- अभिनंदन शंभवनी मिथुने, कहि कर्कसु धर्मनी राशि मुने;
 सुमति शुभ सिंह सगानविभू, महावीर मुनेमजी पममधु. २
- जिन ए व्रगनी कहि कन्यकपा, तुळ राशि सुवारस पार्थ यपा;
 जिन अष्टम वृश्चिक राशि भली, मुनिधि अह श्रीनठ नाथ वजी. ३.
- प्रथमेश्वर ए जिन त्रैगतणी, धनराशि कहि मुगवंत भगी;
 मुनिमुनत श्रेयसुपंस नमुं, मकरे लही राशि जिनं मगमुं ४.
- वधु पूज्यनी राशि सुकुंभ भली, अरनाथ अनंत मुनिपठ मजी;
 सुभमीनतगी मधुराशि रही, चउवीश जिनेश्वर श्रेय लही. ५.

॥ श्री चतुर्विंशति जिन स्तुति. ॥ वसंततिलका छंदः॥

श्री तीर्गराज विपठाचक्र नित्यपंदो,
 देखी सदा नगनथी ज्यम पूर्णवंद्रो;
 पूजे गळी मुरारो नरनाथ जेने,
 घोरी सदा चरणलंछनमाहि तेने. १.

श्रेयांतागा घर रिपे रसइयु लीघो,
 भोक्षाग्रही निज प्रपोत्र मुपात्र कीघो;
 मातात्ते रिनयभाउ परी मभूष,

- અર્ચ્યું અહો પરમ કેવલ શ્રી વિભૂષ
 દેવાધિદેવ ગજલંઠન ચંદ્રકાન્તિ,
 સંસાર સાગરતળી હરનાર ભ્રાન્તિ;
 ણા જિનેશ્વરતંગા યુગપદ પૂગો,
 ટીઠો નહિ જગતમાં તુમ તુલ્ય દૂગો. ૨.
- જન્મ્યાતળી નયરી ઉત્તમ જે અપોધ્યા,
 વ્રાતા નરેશ પ્રમુના જીત ઘનુ યોદ્ધા;
 દેટીપ્યમાન જનની વિજયાસ્વિકારી,
 સેવો સદા અજીત નાય હમંગકારી. ૩.
- વાધે ન કેશ સિરમાં નલ્લરોમ વ્યાધિ,
 પ્રશ્વેદ ગાત્ર નહિ હેશ સદા સમાધિ;
 છે માંસ શોણિત અહો અતિ શ્વેતકારી,
 હે સ્વામિ સંભવસુ સંપદ ગાત્રતારી. ૪.
- છે શ્વાસ અંબુજ સુગંધ સદા પ્રમાણે,
 આહારને તુમ નિહાર ન કોઈ જાણે;
 એ ચાર છે અતિશયો પ્રમુ જન્મ સાયે,
 વંદું હમેશ અભિનંદન જોડી હાથે. ૫.
- મૂમંદલે વિહરતા જિનરાજ જ્યારે,
 કાંટા અધોમુલ્લ થઈ રજશુદ્ધ ત્યારે;
 તે વરુ જોજન મુડી પુષ્પા પુદી,

एवा नहुं सुमति नाथ सदा सुबुद्धि. ७

दृष्टि करे मुखरो अतिमुश्मधारी,
जानु ममाण विरचे लुमुमो श्रीकारी;
शब्दो मनोहर सुणी शुभ श्रोत्रमाहि,
श्री पद्मनाथ मधुने मणमुं उठाहि. ८.

सेवा करे युगळ यज्ञ मुहंकारोने,
बिजे धरी करविषे शुभ चाम्मरोने;
वाणी सुणे सरस जोयण एक सारी,
चंदु सुपार्थ पुरुषोत्तम भीतिकारी ९.

जल्पे जिनेंद्र मुख मागपि अर्धभापा,
देवो नरो त्रिरिगणो समजे स्वभापा;
आर्यो अनार्य सयन्ना जन ज्ञान्ति पामे,
चंद्रमधु चरण लंठन चंद्रनामे १०.

वैरि विरोध सत्रग जन त्यां विसारे,
मिथ्यात्विभो विनयी वाक्य मुखे छचारे;
मादी फदि अपिनयी यद् वाद पांटे,
देखी जिनैरा गुणिधि जन गर्ग छांटे. ११.

जे देशयां विचरता जिनराज ज्याटे,

भीतां भयंकर नहि लवलेश त्वारे;

ईती उपद्रव दुकाळ ते दूर भाजे,

नित्ये करुं नमन शीतळ नाथ आज्ञे.

१२.

छाया करे तरु अशोक सदैव सारी,

वृक्षो सुगंध शुभ शीतळ श्रेयकारी;

पचीझ जोयण लगे नहि आधिच्याधी,

श्रेयांस नाथ तुम सेवनथी समाधि.

१३.

स्वमो चतुर्दश लहे जिनराज माता,

मातंगने वृषभ सिंह सु लक्ष्मीदाता;

निर्धूम अग्नि शुभ छेवट देखी ने ते,

श्रीवासु पूज्य प्रभुता शुभ स्वप्नयी ते.

१४.

जे मातिहार्य शुभ आढ असोऊ वृक्षे,

वृष्टि करे कुसुमयी सुरनाद दक्षे;

वे चाम्परो शुभ सुखासन भास्करो ते,

छे छत्र हे विमल नाथ सुदुंदुभी ते.

१५.

संस्थानछे सम सदा चतुरस्र तारुं,

संवेण वज्र रत्नभादि दीपावनारुं;

अज्ञान क्रोध मद मोह ह्यां तमोए,

एवा अनंत प्रभुने नमीए अपोए. १६.

जे कर्म बैरी अमने बहु पीडनारा,
ते कर्मयी प्रभु तमेन मुकावनारा;

संसार सागरयक्री तमे तारनारा,
श्री धर्षनाथ पदगाधन आपनारा १७.

श्री विश्वसेन नृप नंदन दीव्यकान्ति,
माना मुभव्य अचिरा तस पुन शान्ति;

श्रीमेघना भव त्रिपे तुर एक आवी,
पारेव सिंचनकरुं स्वल्पा वनागी. १८.

पारेवने अमय जीवीन दान आप्युं,

रत्नो चतुर्दशनिधान उमंगकारी,
 चगीस बद्ध नित नाटक थाय भागी;
 पद्माननी सहस्र चोमठ अंगनाओ,
 तेची तजी अरजिनेश्वर संपदाओ. २२.

नित्ये करे कवल क्षेपन बंठ मुग्धी,
 पद मित्रने तरण काज निपाइ बुद्धि;
 उद्यान मोहन रुद्धे रची हेम मूर्ति,
 मल्लिजिनेश पडिमा उपकार कर्त्ति. २३.

निस्संगदान्त भगवंत अनंत ज्ञानी,
 विश्वोपकार फलुगानिधि आत्मध्यानी;
 पंचेंद्रियो वश करी हणी कर्म आठे,
 बंदो जिनेंद्र मुनिमुत्रत तेह माटे. २४.

इंद्रो सुरो नरवरो मठी सर्व संगे,
 जन्माभिषेक समये अति भक्ति रंगे;
 विद्या धरी सुरवरी शुभ शब्द रागे,
 संगीत नाटक करे नमिनाव आगे. २५.

राजेगनी गुणवती सती सौम्यकारी,
 तेने तमे त्यजी धया महा ब्रह्मचारी;
 पूर्ण भवे नय लगे तुम स्नेहवारी,
 हे नेमिनाथ भगवंत परोपकारी. २६.
 सन्मोत झैल खिलारे प्रभु पार्श्व सोहे,

- शंखेश्वरा अमीशरा कलिकुंड मोहे;
 श्री अश्वसेन कुन्दीपक मातु वामा,
 नित्ये अर्चित्य महिमा मधु पार्श्वनामा. २७.
- सिद्धार्थ राय प्रिसला सुत नित्य बंदो,
 आनंदकारक सदा चरणारविंदो;
 जे शासनेश्वर तणो उपकार पापी,
 पूजुं मधु चरण श्री महावीर स्वामी. २८.
- श्वेतांवरी शुभ परंपर आन्य जेनी,
 संवेग जैन रसरंगित आत्म तेनी;
 शास्त्रोक्त शुद्ध उपदेशक मुख्य सूरि,
 श्री पार्श्वचंद्र गुरुराज प्रताप भूरि. २९.
- चंद्रार्थ नोभित विशाल कपालकाति,
 श्री हर्षचंद्रवरि राज स्वभाव शान्ति:
 शिष्यो यया तस पदे सूरि हेमचन्द्रो,
 छे जेष्ट भ्रात कुशलेंदु मुमुक्षुचन्द्रो. ३०.
- पट्टे परंपर गुणघर उग्रभाजी,
 ऋषि परिग्रह महामद मोह त्यागी;
 ते विद्यमान विचरे गुणवंत आजे,
 श्री भ्रातृचंद्र गुण निर्मल सूरि राजे. ३१.
- विरयात श्री गुरु सदा हरचंद्र हेते,
 तेना प्रताप सुपसायथी शान्ति चित्ते;
 द्वात्रिंशिका स्तुति जिनेंद्र असदकान्ये,
 भेयो वसन्त तिलका छति शुद्ध भाव्ये. ३२.

(द्रुतविलासत-छंदः)

कलश-नयर वीरम गुर्जरमां भलो, अजित नाथ जिनालय निर्मलो;
 शशि महर्षि निधि वसुधाशनि(१९७१)वदितयोदशी फाल्गुण मासनी. ३३.

(इति श्री चतुर्विंशतिजिनद्वात्रिशिका स्तुतिः)

॥ सस्वति माताजीनी स्तुति (वसंत तिलका छंदः)

चंद्रानना धमलनेत्र महास्वरूपी, वीणाविनोद मधुर ध्वनि दीव्यरूपी;
 शान्ति सदा शुभमति अति बुद्धिदाता, आपो दयाकारी विशारद मुह्यमाता १
 काश्मीरदेश तुजवास मिलासकारी, वस्त्रोभयं अतिशुशोभितशुभ्रधारी;
 पद्मासनी विमलवाहन हंमराजे, जे पुस्तकाकरसुकोमलमां मिराजे. २
 गातां गुणो तुमत्तणा नहि पार आवे, वाचाविना जन कहो कयम बोल फावे;
 माता अगाध गुण पूर्ण भर्या तमोमां, शक्ति नहि किमपि छेश अरे अमोमां;
 जे बालको वचन अज्ञपणे मकासे, मातापिता मन विषे अति हर्ष यासे;
 ते तुल्यजो मुनविषे तुम प्रेम आणो, तो शिघ्रसेवक विषे प्रभुता पीछाणो. ४
 दे दिव्यमान वरदाइ कृपा कराने, आपो अपोमति निरंतर धी धरीने;
 विद्याविनोद कविता करवा सुरंगे, कल्याणने अहनिसे चडता समंगे. ५ इति

बली कंटक तीक्ष्ण रे अधोमुख थाय सहि,
मृगंधिक पुष्पजरे जानु ममाण लहि.

जग. ५

युग यक्ष समिपे रे चामर हस्त ग्रही,
मधुजीनी बाणी रे जोयण गामी फही;
अर्ध मागधी भापा रे पर्यपे श्रीमुखधी,

सुरनर तिरि समजे रे करे स्थिरता मुखधी.

जग. ६

कदि आर्य अनारज रे सुणे एक चित्त करी,

द्वेष इषां निवारे रे बैर विरोध हरी;

परतिरि ही आवी रे कदि अभिमान धरे,

थइ सरल स्वभावी रे चित्त समाधि करे.

जग. ७

पंचविंशति जोयण रे अतिशय पूज्यतणा,

इति भीती उपद्रव रे दळे दुःख दूर घणा;

मधुना गुण पठतां रे सिद्धि समृद्धि मळे,

चौत्रीश अतिशय रे गुणतां पाप दळे.

जग. ८

एम मूळधी चारग रे एकादश कर्मसये,

- एक उणह विंशती रे करे मुर भक्ति मये;

सर्वे मली चौत्रीश रे अतिशय एह कथा,

दिन रात्र सुणतां रे नित्य कल्याण लया.

जग. ९

अजीतजिन स्तवन.

(विमला नव करदो उचाट के बेला आवगुरे-ए राग.)

श्री अजीत जिनेश्वर चंदो भविजन भावगुरे, भविजन
निरखी नयणे श्रीजिनराज सदा गुण गावगुरे सदागुण.

जीतशत्रु नृप नंदनभारी, विजया माता छो मनोहारी;

गजलंडन चरणे प्रभुधारी, करजो कृपानिधि तुम शरणे

प्रभु आवगुरे. श्री अजीत. १

दोप अटार रहित छो प्रभुजी, रागद्वेष जीत्याजो जिनजी;

फनक उपलमां सरखी मरजी, नहि तुम सरिखा दीठा

दीव्य प्रभावगुरे. श्री अजीत. २

माघ सुदी अष्टमी दिन स्वामी, जनम अयोध्या नयरी पामी;

विजय विमानधी अंतरजामी, स्वामी नहि इन्हाकु वंशी

स्वामी वधावगुरे. श्री अजीत. ३

सार्ध चार शत धनुष वीराजे, देहमान प्रभुजीतुं राजे;

फनक वर्ण देखी दुःख भाजे, लखयोतेर प्रभुजी पूरव आयुखुरे.

श्री अजीत. ४

राग रहित रागीने तारो, भवोदधियो गुज पार उतारो;

शरण ग्रहाने स्वामी उगारो, तुम विण नहि कदि अवरने

ध्यावगुरे. श्री अजीत, ५

भवभय भंजन तुं भगवंता, जय जगन्नाता छो गुणवंता;

सिद्ध स्वरूपी छो जयवंता, तजी मोह कपट करी दूर

कल्याण कहावगुरे. श्री अजीत, ६

श्री केशरीयाजीनुं स्तवन.

मेमे प्रणमुं महसमेरे, आपचीयो मुज मनयेरे श्री केशरीयो लाल;
 आठ महाभय टालगोरे, आलगो सिद्धि दयाल हो जिनजी. १
 तुम शरणे हुं आनीयोरे, दरिजन प्रभुनो पावीयोरे, भारीयो भावस्वरूप;
 धुलेवान्मनदेश्वरुरे, आपजो भूपना भूप हो जिनजी. तुम शरणे ० आंकणी. २
 तुम आगठ प्रभु शुं रुंदुरे, जागग जिन माफी चहुंदरे, कर्म कर्पां रे अनंत;
 निंदा सुगिजन देवके रे, द्वेष धर्यो मति मंद हो जिनजी. तुम. ३
 जीउग्या सत्य ननि धर्युर. पापे निम्रआतम धर्युरे, चोरी मैयुन घारी;
 परित्रइ रानीभोजनेरे, पसरती मनी न नीरारी हो जिनजी. तुम शरणे. ४
 मंजम भावना नवी रहीरे, आद्या दासी मन रहीरे, मेव्या पाप अढार;
 हेय ज्ञेय उपादेनोरे, जाण्यो नवी ते सार हो जिनजी. तुम शरणे. ५
 फरुगानिनि करुणा करोरे, भरोभवनी चिंता हरोरे, साधिटायिक देव;
 षोष्ठ फागुण मामनीरे, वदी अष्टमी रुती सेव हो जिनजी. तुम. ६
 सुविहितक्रियानो घगीरे, भगटयो जैनपां दिनगजिरे, श्री पार्श्व चंद्र मूरीन्द्र;
 श्री भ्रातृचन्द्रमूरि तारजोरे, भणे मुनि सागरचंद्र हो जिनजी. तुम. ७

॥ चोत्रीश अतिशयनुं स्तवन ॥

(मन्मंदिर आवोरे कहुं एक वातडली-ए देशी.)

जगनायक जिनजीरे अतिशय आपतणा,

समवायांग सूत्रे भांग्या भेद घणा;

नख केश न चाधेरे नही मळ रोग कदा,

सुरभि पय सरीखोरे जोनीत श्वेत सदा.

जग, १

जस श्वास सुगंधीरे पसरे पत्रकळी,

विधि आहार निहारे रे नही कोइ जाणे बली;

जिन जन्मथी सायेरे अतिशय चार कदा,

गीतारथ पासेरे सुगी श्रवणे सहदा

जग. २

धरम ध्वज चक्रनरे दीपे देदीप्य रवी

छत्रत्रय गगनेरे वीराज कामगवी;

स्वेतचामर शोभेरे शशी राम सुंदरता,

पायपीठ सुखासनरे आगळ जा उरता.

ध्वज वंड मंचंदेरे जोयण सहस्रतणो,

मोहमल्ल ते देखीरे भाजे दूर घगो;

कल्पवृक्षनी छाया रे मधु क्षीर नित्य ग

ममा मंडल पाडळ रे पूर्ण मनास लादे,

भूमंडल जोषणरे वायुयी शुद्ध फारे,

जल सूक्ष्म वरसे रे रजोतण दूर फारे,

(२४६)

प्रस्तावना संबंधी शुद्धिपत्र.

पृष्ठ	अशुद्ध.	शुद्ध.	लिटि.
१०	रपिः	रपि	१५
११	अंघ	अंत	१२
१२	अत्मि	अभि	४
१३	जेमोने	जेमोरी	१०
१३	जेफोने	जेफोरी	१५
१५	न	ना	१५
१६	गणोत	मुणोत	५
१६	सालव	मालव	१०
१६	तेआ	तेओ	१०
१९	धित	धीत	५
१९	नीत	दीत	९
१९	येन	येन	२१
२५	रु	ऋ	९
१६	श्रुत्वा	श्रुत्वा	१४
२७	नस्त	नस्ते	१६
२८	रु	ऋ	६
३१	सब्ध	सब्धे	१४
३५	०॥	श्रीपार्श्वचन्द्रे इमसंयचीय.	

ગ્રન્થ સંવંધી શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.	લિટિ.
૧	સદ	સદ્	૨
૧	ફાહ્ય	ફાહ્ય	૫
૩	જતમ	જનમ	૧૬
૬	સપ્તા	સપ્ત	૧૯

આ પુસ્તક ઉપયોગવાલા સજ્જનભાઈયો લઈ શકે તે હેતુથી ધાની ફક્ત એક આનો કીમત ટપાલ સર્ચ જુદુ એ મમાળે રાખવામાં આવેલ છે અને જે ઉપજ આવશે તે ગુરુસ્થુભે રાખાતે. વાપરવામાં આવશે, જેમ વને તેમ પુસ્તકની અશાતના ટાલવી એવી વાચકવૃંદ મતે નમ્ર વિનંતિ છે.

લી. મં-લ.

श्री पार्श्वचन्द्र सूरिवरस्तुतिः—
अंतिम मंगलम्.

शार्दूल विक्रीडितं—वृत्तम्

श्रीमन्नागपुरीय विश्रुततपा—
गच्छच्छवादीदधो

येष्सांगाहशरद्यवाप्तसकला—
हृद्वाक्य सद्युक्तयः ॥

येषामाल्यकयैव संप्रति जग—
त्याख्यायते सद्गण—

स्तावत्ते भुवि सूरयः समभवन्
श्रीपार्श्वचन्द्राह्वयाः ॥ १ ॥

इति श्री पार्श्वचन्द्र सूरेश्वर चरित्रं समाप्तम् ॥
शान्ति ३ सर्वसुखाय भवतु